

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

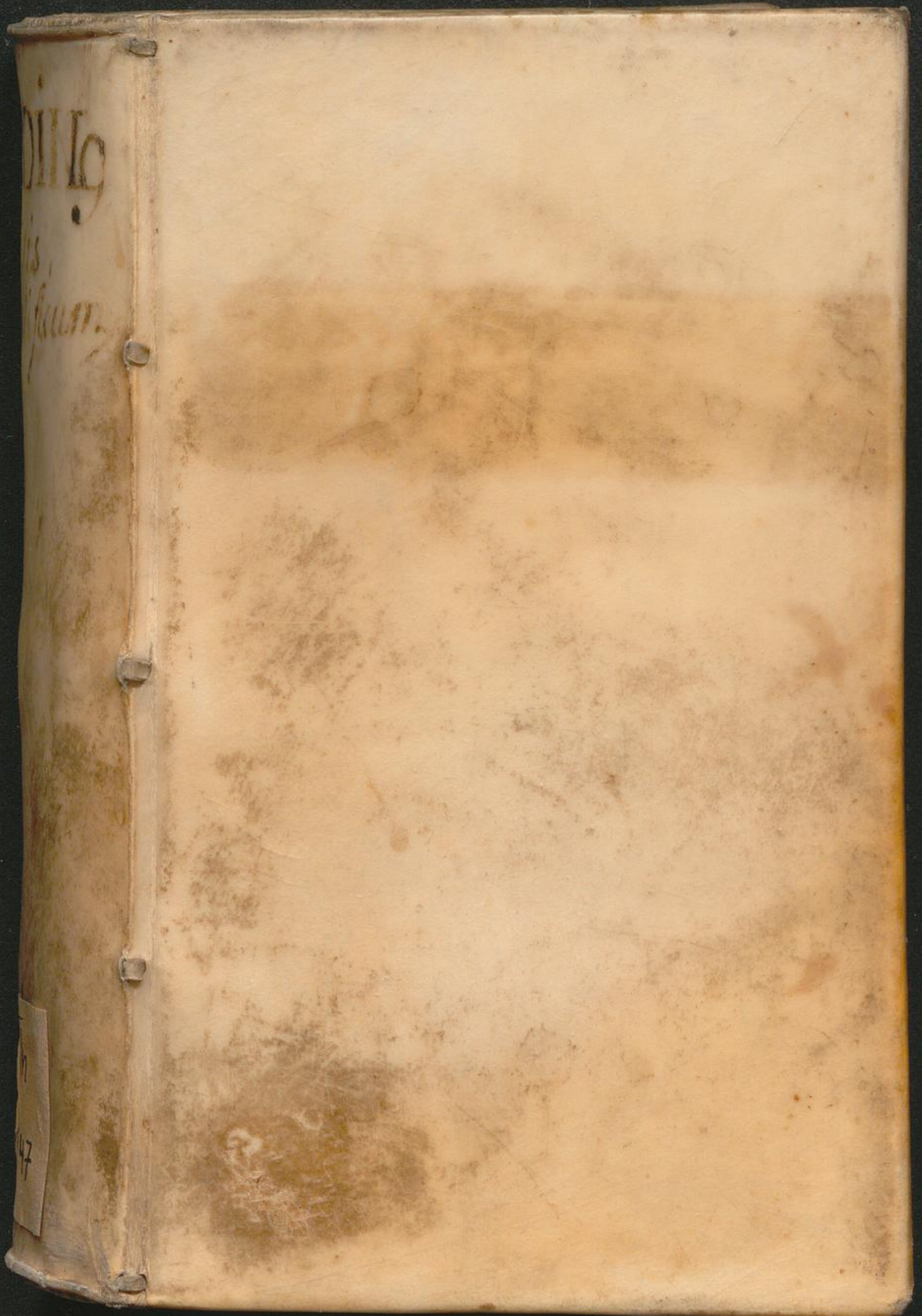
Vitæ Pontificum Romanorum

Ex Antiquis Monumentis Collectae

Sandini, Antonio

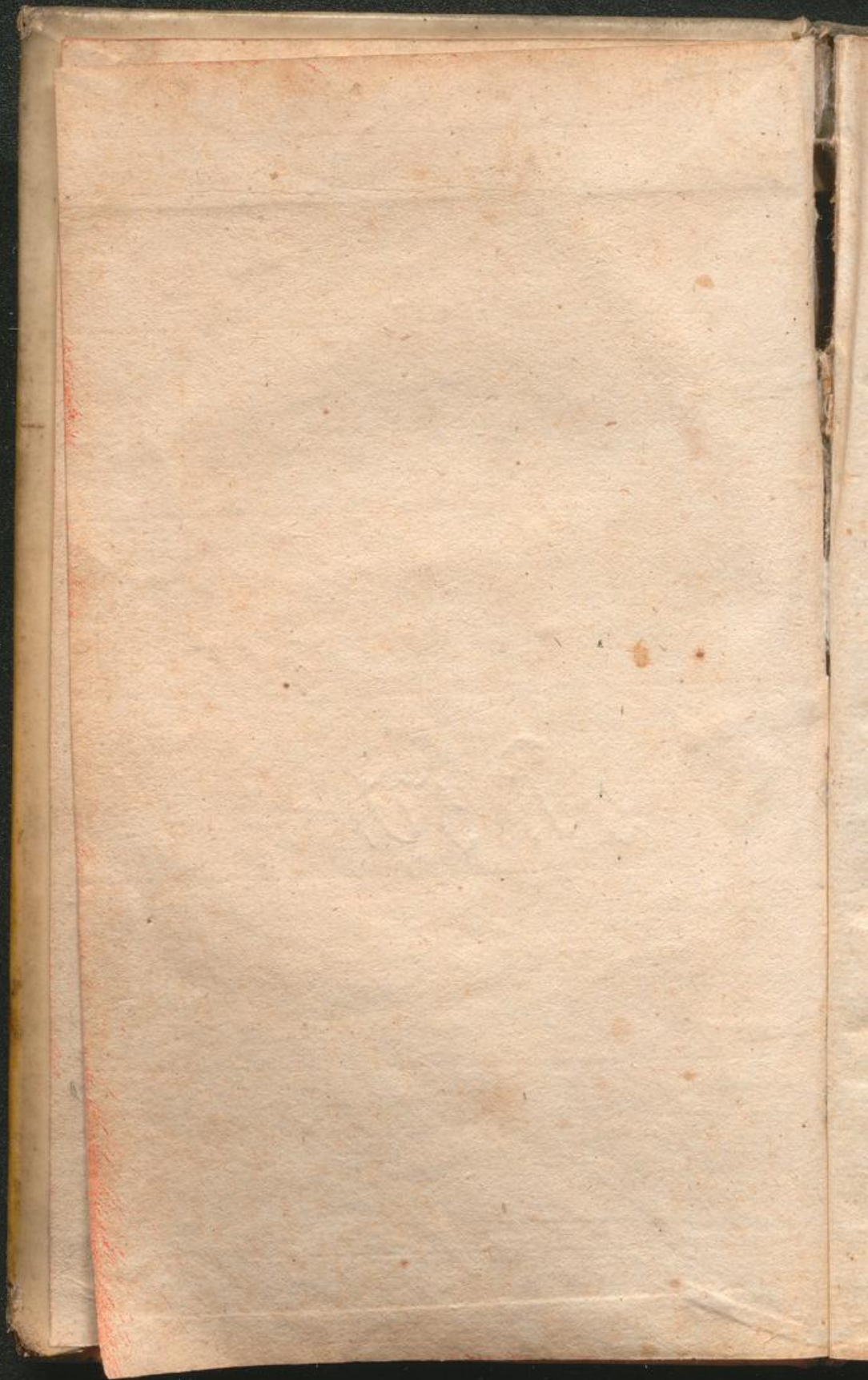
Bambergae, 1753

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65477)

Th. 5747.

2 P. 50.

VITÆ
PONTIFICUM
ROMANORUM

EX

ANTIQUIS MONUMENTIS
COLLECTÆ

Operâ & Studio

CL. D.

ANTONII SANDINI,

J. U. D.

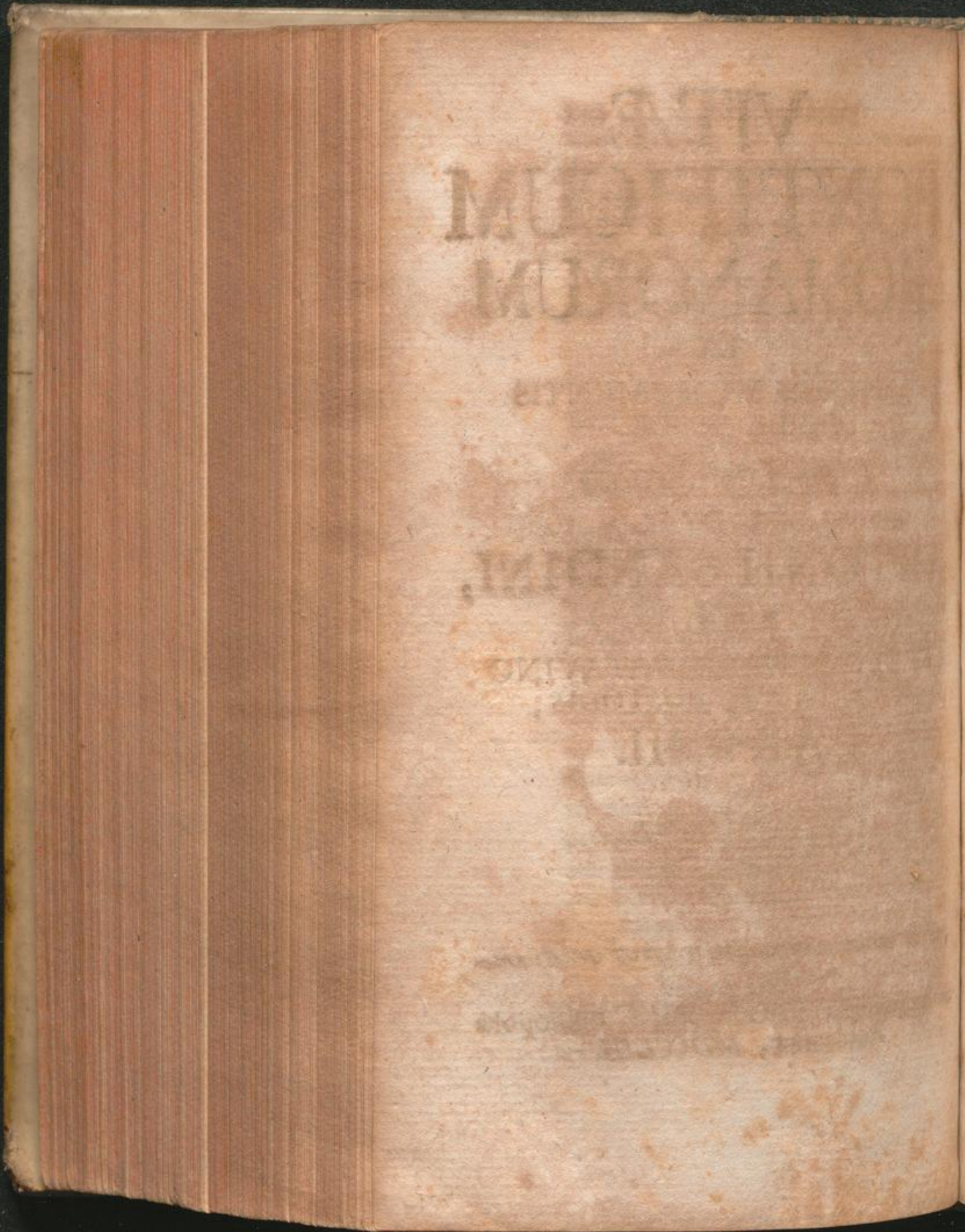
ET IN SEMINARIO PATAVINO
BIBLIOTHECÆ CUSTODIS,

PARS III.

~~~~~
BAMBERGÆ,
Sumptibus Martini Göbhardt, Bibliopolæ
Academici, MDCCLIII.

A
IM
P
præ
IV.
IX.
Car
lite
Gu
nov
Rel
ple
qu
cer
om
nob
pro
crat
re C
jus
Ide
rion

CLXXXI.

ALEXANDER IV.

ANNO CHRISTI 1254.

IMP. OCCID. VACANTE, BAL-
DUINI II. 26.

Pontificalibus comitiis Neapoli habitis anno 1254. pridie Idus Decembr. Catholicæ Ecclesiæ præses summus constituitur *Alexander IV.* Anagninus, Innoc. III & Gregor. IX. propinquus, dictus antea *Raynaldus* Cardinalis Episcopus Ostiensis ac Veliternus. (1) Hic damnavit librum Gulielmi de sancto amore *De periculis nocissimorum temporum*, in quo adversus Religiosos Ordines voluntariam amplectentes paupertatem, propriumque habentes nihil docebat, non licere cuiquam, nisi per vim coacto omnia relinquere; nec eum, qui Cœnobitis ab Episcopo vel Pontifice approbatus aperiret peccata sua per Sacramentalem Confessionem, satisfacere Canoni Concilii Lateranensis, cuius initium: *Omni utriusque sexûs.* (2) Idem sanxit, ut *Cathedralium Ecclesiarum designati Præsules, excurrente sex*

A a a mensum

Rayn. an.
1254. §. 1.
Spond.
§. 9. 10.

mensium spatio, Pontificalibus sacris insignirentur, ne populi diutius Pastorum regimine destituti, aliquod salutis periculum adirent. (3) Veritatem Stigmatum S. Francisci comprobavit testimonio

Rayn. an.
1256. §. 5.
38. 47.
Spond.
§. 4. 6.

suo. (4) Imperii Electoribus denuntiavit anathema, si Conradinum eligerent Federici II nepotem ex filio, Eccelinum virum atrocem, & sicimantate efferatum, ut Dæmone genitus diceretur, (5) olim à Federico II. Ducem constitutum in Longobardia, perculit anathemate, armisque *Crucesignatorum* compescuit, ac Mantuæ obsidendæ intento Patavium eripuit. (6) Idem sollicitus de

Græca Ecclesia consocianda cum Latina, Urbis veteris Episcopum legavit Constantinopolim, utque facilis iniretur societas, id quoque præter cætera Græcis concessit, quod antea Innocentius IV. indulserat, ut Symbolum haberent sinè additamento vocis *Filiæque*, modò eadem, ac Latini de Filio Dei sentirent. Seditione

Rayn. an.
1158. §. 5.
Spond.
§. 1.

Romæ excitatâ, Viterbium se recepit, inde Anagniam, ubi mansit ad annos duos. Viterbium reversus, ut Concilio ibidem celebrato pacem inter

inter Venetos ac Genuenses conciliaret anno 1261. VIII Kal. Junii decessit post sexennium, menses quinque & dies tredecim: quàm Pontifex factus fuerat.

Rayn. an.
1261 §.
6 7.
Spond.
§. 1.

ANNOTATIONES.

(1) Nicolaus de Curbio in vita Innocentii IV. cap. 42. tom. 3. Scriptor. Rer. Italic. pag. 592. *Defunctus est Innocentius Papa IV. Neapoli anno Domini 254. mensis Decembris die septimâ intrante . . . & cessavit Episcopatus diebus quinque. Quare Alexander IV. die decimâ secundâ Decembris electus est.*

Ptolomæus Lucensis lib. 22. Hist. Eccl. cap. 17. tom. 11. Script. Rerum Italic. pag. 1150. *Hic Pontifex hanc famam habuit, quòd fuerit vir magnæ humilitatis, & pietatis; unde tradunt aliquæ Historiæ, quòd fuerit Episcopus Ostiensis, & interdum ibat Ostiam, & Veletrum, ibique prædicabat verbum Dei, vel coram se prædicari faciebat, ibidemque suis Clericis Ordines conferebat, & in causis suorum subditorum assistebat.*

(2) Constitut. 8. tom. 1. Bullarii pag. 117. *Contra insanam Gulielmi doctrinam scripsit S. Thomas Opusculo 19. adversus impugnantes religionem.*

(3) Raynaldus ad an. 1255 §. 16.

(4) Constitut. 4. tom. 1. Bullarii pag. 134.

& apud Raynaldum ad an. 1255. §. 27.

Pagius in vita hujus Pontificis §. 12. *Eadem stigmata ante Alexandrum IV. jam commendaverat Gregorius IX. anno 1237. apud Wadingum ibidem num. 1. & seq. & postea Nicolaus III. litteras Gregorii IX. confirmavit, ut videre est apud eundem in Regesto ad Tomum 2. Postea Benedictus XI. eorundem stigmatum festum celebrari, Officium verò etiam Paulus V. recitari concessit.*

(5) Corius Hist. Mediol. Part. 2. ad annum 1207.

(6) Hanc jaçturam Eccelinus ultus est necesse duodecim millium Patavinorum, quos vel apud se, vel diversis locis obsidium, militum, ac ministrorum nomine habebat. Insuper præcepit, quòd si aliquis Paduanus in fuga fuisset deprehensus, continè manibus & pedibus privaretur. Multi itaque tali pœnâ puniti jacebant in agris, & viis prostrati. Ad quorum horrendos rugitus validòsque clamores nullus propter timorem Tyranni commotus misericordiâ fletebatur: Monachus Patavinus in Chronico tom. 8. Script. Rer. Italic. pag. 695. Sed anno 1259 pœnas dedit scèdissimæ cœditæ apud Mediolanum, quod capere prodicione tentaverat, ab scèderatis vulneratus, captus, deductusque Soncinum, ubi non tam vulnere, quàm animi dolore ac trillitiâ confectus occubuit.

CLXXVII.

CLXXXIII.

URBANUS IV.

ANNO CHRISTI 1261.

IMP. OCCID. VACANT. MICHA-
ELIS PALÆOLOGI I.

IN Alexandri IV. interregno comi-
tia habita Viterbii magno Cardi-
nialium certamine, Pontificatum per-
tinaciter affectantibus singulis, qui
supererant octoni numero. (1) Tan-
dem IV. Kal. Septembr. anno 1261.
Pontifex extra sacrum Cardinalium
ordinem electus *Jacobus Pantaleon*,
Gallus, in Tricassibus ortus loco tenui,
Patriarcha Hierosolymitanus, qui ve-
nerat acturus de rebus Palæstinæ.
Pridie nonas Septembr. coronatus
appellari voluit nomine *Urbani IV.*
quod decessor ejus obiisset die S. Ur-
bano *Papæ & Martyri* sacrâ. Hujus
Pontificatûs initium finis fuit Imperiî
Latinorum in Oriente, captâ à Mi-
chaële Palæologo Constantinopoli,
exactoque Balduino II. cum à Baldui-
no I. cœptum stetisset annos circiter
sexaginta. Contra Palæologum Ur-
banus indixit bellum sacrum. Ille ut

Rayn. an.

1261.

§. 8.

9. 26.

Spond.

S. 2. 3. 8.

Rayn. an.

1264.

§. 26. 27.

§ 6. 58. 61.

70.

A a a 3

Pon-

70.

Spond
§. 1. 9.

Pontificem revocaret ab incepto, significavit se peroptare conjunctionem, pacemque Græcæ Ecclesiæ cum Latina: quæ tamen haud facta est ante Gregorium X. licet etiam sub Clemente IV. actum sit de ea. Idem instituit Festum Corporis Christi quotannis celebrandum Feriâ quintâ post diem octavam Pentecostes. (2) Obiit Perusiæ anno 1264. VI. Nonas Octobr. cum Pontifex fuisset annos tres, mensem unum, & dies quatuor.

ANNOTATIONES.

(1) Erant Cardinales ob eam causam tam pauci, quod creaverat neminem Alexander IV.

(2) Constitutione 1. quam confirmarat Clemens V. in Concilio Viennensi Oecum. XV. ut est in Clementina *Si Dominum de Reliquiis & Venerat. Sanctor.* Martinus V. Constitut. 12 Eugenius IV. Constitutione 6. Cardinalis Lambertinus de Serv. Dei Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 4. part. 2. cap. 10. num. 21 scribit, *institutionem Festi in honorem Sanctissimi Corporis Christi causam suam desumpsisse à Revelatione facta Beatae Juliane de Monte Cornelione; sed revelationem ipsam examinatam fuisse à Roberto Episcopo Leodiensi, & aliis Episcopis*

pis atque Ecclesiasticis Doctõribus : rursus Urbanum IV. tunc Archidiaconum Leodiensem, deinde erectum ad summum Pontificatum noluisse assensum præbere extensiõni Festi ad universam Ecclesiam, nisi postquam novo miraculo edoctus cognovit, Divinæ voluntatis esse, ut ejusdem quidem Festi extensio fieret ad universum orbem terrarum. Cùm etenim Urbanus degeret in Civitate Urbeveta, ut impetum Saracenorum evaderet, quos Manfredus Sicilia Tyrannus in Italiam evocaverat, tunc contigit, quòd incredulo Sacerdote Missam celebrante in Ecclesia Vulsinii Urbeveta Diœcesis, Hostia apparuit visibiliter vera Caro & roseo cruore respersa, et tantum exceptã particulã, quæ Sacerdotis digitis tangebatur, & Benda de Sindone, quæ ad obsequium Calicis tenebatur, ex sanguinis effusione madefacta est; itã ut, Sacerdote studente cooperire Corporale, dexterã autem Domini faciente virtutem, singulã guttæ Sanguinis ex Benda manantes, & in Corporale fluentes singulas Figuras in similitudinem Hominis in eo impresserint. Itaque re ad Urbanum IV. delatã ab ipso Sacerdote, qui pœnitentiã ductus suam antecedentem incredulitatem amarè deflebat, non modò decretum est, ut

Aaa 4

Mi-

Miraculum Corporale ad Ecclesiam Urbevetanam solemniter transportaretur, prout sanè solemniter delatum est, ipso Pontifice cum universo Clero & populo illud excipiente, & in Templo majori Urbevetano collocante, in quo etiamnum aservatur, & statis diebus publicè ostenditur, quemadmodum habent ea, que exarantur ab Omphrio Parvino, à Joanne Trithemio, à Sancto Antonino, & Gulielmo Lindano, quorum verba profiant in Dissertatione de sacris Processionibus, P. Christiani Lupi tom. . nova editionis pag. 340. & quibus addi possunt Donzellinus in Historia de Solemnitate, & Festivitate Corporis Christi, Cappearil tom. 2. Historiarum Leodiensium pag. 642. Continuatores Bollandiani tom. 4 Aprilis pag. 437. Bartholomæus Fiseri in suo Opere de origine Festivitatis Corporis Christi, Martene de antiqua Ecclesie disciplina in Divin. celebr. Offic. cap. 29 num. 1. & duobus sequentibus. & Theophilus Raynaudus Operum tom. 11. pag. 347. verum etiam, eodem Urbano IV. præcipiente, compositum fuit à S. Thoma de Aquino Officium Sanctissimi Sacramenti, &c.

De supplicatione, in qua eodem festo die Corpus Christi defertur, nulla mentio est in constitutione Urbani IV. nulla in ejus
epitola

epistola ad Evam Reclusam S. Martini Leodiensis, quæ est apud Labbeum tom. 11. Conc. pag. 817. nulla apud D. Thomam, qui jussu Urbani *Officium* SS. Sacramenti composuit, nulla apud auctores, qui sub idem tempus scripsere de Festo hoc per eundem Urbanum instituto. De ea tanquam *divinâ inspiratione introducta* memoratur in Concilio Senonensi, quod anno 1320. celebratum est. *Verisimile est*, ait Van Espen part. 2. Juris Ecclesiastici Universi tit. 4. cap. 5. §. 5. *eam Sæculo XIV. paulatim invaluisse: atque non simul in omnibus Ecclesiis sed in aliquibus citius, in aliis serius fuisse institutam ad solemnitatem institutæ festivitatis augendam.* Constat incunte Sæculo XV. fuisse in more positam. Etenim Martinus V. constitut. citatâ 12. illis, qui processiones, in quibus ipsum *verificum Sacramentum dicto festo juxta ritus Ecclesiarum defertur*, continuo secuti fuerint, *centum dies singulis annis de injunctis eis pœnitentiis misericorditer relaxat.* Christianus Lupus dissert. de sacris processionibus, in quibus circumfertur sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum, cap. 2 & 9. scribit, *publicas cum Eucharistia Processiones, ejusdemque expositionem non cohasisse cum disciplina antiquæ Ecclesiæ, quam Schelstratus vocat disciplinam arcani*, in dissertat. de eadem disciplina cap. 7. art. 8. *Eam ob rem Sacrosanctum Eucharistiæ*

rifiæ Sacramentum occulta tum non Ethn-
cis solùm, ac Judæis, sed etiam Catechu-
menis ac Pœnitentibus, illis tanquam pro-
fanis, ne irriderent, istis, utpote nondum
dignis, qui scirent & admitterentur ad my-
steriorum communionem. Vide Joannis
Grancolas Commentarium Historicum in
Breviarium Romanum cap. §1. & Cardina-
lem Petram in Comment. ad Constitut. A-
postol. tom. 3. pag. 170. & 171.

CLXXXIII.

CLEMENS IV.

ANNO CHRISTI 1265.

IMP. OCCID. VACANTE MICH.
PALÆOL. 5.

Rayn. an.

1265.

§. 1.

§. 10. 13.

18. 20.

Spond.

§. 1. 2. 5.

Mensibus ferè quinque post mor-
tem Urbani IV. anno 1265. *Gui-
do Grossus Fulcodii Filius*, Cardinalis,
& Episcopus Narbonensis, juris val-
de peritus, concordi suffragatione
absens subrogatur. (1) Nec diem,
nec mensem electionis ejus apud ve-
tustiores Scriptores invenio. Octa-
vo Kal. Martias anno, quem modò
nominavi, Pontificem jam fuisse,
certum affirmo ex litteris, quas de
suscepto onere tanto scripsit die eo-
dem. *Hunc communiter Historia sic*
de

describunt, quod fuerit vir magnæ probi-
tatis & exempli, quia omnem statum mun-
di expertus est, & in quolibet virtuosè se
habuit, & quanto plus crevit in dignitate,
tanto plus floruit in sanctitate. (2) Quàm
fuerit suis minimè addictus indicio
est epistola, quâ illos Romam ac-
cedere vetuit injussu suo: idque
multò magis ex eo perspicitur, quod
filiae ejus duæ, quas susceperat ante
Sacerdotium, propter dotis tenuita-
tem nuptui non sunt collocatæ. (3)

Rayn. an.
1266.

Carolus Andegavensem Comitem,
fratrem S. Ludovici Regis Franco-
rum, utriusque Siciliae Regem Ro-
mæ inaugurari jussit in conditiones,
octo millia unciarum auri ut pende-
ret quotannis die festo S. Petri, equum
item eximium albi coloris, utque de-
ficiente stirpe ejus, Regnum redi-
ret ad Pontificem. Novo Regi gra-
tulatus est victoriam de Manfredi,
qui in Sicilia tyrannidem occupave-
rat, & Conradinum usurpantem ti-
tulum Regis Siciliae innodavit anathe-
mate. Mortuus est Viterbii anno
1268. cum extremum Novembris ef-
fet (4) Ità annos tres & menses novem
Pontifex fuit.

§. 1. 18.
Spond.
§. 1. 4. 9.

Rayn. an.
1267.

§. 4.
Spond.
§. 8.

Rayn. an.
1268.

§. 54.
Spond.
§. 12.

AN.

ANNOTATIONES.

(1) Longinus Hist. Polon. lib. 7. ad an. 1265. pag. 776. *Vix cum lacrimis Cardinalium vinci potuit, ut Papatum assumeret.*

(2) Ptolomæus Lucensis lib. 22. Hist. Eccl. cap. 29. & in Annalibus ad an. 1265. tom. 11. Scriptor. Rer. Italic. pag. 1156 & 1148.

(3) S. Antoninus in Chron. part. 3. tit. 20. cap. 1. §. 11. *Dicitur etiam in laudem tanti viri, quod cum duas filias nobiles haberet, & nuptui tradere querens, nil tamen de patrimonio Christi, sed tantum de proprio, quod non maximum erat dotare vellet: attendentes ad divitias Pontificales seu Ecclesie, cum de illis nil expectare valerent illas in nuptas dimiserunt: unde & meliori sponso Domino Jesu Christo traditæ sunt, in virginitate Deo obsequentes.*

Mabillonius de Re Diplomat. l. 1. c. 14. §. 11. *Olim tam Brevibus, quam Bullis idem sigillum plumbeum apponebatur: nec scio, an multum ante annos quadringentos inventus sit annulus Piscatoris. De eo quidem nihil ego legi antiquius, quam quod refert Massonus in Clemente IV. qui anno 1264. Pontifex renuntiatus epistolam ad Agidum Grossum consanguineum suum ita conclusit: Non scribimus tibi, nec consanguineis nostris sub bulla, sed sub Piscatoris sigillo.*

gillo, quo Romani Pontifices in suis secretis utuntur. Nondum quippe in Brevibus usitatum erat istud sigillum, sed in litteris privatis, in quibus modo Pontifices symbolis gentilitiis utuntur. Certè quotquot vidimus ante id tempus minutas Pontificum litteras, quantumvis breves & exiles, sigillum plumbeum habebant appensum. Brevibus appositus est anulus Piscatoris, saltem Sæculo XV. qualia sunt Brevia Callisti III. & Pauli II. sub annulo Piscatoris. Anulus hic ceræ imprimitur, non plumbo, ut alia sigilla Pontificum. Vide annotat. 6. ad Hadrianum I.

(4) Sepultus est autem gloriosus Pontifex Viterbii, ubi tunc curia residebat, in Ecclesia Fratrum Prædicatorum, ubi ipsemet sibi elegerat sepulturam. S. Antoninus in Chron. 3. part. tit 20. cap. 1. §. 11.

Wernerus Rolewvinck in Fasciculo temporum ad an. Ch. 1264. tom. 2. Scriptor. Her. Germanicarum Pistorii pag. 558. Benedictum sit dulce nomen Domini nostri Jesu Christi, & gloriosissimæ Virginis Mariæ matris ejus in æternum, & ultra. Amen. Nos cum prole pia benedicat Virgo Maria. Amen. Quicumque hæc legerit, toties quoties, habet tres annos indulgentiarum, quos Clemens concessit ob rogatum Ludovici Sancti Regis Franciæ solemniter.

CLXXXIV.

CLXXXIV.

B. GREGORIUS X

ANNO CHRISTI 271.
IMP. OCCID. VACANTE, MICH.
PALÆOL II.

Pontificis subrogandi comitia Cardinalium contentiombus prorogata sunt in añum fere tertium. Demum Cardinalibus sex creandi Pontificis arbitrium permiserunt novem reliqui. Itaque anno 1271. Kal. Septembr. summum Sacerdotium *Thealdo* seu *Theobaldo* Placentino, Archidiacono Leodiensi, quem cum exercitu Christianorum degentem in Syria res pro Christianis ibidem gesta commendabant. (1) Anno insequente veniens in Italiam Viterbium se confert, postea Romam, ubi VI. Kal. April. Pontifex inauguratur, diciturque *Gregorius X* Nulla prior huic potiorque cura fuit, quam ut Christianis Terræ Sanctæ compararet subsidium. Eam ob rem Concilium generale indixit Lugdunum, celebravitque profectus eodem. (2) Ut autem auxilia in Syriam mittenda undique acciret, operam dedit rebus Ecclesiæ & Imperii

Rayn. an.

1271.

§. 7. 12.

Spond.

§. 5.

Rayn. an.

1272.

§. 19.

Spond.

§. 1. 2.

Rayn. an.

1273.

§. 28. 35.

Spond.

§. 2.

perii pacandis, factionibusque *Guelphorum & Gibelinorum*, quæ Italiam omnem habebant sollicitam, extinguendis. (3) Rodulpho I. Comiti Rayn. an. Habspurgenſi Regnum Germaniæ af- 1274. firmavit, (4) curavitque, ut Alphon S. 50. 51. ſus Caſtellæ Rex affectandi Imperii Spond. cupiditatem abjiceret. Rediens in S. 13. Italiam eundem Rodulphum obvium Rayn. an. habuit Lauſanæ, pollicentem jureju- 1275. rando in Cardinalium ac Principum S. 37. 44. cœtu, ſe *Ravennæ Exarchatum, & alias 47. Eccleſiæ terras deſenſurum*. 5. Trans- Spond. greſſus Alpes acceſſit Mediolanum, S. 8. 9. inde Placentiam, atque inde, præ- terivolans Florentiam, cui ob non ſervatas leges pacis cum *Gibelinis*, in- Rayn. an. terdixerat Sacra, pervenit Aretium. 1276. S. 1. Ibi recuperationem Palæſtinæ vol- 14. ventem animo, eoque ſe cum exer- Spond. citu conferre meditantem intercepti S. 1. mors anno 1276. IV. Idus Januar. Pontifex fuit, ſi ab electione nume- res, *annos ac menſes quatuor, & dies de- cem*, ſi ab conſecratione, *annos tres, menſes novem, & dies quindecim*. (6)

ANNOTATIONES.

(1) Hinc, ut eſt apud Amalaricum Hugerium

rium in vita hujus Pontificis tom. 3. Scriptor. Rer. Italic. part 2. pag. 425. Joannes Cardinalis & Episcopus Portuensis composuit versus, qui sequuntur:

Papatûs munus tulit Archidiaconus unus,
Quem Patrem patrum fecit discordia iratrum.

Panvinius annotat. ad Platinam pag. 179. Eo tempore nequaquam, ut nunc consuetudo est, Cardinales in Conclavi recludebantur, sed summo mane singulis diebus, si Romæ erant, Laterani, vel in Basilica S. Petri, aut alibi, prout occasio sese offerebat: sin autem extra urbem, in Ecclesia Cathedrali illius Civitatis, in qua tunc commorabantur, unâ conveniebant, perinde ac nostro tempore faciunt, cum congregationem sunt habituri, de Romani Pontificis electione tractantes.

Spondanus ad annum 1271. §. 5. Reperimus alicubi, expetitum tunc fuisse B. Philippum Benitium Florentinum Ordinis Servorum ob insignem miraculorum ejus famam: sed illum re cognitâ apud montem Tuniatum delituisse, quousque facta esset electio alterius. Archangelus Gianius in Annalibus Ordinis Servorum tom. 1. in Centuria 1. lib. 3. cap. 17. pag. 101. Id verò indicant, cum per antiqua Scriptorum traditio, tuam vetustæ ejus imagines Pontifician

tificiam tiaram ad pedes habentes, tum etiam temporum illorum usus, quando in hujusmodi vocatione dissidentibus frequenter Cardinalibus, alii etiam non Cardinales, etiam Regulares & Eremitæ in Pontifices eligebantur. Et in annotat. De Pontificatu videri possunt diffusè in Hist. B. Philippi lib. 2. à cap. usque ad 6. & omnia ferè perstringuntur in Bulla Pauli V. de ejus lectionibus & Officio.

(2) Est Lugdunense II. Oecum. XIV. anno 1274. celebratum. Numerus Prælatorum, qui interfuerunt, fuit quingentorum Episcoporum, Abbatum septuaginta, aliorum Prælatorum mille, ut ait Ptolomæus Lucensis lib. 23. Hist. Eccl. cap. 3. tom. 11. Scriptor. Rer. Italic. pag. 1166. prorsus ut Concilia omnia hætenus celebrata numero superaverit. Adfuerunt Michaëlis Palæologi Oratores. Qui ipsum Palæologum adfuisse existimârunt, errorem Blondi secuti sunt. Præfuit Gregorius X. voluitque regimen concilii esse penes D. Bonaventuram, qui propterea Concilio præsedisse dicitur à Sixto IV. in Constitutione Canonizationis ejus, & à Sixto V. in Decreto, quo cum sanctis Ecclesiæ Doctoribus annueneravit. Sex actionibus trium mensium spatio absolutum est. In postrema Græci processionem Spiritûs Sancti à Patre, Filioque profitentes hæc demum quartâ decimâ vice, ut complurium Latinorum Scriptorum testi-

Conc.
Oecum.
XIV.

Bbb IV monii

monis ostendit Spondanus ad an. 1174. §. 8. in communionem Latinæ Ecclesiæ recepti sunt. Decreta insuper auxilia Christianis bellum gerentibus in Syria adversum Saracenos. Una supra triginta constitutiones editæ ad Ecclesiasticam & Christianam disciplinam sancendam. Harum alterâ Gregorius X. celeri Pontificum electioni consulturus, rata esse jubet ea, quæ in id constituta sunt ab Alexandro III. statuitque, ut in quacunque Urbe contigerit mori Pontificem, in ea erigatur Conclave, & decimo ab obitu ejus die ingrediantur Cardinales singuli singulis contenti famulis Clericis, seu Laicis, vel duobus, si id ipsis indulgeri necessitas postulet: incipiântque novi Pontificis electioni operam dare, nemine expectato. Qui superveniunt, re nondum perfectâ admittantur. *Inclusi nullo intermedio pariete, seu alio velamine omnes habitent in communi.* Nullus ad eos pateat aditus, nullum eis liceat nuntium audire, nullam accipere aut dare epistolam, neminem alioqui sub pœna anathematis. Si post dies tres ab ingressu Pontificem non creaverint, unum duntaxat ferculum tam in prandio, quàm in cœna per sequentes dies quinque illis ministretur, quibus elapsis panis tantum, vinum, & aqua usque ad Pontificis electionem. Leges hæc processu temporis paululum variatæ sunt, explicanturque à Panvino in annotat. ad Platinam pag. 179. *Exstat Gregorii X. decretum cap. Ubi periculum. 2. de elect. in 6. Vide annotat. 6. ad Clementem VI.* (3)

3. Vide annotat. 1. ad Gregorium IX.

(4) Ab hoc Rodulpho propagata est Augusta domus Austriaca.

(5) Sunt in hanc rem Rodulphi diplomata duo apud Raynaldum ad an. 1275.

§. 37. 38.

Prothomæus Lucensis Hist. Eccl. lib. 33. cap. 4. tom. 11. Scriptor. Rer. Italic. pag. 1166. *Tradunt historiæ, quod Rodulphus iuramentum præstitit summo Pontifici fidelitatis Romanæ Ecclesiæ de conservando ipsam, quod habetur dist. 63. cap. Tibi Domino. Tunc etiam restituit Ecclesiæ Comitatum Romandiolæ cum Exarchatu Ravennæ.*

(6) S. Antoninus 3. part. Chron. tit. 20. cap. 2. §. 4. *Sepultus est Aretii summa cum veneratione; multaque circa illius corpus miracula postmodum subsequuta fidem eius sanctitatis indubiam præbuere. Vide Cardinalem Lambertinum De serv. DEI Beatif. & Beat. Canoniz. Lib. 2. cap. 24. §. 36.*

Gregorius X. in constitutione, quæ exstat part. 2. Hist. Eccl. Placentinæ Petri Mariæ Campi, in Regesto num. 118. pag. 410. *Nec mireris, quod bulla non exprimens nomen nostrum, est appensa presentibus, quæ ante consecrationis & benedictionis nostræ solemnità transmittuntur: quia ii, qui fuerunt hæctenus in Romanos electi Pontifices, consueverunt,*

Bbb 2

272

*in bullandis litteris ante suæ consecrationis
minus modum hujusmodi observare. Ex
quibus liquet, nomen Pontificis electi,
necdum consecrati, bullis imprimi non
consuevisse.*

CLXXXV.

INNOCENTIUS V.

ANNO CHRISTI 1276.

RODULPHI REGIS 4. MICHAEL,
PALÆOL. 16.

Rayn. an. 1276. §. 15. 17. 24. 25. Spond. §. 2. 3. **C**ardinales ex præscripto legis lætæ ab Gregorio X. inclusi in Conclavi XIII. Kal. Februar. postridie Pontificem esse consenserunt *Petrum de Tarantasia* Innocentii V. nomine. (1) Hic primus ex familia Dominicanorum Pontifex summus, Aretio profectus Romam, VIII. Kal. Martii in Æde Principis Apostolorum inauguratur. Postero die ad omnes Principes & Præsules litteras scribit de electione sua. Per Legatos missos in Heturiam pacem conciliat inter Lucanos, & Pisanos. Multa & præclara facere pro Ecclesia molientem adorta vis morbi extinguit XI. Kal. Jul. post *mensẽ quintum* Pontificatus.

ANNO.

ANNOTATIONES.

(1) In ordine (Prædicatorum) fuit magister in Theologia & magnæ litteraturæ, unde scripsit super Sententias, & super Epistolas Pauli: S. Antoninus Part. 3. Chron. tit. 20. cap. 3.

CLXXXVI.

HADRIANUS V.

ANNO CHRISTI 1276.

RODULPHI REGIS 3. MICHAEL.
PALÆOL. 16.

UT Catholicæ Ecclesiæ præsideret anno 1276. Idus Jul. nomine Hadriani V. legitur *Ottobonus Fliscus* Genuensis, fratre Innocentii IV. generitus. *Hic statim post suam creationem constitutionem Gregorii X. de restrictione Cardinalium in electione Papæ suspendit, intendens eam aliter ordinare.* (1) Mox Româ Viterbium petit, ubi ne Sacerdotio quidem (erat enim Diaconus) nedum Pontificatu initiatus, XV. Kal. Septembr. decedit, post *tricesimum septimum diem*, quàm Pontifex electus fuerat. (2)

Rayn. an.
1276. §.
26. 27.
Spond.
§. 4

ANNOTATIONES.

(1) Jordanus Scriptor coævus apud Raynaldum ad an. 1276. §. 26.

Bbb 3

(2)

(2) Hoc tamen non eximit eum verorum Pontificum numero, quando electio absoluta, & nullius approbationis indiga, qualis hoc ævo fiebat, postquam acceptata est ab Electo, Pontificem constituit: secus quam primis decem sæculis: Papebrochius in Conatu part. 2. pag. 57. apud Bolland. tom. 8. Maji.

Petrus Maria Campus lib. 19. Hist. Placentinæ, ad an. 1276. pag. 307. contendit, Vicedominum de Vicedominis Placentinum natum sorore Gregorii IX. Card. Episcopum Prænestinum, ex familia Sancti Francisci, anno 1276. die quinta Septembris nomine Gregorii XI. suffectum fuisse Hadriano V. ac mortuum die insequente. At negat id Franciscus Pagius in Breviario Pont. Rom. tom. 3. pag. 419. quod nullam de eorum mentionem faciunt veteres, nullam recentes scriptores, ne illi quidem, qui Ordinis S. Francisci historiam scripserunt ante annum 1628. quo anno Lucas Wadingus, edito tomo altero Annalium Minorum, dubitanter loquitur: *Inter hunc (Joannem XX.) & Hadrianum nescio si audeam alium numerare Pontificem, utpote cujus nullus, qui vitas & seriem scripserit Pontificum, vel minimum meminert.* Nunc verba hæc, & alia ad Vicedominum pertinentia, sunt in tomo 4. ad an. 1276. §. 2.

CLXXXVII

CLXXXVII.

JOANNES XX.

DICTUS XXI.

ANNO CHRISTI 1276.

RODULPHI REGIS 4. MICHAEL.
PALÆOLOGI 16.

JOANNES XXI. *Petrus* antea dictus, Juliani filius Lusitanus, anno 1276. XVII. Kal. Octobr. successor Hadriano V. creatus est. *Hic statim constitutionem per Gregorium X. de reclusionem Cardinalium, suspensam per Hadrianum, revocavit, abrogavitque.* (1) Legatos etiam misit ad Michaëlem Palæologum, qui curarent ratam faciendam ab eo pacem Ecclesiæ Græcæ cum Latina, juratam antea ab ejus Oratoribus in Concilio generali Lugdunensi II. Toto autem Pontificatus tempore, quod intra *mensēs octo exactum* est, sollicitus fuit pro retinenda Terræ Sanctæ parte ea, quæ adhuc in Christianorum erat potestate. Anno 1277. cameræ ruinâ percussus sexto inde die Idibus Maji occubuit Viterbii, sepultusque est in Æde S. Laurentii.

Rayn. an.

1276. §.

29. 45.

Spond.

§. 57

Rayn. an.

1277. §. 3.

19.

Spond. §.

1. 3.

Bbb 4

AN-

ANNOTATIONES.

(1) Ptolomæus Lucensis lib. 23. Hist. Ecclesiasticæ cap. 21. tom. II. Scriptor Rer. Italic. pag. 1176.

Panvinius in annotat. ad Platinam pag. 181. Post Innocentii V. mortem, qui ei successit Hadrianus Papa V. Gregorii X. de conclavi constitutionem statim revocavit. Cujus revocationem, sive suspensionem, quod ante ejus coronationem facta fuisset, invalida erat, Joannes XXI. confirmavit. Atque sine conclavis reclusionem, qui deinceps ei successerunt Romani Pontifices, Nicolaus III. Martinus octavus IV. Honorius IV. & Celestinus V. creati sunt. A Celestino verò, eodem, quod Gregorius X. causâ moto, ipsius Gregorii X. constitutionem de conclavis reclusionem demum renovatam & approbatam, qui ei successit Bonifacius Papa VIII. ratam habens & confirmans, libro Decretalium sexto registravit. A quo deinceps tempore usque ad nostram memoriam perpetuo observata est. Hæc ex Glossa capituli Ubi periculum, cujus auctor fuit Joannes Andreas celeberrimus Juris consultus. Vide annotat. 3. ad vitam Nicolai IV.

CLXXXVIII.

CLXXXVIII.

NICOLAUS III.

ANNO CHRISTI 1277.

RODULPHIREGIS 5. MICHAEL.
PALÆOL. 17.

Certamen de Pontifice subrogando inter octo Cardinales, qui supererant, exortum, ad menses amplius sex tenuit. Ac longius prorogata discordia esset, nisi à Viterbiensibus peractis moram longiorem, inclusi in Prætorium Civitatis coacti fuissent Pontificis electionem properare. Ante diem igitur VII. Kal. Decembr. anno 1277. electus est *Joannes Cajetanus Ursinus*, Cardinalis Diaconus tit. S. Nicolai in Carcere Tulliano, qui propterea *Nicolaus III.* appellari voluit. Romam profectus VII. Kal. Ianuar. inauguratus est. Tantâ erat morum gravitate, ut *Compositus* diceretur.

Rayn. an.
1277. §. 53.
55. 58.
Spond.
§. 4.

Hic egit cum Rodulpho Rege Germanorum, ut rata haberet, quæ ejus nomine Otto Cancellarius in Concilio Lugdunensi Oecum. XIV. & ipse met *Laufanæ Gregorio X.* jurejurando promiserat. Obsecutus Pontifici

Rayn. an.
1278 §. 1.
2. 5. 6. 57.
69. 73
Spond. §.
2. 4. 6.

Bbb 5 Rodul-

Rodolphus, edito diplomate (1) approbavit *confirmationes, concessiones, privilegia & cætera omnia*, quæ ab decessoribus suis Regibus Romanorum, seu Imperatoribus Romanæ Ecclesiæ concessa fuerant: & paulò post, cum rescivisset, operâ Rodulphi Cancellarii sui, in Italiam missi cum potestate, nonnullos Pontificis imperio subiectos populos defecisse ad se, novo diplomate iussit Romanæ Ecclesiæ iura restitui, & Gotifredum legavit, qui Cancellarii acta rescinderet. Hinc Nicolaus ut magis ac magis consuleret Ecclesiasticæ ditioni, omnesque in posterum controversias tolleret, diplomata Ludovici Pii, Ottonis Magni, & Henrici II. ad Rodolphum Regem misit, petens, ut ea comprobaret. Fecit id libens Rodolphus dato diplomate alio, in quo inter cæteras Romanæ Ecclesiæ Urbes *Ferrariam* etiam, & *Comaclum* recenset. Ac ne Rodulphi diplomata aliquando vocarentur in dubium, eadem voluit ab Imperii Electoribus confirmari. Idem Pontifex Carolum Siciliæ Regem deduxit, ut Senatoriam Urbis dignitatem deponeret, editaque constitutione ca-

vit

vit, ne in posterum talis dignitas Re-
gibus aut Principibus externis con-
ferretur, volens insuper eam annu-
um magistratum esse. (2) Pari inte-
rim diligentia procuravit negotia
Christianæ Reipublicæ. Nam pro
confirmanda pace inter Græcam La-
tinamque Ecclesiam, composita in
Concilio Lugdunensi, litteras dedit
ad Michaëlem Palæologum Andro-
nicura ejus filium, Patriarcham, cæ-
terosque Græcos Præsules. Gregorii
IX. sententiam de stigmatibus D. Fran-
cisçi probavit. *Vacantes Ecclesias supra
omnes prædecessores suos velocius expedit.*

(3) In conferendis Sacerdotiis viros
pios & religiosos præoptavit doctio-
ribus, dicere solitus, *doctrinam vitæ
probitate destitutam venenum esse immedi-
cabile.* Decessit Soriani propè Viter-
bium XI. Kal. Septembr. anno 1280.
Pontificatus secundo, mense octavo, die
nono vice simo que. Corpus Romam de-
latum in Æde S. Petri sepultum.

Rayn. an.

1279. §. 52

An. 1280.

§. 23. 27.

Spond.

§. 6.

ANNOTATIONES.

(1) Hoc, atque alia, de quibus comme-
moro, Rodulphi diplomata recitat Ray-
naldus, primum ad an, 1278. §. 45. alterum
§. 52.

§ 51. tertium ad an. 1279. §. 3. quartum, quod est Electorum imperii, habes tum apud Raynaldum ad annum 1279. §. 6. tum apud Bellarminum de Translatione Imperii lib. 3. cap. 31.

(2) Constitutio extat lib. 6. Decretalium ei. de electione & electi potestate cap. *Fundamenta*.

Gulielmus de Nangis in Chron. ad annum 1278. apud Dacherium tom. 11. Spicilegii pag. 567. *Carolus Regem Siciliae Papa Nicolaus à Vicaria Tusciae removens, constitutiones fecit tam de electionibus Praetorum, quàm de electione Senatoris Urbis Romae, & se Senatorem ad vitam fieri procurans Senatoriam jussit per suos parentes ferè per annos duos regi.*

(3) Ptolomæus Lucensis lib. 23. Hist. Eccl. cap. 30. tom. 11. Scriptor. Rer. Italic. pag. 1182. ubi præterea dicit: *Multa virtus eidem attribuitur Historiæ, quod magnus eleemosynarius, quod devotissimè celebrabat, & semper in Missa flebat.*

Bona lib. 2. Rer. Liturgic. cap. 16. §. 4. *Nicolaus III. ad impetrandam pacem inter Principes Christianos statuit, in Missa solemni, postquam Sacerdos dixit: Pax Domini sit semper vobiscum, ante Agnus De*

Dei cantari *Psalium*. Lætatus sum cum aliquot versiculis, & Collecta pro pace. Idemque constituit *Joannes XXII.* pro tollendo schismate, ut testatur *Angelus Rocha* in *Paralipomenis commentarii de Campa-*
nis.

CLXXXIX.

MARTINUS IV.

ANNO CHRISTI 1281.

RODULPHI REGIS 9. MICHAEL.

PALÆOL. 21.

Cum duo Cardinales, quorum causa electio novi Pontificis protraheretur, in custodiam à Viterbiensibus ducti essent, VIII. Kal. Martii anno 1281. Ecclesie invitatus præponitur *Martinus IV.* Gallus, *Simon Briensis*, vulgò *de Bria* antea nuncupatus. (1) Viterbio profectus Urbem veterem, ibidem X. Kal. April. consecratur. (2) Hic fratrem suum, qui ad se gratulabundus advolârat, modicè donatum ad impensas itineris, domum dimisit. Ipsi Pontifici, tanquam privato cuidam viro, populus Romanus discordiæ tollendæ gratiâ contulit Senatoriam Urbis dignitatem, quam

Rayn. an.
1281.

S. 1. 3. 6.

14. 25.

Spond.

S. 1. 2. 4.

6. 9.

- quam ipse restituit Carolo Siciliae Re-
gi, cui à Nicolao III. fuerat abrogata.
Anathematizavit Michaëlem Palaeo-
logum, quod defecisset ab Romanae
Ecclesiae societate, quam & per O-
ratores in Concilio Lugdunensi, &
ipse deinde per se coram Legatis A-
postolicis iuraverat usque servatu-
rum. *Damnavit quoque auctores*
conjuracionis Siculorum in Gallos,
quâ erumpente in actum, III. Kal. A-
pril. die sacro Paschæ, dante signum
campanâ Vesperarum, Galli omnes
ad unum nihil minus opinantes toto
regno cæsi sunt, ipsæque mulieres Si-
culæ, quæ ex Gallis concepisse fere-
bantur, exenteratæ, parvulique ne-
quid Francici generis in Sicilia super-
esset, faxis illisi. (3) Eandem anathe-
matis pœnam irrogavit Petro Regi
Aragonio, tum quod particeps fuisset
immanitatis tam detestabilis, tum
quod Siciliae regnum invasisset, ma-
nentemque in incepto obstinatè pri-
vavit regno, & pugnantibus contra
ipsum pro Carolo Rege Siciliae legi-
timo, *Indulgentiarum præmia conce-
dit.* Mortuus est Perusiae anno 1285.
IV. Kal. April. *anno quarto, mense, ac*
die

Rayn. an.

1282.

§. 1. 23.

Spond.

§. 2. 6.

Rayn. an.

1283.

§. 23. 24.

An. 1284.

§. 3.

An. 1285.

§. 12. 13.

Spond.

§. 5.

die septimo, quam electus fuerat: eodemque loco sepultus miraculis claruit.

ANNOTATIONES.

(1) Franciscus Pagius in Vita hujus Pontificis §. 2. *Gulielmus Nangiagus in Chron. S. Antoninus part. 3. tit. 10. cap. 4. Nauclerus generat. 43. Et alii eum vocant Martinum IV. Et re vera ita vocandus est, licet unus tantummodo ejusdem nominis Sanctus Pontifex eum præcesserit, quia Marinus I. Martinus II. & Marinus II. Martinus III. appellati sunt: unde Et in instrumento à Senatoribus Romanis die decimâ Martii anni 1281. Romæ confecto, antequam Pontifex consecraretur, à Raynaldo eodem anno §. 15. relato disertè vocatur Martinus IV. vide annotat. 1. ad Marinum I.*

(2) Nonnulli, ut est apud Bzovium ad annum 1281. §. 1. scripsere, Joannem Viterbiensem seu Vercellensem, Magistrum Ordinis Prædicatorum Generalem, in locum Nicolai III. electum fuisse Pontificem, sed mortuum, antequam acciperet nuntium electionis suæ. At commentum id, & fabula est, *Ptolomæi Lucensis, Et S. Antonini silentio, aliorumque gravissimorum Auctorum, qui de Romanis Pontifibus scripsere, aut Ecclesiasticam Historiam edidere, auctoritate convicta; ut ait Natalis*

lis

lis Alexander Hist. Eccl. Sæc. XIII. & XIV.
cap. 1. art. 11. tom. 7. pag. 31.

(3) Fazellus de Rebus Siculis Dec. 2. lib. 8.
cap. 4. pag. 490. *Duarum horarum spatio
eo tempore octo Francorum millia occisa fuisse
constat. Inde adagio increbuit Vespes
Siculus.*

CXC.

HONORIUS IV.

ANNO CHRISTI 1258.

RODULPHI REGIS 13. ANDRO-
NICI 2.

Rayn. an.
1285. §. 14
Spond

HONORIUS. IV. antea *Jacobus
Sabellus* Romanus IV. Nonas
§. 6. 20. April. anno 1285. Martino IV. Pe-
21. 22. rusiæ suffectus, Romæ inauguratus
est. Iussu ejus Arabica & aliæ exoti-

Rayn. an.
1286. §. 36
Spond.

§. 1.
Rayn. an.
1287.

§. 9.
Spond.

§. 4.

cæ linguæ, ut ad Saracenos & Ori-
tales Schismaticos in Catholica Fide
erudiendos perutiles atque adeo ne-
cessariæ, Parisiis tradi cœptæ. Con-
firmatus per eum Ordo Carmelita-
rum, & vestis decentior, quæ etiam
nunc utuntur, eisdem tradita. Ap-
probatus quoque Ordo Eremitarum
S. Augustini. Nova vero Mendican-
tium secta, quam nomine *Ordinis A-
postolorum* nescio, qui conflaverant,
con.

condemnata. Suprema post *biennium*
Pontificatus fuit dies tertia April. an-
ni 1287.

CXCI.

NICOLAUS IV.

ANNO CHRISTI 1288.

RODULPHI REGIS 16. ANDRO-
NICI 5.

Menses amplius decem post mor-
tem Honorii IV. anno 1288.

VIII. Kal. Mart. *Hieronymus Tineus*
Afculanus, primus ex Ordine S. Fran-
cisci renuntiatus est Pontifex ad S. Sabi-
nam, & biduo post coronatus apud S. Pe-
trum, sumpto nomine Nicolai Quarti in
memoriam Tertii, à quo fuerat creatus
Cardinalis. (1) Semel atque iterum
traditum sibi Pontificatum abnuit, de-
mum Cardinalium precibus victus,
coactusque inivit. Eo hortante Se-
natum Venetum decrevisse, ut Fidei
censores essent in ditione Reipublicæ,
iidemque de communi ærario susten-
tarentur, in trinis annalibus invenio.

(2) Eundem non conservandæ so-
lùm, sed etiam propagandæ Fidei cu-
ra maximè intentum habuit. Vari-

Ccc

Rayn. an.
1288. §. 17.
24. 29. 32.
Spond.
§. 110. 11.

- Os enim ad varias gentes misit præcones Evangelii. Carolum II. cui Rayn. an. 1289. §. 1. Claudio additur cognomen, Siciliae & Spond. 49. Apuliae Regem Reate coronavit in §. 2. easdem conditiones, in quas Pater ejus fuerat à Clemente IV. inauguratus. Idem abrogasse traditur constitutionem Gregorii X. de Conclavi.
- (3) Illud haud cuiquam in dubio est, eum editâ constitutione duas fecisse redituum Romanæ Ecclesiæ partes, quarum altera Pontifici, altera Cardinalibus cederet, (4) eundemque confirmasse litteras Alexandri IV. de veritate stigmatum S. Francisci. Rayn. an. 29. Anno 1291. Pontificatus ejus quarto § 44. 68. expugnata ab Saladino Babyloniae Rege Hierosolyma, & Christiani expulsi Spond. §. 10. Syriâ totâ. Sacratissima quoque E-dicula, in qua Christus Dei Filius à Virgine conceptus de Spiritu Sancto, diversatusque est per annos multos, Angelorum ministerio VII. Idus Ma-jas translata est in Dalmatiam, a: que Rayn. an. 1292 § 17. inter Tersactum & Flumen oppida, in Spond. planitie summa collis Adriaco mari im-pendentis collocata. §. 3. (6) Anno in-se-quente pridie Nonas April. die sacro Parasceves obiit, cum annos quatuor, mensem

mensis & dies quatuordecim Pontificatum egisset.

ANNOTATIONES.

(1) Spondanus ad an. 1188. §. 1.
 (2) Apud Waddingum ad an. 1189. §. 14.
 Raynaldum ad an. 1188. §. 54. & Spondanum ad an. eund. §. 6.

(3) Traditur ab Raynaldo ad an. 1276. §. 19. & ad an. 1289. §. 49. ex Nicolai IV. epist. 1. lib. 2. Addubitat Pagius in Vita hujus Pontificis §. 21. tum quia ejus epistolæ verba non recitantur ab Raynaldo, tum quia nulla mentio de abrogatione ea reperitur in tribus S. Cælestini V. diplomatis apud eundem Raynaldum in *Addendis* ad Tomum XV. in quorum primo atque altero S. Pontifex asserit, Gregorii X. constitutionem ab Hadriano V. & Joanne XXI. fuisse suspensam, in tertio verb eam etiam per eundem Joannem XXI. fuisse revocatam, abrogatamque.

(4) Quod si aliquando servatum fuit, certe à multo tempore abiit in desuetudinem: cum nihilominus habeant Cardinales jura sua atque uberes proventus, quibus dignitatem honestè sustineant: Spondanus ad an. 1192. §. 3. Constitutio est apud Raynaldum ad an. 1289. §. 49.

(5) Vide annotat. 4. ad Vitam Alexandri IV.

(6) post annos tres & menses septem an-

no 1294. IV. Idus Decembr. Angelorum itidem operâ delata est in Italiæ regionem Picenam, estque hodie sacrarium insigne, ditissimumque Christianorum donariis undique collatis. Vide Raynaldum ad an 1291. §. 68. & ad annum 1294. §. 24. & Historiam nostram Familiæ Sacræ cap. 1.

CXII.

S. CÆLESTINUS V.

ANNO CHRISTI 1294.

ADOLPHI REGIS 3. ANDRONICI 11.

Cum annos duos ac menses tres discordiâ sententiarum certassent Cardinales, tandem anno 1294. III. Nonas Jul. *Cælestino V.* munus Ecclesiæ administrandæ consensu injungunt. Patriâ hic Eferniensis, professione Monachus, *Petrus de Murrona* cognominatus à monte ejusdem nominis duobus ab Sulmone millibus, in quo genus vitæ asperrimum ducebat. Delatam sibi dignitatem summam recusavit, fessus precibus suscepit, Aquilæ consecrari voluit, quam Urbem iniit a fello vectus, Regibus Sici-liæ & Hungariæ præeuntibus ad frana.

(1) Tri.

Rayn. an.
1294.
§. 3. &
segg.
Spond.
§. 1. segg.

(1) Tribus editis constitutionibus ratam jussit esse Gregorii X. constitutionem de Cardinalibus includendis in Conclave ad celerem Pontificis electionem. (2) Confirmavit etiam Ordinem ab se institutum, qui deinde *Cælestinorum* appellatus est. Neapoli, quam Romæ sedere maluit. Pontificatus curis distentus cum haud facile posset in se ipsum secedere, assuetisque rerum divinarum contemplationibus vacare, ea res vitæ pristinae desiderium fecit. De Pontificatu igitur deponendo cogitare cœpit. Tum verò in disquisitionem venit, possetne Pontifex se abdicare. Posse Cardinalium *omnium concordi consilio & assensu, auctoritate Apostolicâ statuit & decrevit* Cælestinus. (3) Quare Idibus Decembr. exemplo memorabili virtutis deposuit pontificatum, *in mense quinto & die octavo*, quam ei demandatus erat. 4. Postea latuit. Latitantiem perquiri jussit successor ejus Bonifacius VIII. inventumque in arcem Fumonis includi, ad periculum schismatis evitandum. (5) Ex ea custodia anno 1295. XIV. Kal. Iunii evolvit

C c c 3

lavit

Rayn. an.

1295. §.

11. 13. 14

Spond.

§. 2. 3.

lavavit ad superos: sepulcrusque est Ferentini in Cœnobio sui Ordinis.

ANNOTATIONES.

(1) Hoc ab eo factum est non quidem superba singularitate, quasi alios, qui aliter fecerant, reprobare voluerit, sed singulari humilitate, quæ à sancta rusticitatis monastica consuetudine nec facile, nec citò avelli potuit. Hos quippe magnificos apparatus sive in equis, sive in vestibus ac aliis exterioribus ornamentis, quos plerique pompas vocant, à tempore B. Sylvestri Papæ sancti Patres non solum summi Pontifices, sed & alii minores Episcopi non ad suam, sed ad Christi & Ecclesiæ ejus gloriam extollendam introduxisse credendi sunt: quos exterius cum temperantiæ moderamine observare, interius tamen servatâ humilitate non est vanitatis aut vitii, sed est virtutis ac meriti: Petrus de Alliaco lib. 2. cap. 11. apud Raynaldum ad an. 1294. §. 11.

(2) Recitantur ab Raynaldo in *Addendis* ad Tomum XV. Vide annotat. 3. ad Nicolaum IV.

(3) Patet id ex cap. *Quoniam* 1. De Renuntiatione in 6. Vide Martinum Bonacinam *De legitima Pontificis electione* disputat. 1. quæst. 1. punct. 1. num. 21. Azorium *Institut. Moral.* part. 2. lib. 4. cap. 6.

(4) S. Antoninus in Chron. 3. part. tit. 10. cap. 8. *Aliqui de hoc opere eum arguunt, quasi ex animi vilitate, & nimia sui dejectione hæc egerit, ut Dantes Poëta: (Infer. 3. 59.) Alii eum valde commendant de sua humilitate & puritate conscientie, ut Franciscus Petrarca. (de vita solitaria lib. 2. sect. 3. cap. 18.) Sed Ecclesiæ, quæ eum propter sanctitatem, & miracula canonizavit defunctum, opera ejus approbans, magis inhærendum est.*

Benevenutus de Imola Commentariis in Comœdiam Dantis, circa annum Christi 1376. compositis, ut est in Excerptis apud Muratorium tom. 1. Antiquitatum Italicarum mediæ ævi pag. 1038. ait, Danterem non loqui de Cælestino. *Quia licet Cælestinus fecerit maximam renuntiationem, non tamen ex vilitate fecit, imò ex magnanimitate. Fuit enim Cælestinus, si verum loqui volumus, verè magnanimus ante Papatum, in Papatu, & post Papatum. Primum probat, quia statim auditâ electione suâ conatus est fugere; alterum quia vixit humilis in alto, solitarius inter turbas, & inter divitias pauper fuit: tertium quia gaudio & letitiâ summâ abiit Pontificatu. Adjicit multis claruisse miraculis, dignumque exstitisse Sanctorum Catalogo numerari. Postea ita concludit:*

Ccc 4   Patet

Patet ergo ex his , quòd non sit standum
opinionì vulgi. Nam vanæ voces vulgi
non sunt audiendæ. Nec Vir sapientissi-
mus Dantes credendus est , Virum sanctissi-
mum damnasse ad opinionem vulgi igno-
ri. Quis ergo fuerit iste tristissimus , di-
cto brevius secundum iudicium meliorum ,
quòd fuit Esau. Iste enim fecit magnam
refutationem , quando renuntiavit omnia
primogenita sua fratri Jacob , &c. Irit
in eandem sententiam Victorellus in Addit.
ad Ciaconium tom. 2. pag. 276. eandemque
ut legere licet apud Cardinalem Petram in
Comment. ad Constitut. Apostol. tom. 3.
pag. 329. num. 5. novissimè tuetur P. Inno-
centius Barcellini Abbas Cælestinorum ,
in libro linguæ Italicæ conscripto Indultrie
Filologiche, Mediolani impresso anno
1701.

(5) Ptolomæus Lucensis Hist. Eccl. l. 14.
cap. 34. In custodia ponitur & tenetur
pro cavendo scandalo Romanæ Ecclesiæ,
quia apud aliquos dubitabatur , an cedere
potuisset , & sic poterat schisma in Eccle-
sia generari. Tentus igitur in custodia non
quidem libera , honesta tamen, in Castro
Funnonis in Campania.

CXCIII.

BONIFACIUS VIII.

ANNO CHRISTI 1294.

ADOLPHI REGIS 3. ANDRONICI II.

De decimo, quàm se Pontificatu Cælestinus V. abdicavit, Conclave juxta Gregorii X. decretum ingressi Cardinales, postero die IV. Kal. Januar. *Bonifacium VIII.* Anagninum, *Benedictum* Cardinalem *Cajetanum* antea dictum, cooptârunt Neapoli. (1) Inde Romam profectus, IV. Nonas Januar. anno 1295. Pontifex inauguratus est. Simul Pontificatum cepit, gravissimas pœnas decrevit in eos, qui ausu sacrilego tentâssent lædere Cardinales. (2) Omnium primus Tiaram adhibuit circumdatam coronâ duplici. (3) *Apostolorum, Evangelistarum,* & quatuor Ecclesiæ Doctorum Gregorii Papæ, Augustini, & Ambrosii Antistitum, ac Hieronymi Sacerdotis *festivitates sub Officio duplici per universas Orbis Ecclesias præcepit solemniter celebrari.* (4) Jubilæum, hoc est remissionis annum (5) instauravit, (6) decrevitque lege temperatâ, latâque in per-

Ccc5

petuum

Rayn. an.
1294. §.
23. Spond
§. 8.Rayn. an.
1295. §.
1. 2. 55.
Spond.
§. 1.Rayn. an.
1297. §.
2. 26. 32.
41. 58.
Spond.
§. 1. 2. 4.

petuum, ut centesimo quoque anno veni-
 peccatorum donarentur, quicumque Rom-
 na Tempia venerabundi inviserent plena
 religione, vetustate sancta. (7) Ludovi-
 cum IX. Gallia Regem adscripsit in
 numerum sanctorum. Sardiniam,
 Corsicamque insulas Jacobo Regi
 Aragonio dedit fiduciaras. Libris
 quinque *Decretalium* Gregorii IX. an-
 nexuit sextum collectum jussu suo.
 Gravis inter eum & Columnenses
 Romanorum potentissimos discordia
 fuit, adeoque provexit, ut Jacobo
 & Petro Columnensibus Patruo, ac
 Nepoti, à quibus edito libello (8) tra-
 ducebatur tanquam Pontifex vicio
 creatus, *Cardinalatum* abrogaret, om-
 nesque Columnenses solum mutare
 compelleret, usus armorum vi. Sed
 multò gravius eidem cum Philippo
 Pulchro Gallorum Rege dissidium
 fuit, orto initio ab constitutione ea,
 quâ Bonifacius cavet, ne Clerici ali-
 quid *Laicis* solverent absque auctoritate
Sedis Apostolicæ. (9) *Exstant* Regie
 majestatis, Pontificisque alternae epistole
 utrinque missæ, plenæ convitiis mutuis,
 ignominiosæque, si modò veræ, ab ipsisque
 compositæ, & non confictæ ab aliis, quod
 simili a

Rayn. an
 1301. §.
 26. 32.
 Spond.
 §. 5. 8. II

similius vero fit. (10) Demum utrinque deventum est ad extrema. Bonifacius in conventu Parisiensi oneratus falsis criminibus. Philippus à Rayn. an. Bonifacio percussus anathemate, re- 1303 §. regnum ejus interdictum sacris, adju. 35. 36. 41. dicatumque Alberto Austriæ Duci, 43. 44. Rodulphi filio. Hinc Pontifex per Spond. §. 5. 7. 12 Sciarram Columnam, & Gulielmum Nogaretum Anagninæ habitus in custodia. (11) Triduo post à Civibus Anagninis vindicatus in libertatem profectus est Romam: ibique die quinto ac tricesimo postquam captus fuerat, V. Idus Octobr. anno 1303. interiit, cum annos octo, menses novem, & dies duodeviginti Ecclesiam impavidè administrasset. (12)

ANNOTATIONES.

(1) S. Antoninus in Chron. part. 3. tit. 10. cap. 8. §. 1. *Vir utique prudens, & litteratus, & magni animi, zelator magnus, & conservator jurium Ecclesie.*

(2) Exstat decretum cap. *Felicis recordationis* 5. De pœnis in 6.

(3) Vide annotat. 2. ad Urbanum V.

(4) In cap. unic. De reliquiis & veneratione Sanctorum in 6.

(5) S. Isidorus Hispalensis Originum lib. 5. c. 37.

5. cap. 37. inter Auctores Linguae Latinae Gothofredi pag. 945.

(6) Non instituit, uti quidam pravè putant. Nam Jubilæum centesimo quoque anno etiam ante Bonifacium VIII. Romæ celebratum fuisse, satis compertum est ex constitutione ipsiusmet Bonifacii, quam habes *Extravag. communium* lib. 5. cap. *Antiquorum* 1. De pœnit. & remiss. & ex cap. 2. Libri *De centesimo, seu Jubilæo* anno à Jacobo Cajetano. Cardinali S. Gregorii ad velum aureum conscripti, qui exstat tom. 25. Bibliothecæ Patrum pag. 936. Vide Phœbeum De anno Jubilæi cap. 4.

(7) Joannes Mariana de rebus Hispaniæ lib. 15. cap. 3.

Postea Clemens VI. annorum compendium fecit, & Jubilæum sæculare revocavit ad annum quinquagesimum, Urbanus VI. ad trigésimum tertium, ac tandem Paulus II. ad quintum supra vicésimum.

(8) Quo temerè asserebant, neque Celestinum V. potuisse abire Pontificatu, neque ei Bonifacium VIII. subrogari, provocabantque ad Concilium Oecumenicum. Refertur libellus à Raynaldo in *Addendis* ad Tom. XV. Refellitur à Petro Paludano in Tractatu *de causa immediata Ecclesiasticæ Potestatis*. Criminationes, quibus Columnenses in Bonifacium utebantur, confutavit etiam Joannes Andreas *Lectura in Regulas libri sexti Decretalium*, quam *Mercuriale* vocavit, *De Remuniat.* cap. 1. Supra

Supra ceteros Bonifacii causam defendit Ægidius Romanus seu Columna ab eodem Bonifacio constitutus Archiepiscopus Bituricensis in libro *De Renuntiatione Papæ*, qui exstat tom. 2. Bibliot. Pontificiæ Rocaberti pag. 1. Ejus libri cap. 23. eum vindicat etiam ab ea calumnia, quam nonnulli inferebant, quasi ejus fraude Cælestinus sese abdicasset Pontificatu. *Potest, inquit, ex pluribus adhuc viventibus comprobari, Dominum Bonifacium Papam VIII. tunc in minoribus agentem, & Cardinalem existentem persuasisse Domino tunc Cælestino, quod non renuntiaret, quia suffiebat collegio, quod nomen suæ Sanctitatis invocaretur super eos. Et quia etiam pluribus audientibus hoc factum fuit, ideo in renuntiatione non fuerunt illæ dolositates, nec illa machinamenta, nec illæ fraudes, ut adversarii afferebant.*

(9) Cap. Clericis 3. De immunitate Eccl. in 6. Hujus dissidii historiam breviter explicatam habes cap. 7. §. 4. ejus libri, cui titulus: *Trattato dello Scisma tradotto dal Francese*, editi Romæ anno 1736. Vide Raynaldum ad an. 1296. §. 22. 24. 25. Spondanum ad an. eundem §. 4. Thomassinum de Vet. & nova Ecclesiæ disciplina part. 3. lib. 1. cap. 43. §. 9.

(10) Paulus Æmilius de rebus gestis Francorum lib. 2. pag. 171.

12. An-

(11) Antoninus in Chron. part. 3. tit. 26. cap. 8. §. 21. *Subito captura Papæ divulgata est per orbem --- Episcopus Civitatis Morianensis, qui erat religiosæ & sanctæ conversationis, hæc cum audisset, coram multis ait: Hoc novum dabit magnum gaudium Regi Franciæ, sed extrema gaudii luctus occupabit: nam propter tantum excessum notabile iudicium Dei irruet super eum & progeniem ejus: magnas luctu pænas, adversa multa patietur, & plurimi insurgent contra eum & filios ejus. Quod totum completum est non multo post tempore. Et hoc ideo scriptum est, ut hoc exemplo cæteri illud observent oraculum: Nolite tangere Christos meos. Qui enim vos tangit, tangit quasi pupillam oculi mei.*

(12) Jacobus Cardinalis S. Georgii ad velum aureum Bonifacio octavo coævus, de Canonizatione S. Petri Cælestini lib. 1. cap. 11. tom. 3. Scriptor. Rer. Italic. pag. 660.

*----- Lecto prostratus anhelus
Procubuit: fassusque fidem, veramque
professus
Romanæ Ecclesiæ, Christo tunc reddi-
tur almus*

Spiritus

Papebrochius in hunc locum: *Bonifacii famam multis calumniis laceratam videtur vindicare voluisse Deus detectione integri ejus corporis post annos ferè 300. factâ*
Oña-

anno 1605. eodem, quo obierat die 11. Octobris, cujus inventionis Acta vide apud Raynaldum ad an. 1303. n. 44. Credibile est ab eo moriente iteratam formulam, quam Brovius, ex eoque Oldoinus ad Ciaconium recitant. Vide Cardinalem Lambertinum de Serv. Dei Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 4. cap. 30. num. 7.

CXCIV.

B. BENEDICTUS XI.

ANNO CHRISTI 1303.

ALBERTI REGIS 5. ANDRONICI. 20.

BENEDICTUS XI. Tarvisinus (1) Boccafii de Boccafinis Notarii filius,

Nicolaus antea dictus, in *Prædicatorum* familia nescio sanctius, an eruditius institutus (2) anno 1303. XI. Kal. Novembr.

Catholicæ Ecclesiæ regendæ præfatus est, cum prius restitisset ac repugnasset, ne præficeretur. (3) Pontifex factus vitæ superioris rationem non modo non deseruit, verum etiam adauxit.

(4) Modestiae ejus argumentum exemplo unius rei notasse satis erit. Matrem, quæ Perusiam accesserat, ut eum videret, ac viseret, indutam vestibus pre-

Rayn. an.

1303. §.

45. 46.

Spond.

§. 17. 18.

20. 21.

pretiosis agnoscere se negavit, reje-
citque, usitatis opertam amplexus
est peramanter, habuitque in hono-
re. (5) Pacis fuit studiosissimus. Re-
conciliavit ad Ecclesiasticam unitatem, non
tamen ad Cardinalatum restituit, Jaco-
bum & Petrum de Columna restituens
eis illa, quæ ipsorum fuerant, quæ Ec-
clesia tunc tenebat. Simultatem & dissi-
dium, quæ suborta fuerant inter Regem
Franciae Philippum, & Bonifacium Pa-
pam sedavit, & privilegia ac libertates,
quibus Regem privaverat Bonifacius præ-
decessor, eidem Regi restituit, & consec-
sit sicut antiquitus. (6) Sciarram verò
Columnam, & Gulielmum Nogare-
tum, cæterosque auctores captivi-
tatis Bonifacii VIII. detrectantes si-
stere se Tribunali Apostolico damna-
vit. Idem controversiam, quæ jam-
diu exarserat inter Clerum & Religiosa
Sodalitia, an qui apud Monachos sa-
crâ exomologesi crimina expiant,
ad illa iterum Parocho aperienda ob-
stricti essent, in Parisiensi primum Aca-
demia ventilatam diremit, pronuncians
necessitatis non esse ea repetere. (7) Idem
que licet de necessitate non sit iterum eadem
confiteri peccata, tamen propter erubescen-
tiam,

Rayn. an.

1304. § 9.

10. 13. 31.

35.

Spond.

§. 3.

tiam, quæ magna est penitentiæ pars, ut eorundem peccatorum iteretur confessio, reputavit salubre. (8) Primus indulgit, ut sacra D. Francisci stigmata quotannis colerentur ritu solemniori. (9) Curam verò recuperandæ Terræ Sanctæ non tantum non intermisit, verum etiam majoribus studiis in id incubuit, si quæ ratione dissidentes Principes Europæos conciliaret, & ab eis ingentia auxilia in Syriam transmitteret. In eam rem Exactores sacræ pecuniæ ad omnia regna destinavit, qui decimas à Bonifacio VIII. ubique terrarum impositas colligerent, atque mensariis Romanæ Ecclesiæ in sumptus belli Orientalis numerarent. Quod autem non ignoraret, aliquos perditos Christianorum in cædes & damna Crucifiguntium cum Saracenis ferè conspirasse, eisque arma, & reliqua bello gerendo necessaria ministrasse, in eos gravissimum anatHEMA strinxit, atque inimicos Crucis Christi eos fore renunciavit. (10) Majora his molientem mors prævenit pridie Nonas Quintil. anno Christi 1304. ætatis sexagesimo quarto, mense Pontificatûs octavo, die decimo, septimoque. (1) Sepultus est in Ecclesia

Ddd

Præ-

Prædicatorum Perusiæ, eodem, quo obiit loco.

ANNOTATIONES,

(1) Bernardus Guidonis Ordinis Prædicatorum, qui floruit anno 1323. in Vita huius Pontificis tom. 3. Scriptor. Rer. Italic. pag. 672. *Benedictus XI. natione Lombardus de Trivisio Civitate.* Id quod multis probat Antonius Scoti Canonicus Tarvisinus in Præfat. libri, quem inscripsit *Memorie del Beato Benedetto XI. Pontefice Massimo,* contendens illos refellere, qui cum tradunt humili loco natum.

(2) Ægidius Viterbiensis Cardinalis apud Victorellum in Addit. ad Giaconium tom. 2. pag. 342.

(3) Hoc profitetur Benedictus ipse XI. in epistola ad Archiepiscopum Mediolanensem, & ejus Suffraganeos apud Raynaldum ad an. 1303. §. 48.

(4) Memoratus Ægidius Cardinalis Viterbiensis loco citato.

(5) S. Antoninus in Chron. part. 3. tit. 20. cap. 9. & Albertus Krantzius lib. 8. Metropolis cap. 46. pag. 224.

(6) Bernardus Guidonis loco citato.

(7) Raynaldus ad an. 1304. §. 11. ex Extravagante *inter cunctas I.* De Privilegiis inter Communes.

(8) Sunt verba ipsa memoratæ Extravagantis *inter cunctas.*

(9) Wad-

(9) Waddingus tom. 6. Annal. Minorum
ad an. 1304. §. 14 pag. 39.

(10) Bzovius ad an. 1304. §. 1. & 2.

(11) Veneno absumptum, quod ei quorundam Cardinalium invidia, vel Florentinorum malevolentia paraverit, scriptis proditum est. Utcunque sit, id certò constat, fuisse Pontificem sanctissimum, & miraculis post mortem patratis inclytum. Quare anno 1734. actum est de eo referendo inter Sanctos, ut legere licet apud Lambertinum De Serv. Dei Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 4. in Additionibus ad universum opus pag. 348.

Supersunt adhuc ejus nepotes in vico S. Viti Valeduplavenis agri Tarvisini, qui duodeviginti passuum millibus abest à Tarvisio in Septentrionem. Hos Veneta Respublica favore quodam insito in Pontifices habet eximios immunitatibus multis datis.

CXCV.

CLEMENS V.

ANNO CHRISTI 1305.

ALBERTI REGIS 7. ANDRONICI 22.

Inter Cardinales, qui Perusiæ coierant ad creandum Pontificem, orta dissensio est, aliis Italum & Bonifa-Rayn. an. cii VIII memoriae haud contrarium, 1305. §. 1 aliis Gallum & Philippo *Pulcro* ami. & seqq.

D d d 2

cum

Spond.

§. 1. &
seq. An.

1306. §. 1.

cum eligere contendentibus. Dirempto post menses undecim per Nicolaum Cardinalem Pratensem certamine, Nonis Jun. anno 1305. summa rei Christianæ defertur *Bernardo de Agutis, seu de Gotto*, Archiepiscopo Burdigalensi. Acceptum Burdigalæ X. Kal. Quintil decretum electionis suæ promulgavit die postero, imposito sibi *Clementis V.* nomine. Inde profectus Lugdunum, eodémque accitis Cardinalibus, XVIII. Kal. Decembr. inauguratur in *Æde S. Justi*. Cernens hic Italiam factionibus perturbatam, substitit in Gallia, sedémque Pontificiam transtulit Avenionem, ubi hæsit annos circiter septuaginta. (1) Ipse modo Lugduni, modo Burdigalæ, sed Avenione

Rayn. an.

1307.

§. 7. 10.

Spond.

§. 1. 4.

præsertim commoratus est. Regem Christianissimum recepit in communionem Ecclesiæ. Cardinales *Jacobum & Petrum de Columna patrum nepotem*, quos olim *Bonifacius VIII.* deposuerat, ipse reposuit in Cardinalatu: (2) nullo tamen pacto adduci potuit, ut *Bonifacii VIII.* quod maximè Rex postulabat, memoriam damnaret, ejusque acta aboleret. *Andronicum Orien-*

Orientis Imperatorem in schismate pertinacem execratus est. Approbavit electionem Henrici VII. Regis Romanorum, conditione adjectâ, ut intra biennium insignia Imperii acciperet Romæ. Accepit autem anno

Rayn. an.
1309 §. 12
13 An.
1314 §. 21
37. 40.
Spond.

1312. die festo Apostolorum Petri & Pauli in Ecclesia Lateranensi à Cardinalibus in id à Pontifice Romam missis, suamque fidem, antequam facro inungeretur oleo, obligavit Sedi Apostolicæ, pollicitus, se ei obsequentissimum fore. Interim Clemens Cælestinum V. retulit inter Divos, & Concilium Oecumenicum XV.

§. 2. 3.

Viennæ Allobrogum celebravit (3)

Rayn. an.

Obiit anno 1314. XII. Kal. Majas ad

1314 §. 14

Rupem Mauram Diœcesis Nema-

Spond.

ensis, dum Burdigalam pergeret, an-

§. 1.

no octavo, mense decimo, die quinto de-

cimo, ex quo Pontificatum conscen-

derat. Corpus ejus translatum Uze-

stam, vicum Vasatensis Diœcesis,

ibique sepultum in Ecclesia B. M.

Virginis. (4)

ANNOTATIONES.

(1) S. Petrus Venerabilis Abbas Cluniacensis lib. 1. epist. 1. ad Innocentium II. tom.

D d d 3

22.

22. Bibl. Patr. pag. 826. *Ubiunque occurrerit habitatio vestra, manebit ubique vobiscum obedientia & devotio nostra: quoniam & secundum Poëtam* (Lucan. l. 5. v. 28.)

----- Vejos habitante Camillo,
Illic Roma fuit. -----

& Petrus in carcere, Clemens in exilio, Marcellus in catabulo, non minus quam Laterani, Ecclesie præfuerunt, & oves Christi eis ut veris Pastoribus obediunt.

Auctor Glossæ ad Joannis XXII. Extravag. *Execrabilis de Præbendis & dignitat. Ubi est summus Episcopus, qualis est Papa, ibi est Romana Ecclesia. ibi est Sedes Apostolica.* Vide Baluzii Præfationem ad Vitas Papatum Avenionensium.

(2) Bernardus Guidonis in vita hujus Pontificis inter Script. Rer Italic tom. 3. p. 674.

(3) Anno 1311. Interfuerunt, præter Cardinales, Patriarchæ Alexandrinus, & Antiochensis Latini ritus. Quot Episcopi interfuerint, haud parvo inter scriptores discrepat numero. Alibi centum & quatuordecim, alibi trecentos reperio. Illud satis constat, numerum Episcoporum & Præsulum inferioris ordinis magnum fuisse, quem auxere Philippus *Pulcher* Rex Francorum, & aliorum Principum Oratores. Præfuit ipse summus Pontifex. Intra menses circiter septem perfectum est tribus *sessionibus*. In prima disceptatum de causa Templariorum

Conc.
Oecum
XV.

rum, subsidio Terræ Sanctæ, & Ecclesiæ disciplina. In altera Clemens latâ, *sacro approbante Concilio*, sententiâ abolevit Ordinem Templariorum criminibus turpissimis convictum duobus testium millibus, eorumque opes amplissimas adjudicavit Equitibus Hospitalariis S. Joannis Hierosolymitani, quos nunc *Melitenses* appellamus. In tertia variæ conditæ constitutiones ad mores, fidemque Catholicam pertinentes. Anathemate damnatus Petrus Joannes Olivi. Eâdem pœnâ affecti Fratelli, Dulcinistæ, Beguardi, & Beguinæ: quorum turpes errores recensentur in Clementina *Ad nostrum* 3. Confirmatæ Gregorii X. leges de comitiis Pontificalibus, & refertur decretum in Clementina *Ne Romani* 2. Statutum, ut in Scholis Romanæ Curia, & Academiis Parisiensi, Oxoniensi, Bononiensi, & Salmanticensi essent publici linguarum Hebraicæ, Arabicæ, & Chaldaicæ professores. Decretum insuper, Festum Corporis Christi ab Urbano IV. institutum debito honore & cultu peragendum esse ab Christianis omnibus. Ex his, aliisque constitutionibus librum septimum *Decretalium* Clemens V. confecit, quem Joannes XXII. ejus successor in lucem emisit inscriptum nomine *Clementinarum*, ex quibus hæc ferè desumpsimus.

(4) Zerola in Praxi Episcopali verbo *Episcopus* num. 15. *Episcopi usque ad Cle-*
Ddd 4 *men-*

mentem V. & Joannem XXII. erant in dignitate supra Cardinales.

Barbosa lib. 1. Juris Ecclesiastici universi cap. 3. num. 7. Usque ad tempora Bonifacii VIII. nullus erat Episcopus, qui vellet fieri Presbyter Cardinalis, quia putabant non licere descendere à majori dignitate ad minorem.

CXCVI.

JOANNES XXII.

ANNO CHRISTI 1316.

IMP. OCCID. VACANTE, ANDRONICI. 32.

Dissidentibus inter se post Clementis V. mortem Cardinalibus, interregnum annorum amplius duorum fuit. Anno demum 1316. VII. Idus Sextil. Lugduni Pontifex creatus est *Jacobus de Eusa*, Ecclesiastici ac divini juris præstans scientiâ, Episcopus Cardinalis Portuensis, Cadurci loco haud infimo natus. (1) Joannem XXII. se appellari voluit, ac VII. Idus Septembr. coronari. Duo præsertim hunc habuere sollicitum, excitata per *Fratres Minores de sua*, Christi, & Apostolorum pau-

Rayn. an.

1316 §. 1

2. §.

Spond.

§. 1. 2.

paupertate controversia, dissidiumque grave, quod ipsi fuit cum Ludovico Bavaro. Contendebant illi, Rayn. an. 1322. §. 53. & Spond. §. 15. & seqq. Christum, & Apostolos non fuisse dominos rerum earum, quibus eos esse usos, Scriptura tradit: quo fiebat, ut bonorum dominium, usu duntaxat sibi retento, rejicerent in Pontificem Romanum. Quæstionem utramque Joannes diremit. Namque pronunciavit, constitutionem, quâ Nicolaus III. usum rerum concesserat *Minoribus*, & dominium reservaverat Ecclesiæ Romanæ, (2) non esse intelligendam de rebus, quæ usu consumuntur, (3) decrevitque eos, qui assererent, Christum & Apostolos *in speciali non habuisse aliqua, nec in communi*, hæreticis annumerandos esse, (4) damnavitque contradicentes. (5) Sequitur Ludovici Rayn. an. 1324. §. 12. 14. 21. 27. 28. 31. Spond. §. 3. 4. Bavari cum Joanne dissidium ortum ex discordia Electorum, qui convenerant ad creandum Imperatorem. In locum Henrici VII. anno 1313. demortui plures Ludovicum Bavarix Ducem, alii Federicum Austriæ Alberti I. Cæsaris filium legerunt.

Ddd 5

Cum

Cum nollet alter alteri concedere, litem dirimere Joannes cupivit. Sed Ludovicus in armis plus, quam in æquitate rerum spei reponens, vi, quam jure agere maluit. Prospera itaque belli fortunâ usus, & victo, captoque Federico, gerere se pro Imperatore, & ad Pontificem, quo adversario utebatur, melius edoctum appellare, atque inde, ut ferè fit, ad generale Concilium. Privatus ob id Imperii jure omni, Joannem calumniis laceravit per Joannem Jandunum Perusinum, & Mar-

Rayn. an. filium de Menandrino Patavinum
1328. §. scriptores sibi mancipatos. (6) Tum
3. 42. 43. Pontifex eum addixit anathemati,
Spond. quo contempto ille veniens in Itali-
§. 2. 6. am Romæ Imperii insignia sumpsit,
& Petrum Rainalutium de Corbario op-

Rayn. an. cem Nicolai V. nomine. Schisma
1329. §. 2. brevè extinctum est. Ludovicus
16. enim novo anathemate percussus,
Spond. §. 3. populisque solutis religione Sacra-
Rayn. an. menti, quo se ei obstrinxerant, in
1330 §. 3. Germaniam redire coactus est. Pe-
10. 25. trus verò sponte se abdicavit Ponti-
ficatu

ficatu usurpato, & veniam ab Joanne Avenionem profectus petiit, impetravitque. Idem Joannes damnavit errores *Fraticellorum*, (7) & *Joannis de Poliac* Theologi Parisiensis affirmantis Sacramentalem Confessionem factam Cœnobitis iterandam esse Parocho, nec Pontificem posse permittere, ut Fideles tempore Paschali confiteantur aliis à Parocho peccata sua. (8) Idem instituit, quòd *Festum Trinitatis* solemniter celebrari deberet singulis diebus Dominicis post *Festum Pentecostes*, licet Romana Ecclesia hoc festum antea singulari officio non consueverit celebrare, ut extra de feriis. (9) Idemque *Salutationem Angelicam* *hord. ignitegii sub concubium ter recitari* statuit indulgentiis datis. (10) Qui scribunt, *tribunal duodecim Pontificis Capellanorum*, quos *Rotæ Auditores* vocant, ab hoc Pontifice institutum, falsa narrant. (11) Perinde mendaces sunt, qui dicunt, eum sensisse, animas Justorum non nisi post supremum judicii diem esse Deum visuras. Quandoquidem sententiam ejusmodi se nunquam habuisse professus est coram Cardinalibus

Spond.
§. 4. 6.

Rayn. an.
1334. §. 27
33. 35. 37.
38. 39.
Spond.
§. 2.

bus pridie, quàm excederet è vita.
 (12) Excessit autem anno 1334. pridie Nonas Decembr. Avenione, ubi etiam est sepultus in Templo majore, cum egisset annos Pontificatùs duodeviginti, & menses quatuor minus dies duos. (13.)

ANNOTATIONES.

(1) Tradunt nonnulli, convenisse inter Cardinales illum fore Pontificem, quem *Jacobus de Eusa* nominasset, hunc verò Neapoleonis Urlni consilio semetipsum elegisse. At cur Ludovicus Bavarus, alique Joannis obtretores hoc ei consilium tam cupidum, tam audax non exprobrarunt? Cur Joannes ipse in epist. ad Robertum Regem Siciliae, quæ est apud Raynaldum ad an. 1316. §. 8. scripsit, se *concorditer nemine discrepante in summum Pontificem electum?* Cur subjecit idem, se, cum vires suas ad Pontificii muneris difficultatem perpendisset, *timore ac tremore concussim vehementer hæsitasse*, deberetne tantum onus suscipere? Cur denique Alvarus Pelagius, qui Joanni æqualis fuit, lib. 1. De Planctu Ecclesie cap. 1. certum, ait, & *notorium mundo est, quòd dictus Joannes Dominus Papa electus fuit concorditer à Cardinalibus omnibus?*

S. Antoninus, referente Baluzio in annotat. ad Vitas Papparum Avenionensium pag. 689.

689. omnium primus prodidit, Joannem XXII. fuisse filium futoris veteramentarii. Villanius filium cauponis facit. Natum *de militari progenie*, hoc est prisca nobilitate, scribit Albertus Argentinensis, qui & ejusdem ætatis fuit, & Avenione aliquid inaudire potuit de Joannis familia, missus eodem ab Episcopo Argentinensi sub Benedicto XII.

(2) Cap. *Exiit* 2. De Verb. Significat. in 6.

(3) Extravagant. *Ad Conditorem* De Verb. Signif. Raynaldus ad an. 1322. §. 70. *Postquam extincta jam esset præteritorum invidia temporum, & calumniæ impiorum in sedem Apostolicam sepultæ oblivione, Romani Pontifices pristinae in Minoritas benevolentia officia explicuere: Inter quos Martinus V. restituta Decretali Nicolai, Exiit, & constitutione Joannis ad conditorem canonum abrogatâ, dominium rerum ad Minoritas spectantium suscepit: quem plures alii Pontifices secuti sunt, ut eâ singulari clientela tecti Minoritæ ad divinum cultum liberiùs incumberent.*

Natalis Alexander dissertat. XI. in Hist. Eccl. Sæc. XIII. & XIV. contra Novatores probat, *Joannis XXII. constitutiones de paupertate Christi & Apostolorum, dominioque, vel usu FF. Minorum in dogmate Fidei non esse contrarias Nicolai III. constitu-*

stitutioni Exiit, qui seminat. Bellarminus quoque lib. 4. de Rom. Pont. cap. 14.

(4) Extravag. *Cum inter nonnullos*. De Verb. Signif.

(5) Extravag. *Quia quorundam*. De Verb. Signif.

(6) Errores utriusque numerat, refellit, damnatque Joannes XXII. in constitutione, quæ est in Annalibus Raynaldi ad an. 1327. §. 27. Errabant autem primum asserentes, Christum solvisse tributum Cæsari *non condescensivè ex liberalitate suæ pietatis, sed necessitate coactum*: deinde affirmantes, Petrum Apostolum *non plus auctoritatis habuisse, quam alii Apostoli, nec Apostolorum fuisse caput. Romano Pontifici non modo Episcopos omnes, sed omnes etiam Presbyteros pares fecerunt*, ut scribit Bellarminus Præfat. in Libros de Rom. Pont. Alia insuper comminiscabantur, quibus potestatem Imperialem anteferebant Pontificali, ut legere licet apud Natalem Alexandrum in Hist. Eccl. Sæc. XIII. & XIV. art. 13. Siquidem *nemo Marsilio Patavino diligentius, vehementius, aut etiam copiosius causam secularis potestatis adversus Ecclesiasticam egisse legitur*, ut ait Pighius lib. 5. Hierarchiæ Ecclesiasticæ cap. 1.

(7) Extravag. *Sancta Romana*. De relig. domibus, ubi eorum errores recenset, quod facit etiam Alvarus Pelagius lib.

1. De Planctu Ecclesiæ cap. 51. apud Raynaldum ad an. 1317. §. 57. Fraticellorum auctor Armannus Pungilupus Ferrariensis, teste Joanne Baptistâ Pignâ de Principibus Aeternis lib. 3. ad an. 1300. pag. 232. *Præter alios errores hunc etiam habuerunt, Petri auctoritatem in Romana Ecclesia jam dudum cessasse, atque ad sectam Fraticellorum esse translataam, ut est in Bellarmini Præf. ad libros de Rom. Pont.*

(8) Extravagant. *Vas electionis* 2. De hæreticis inter Communes. Eisdem errores à quibusdam anno 1409. execratus est Alexander V. Constitut. *Regnans in Excelsis*, quæ exstat in Hist. Univers. Parisiensis Bulæi tom. 5. pag. 196. & in Continuatione Magni Bullarii part. 3. pag. 221. *Lege vitam Benedicti XI.*

(9) Ptolomæus Lucensis in Vita hujus Pontificis apud Baluzium in Vitis Papparum Avenionensium tom. 1. pag. 177.

Porro *Extra de feriis* cap. *Quoniam* 2. ita loquitur Alexander III. *Festivitas S. Trinitatis secundum consuetudines diversarum regionum à quibusdam consuevit in Octavis Pentecostes, ab aliis in Dominica prima ante adventum Domini celebrari. Ecclesia siquidem Romana in usu non habet, quòd in aliquo tempore hujusmodi celebret specialiter festivitatem: cum singulis diebus Gloria Patri & Filio & Spiritui*
San-

Sancto, & cætera similia dicantur ad laudem pertinentia Trinitatis.

Micrologus cap. 60. tom. 18. Bibl. Patr. pag. 489. Alexander Papa de hac re inquisitus respondit, juxta Romanum Ordinem nullum diem specialiter adscribi debere solemnitati S. Trinitatis, sicut nec sanctæ Unitatis, præcipue cum in omni Dominica, imò quotidie utriusque memoria celebretur.

10) Mabillonius Præfat. in Acta Sac. V. Benedictini §. 122. qui subdit hæc continuo: Admisit hoc decretum Synodus Senonensis anno 1346. Ita enim cap. 13. Item auctoritate dicti Concilii præcipimus, quod observetur inviolabiliter ordinatio facta per sanctæ memoriæ Joannem Papam XXII de dicendo ter Ave Maria tempore seu horâ ignitegii, in qua ordinatione conceditur certa indulgentia. Postea idem ritus inductus est ad matutinum tempus, & & medium diem. In Synodo Vaurensiano 1368. rectoribus, curatis Parochiarum sub pœna excommunicationis præcipitur c. 127. ut circa Solis ortum pulsari faciant unam Campanam eo modo, quo ad noctem pulsari solebat: & tunc iis, qui in honorem quinque vulnerum Christi Domini quinquies Orationem Dominicam, atque septies Angelicam Salutationem genibus

flexis dixerint triginta dies de injunctis relaxantur. Postea verò hic numerus ad tres Salutationes redactus est.

Oldoinus in Nova Additione ad Ciaconium tom. 2. pag. 404. ex Hippolyto Marraccio in Pontificibus Marianis : Cùm pius mos in Sanctonensi Ecclesia susceptus esset, ut vergente in noctem die campana pulsaretur ad præmonendos Fideles, ut Salutatione Angelicâ Virginis suffragia implorarent, Joannes Pontifex decem dierum Indulgentiam iis concessit, qui piè ter illam flexis genibus funderent, si verè eos criminum pœniteret. Singulis insuper Canticum Salve Regina devotè recitantibus quadraginta dies Indulgentiæ proposuit: prolationem etiam nominis Mariæ, ut ejus esset frequentior invocatio sacris Indulgentiis ditavit. Vid. annot. 2. ad Callistum III.

(11) Ciaconius in vita hujus Pontificis tom. 2. pag. 392. & Spondanus ad an. 1334. § 3.

Joannes tamen XXII. in constitutione 14 tom. 1. Bullarii pag. 229. magistratum Rotæ Romanæ non instituit, sed institutum reformat, addicîtque certis legibus. Auditores Rotæ appellari censent plerique, quòd alternis vicibus quasi rotatim suo fungantur munere, vel quòd præcipua Christiani Orbis negotia apud illos versentur.

tur & agitentur, ut est in Glossario Ducan-
gii tom. 1. pag. 837. Sunt numero duode-
cim, tres Romani, cæteri Germanus, Gal-
lus, Castellanus. Aragonius, Venetus, Me-
diolanensis, Senensis & Perusinus vicissim,
Bononiensis & Ferrariensis. De his ab-
unde Cohelius in Notitia Cardinalatus cap.
19. Vide annotat. 1. ad Sixtum IV.

(12) Joanne XXII. Pontifice disceptatum
est, utrum animæ justorum, vinculis so-
lutæ corporis, statim perfruerentur visione
Dei, an verò usque ad extremum judicii
diem carerent beatitate tanta. *Quidquid
in hac materia Joannes XXII. dixit, non
asserendo seu opinando protulit, sed solum-
modò recitando, ut legitur in censoria ani-
madversione, quam in rem præsentem
anno 1433. IV. Nonas Januarii ediderunt
Theologi Parisienses, recitavitque Natalis
Alexander dissertat. 11. in Hist. Eccl. Sac.
XIII. & XIV. Theologis Parisiensibus con-
sentit Ptolomæus Lucensis lib. 24. Hist.
Eccl. cap. 42. tom. 11. Scriptor Rer. Italic.
pag. 1212. Joannes ipse, re maturè discul-
sâ, sententiam suam anno 1334. patefecit
verbis illis. quæ sunt in Constitutione Be-
nedicti XII. successoris sui apud Raynaldum
ad an eund. 1334 §. 37. *Fatemur & credimus,
quòd Animæ purgatæ, separate à corpo-
ribus sunt in Cælo, Cælorum Regno, &
Paradiso, & cum Christo in consortio An-
gelorum congregatæ, & vident Deum ac*
dici.*

divinam essentiam facie ad faciem clarè,
in quantum status & conditio comparatur
Animæ separatæ. Vide Cardinalem Pe-
tram Comment ad Constitut. Apostol.
tom. 4. pag 80 num. 12. & Muratorium in
Libro de Paradiso adversus Burnetum cap. 2.

(13) Spondanus ad an 1334. § 4. Pro-
duunt aliqui (Magnum Chronicon Belgicum,
& Langius in Chron. Citizenfi) collegisse
Joannem XXII. de libris decessorum suo-
rum, ex Ordine S. Benedicti fuisse sum-
mos Pontifices viginti quatuor, Cardina-
les centum octoginta tres, Archiepiscopos
1484. Episcopos 1502. Abbates insignes
1570. Sanctos canonizatos 5555. Alibi
tamen reperimus, tanquam ex Concilio
Constantiensi, & inscriptione litteris au-
reis apposita monasterio S Petri, totidem
quidem Pontifices, sed Cardinales 193.
Episcopos 3057. Abbates 15074. San-
ctos canonizatos 3004. Sed omnium nu-
merum, præterquam Pontificum, mul-
tum auget Wernerus in Fasciculo Tempo-
rum: quas discrepantias discutiendas re-
linquimus Patribus Ordinis, & si quam
certiorem horum notitiam habeant, pro-
mendamus. Vide annotat. 2. ad S. Grego-
rium Magnum.

CXCVII.

BENEDICTUS XII

ANNO CHRISTI 1334.
IMP. OCCID. VACANTE, AN-
DRON. JUN. 3.

BENEDICTUS XII. Tololanus,

Rayn. an.
1334. §.
1. 3.
Spond.
§. 6.

Jacobus Furnerius seu *Novellus* antea dictus, Abbas Ordinis Cisterciensis, anno 1334. XIII. Kal. Januar. in Pontificatum suffectus est, & VI. Idus mensis ejusdem anno insequente coronatus. (1) Huic nihil initio Pontificatus magis curæ fuit, quam ut Ludovici Bavari contumaciam frangeret lenitate, quæ tamen fato nescio quo frustrata est. Itaque exsecrationes redintegavit ab decessore suo Joanne XXII. latas in eum tanquam usurpatorem Imperii. *Veritus* autem, ne vacante Imperio Italia ab aliquo externo hoste invaderetur, *Luchinum Vicecomitem*, *Joannemque* ejus fratrem *Archiepiscopum Mediolani*, aliorumque Urbium, quas possidebant, *Vicarios instituit*, sub censu annuo decem millium nummorum auri. Eandem quoque potestatem *Mastino* & *Alberto Scaligeris Veronæ* & *Vicetie* sub censu quinque millium,

Rayn. an.
1335. §.
18. Spond.
§. 1. &
seqq.

quæ tamen fato nescio quo frustrata est. Itaque exsecrationes redintegavit ab decessore suo Joanne XXII. latas in eum tanquam usurpatorem Imperii. *Veritus* autem, ne vacante Imperio Italia ab aliquo externo hoste invaderetur, *Luchinum Vicecomitem*, *Joannemque* ejus fratrem *Archiepiscopum Mediolani*, aliorumque Urbium, quas possidebant, *Vicarios instituit*, sub censu annuo decem millium nummorum auri. Eandem quoque potestatem *Mastino* & *Alberto Scaligeris Veronæ* & *Vicetie* sub censu quinque millium,

iam, Gulielmo Gonzagæ Mantuæ & Re-
 gii, Albertino Carrariæ Patavii, Opi-
 zoni Estensi Ferrariæ, Mutinæ, & Ar-
 gentæ suo jure, (ut dicebat) tribuit quam-
 diu Imperium vacaret, ac sibi placeret, eò
 quòd vacante Imperio, omnis ejus potestas
 in Pontificem recideret, Jesu Christi su-
 premi Regis unicum in terris Vicarium:
 Estensi verò etiam vestigali imposto, ut
 quotannis decem millia nummum auri Ec-
 clesiæ Romanæ, cujus peculiaris Dominii
 Ferraria erat, persolveret. (2) Idem
 anathemate damnavit Fraticellos,
 quos ante Pontificatum scriptis con-
 futaverat. Cavet idem diligentissimè,
 ne Sacerdotia viris conferrentur mi-
 nus idoneis, minusque probis, di-
 cens, nolle se lutum exornare. Cognata
 tos atque affines fingebat ignotos si-
 bi, asserens, Pontificem Romanum non
 habere consanguineos: urgentibusque,
 ut eos promoveret in gradum ali-
 quem dignitatis, reponebat Davidi-
 cum illud: Si mei non fuerint dominati,
 tunc immaculatus ero. (3) Vix foro-
 ris, fratrisve filium Cardinalium pre-
 cibus fatigatus præfecit Ecclesiæ
 Arelatenfi, quem tamen ut Cardina-
 lem

Rayn. an
 1342. §.
 3. 4 5. 6.
 Spond.
 §. 1.

lem crearet, nunquam potuit adduci. Unicam verò neptem Tolosano mercatori, sui videlicet ordinis viro, & quidem mediocri dote contentam nubere voluit, rejectis viris nobilissimis, qui enixè petebant eam sibi uxorem dari. Idémque controversiam sustulit disceptatam sub Joanne XXII. decessore suo, pronuncians, animas justorum, simul atque à corpore abjunctæ sunt, si nihil Purgatorii igne expiandum superfit, ad optatissimam beatitudinem, quæ in Dei visione consistit, deferri. (4)

Anno Domini 1342. in die S. Marci Evangelistæ Avenione in Palatio, quod constructui fecerat, ad Christum migravit, (5) cum annos septem, menses quatuor, et dies sex Pontifex fuisset, cumulatus omni genere virtutum Christianarum, & miraculis post mortem clarus.

ANNOTATIONES.

(1) Qui putant, Benedictum XII. antequam Cisterciensium institutum amplecteretur, fuisse Carmelitam, refelluntur à Balluzio in annotat. ad Vitas Papatum Avenionensium tom. 1. pag. 796. 797.

(2) Spondanus ad an. 1340. §. 2.

(3) Ægidius Cardinalis Viterbiensis, apud Pa

Pagium in vita hujus Pontificis §. 17. ait, eum dicere solitum fuisse: *Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech. si verus futurus sit, sine patre, sine matre, sine genealogia esse oportere.*

(4) Promulgatâ constitutione: quæ incipit *Benedictus Deus* 4. §. 3. Quam sententiam prius illustraverat scriptis, quorum partem ex Codice MS. Vaticanæ Bibliothecæ Annalibus suis inclusit Raynaldus ad an. 1333. §. 59. ad an. 1335. §. 9. & ad an. 1336. §. 4.

(5) Ptolomæus Lucensis apud Baluzium in *Vitis Papparum Avenionensium* tom. 1. pag. 236.

CXCVIII.

CLEMENS VI.

ANNO CHRISTI 1342.

IMP. OCCID. VACANTE, JOAN.
PALÆOL. 2.

CLEMENTI VI. Lemovicensi, cui antea nomen *Petrus Rogerius*, Nonis Maji anno 1342. Catholicæ Ecclesiæ cura mandata est. Ad hunc misère Romani Legatos, inter quos Petrarcha anno 1341. Poëticâ laureâ donatus, rogantes, ut in Urbem rediret. At moram in transalpinis regionibus excusavit causa reconcilian-

Rayn. an.
1342. §.
6. 20. 22.
Spond.
§. 2. 3.

Eee 4

di

- di Christianos Principes. Adhuc enim Francos inter & Anglos bellum flagrabat. Ratum habuit anathema ab decessoribus suis latum contra Ludovicum Bavarum, jussitque Electores Imperii alium in ejus locum subrogare, subrogatumque Carolum IV. Moraviae Marchionem, filium Joannis Regis Bohemorum, statim confirmavit dato diplomate. *Jubilaeum*
- Rayn. an. 1343. §. 42. 59
Spond. §. 1. 2.
Rayn. an. 1346. §. 1. 1
9. 30. 34
Spond. §. 1. 2.
Rayn. an. 1348. §. 11
Spond. §. 4
Rayn. an. 1349. §. 20
Spond. §. 2
Rayn. an. 1352. §. 21
Spond. §. 14.
- quinquagesimo quoque anno deinceps celebrari voluit. (1) Joanni Normanniae Duci, ejusque conjugii indulgit Eucharistiam sub utraque specie, quo sacro beneficio auxit etiam Regem Francorum Philippum VI. uxoremque ejus, & Ottonem Ducem Burgundiae. (2) Caelitibus annumeravit B. Ivonem Presbyterum Gallum, advocatum pauperum. (3) Avenionem ab Joanna, Apuliae Regina, & Provinciae Domina emit pretio octoginta millium Florenorum auri de Florentia, (4) amplificavitque in eadem Urbe Aedes Pontificias. Damnavit sectam *Flagellantium*. (5) Edidit constitutionem de comitiis Pontificalibus multò leniorem constitutione Gregorii X. (6) Mortem oppetit VIII.

VIII. Idus Decembris anno 1352. exacto Pontificatûs *anno decimo, & mense septimo.*

ANNOTATIONES.

(1) Editâ constitutione, quæ est in Extravag. *Unigenitus 2.* de pœnitentiis & remissionibus, inter Communes, & apud Raynaldum ad an. 1349. §. 11. Basilicis SS. Petri & Pauli, in quibus orare debebant Christiani ad *Jubilæum* lucrandum, addidit Lateranensem, & Gregorius XI. Liberianam ædem S. Mariæ Majoris.

(2) Vide Raynaldum ad an. 1344. §. 62. & ad an. 1345. §. 37. Nunc Reges Francorum non utuntur hoc jure, nisi cum inaugurantur, & mortî proximi.

(3) Anno 1347. ad quem annum Raynaldus §. 34. solemnes *Canonizationis* ritus hoc tempore servari solitos describit ex veteri MS. Vaticano auctoris cœvi, qui *in aula Pontificia rituum formulis præerat.*

(4) Spondanus ad an. 1348. §. 4.

(5) *Flagellantes* orti in Italia propagati sunt in Germania præsertim & Gallia. Docebant, ut mittam errores ceteros, non posse æternam beatitatem consequi nisi eos, qui cruentati flagellis ipsi se baptizarent sanguine suo.

(6) Nimirum Cardinalibus in Conclave congregatis duos famulos concessit Clericos, seu Laicos: in prandio, cœnæque,
Ecc § Præ-

præter panem, vinum, aquam, indulget
missum carniū, piscium seu ovorum,
confectūque ex carnibus seu piscibus em-
bamma: insuper carnes sale conditas, her-
bas crudas, caseum, fructus, adjecta con-
ditione, ne quis vesceretur ferculo alieno:
eisdemque, cum in lectis quiescendi cau-
sa, vel dormiendi esse voluerint, permi-
sit intermedia, seu velamina simplicium
cortinarum. Hæc ex Clementis VI con-
stitutione §. quæ exstat tom. 1. Bullarii
pag. 279. & apud Raynaldum ad an. 1351.
§. 39. Vide annotat. 2. ad Gregorium X.

CXCIX.

INNOCENTIUS VI.

ANNO CHRISTI 1352.

CAROLI IV. ROM. REG. 7. JO.
AN. PALÆOL. 12. ET JOAN.
CANTACUZENI 6.

INNOCENTIUS VI. Lemovicen-
sis, antea *Stephanus Alberti*, Osti-
ensis Episcopus, anno 1352. XV.
Rayn. an. Kal. Januar. Pontifex dictus est, in-
1352 §. 2. auguratusque III. Kal. mensis ejus-
Spond. dem. Is constituit, Prælatos & alios
§. 18. beneficiatos in curia, illic tunc morantes,
unumquemque ad suum Beneficium perso-
na-

naliter applicare, & ibi residentiam face-
re sub pœna excommunicationis. (1) Sa-
cerdotia contulit solummodo specta-
tissimis pietate & doctrinâ viris, docu-
itque, Ecclesiasticas dignitates non
generis, sed virtutis præmia esse. Sti-
pendia decrevit *Rotæ Auditoribus*.
Misso in Italiam Ægidio Alva-
ro Albornotio Archiepiscopo To-
letano, Romanæ Ecclesiæ ditionem
quâ armis, quâ armorum metu in-
tra quinquennium vindicavit ab usur-
patoribus. Supplicante Carolo Re-
ge, diem præstituit Feriam VI. post
Octavam diem Resurrectionis Domi-
ni instrumentis Passionis ejus Lanceæ,
Clavis, aliisque in Alemannia & Bo-
hemia solemniter colendis. Manda-
vit Petro Episcopo Ostiensi, ut Ro-
mæ eundem Regem Carolum unâ
cum Anna uxore ejus sacro oleo in-
ungeret, atque Cæsarem constitue-
ret. Avenionem mœnibus, fossâ-
que circumdedit. Obiit anno 1362.
pridie Idus septembris. *nono anno Pon-*
tificatûs, mense octavo, die sexto & vi-
cesimo.

Rayn. an.

1353 §. 1.

Spond.

§. 2.

Rayn. an.

1354 §. 1.

1355 §. 2.3

Spond.

§. 1. 3.

Rayn. an.

1362 §. 2.3

Spond.

§. 4.

AN-

ANNOTATIONES.

(1) Ptolomæus Lucensis in Vita Innocentii apud Baluzium in Vitis Papatum Avinionensium tom. 1. pag. 357.

CC.

URBANUS V.

ANNO CHRISTI 1362.

CAROLI IV. 17. JOAN. PALÆO.
LOGI 22.

EXequiis novemdialibus Innocentio VI. de more perfolutis, comitia Pontificalia haberi cœpta. Aliquamdiu certatum est diversitate sententiarum. Demum extra sacrum Cardinalium collegium Pontifex quaesitus, creatusque V. Kal. Novembr. *Gulielmus Grimoaldus*, Gallus, Abbas S. Victoris Massiliæ. Ex Italia, quomissus fuerat ab decessore suo ad res Ecclesiæ procurandas, reversus Avinionem consecratur V. Idus mensis ejusdem. Voluit se *Urbanum V.* appellari, quodd hujus nominis Pontifices sanctos haberet, eorumque imitatione cuperet simul vitam instituire, simul Ecclesiam administrare. Sollicitus de Græcis Romanæ Ecclesiæ

Rayn. an.
1362. §6.7
Spond.
§. 7.8.

siæ conjungendis, Joannem Palæolo-
 gum per litteras & Legatos conve-
 nit, rogans, ut Catholicæ Ecclesiæ
 se ipse sociaret, formulamque præ-
 scripsit profitendæ Fidei, & Schisma-
 tis ejurandi. Misit ad eundem cere-
 as Agni cælestis effigies additis ver-
 sibus, quibus materia ejus atque vir-
 tutes exprimebantur. (1) Palæolo-
 gus anno 1369. contulit se Romam,
 quod etiam Urbanus venerat biennio
 antè, ejuravitque schisma ex formu-
 la, professus credere tria hæc in pri-
 mis; Spiritum Sanctum à Patre, Fi-
 lioque procedere; Eucharistiæ Sa-
 cramentum ex pane azymo juxta ac
 fermentato posse confici; & Roma-
 num Pontificem obtinere supremum
 in omnes totius Orbis Ecclesias Pri-
 matum. Idem Pontifex anno 1368.
 in die Nativitatis B. Joannis Baptistæ de
 consilio Cardinalium ordinavit, quod in
 Missa dictæ festivitatis & per Octavas e-
 jusdem diceretur in antea Credo in unum
 Deum, quod per prius non fiebat secun-
 dum antiquas regulas. (2) Idem sodali-
 tatem Jesuatorum à B. Joanne Co-
 lumbino, & sodalitatem S. Salvato-
 ris à S. Brigitta institutam confirma-
 vit.

Rayn. an.

1365. §. 22

Spond.

§. 1.

Rayn. an.

1366. §. 6. 7

An. 1367.

§. 4.

An. 1369.

§. 1.

Spond.

§. 6.

vit. Vetuit, domum Cardinalium improbis esse perfugium. Instituit Cracoviensem Academiam in Polonia, & Bononiensem auxit multis juribus. Viros litteratos dilexit, & beneficiis, & honoribus affecit: juvenes mille studiorum causâ in diversis Academiis aluit impensis suis, librósque suppeditavit necessarios: egentibus quoque benignè subvenit ac liberaliter. (3) Solum in consanguineos beneficiorum temperans fuit. Duos enim tantum, & quidem Ecclesiæ ante Pontificatum suum ministros, evexit ad Ecclesiasticas dignitates: nullum ex Laicis in ampliorem gradum aut promovit ipse aut promoveri passus est: voluitque nepoti suo non Principem, aut primariæ nobilitatis fœminam, sed mercatoris Montispestulani filiam in matrimonium dari. Omnium primum tiaram gestâsse circumdatam coronâ triplici, scribit Nicolaus Alemannus. (4) Eundem instituisse *benedictionem Rosæ aureæ*, falsò tradunt alii. (5) An. 1370. VIII. Kal. Octobr. Avenionem repetivit, ubi anno eodem XIV. Kal. Januar. finem vitæ fecit, & miraculis postea claruit. Pontifex

Rayn. an.

1370 § 20

22. 23.

Spond.

§. 4. 5.

fex fuit annos octo, mensem, ac dies duos supra viginti, à Petrarcha lib. 7 Rer. senilium epist. 1. multis nominibus commendatus.

ANNOTATIONES.

(1) Sirmondus in annotat. ad Ennodium Ticinensem Operum tom. 1. pag. 1043. edit. Venetæ: *Mos erat, ut ex cereo Paschali, qui Sabbato sancto conceptis precibus sacratus fuerat, particulæ decerperentur, ac populo die Dominicâ in Albis post sacram Communionem distribuerentur, unde suffitum in ædibus suis facerent, vel agros, vineasque munirent adversus Dæmonum prestigias, aut contra fulgura & tonitrua. Ceterum hic mos olim extra Urbem durat. Romæ enim cerei Paschalis vice ceram oleo perfusam benedicebat Archidiaconus, inde particulas in agnorum effigiem expressas asservabat, populo similiter die, qua dictum est, dividendas. Quæ res nimirum originem dedit cereis Agni Cælestis imaginibus, quæ à Pontificibus ipsis augustiore postea ritu consecrari cæperunt. De his sunt aliqua etiam in Annalibus Baronii ad an. Chr. 58. §. 76.*

Cardinalis Lambertinus de Serv. Dei Beati & Beat. Canon lib. 4. part. 1. cap. 5. num. 11. *In Cereorum Agnorum consecratione*
ad

adhibetur aqua benedicta, aquæ balsamum miscetur, Chrisma superinfunditur, preces à Summo Pontifice recitantur, & qui eos deferunt, si devotè deferant, à variis periculis, & morbis liberantur, veluti latè exposuit Summus Pontifex Sixtus V. in suis Litteris Apostolicis in forma Brevis scriptis anno 1586. Paschali Ciconiæ Ducis Venetiarum, ad quem de more Sacras Ceras Formas à se benedictas mittebat. Post hæc Cardinalis Lambertinus subjicit verba ipsa Litterarum Sixti V. qui ita concludit: *De hujus Sacri præstantia, atque virtutibus exstat inter cætera luculentissimum testimonium Urbani Papæ V. qui magni muneris loco tres Agnos Dei ad Græcorum Imperatorem cum his versibus misit:*

Balsamus & munda Cera cum Chrisma-
tis unda
Conficiunt Agnum, quod munus do tibi
magnum,
Fonte velut natum per mystica sancti-
ficatum
Fulgura defursum depellit, & omne
malignum,
Peccatum frangit, ceu Christi sanguis,
& angit,
Prægnans servatur, simul & partus libe-
ratur,
Munera fert dignis, virtutum destruit
ignis,
Portatus mundè, de fluctibus eripit
undæ. Idem

Idem Cardinalis Lambertinus Lib. cit. part. 2. cap. 20. num. 12. *Antiquus verò est horum Cereorum Agnorum usus: anno quippe 1544. Romæ effossus est tumulus Mariæ Augustæ Conjugis Honorii Imperatoris, & Filie Stilichonis, mortuæ ante medium Sæculum quintum, & præter cætera in tumulo inventus est Cereus Agnus Dei: ita ut insubstans omnino videatur opinio Panvini, qui de Baptismate Paschali pag. 148. Credit usum Agnorum consecrandorum à Romanis Pontificibus - - - non invaluisse ante Sæculum nonum, & magis verisimilis sit Cardinalis Augustini Valerii sententia, qui Agnorum benedictionem ad initium Sæculi quinti refert: aut altera Molani, qui Agni Cerei primordia ætati Constantini Magni tribuit, & ideo Sæculo Christi quarto. Vide plura apud eundem Cardinalem Lambertinum, Maillonium tom. 2. Musei Italici pag. 376. & annotat. 6. ad S. Zosimum.*

(2) Bosquetus in Vita Urbani V. tom. 3. part. 2. Scriptorum Rer. Italicarum pag. 611.

Hodie in Missa S. Joannis Baptistæ Symbolum non dicitur secundum antiquas regulas.

(3) Auctor coævus apud Oldoinum in Addit. ad Ciaconium tom. 2. pag. 559.

F ff

(4)

(4) De Lateranenſibus Parietinis cap. 13. pag. 48. tom. 8. part. 4. Theſauri Antiquit. & Hiftoriarum Italiæ. *Tiaram triplicis coronamenti ex Pontificibus primus geſtauit ante annos non amplius ducentos quinquaginta Urbanus V. duplicis verò Bonifacius VIII. Nam ſuperiorum Pontificum tiaras in vetuſtis imaginibus ac monumentis unius coronamenti & Romæ cernimus, & Sugerius deſcribit: Capiti ejus (Innocentii IV.) phrygium ornamentum imperiale inſtar galeæ circulo aureo concinnatum imponunt.*

(5) Vide annotat. 2. ad Innocentium IV.

CCI.

GREGORIUS XI.

ANNO CHRISTI 1370.

CAROLI IV. 25. JOANNIS PALÆOLOGI 30.

GREGORIUS XI. Lemovicenſis, Petrus Rogerii antea dictus, Clementis VI. Patruſ famâ notus, anno 1370. §. 1370. III. Kal. Januar. Pontifex conſtitutus eſt miro Cardinalium omnium conſenſu. Ipſe unus diſſentiens fuit, abnuîtque Pontificatum maximum: eum demum ideo ſe profeſſus

Rayn. an.
1370. §.
25.
Spond.
§. 6.

acci-

accipere, ut voluntati divinæ obtemperaret. Anno insequente pridie Nonas Januar. sacro Presbyteratûs Ordine initiatus est contra veterem morem. (1) Hic pœnam anathematis

Rayn. an.
1371. §.

II.

Spond.

§. 3.

statuit in eos, qui *dedignabantur fateri Christum sub speciebus sacris in loco immundo, veluti in ventre hominis, aut muris ore, aut luto, remanere.* (2) Suum in Civitatem Romanam studium ostendit, editâ constitutione confirmans, *Sacro sanctam Lateranensem Ecclesiam præcipuam sedem esse summi Pontificis, & locum principem inter omnes Ecclesias obtinere, omnibusque dignitate antecellere.* (3) Omnium primus jussit celebrari etiam in Occidente Festum *Præsentationis* B. Mariæ Virginis in Templo. (4) Confirmavit sodalitatem Eremitarum S. Hieronymi, ab Italis eximiâ sanctitate viris

Spond.
an. 1373.

§. 2.

constitutam in Cænobio *S. Bartholomæi de Lupiana* non procul à Toletto. Florentinos perduelles & contumaces addixit anathemati. Per S. Catharinam Senensem, ab eisdem Avinionem missam, placatus pacem ipsi reddidit, quæ tamen mox turbata est. Ejusdem sanctissimæ fœminæ

Rayn an.
1376. §.

I. 6.

Spond.

§. I. 2.

F f f 2 hor-

- Rayn. an. hortatu ac prece Pontificiam Sedem
 1377. §. anno 1377. restituit Romam. (5)
 17. Inde evitandi æstûs causâ Anagniam
 Spond. contendit præmissâ Eucharistiâ, (6)
 §. 1. 3. ibique ad Nonas Novembr. mansit.
 Idem pervigilio Nativitatis Deiparæ
 jejunium addidisse traditur. (7) *An-*
 Rayn. an. nus ab inito Pontificatu *septimus, men-*
 1378. §. *sis secundus, dies septimus ac vicesimus* fi-
 2. 3. nem ejus vitæ dedit. Cùm enim Car-
 Spond. dinalium Gallorum suasionibus per-
 §. 2. motus Avenionem redire cogitaret,
 in morbum incidit, ex quo VI. Kal.
 April. anno Ch. 1378. ætatis sexto
 circiter & quadragesimo mortem Ro-
 mæ obiit. (8)

ANNOTATIONES.

(1) Vide annotat. 1. ad Sabinianum.

(2) Raynaldus ad an. 1371. §. 11. & Ey-
 mericus in Directorio Inquisitorum part.
 1. pag. 44.

(3) Hæc est constitutio ejus prima, cujus
 initium *Super universas*, tom. 1. Bullarum
 pag. 283.

(4) Vide Spondanum ad an. 1372. §. 9.
 & Historiam nostram Familiæ Sacræ extre-
 mo c. 3. De Maria Virgine.

(5) Spondanus ad annum 1377. §. 1.
Retulit igitur sedem Pontificiam Gregorius
Romam, propriam & verum suum locum,
 sep-

septuaginta annis (ut plerique numerant)
 postquam in Galliam translata fuisset. Sed
 qui ad amissum tempus numerare voluerit,
 ab obitu *Benedicti XI.* postremi Pontifi-
 cis in Italia ante translationem sedentis,
 qui contigit sexta Julii anni 1304. usque
 ad decimam septimam Januarii, quâ Gre-
 gorius Romam intravit, habebit annos
 septuaginta duos, menses sex, & dies decem,
 ab electione *Clementis V.* qui sedem trans-
 tulit, quæ facta est die quinta Junii anno
 1305. septuaginta unum annos, menses sep-
 tem. dies undecim: ab ejus coronatione, ad
 quam Cardinales ex Italia accivit, & con-
 tigit undecimo Novembris ejusdem anni
 1305. unum & septuaginta annos, menses
 duos, dies quinque: à constitutione verò
 Sedis Avenione, quæ ab eodem *Clemente*
 facta est, ad principium anni 1309. cum
 eo usque vaga fuisset per varia Gallie lo-
 ca, annos sexaginta octo.

(6) Morem præferendi Corporis Christi
 Romanis Pontificibus, ineuntibus iter lon-
 ginquum, ab hoc Gregorio deducit Ange-
 lus Rocca, qui anno 1598. tractatum Ro-
 mæ edidit de ritu eo. Alii longè antiqui-
 orem esse arbitrantur, remque totam sibi
 conficere videntur eo loco, in quo auctor
 secundæ Vitæ Gregorii XI. apud Baluzium
 in Vitis Papparum Avenionensium tom. I.

pag. 464. ita loquitur de Urbano VI. proximo Gregorii successore, quem appellat intrusum. *Et videns dictus intrusus, sic omnes Cardinales recessisse, exiit Roma, & die 26. Julii equitavit quasi stultus sine cruce præcedente, & sine corpore Christi, & sine ullo Cardinali, & ixit ad unam civitatem, quæ vocatur Tibur.* Non enim, inquiunt, dixisset fuisse stultitiam sine corpore Christi præcedente Pontificem Romanum iter aggredi, si ritus ille Gregorio XI. antiquior non fuisset. Vide Christianum Lupum De Sacris Processionibus extremo cap. 2. Operum tom. 11. pag. 340. Pagium in vita hujus Pontificis §. 31. & Baluzium in notis ad locum citatum pag. 1470.

(7) Ab auctore primæ vitæ Gregorii XI. apud Baluzium pag. 440. & Radulpho Tungrensi in lib. De canonum observantia proposit. 19. tom. 16. Bibl. Patr. pag. 310. Hodie tamen jejunium non servatur.

(8) Gregorius XI. in suo Testamento, quod est in Spicilegio Dacherii tom. 8. pag. 675. revocat, obrogatque non quæ dixit ut Pontifex summus, sed si qua, ut homo privatus laborans vitio infirmatis ingenitæ, alicubi dixisset *erronea contra Catholicam Fidem ex lapsu linguæ, aut aliis ex aliqua turbatione.* Id patet cuique legenti locum integrum sine studio calumniandi.

Cardinalis Lambertinus De Serv. Dei Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 3. cap. ult. num. 16. *Gerson* in Tractatu de Examinatione doctri-

doctrinarum part. 2. considerat. 3. in fine narrat, *Gregorium XI in extremis positum habentem in manibus Sacrum Christi Corpus protestatum esse coram omnibus, ut caverent eum à Viris, tum à Mulieribus sub specie Religionis loquentibus Visiones sui capitis, quia per tales ipse seductus, dimisso suorum rationabili consilio, se traxerat, & Ecclesiam ad discrimen Schismatis imminentis, nisi misericos provideret Sponsus JESUS, Spondanus ad an. Chr. 1378. putat, iis verbis Gregorium intelligere voluisse suasiones Petri Aragonii, ac Sanctarum Brigittæ, & Catharinæ Senensis. At Natalis Alexander in Vita dicti Pontificis falsam existimat prædictam narrationem à Gersonio expositam, cum Auctor primæ Vitæ Gregorii, qui erat ipsi coævus, de ea non loquatur, & Gregorius spiritum S. Catharinæ probasset, eamque Prophetiæ dono auctam agnovisset, quando sibi votum de petenda Urbe in occulto factum, & sibi soli ac Deo notum divinitus agnovisse monstravit - - - Gersonius Sanctas Virgines Brigittam, & Catharinam non nominavit. Marcus Antonius de Dominis Gersonium referens memoratas Sanctas Mulieres recensuit. En ejus verba indigno Apostatâ digna: De*

Catharina Senensi procul dubio loquebatur Gregorius, & id notum erat Gersonio; sed eam noluit nominare: est enim in Historicis notorium, Femellam illam contra regulam humilitatis, quæ Sanctos decet, & contra præcepta Apostoli se sub illusionibus Visionum, & Revelationum Magistram in Ecclesia constituisse, & Epistolis propemodum dogmaticis scribendis totam dedisse. Quibus, & Apostolatu suo prophetico miserum Gregorium decepit. eumque, ut Romanam residentiam importunè resumeret, sub prætextu Sanctitatis compulit. Ex quo secutum est Schisma horrendum in Ecclesia, fructus ingens sceminalis Sanctitatis; & nihilominus canonizata est. Quis talium Canonizationes approbet? *At scilicet hujus nebulonis verba ad amissum profligat Arauxo Decif. Moral. tract. 3. quæst. 23. §. 1. num. 26. ubi ostendit, Sanctam Virginem Spiritu Dei, & jubente Romano Pontifice, munus, quod exercuit, obiisse; Gregorium in translatione Sedis non fuisse deceptum, cum ad eam teneretur; Schisma ab eadem S. Catharina fuisse prædictum; egressum è Gallia, & progressum usque Romam prædicti Gregorii feliciter successisse, prout ipsa præmutiaverat; Gregorii è Gallia recessum causam Schismatis non fuisse.*

CCII.
URBANUS VI.

ANNO CHRISTI 1378.

CAROLI IV. 33. JOANNIS PA-
LÆOLOGI 38.

DUm Comitia Pontificia haberentur, Romani veriti, ne creato Pontifice Gallo, Pontificalis Sedes iterum Româ Avenionem transferretur, clamoribus ac minis Pontificem petière Romanum aut Italum saltem. Itaque VI. Idus April. anno 1378. Pontifex renuntiatur *Bartholomæus Prignano*, Neapolitanus Barii in Apulia Archiepiscopus, qui *Urbanus VI.* appellatus est. Vix inito Pontificatu gravem Cardinalium offensionem in se concitavit asperitate suâ. Ob id Cardinales Galli numero duodecim coitione factâ, per speciem vitandi æstûs Româ Anagninam, ubi cum Gregorio XI. transegerant æstatem superiorem, exeunte Junio commigrârunt, Urbano interim cum quatuor Italis Cardinalibus Tibur concedente. Illi factam

Rayn. an.

1378.

§. 2. 23.

25. 47. 55.

Spond.

§. 6. 11.

13 15. 16.

F f f 5   sibi

sibi à populo vim causati, Urbanum, tanquam vitio creatum, vocant in jus, eisque ut contumaci abrogant Pontificatum. (1) Fundos deinde Urbem Neapolitani Regni, annuente Joannâ Reginâ, in cujus pariter offensionem Urbanus incurrerat, se recipiunt, perductisque ad causam suam tribus Cardinalibus Italis, novum Pontificem XI. Kal. Octobr. creant *Robertum* Cardinalem Gebennensem, annos sex ac triginta natum, qui *Clementis VII.* nomine sibi imposto, mox secessit Avenionem. Utrique parti Reges ac populi favebant, viri etiam insignes cum doctrinâ, tum pietate. Tale est initium schismatis omnium, quæ hæctenus Ecclesiam turbârunt, teterrimi atque longissimi. (2) Quadraginta enim annos Pontificibus Romæ aliis, aliis Avenione commorantibus, Ecclesiam habuit sollicitam. (3) Cum Urbanus totum ferè Pontificatum per Italiam discurrens gessisset valde laboriosum, anno tandem 1389. quietè degens Romæ tria decrevit: unum quod *Jubileum* tertio & tricesimo quo-

quoque anno pro numero annorum ætatis Christi celebrari voluit : alterum quod Festum *Visitationis* B. M. Virginis instituit : (4) tertium quod edixit, ut in locis etiam, quibus sacra essent interdicta, liceret die Festo Corporis Christi rem divinam facere apertis januis ; eodem prorsus modo, quo id fieri die Natali Christi Domini, Paschæ, Pentecostes, & *Assumptionis* Deiparæ Bonifacius VIII. permiserat. Usus Pontificatu annos undecim, menses ac dies sex, Idibus Octobr. sublatus est veneno, à quo ut sibi caveret, à S. Catharina Senensi admonitus fuerat.

ANNOTATIONES.

(1) De electione Urbani VI. diversi diversa scripserunt, ut quosque studium privatim aut gratia occupaverat. Alii addubitarunt, ritene ac rectè electus esset, propter metum à populo Romano injectum Cardinalibus. Scripti in partem utramque tractatus pæne innumeri : ut ait Spondanus ad an. 1378 §. 10. Baldus Jurisconsultorum hujus ætatis facilè princeps, Urbani VI. electionem fuisse legitimam probavit, ut legere est apud Raynaldum ad an. 1378. §. 36. & ad calcem tom. XVII. Qui etiam
fuisse

fuisse videtur Ecclesie Catholicae sensus, Urbanum, ejusque successores Italiam colentes existisse veros ac legitimos Pontifices, ut scribit Spondanus memoratus §. 17.

(2) S. Antoninus 3 part. Chron. tit. 11. cap. 2. Multae disputationes factae sunt circa istam materiam, multi libelli editi pro utriusque partis defensione. Peruisimos viros in sacra pagina & Jure Canonico habuit toto tempore illo, quo duravit id schisma, utraque pars seu obedientia, ac etiam religiosissimos viros, & quod majus est, etiam miraculis fulgentes; nec unquam sic potuit quaestio illa decidi, quin semper remaneret apud plurimos dubia. Nam etiamsi necessarium sit credere, sicut unam esse Catholicam Ecclesiam, non plures; ita & unicum ejus Pastorem Vicarium Christi; tamen si contigit plures per schisma creati seu nominari Pontifices Summos uno & eodem tempore, non videtur saluti necessarium credere, istum esse, vel illum, sed alterum eorum, qui scilicet fuerit Canonicè assumptus. Quis autem fuerit Canonicè electus, non tenetur quis scire, sicut nec jus Canonicum, sed in hoc populi sequi possunt majores suos, seu Praelatos.

Wernerus Rollevink in Fasciculo Tem-
porum ad an. 1378. tom. 2. Scriptorum
Rer. Germanicarum Pistorii pag. 567.
*Schisma XXII. omnium schismatum, quæ
ante fuerunt, pessimum & subtilissimum.
Adeo enim perplexum fuit, ut etiam do-
ctissimi & conscientiosi viri non valerent
discutere, cui esset magis adhærendum.
Et fuit continuatum per annos XL - - -
Et ideo ab isto Urbano VI. usque ad Mar-
tinum V. nescio, quis fuit Papa.*

Brietius in Annalibus ad annum 1378.
Certè Illustrissimus Cæsar Cardinalis Ba-
ronius significavit suo Jacobo Sirmondo,
nihil se æque reformidasse, quàm perveni-
re ad hoc tempus, de quo quid statuendum,
non esset liberè pronuntiaturus.

(3.) Pontifices Romani, & Avenionen-
ses tempore Schismatis ab anno 1378. ad
annum 1429.

ROMANI.

AVENIONENSES.

URBANVS VI.

CLEMENS VII.

electus 8. Aprilis anno 1378. Mortuus Romæ
anno 1378. Mortuus 15. Octobr. anno 1389.

Electus 19. Septembr. anno 1378. Mortuus
apoplexiâ 16. Sep-
tembr. anno 1394.

BONIFACIUS IX.

BENEDICTUS XIII.

electus 2. Novembr. 1389. mortuus 1.
Octobris anno 1404.

antea Petrus de Lu-
na Hispanus electus
28. Septembr. anno
1394.

IN-

INNOCENTIUS VII.
electus 17. Octobr.
1404 mortuus 6. No-
vembr. 1406.

GREGORIUS XII.
electus 2. Decembr.
anno 1406.

GREGORIUS XII. & BENEDICTUS XIII.
Exauctorantur in Concilio Pisano die 7. Jun.
an. 1409. Sufficitur *Petrus Philaretus Cre-*
tensis die 26. mensis ejusdem dictus.

ALEXANDER V.
qui moritur die 4. Maji
anno 1410. Subroga-
tur *Balthasar Cossa* die
17. ejusdem mensis
appellatus.

JOANNES XXIII.

Dehinc tres fuere Pontifices.

JOANNES XXIII. GREGORIUS XII. BENEDICTUS XIII.

Romæ. In Regno Neapolitano. In Aragonia

Omnes exauctorati in Concilio Constantiensi.

JOANNES GREGORIUS. BENEDICTUS.
Exauctoratur ipse se abdi- Exauctoratur
seif.

sess. 12. die 29. cavit sess. 14. sess. 37. die 26.
 Maji an. 1415. die 4. Jul. an. Jul. an. 1417.
 & initio Junii 1415. Obiit
 traditur in ante finem
 custodiam. Concilii.

MARTINUS V.

substituitur sess. 41.
 die 11. Novembr. an.
 1417. pro legitimo
 Pontifice habetur ab
 omnibus, exceptis
 quibusdam Argenti-
 nensibus.

JOANNES XXIII.

custodiâ elapsus be-
 nignè excipitur à Mar-
 tino V. & Decanus
 Collegii Cardinalium
 constituitur. moritur
 22. Decembr. anno
 1419.

BENEDICTUS XIII.

In castro Paniscolæ
 conclusus gerit se
 pro Pontifice. mo-
 ritur anno 1424. Ab
 ejus Cardinalibus
 Pontifex renuncia-
 tur.

CLEMENS VIII.

Antea dictus *Ægi-
 dius Munio* Barci-
 nonensis, qui abdi-
 cato Pontificatu die
 26. Jul. an. 1429.
Martino V. adhæ-
 ret. fitque Episco-
 pus Majoricensis.

(4) Bonifacius IX. Constitut. 1. §. 3. Sua-
 sit & consuluit idem Prædecessor noster
 (Ur

(Urbanus VI.) ut ipsius festi (Visitatio-
nis) vigilia, ut vigilia Nativitatis, & As-
sumptionis prædictæ Virginis festivitatum,
etiam in observatione jejunii devotius ob-
servaretur. Vide Historiam nostram Fami-
liæ Sacræ De Maria Virgine extremo cap. 4.

CCIII.

BONIFACIUS IX.

ANNO CHRISTI 1389.

WENCESLAI REGIS II. EMMA-
NUELIS II. 6.

Quarto Nonas Novembris anno
1389. Cardinales numero qua-
tuordecim, qui Urbano VI. constan-
ter adhæserant, ei substituunt *Petrum*
Rayn. an. 1389. §. 12. 13. Spond. §. 6. Cardinalem *Thomacellum*, Neapolita-
num, 1 annos natum quinque & qua-
draginta, qui *Bonifacius IX.* appella-
tus est. Tria Urbani VI. decreta,
de quibus supra est dictum, rata jus-
sit esse, indictumque ab eodem *Fubi-*
Rayn an. 1390. §. 1. 18. Spond. §. 1. *læum* anno 1390. celebravit. Veri-
tus, ne Ludovicus Andegavensis po-
tiretur Regno Neapolitano, atque
inde gradum in Romanæ Ecclesiæ di-
tionem inferret, plures ejusdem Ec-
clesiæ Urbes viris nonnullis potentio-
ri-

ribus dedit fiduciarias, tributo imposito in annos singulos. In his Ferrariam Alberto Marchioni Atestino, ita tamen, ut decem aureorum millia quot annis solveret, & equites amplius centum, cum id res posceret, egregie instructos Pontificum comodo aleret stipendiis suis. (1) B. Rayn. an. Brigittæ sanctarum viduarum cultum 1391. §. ritè decrevit. (2) Seditioe affectantium trahere Urbis imperium ad plebem Româ pulsus, ac mox revocatus, *visus est quasi primus omnium Romanorum Pontificum omnem populi Romani vim sustulisse, Pontificiam auctoritatem eo usque nutantem confirmasse, ac tandem Urbis summum imperium obtinuisse, cunctis suo arbitratu magistratibus creatis.* (3) Idem fertur instituisse *Annatas* ab unoquoque novo Episcopo & Abbate solvendas Pontifici Romano. (4) Traditur etiam indixisse *Jubilæum* in annum 1400. ex decreto Bonifacii VIII. præcipientis centesimo quoque anno celebrandum. (5) Idem concessit, ut Electores Imperii Regnum abrogarent Wenceslao, qui Carolo IV. Patri successerat, substitutumque in locum ejus Robertum Bavarie

Rayn. an.

1391. §.

29.

An. 1395.

§. 17.

Rayn. an.

1399. §.

12.

Spond.

§. 1.

Rayn. an.

1400. §. 1.

Spond.

§. 1. 2. 3.

Rayn. an.

1401. §. 9.

An. 1403.

§. 1. 16.

G g g

riæ

ria ducem, *Parvum* cognomine confirmavit. Edixit præterea, ne liceret bona Ecclesiarum, Cœnobiorum, & Xenedochiorum locari, vel in emphyteusim dari, nisi ad triennium, néve census ex iis ante tempus, sed annuus duntaxat perciperetur. Perit anno 1404. Kal. Octobr. diro calculorum cruciatu, post annum Pontificatus *decimum quartum, ac mensem undecimum.* (6)

Rayn. an.
1404 §. 7.
S. Spond.
§. 6.

ANNOTATIONES.

(1) Vide Raynaldum ad an. 1390. §. 18.

(2) Rem gestam ordine describit Petrus Amellus, qui præsens adfuit, in Ordine Romano XV. apud Mabillonium tom. 2. Musei Italici pag. 535.

(3) Abrahamus Bzovius ad an. 1394. §. 1.

Ægidius Cardinalis Viterbiensis apud Vitorellum in Addit. ad Ciaconium tom. 2. pag. 698. *Primus* (Bonifacius IX.) *vim populi Romani in Pontificem retulit, primus in Hadriani Mole arcem firmavit, primus Tiberis aditus, Pontésque communit.*

(4) Van espen Part 2. Juris Ecclesiastici Univerfi tit. 24. cap. 4. §. 18. *Annatarum originem plures referunt ad Joannem XXII. in Extravagante 11. de Præbendis inter*

inter Communes, ubi reservat Sedi Apostolicæ fructus & proventus primi anni Beneficiorum vacantium inferiorum Episcopatus & Abbatibus in verbis: Præsertim cum Archiepiscopales & Episcopales Ecclesiæ, ac Regulares Abbatia ab hujusmodi solutione fructuum (ut dicunt) in dictis litteris eximantur.

Ob hanc exceptionem, & quia suam reservationem ad triennium restrinxit, credunt alii, huic Pontifici originem Annatarum adscribi non posse: sed earum auctorem esse Bonifacium IX. qui anno 1392. durante schismate, ingravescentibus rei pecuniariæ difficultatibus ob continuos armorum fragores, sanxit, ut redigendorum ex omnibus Sacerdotiis, quæ a Sede Apostolica conferrentur, vectigalium, quæ primo labente anno obvenirent, dimidia pars in Fiscum Pontificium inferretur.

Hæc Odoricus Raynaldus ad an. 1392. n. 1. qui & ad annum 1399 n. 12. refert verba Theodorici Niem, quibus testatur, hunc Pontificem primos fructus unius anni omnium Ecclesiarum Cathedralium & Abbatiarum vacantium suæ Camerae reservasse.

Id ipsum de eodem Pontifice scribit Platina in ejus vita, qui addit quod Annata ab ipso imposta tantum conficeret dimidiam partem proventuum primi anni.

Annatarum usum Beneficiis Ecclesiasticis primus imposuit (ait) hâc conditione, ut qui beneficium consequeretur, dimidium annui proventus fisco Apostolico perfolveret.

Cæterum hanc consuetudinem, ut ego quoque Platinæ verbis utar, omnes admiserunt præter Anglos, qui id de solis Episcopatibus concessere, in cæteris Beneficiis non adeo.

(5) Spondanus ad an. 1399. §. 4. Utrum indixerit Jubilæum in annum sequentem, cum nemo ex antiquioribus affirmet, testeturque Victorellus se diligenter quæsisse in Regesto Bonifacii, nec tamen ullam prædicti Jubilæi memoriam reperire potuisse: omnino crediderim minime indixisse. Quæ enim ratione, cum jam sub ipso celebratus fuisset anno 1390, ac proinde approbatus, quem Urbanus VI. anno præcedenti reduxerat ad trigésimum tertium annum, nec nisi decem anni ab eo decurrissent? Quod tamen nullum sit dubium, advenisse Romam anno proximo 1400. ex cunctis Orbis Christiani partibus magnam hominum multitudinem tanquam ad Jubilæum: inde contigisse putamus, ut multi asseruerint indictum fuisse ab hoc Bonifacio, cum nihilominus fuerit tantum non prohibitus: sed relictus anti-

antiquissimæ populorum devotioni visitandi
annis centesimis Apostolorum Limina,
cujus occasione vidimus institutum fuisse
jubilæum à Bonifacio VIII.

(6) Bonifacius iste tres habuit germa-
nos, quos multum exaltavit in sæculo &
ditavit, quorum tamen filii ad extremam
paupertatem devenerunt, ut eorum ex-
emplo discant cæteri de patrimonio Cruci-
fixi nolle ditari. S. Antoninus in Chron,
part. 3. tit. 21. cap. 3.

CCIV.

INNOCENTIUS

VII.

ANNO CHRISTI 1404.

ROBERTI REGIS 4. EMMA-
NUELIS II. 21.

INNOCENTIUS VII. *Cosmas*
Melioratus antea dictus, *patriâ*
Sulmonensis, vir ætate grandævus, ac
miltarum magnarumque rerum experien-
tiâ callens (1) XVI. Kal. Novembr.
anno 1404. ab novem Cardinalibus
Pontifex effectus est, & IV. Nonas
mensis ejusdem tiarâ redimitus. Ro-
manorum seditione coactus Urbem
relinquere, Viterbium secessit.
Ggg 3 Postea

Rayn. an.

1404.

§. 10. II.

16. Spond.

§. 7 8.

Rayn. an.

14. 5.

§. 5. 8.

Spond. Postea ut legitimus Urbis Dominus
 §. 1. revocatus, magnâ Civium gratula-
 Rayn. an. tione susceptus est. Tum verò Ro-
 1406 manam Academiam, doctissimis di-
 §. 1. 2. 5. sciplinarum omnium professoribus
 6-7-8. undique accitis, instauravit. Anim-
 Spond. advertit in principes seditionum.
 §. 1. 2. 5. Déque ipso etiam Ladislao rege Nea-
 polis, qui seditionis faverat, meri-
 tas pœnas sumpsit. Námque illum
 Regno privatum addixit anathemati.
 Deterritus ille veniam pacémque ro-
 gavit, impetravitque iis conditioni-
 bus, quas Innocentius ipse in diplo-
 mate apud Raynaldum describit. Re-
 ceptum in gratiam non solúm resti-
 tuit honoribus pristinis, sed novâ
 quoque auxit dignitate *Signiferi ac*
Defensoris Romanæ Ecclesiæ. Et mox
 fœdus rursus damnasset anathe-
 mate, nisi morte præreptus fuisset,
 VIII Idus Novembr. anno Christi
 1406. Pontificatûs *secundo, die primo*
& vicesimo.

ANNOTATIONES.

(1) Leonardus Aretinus in Commenta-
 rio rerum suo tempore in Italia gestarum
 tom. 9, Scriptor, *Rer. Italic.* pag. 921.

CCV.

GREGORIUS XII.

ANNO CHRISTI 1406.

ROBERTI REGIS 6. EMMA-
NUELIS II. 23.

GREGORIUS XII. antea *Angelus*
Corrarius, Venetus Patricius,
vir à pueritia magnæ sanctimonie & sa-
pientie (1) Presbyter Cardinalis titu-
li S. Marci IV. Nonas Decembr. an-
no 1406. Pontifex electus est. Hic
ratum habuit jusjurandum, quo, dum
comitia haberentur, unâ cum aliis
Cardinalibus promiserat, se causâ
tollendi schismatis abiturum Pontifi-
catu, quotiescunque id etiam *Petrus*
de Luna, seu *Benedictus XIII.* faceret.

Rayn. an.
1406.
§. 13. 14.
Spond.
§. 1.

Ab initio pacis ostensa spes. Nam
statutis utrimque conditionibus Sao-
na congressui delecta. Sed utroque
suas, ne in congressum veniret, cau-
sas prætexente, concordie spes omnis
incisa. Ob id utriusque partis Car-
dinales conveniunt Pisas, habitoque
Concilio, Nonis Junii an. 1409. ut-
rumque amovent Pontificatu, suffi-
ciuntque *Alexandrum V.* (2) Quâ
re auditâ Gregorius Ariminum, Be-

Rayn. an.
1407.
§. 1. 4.
Spond.
§. 3.
Rayn. an.
1409.
§ 71. 72.
Spond.
§. 11. 14.

Ggg 4 ne-

nedictus Paniscolam se recepit, oppidum maritimum Regni Valentini, voluitque uterque haberi pro Pontifice. Tali modo non est ablatum schisma, sed augmentatum, ex duobus, tribus se pro Papa gerentibus. (3) Sexto post anno Gregorius vir sanctus, utpote qui Ecclesie & unionem, & reformationem semper optaverat, per Carolum Malatestam (Arimini Dominum) procuratorem ad hoc suum omni jure suo, quod in Papatu haberet, renuntiavit solemniter in Concilio Constantiensi sess. 14. que IV. Nonas Jul. anno 1415. celebrata est. Quod (abdicatione) recepta cum magna jucunditate, Patres nihilominus ad venerandum illum omni laude dignissimum antiquum dierum, ex Gregorio ad Angelum, primum suum nomen, reversum, Legatum illum instituerunt in Picentibus consistentem, hoc est perpetuum: (4) eundemque Cardinalem Episcopum Portuensem deinceps esse voluerunt. Post biennium fato functus est Reineti, senex octogenarius vel nonagenarius, anno 1417. tumulatusque in templo majore. (5) Pontifex fuit a dato Pontificatu ad abdicatum annos duos, menses sex, ac dies tres. (6)

AN.

Rayn. an.
1415 § 28
29. Spond
§. 41. 42.

tionem semper optaverat, per Carolum Malatestam (Arimini Dominum) procuratorem ad hoc suum omni jure suo, quod in Papatu haberet, renuntiavit solemniter in Concilio Constantiensi sess. 14. que IV. Nonas Jul. anno 1415. celebrata est. Quod (abdicatione) recepta cum magna jucunditate, Patres nihilominus ad venerandum illum omni laude dignissimum antiquum dierum, ex Gregorio ad Angelum, primum suum nomen, reversum, Legatum illum instituerunt in Picentibus consistentem, hoc est perpetuum: (4) eundemque Cardinalem Episcopum Portuensem deinceps esse voluerunt. Post biennium fato functus est Reineti, senex octogenarius vel nonagenarius, anno 1417. tumulatusque in templo majore. (5) Pontifex fuit a dato Pontificatu ad abdicatum annos duos, menses sex, ac dies tres. (6)

ANNOTATIONES.

(1) S. Antoninus 3. part. Chron. Tit. 22. cap. 5.

Leonardus Aretinus in Commentario rerum suo tempore in Italia gestarum, tom. 19. Scriptor. Rer. Italic. pag. 926. *Fuit in Gregorio permagnæ vitæ morumque honestas, & prisca quidem, ut ita dixerim, bonitas: Scripturarum quoque scientia, & indagatio subtilis & recta.*

(2) Præter Oratores Principum interfuerunt Concilio Pisano Cardinales quatuor & viginti, tres Patriarchæ Alexandrinus, Antiochenus, & Hierosolymitanus, Episcopi Pisanum 180. Cœnobiarchæ 300. Doctores 280. Præfuit Cardinalis Pictaviensis utriusque Collegii Decanus. Duabus & viginti sessionibus absolutum est. *Conciliabulum* vocat S. Antoninus 3. part. Chron. tit. 22. cap. 5. §. 2. *cum non esset alicujus eorum, qui se gerebant pro Pontifice, auctoritate congregatum.* & §. 3. addit, *Alexandrum V.* in eo electum anno uno sedem Petri tenuisse, secundum communem opinionem: significans, ut ait Scholiastes, *ex sua sententia Alexandrum V. legitimum non fuisse Pontificem, sed Gregorium XII.* Nihilominus alii contradicunt affirmantes, & Concilium, & creatum in eo Pontificem fuisse legitimum, ut legere est apud Raynaldum ad an. 1409. §. 79. 80. Azorium part. 2. lib. 5. cap. 17. &

G g g s

Na-

Natalem Alexandrum in Hist. Eccl. Sæc. XV. & XVI. dissertat. 2. num. 19. *Generale nec approbatum, nec reprobatum videtur esse* Bellarmino lib. 1. De Conc. cap. 8.

(3) S. Antoninus in Chron. part. 3. tit. 21. cap. 5. §. 2.

(4) Idem S. Antoninus ibidem cap. 6. §. 2.

(5) Victorellus in addit. ad Ciaconium tom. 2. pag. 754. *Verè obiit Recineti, & proximis præteritis annis aperto tumulto cadaver conspectum fuit. Oldoinus in nova addit. pag. 760. Hujus Pontificis sepulchrum anno 1623. cum destrueretur, cadaver habitu Pontificio adhuc sartis ornatum, maximâ omnium admiratione integrum fuisse, ex illis, qui propriis oculis illud aspexerunt, habemus. Tanta hujus viri pietas fuit, ut S. Antoninus, dum eorum vitas prosequitur, qui sanctitatis opinionem reliquerunt, ipsum haud dubiè propter summam in adversis constantiam, D. Stephano Martyri comparet.*

(6) Hujus tempore anno 1408. in Diœcesi Xantonensi exorta est controversia, supersitne in terris pars aliqua sanguinis à Christo Domino in passione effusi. Id credere non esse pietati contrarium, responderunt Theologi Parisienses, referente Dupino tom. 12. Bibl. auctor. Eccl. cap. 8. pag. 145. Vide Card. de Lugo De Incarnatione disputat. 14. sect. 6. num. 91. Cajetanum comment. in D. Thom.

Thom. part. 3. quæst. 54. art. 1. & Lamber-
tinum De Servo Dei Beatif. & Beat. Cano-
niz, lib. 4. part. 2. cap. 7. num. 3.

CCVI.

ALEXANDER V.

ANNO CHRISTI 1409.

ROBERTI REGIS 9. EMMANU-
ELIS II. 26.

ALEXANDER V. *Petrus Philar-*
gus, seu *Philaretus*, antea di-
ctus, Cretensis, Vicentinus olim E-
piscopus, *sessione* 19. Concilii Pisani
VI. Kal. Jun. à Cardinalibus quatuor
& viginti, in Conclavi de more inclu-
sis, Pontifex factus est, & Nonis Jul.
coronatus. Omnium primus *Titulos*
mutavit Cardinalibus, unde *Optionis*,
utl appellat, exordium inter Roma-
næ Ecclesiæ Cardinales. (1) Reg-
num Neapolitanum Ladislao abroga-
tum concessit Ludovico Andegaven-
si. Romam ab ejusdem Ladislai ty-
rannide vindicatam per Paulum Ur-
sinum, redegit in potestatem. Hâc
victoriâ lætus Romam cogitavit. Sed,
cum priùs, suasionem Balthasaris Car-
dinalis *Coffæ*, Pistorio, ubi tum dege-
bat,

Rayn. an.

1409.

§. 72. 35.

Spond.

§. 14. 16.

Rayn. an.

1410. §. 5.

17.

Spond.
§. 1.

bat, Bononiam se contulisset, morbo correptus ibidem anno 1410. IV. Nonas Maji vitam edidit, *mensis decem ac dies octo* Pontificali munere functus. Venenato clystere interfectum narrat S. Antoninus 3. part. Chron. tit. 22. c. 5. §. 3. Sepultus est eodem loco in Ecclesia Sacerdotum ex familia S. Francisci, cujus & ipse institutum professus fuerat. Laudibus hujus Pontificis, sicut aliorum sui temporis, obtretrat maledicus conviciator Theodoricus Niemus, jure propterea confutatus à Waddingo ad an. 1410. §. 4. testimoniis Scriptorum, qui Alexandrum V. commendârunt uti virum animi magni, prudentie summæ, & effusæ in egenos liberalitatis. Quamobrem tradit Platina, illum *per jocum dicere interdum consuevisse se divitem Episcopum fuisse, pauperem Cardinalem, mendicum Pontificem.*

Pag. 216.

ANNOTATIONES.

Panvinius De præcipuis Urbis Romæ sanctioribusque Basilicis, quas septem Ecclesias vocant, extremo cap. 3. *Apud veteres consuetudo per mille & ducentos continuos annos in Romana Ecclesia usurpata fuit,*

fuit, ut neque Diaconi Diaconias semel acceptas, neque Presbyteri Titulos, neque Episcopi Cardinales Episcopatus suos unquam mutarent. . . . quâ ratione fiebat, ut Diaconi, Presbyteri, & Episcopi Cardinales Diaconias, Titulos, & Episcopatus suos magis colerent, & exornarent, restituerent & auferent, quos dum viverent, essent retenturi. Nunc Cardinales optionis lege multos Titulos & Diaconias obtinere possunt. Cujus rei initium ortum est tempore Alexandri V. in Concilio Pisano, anno Domini 1409. in quo cum ob schisma contigisset Sacerdotia Cardinalitia duos ad minus habere Cardinales, unum unius obedientiæ Avenionensis, alterum alterius Romanæ; sublato schismate, unitisque utriusque Collegii Cardinalibus, & novo Pontifice creato, has mutationes fieri tunc necesse fuit, ut unus ex duobus, qui in schismate Episcopatum Tusculanum obtinebat, eo alteri dimisso, Sabinum tunc vacantem eo optaret. ita in Titulis & Diaconiis factum est. Quæ res quanquam necessaria tunc fuit, in exemplum tamen tracta, postea frequentari cæpta est. Atque hæc ratione factum est, ut aliquando Cardinalis Diaconus initio creatus tres & quatuor Diaconias, post Presbyter factus totidem
Ti-

Titulos, demum Episcopatus omnes computaverit.

CCVII.

JOANNES XXIII.

ANNO CHRISTI 1410.

SIGISMUNDI REGIS I. EMMA-
NUELIS. II. 27.

Cardinales decem septemque, qui erant Bononiæ, habitis de more comitiis, *Balthasarum Cossam* Neapolitanum VI. Kal. Junii anno 1410. Pontificem jusserunt. Hic Pontificiis insignibus VIII. Kal. mensis ejusdem in *Æde S. Petronii* susceptis, *Joannes XXIII.* appellatus est. Audita morte Roberti Regis Romanorum, confestim Legatos misit ad *Electores Imperii*, ut ei *Sigismundum Hungariæ Regem* subrogarent. Romam profectus *Ludovicum Andegavensem* in *Ladislauum Romanæ Ecclesiæ* hostem excitavit, eique *Paulum Ursinum* copiarum Pontificiarum Ducem, & *Franciscum Sfortiam* conjunxit, virum bellicis artibus pollentem. Prælio commisso
La.

Rayn. an.

1410

S. 18. 20.

Spond.

S. 2. 4. 7.

Rayn. an.

1411. S. 3.

4.

Spond.

S. 1. 2.

Ladislai exercitum magnâ strage fuderunt, victoriâ tamen non usi, prædæ nimium intenti. In Ladislaum ob id audaciorem factum Joannes indixit bellum sacrum: quo ille adeo est consternatus, ut *Gregorio XII.* relicto, se Joanni submitteret. Verum post haud ita multo fœdifragus exercitu, irrupit in Urbem, fugam continuo arripiente Joanne Sutrium versus: qui Viterbii ac Florentiæ commoratus menses aliquot, Bononiam demum remigravit. Inde, Ladislao mortuo, per agrum Tridentinum superatis Alpibus venit Constantiam, daturus initium Concilio, quod antea indixerat. (1) In altera Concilii *sessione* recepit, se cessurum Pontificatu, si *Gregorius XII.* & *Benedictus XIII.* pariter cederent. Sed mox vim sibi metuens clam discessit de Concilio: postea tamen subjiciens se iudicio ejus, *sessione* 12. IV. Kal. Junii anno 1415. dejectus est Pontificatu post annos quinque, ac dies tredecim, quam ei mandatus fuerat: Exinde fuit in custodia Ludovici Ducis Baviariæ Comitis Palatini Rheni. Elapsus Florentiam contendit ad Martinum

V.

Rayn. an.

1412. §.

2.

Spond.

§. 1.

Rayn. an.

1413.

§. 19. 20.

Spond.

§. 4.

Rayn. an.

1414. §.

6.

Spond.

§. 7.

Rayn. an.

1415. §.

4. 5. 22.

24.

Spond.

§. 5. 8. 37.

V. à Patribus Concilii Constantiensis creatum Pontificem, à quo susceptus benignè, Cardinalis Episcopus Tusculanus, & sacri Collegii Decanus constituitur, concessâ ei sede paulò eminentiore, quàm cæterorum Cardinalium. Vitam posuit Florentiæ anno 1419. XI. Kal. Januar. mœrore aut veneno confectus. *Solemnissimæ Ecclesiasticæ exequiæ sunt ei exhibitæ, sepultusque solus in Oratorio Joannis Baptistæ in sepulchro partim æneo seu orichalceo, partim marmoreo.* (2)

ANNOTATIONES.

(1) Concilium Constantiense celebratum est extinguendo schismati, quo jamdiu Ecclesia vexabatur, moribus formandis, damnandisque erroribus Wiccleffi, Joannis Hussi, & Hieronymi Pragensis. Anno 1414. Nonis Novembr. celebrari cœptum, *sessionibus* quinque & quadraginta absolutum est anno 1418. X. Kal. Majas. Interfuerunt Patres fere mille. In his Patriarchæ quatuor, & Episcopi trecenti. Adfuit etiam Sigismundus Rex Romanorum. Concilii Præses diversus pro temporis diversitate. Duabus *sessionibus* præfuit Joannes ipse XXIII. Post abitum ejus è Concilio; tertiæ præfuit Petrus de Alliaco Cardina-
lis.

lis Cameracensis : quartæ & quintæ Jordanus Episcopus Albanensis Cardinalis Ursinus reliquis usque ad Martini V. electionem Joannes Episcopus Ostiensis Cardinalis Vivariensis quatuor postremis Martini V. *Sessione* 41. Pontifex creatus. *Sessione* 12. Joannes XXIII. depulsus est Pontificatu : *Sessione* 14. Gregorius XII. seu *Angelus Corrarius* se abdicavit. Quod cum Benedictus XIII. seu *Petrus de Luna* iussus adesse atque citatus, facere recusasset, *Sessione* 37. anno 1417. simul usurpatâ Pontificali dignitate, simul Christiano-communicatione privatus est. Pontifex tamen ad mortem usque haberi voluit, foveente pertinaciam ejus Alphonso Aragoniæ Rege. Nec, eo Paniscolæ anno 1424. vitâ defuncto, desuit schisma. Duo enim Cardinales, qui partes ejus sequebantur, *Clementem VIII.* suffecerunt: quo ejusdem Alphonsi jussu Ecclesiæ jam reconciliati, anno demum 1429. VII. Kal. Sextil. submitte se ad pedes Martini V. schisma extinctum est.

Sessione 43. editæ constitutiones moribus regendis.

Sessione 8. rejecta est insana Vicleffi doctrina quinque & quadraginta capitibus comprehensa : *Sessione* 15. damnati triginta articuli Joannis Hussi : probata insuper communicio sub una tantum specie, ipsisque Sacerdotibus non sacrificantibus

H h h

impe-

imperata. *Sessione 21.* anathemate percussus Hieronymus Pragensis, & perinde atque Hussus, vivus igni traditus combustusque, quod relapsus esset in errores Hussi ac Vicleffi, quos *Sessione 19.* ecuraverat.

Sessione 25. ut est apud Labbeum tom. 11. Conc. pag. 258. iussit Pontifex Martinus V. decreta in materiis Fidei per presens Concilium conciliariter tenere & inviolabiliter observari. Quibus verbis, ut animadvertit Spondanus ad an. 1418. §. 5. significat, se non approbare, quæ *sessionibus 4. & 5.* statuta fuerant de auctoritate Concilii supra Pontificem. Quamquam, ut idem Spondanus ac Bellarminus lib. 2. De Conc. cap. 19. docet, Concilium Constantiense non definiit absolute, Concilia generalia habere à Christo potestatem supra Pontifices, sed tantum in casu, id est tempore Schismatis, quando nescitur, quis sit verus Papa, & proinde habere super illum potestatem, non habere potestatem in Papam. Bellarmino consentiunt Turrecremata, Sanderus, Campegius, ut est in Annalibus Raynaldi ad an. 1415. §. 7. & 8.

(2) S. Antoninus in Chron. Part. 3. tit. 22. cap. 7. §. 2.

CCVIII.

MARTINUS V.

ANNO CHRISTI 1417.

SIGISMUNDI REGIS 7. EMMA-
NUELIS II. 34.

MARTINUS V. *Odo de Columna*
 antea dictus, magnâ Christiani
 Orbis lætitiâ anno 1417. III Idus
 Novembr. *Sessione 41.* Concilii Con-
 stantiensis Pontifex electus est à Car-
 dinalibus unâ omnibus, qui Joanni
 XXIII. Gregorio XII. ac Benedicto
 XIII. studebant, numero tribus &
 viginti, aliisque viris spectatissimis
 triginta, qui juxta decretum *Sessione*
 40. precedente sancitum admissi fue-
 rant in Conclave, daturi operam
 Pontifici legendo. (1) Hic, absolu-
 to Concilio Constantiensi, hanc pri-
 mam fecit curam suam, ut erroribus
 Vicleffi, Joannis Hussi, & Hie-
 ronymi Pragensis extinctionem affer-
 ret. Nec interim ea neglexit, quæ
 pertinent ad munus Principis supre-
 mi. Namque pervicit, ut Braeccius
 Dux Perusinus occupatas Ecclesiæ Ur-

Rayn. an.

1417.

§. 2.

Spond.

§. 7.

Rayn. an.

1418.

§. 3.

Spond.

§. 8.

Rayn. an.

1420. §. 9.

Spond.

§. 9.

Hh h 2 bes

- bes restitueret : & Bononienſes, qui auctore Antonio Bentivolo jugum excuſſerant, coëgit redire ſub juſ. Romam redux *Jubilæum* ex lege Urbani VI. an. 1423. celebravit haud magnâ tamen populorum frequentiâ, propterea quòd Italia, Gallia, atque Germania bello arderent. Idem vetuit, Cardinales Regum, ac Principum eſſe patronos. Idemque ex decreto Concilii Conſtantiensis edito *ſeſſione* 44. Ticini inchoavit Concilium generale, quod deinde translatum Senas juſtis de cauſis poſtea dimiſit, alio indicto Baſileam celebrando poſt annos ſeptem. Anno itaque 1431. legavit Julium Cardinalem Caſarinum, qui Concilio præſeſſet. Aſt intervenit cœptis mors. Obiit enim X. Kal. Martii, cùm annos tredecim, meſes tres & dies decem Summo Sacerdotio præſuiſſet. (2)

ANNOTATIONES.

(1) Eo decreto, ut eſt apud Labbeum tom. 12. Conc. pag. 244. ſtatutum fuerat, ut hæc vice Cardinalibus adjungerentur ſex Prælati, vel aliæ honorabilioreſ perſonæ Eccleſiaſtica in ſacris Ordinibus conſtituta, de qualibet natione in eadem ſynodo

do pro tunc existentes, quos, seu quas quælibet ipsarum nationum pro se ad hoc infra decem dies elegisset, utque nemo haberetur pro vero ac legitimo Pontifice, nisi quem duæ tum Cardinalium, tum delegatorum partes cooptassent.

(2) Auctor Gallus apud Dominicum Berninum in Historia hæresum omnium tom. 4. Sæc. XV. cap. 5. pag. 70. Bullam Cænæ tempore Martini V. cœpisse anno 1420. quando in Constantiensi Synodo Bohemorum hæreses proscriptæ fuere, docuit olim Dominicus à Soto (non tamen Cardinalis Toletus, ut falsò ei imponunt aliqui) hoc unico fretus fundamento, quòd Angelicus, aliique prisci Scriptores altum de ea re silentium servaverint. Ceterùm non Martino tantum, sed & Clemente V antiquiorem ipsam esse, eruditorum est constans opinio: idque ex eo potissimum evincunt, quòd ipse Clemens V. in Clem. I. De Judiciis palam fateatur, quibusdam solemnibus anni diebus (die Jovis Hebdomadæ Sanctæ, Ascensionis Domini, & Dedicacionis Basilicarum Petri & Pauli) Romanos Pontifices generales quosdam processus facere consuevisse: ubi observetur Glossa, quæ huic opinioni favet. Viguisse autem hanc Bullam ante Urbanum III. & Clementem IV. & V. ea non

contemnenda conjectura est, quod Osiensis D. Thomæ contemporaneus, imò & antiquior (floruit enim circa annum 1254) expressè hujus processûs meminit in tit. de Crim. falsi l. 5. §. Qualiter committatur vers. Porro.

Non tamen tot, quot nunc habet, continebat Canones, sed datis occasionibus à Martino V. Paulo II. Sixto IV. in Extrav. Et si Dominici gregis, Leone X. Paulo III. Julio III. Paulo IV. Pio V. Gregorio XIII. & aliis variè adjunctiones factæ sunt. Multos casus contentos in processu Bullæ Cœnæ notatos fuisse censuris jure antiquiore ipsis Clementinis, nemo, quamvis leviter Canonum notitia pollens, est qui ignoret; cum tam multi habeantur Canones. De percussoribus Clericorum, de molestantibus Romipetas, de hæreticis, de deferentibus ad hostes prohibita, de imponentibus pedagia &c. in Decreto & Extra.

Quod usum hos casus solemniter prohibendi, si de annuali quærat, verosimile puto non esse morem Martino V. antiquiorem; si de illo, qui ter in anno fiebat, incertissimum est initium, sed indubitanter Urbano IV. antiquius, id est ante annum

1260. est studiosorum commune placitum
Vide Spondanum ad an. 1420. § 6.

Raynaldus ad an. 1431. § 2. *Fædissimæ infamæ labem inferunt Martino hæretici, ducti auctoritate Angeli Clavassii in Summa, dum ajunt, Martinum legem de Conjugiis solvissè in primo gradu, ut quidam cum sorore connubium iniret. Verùm hæc ab adulteratore litterarum Apostolicarum conficta, certum est.*

Alio modo Nat. Alexander in Hist. Eccl. Sæc. XV. & XVI. cap. 1. art. 3. *Martinus dispensavit duntaxat cum homine, qui fœminam duxerat, cujus sororem constupraverat. Cujus affinitatis impedimentum solvere posse Summum Pontificem, cum nec Juris Naturalis sit, nec divini, omnes Theologi & Canonici Juris interpretes docent. Quanquam S. Antoninus 3. part. Sum. tit. 1. cap. 11. testetur eadere variè tunc à Doctoribus fuisse disceptatum: ideoque dispensasse Martinum V. quod fornicatio esset occulta, & vir ille Monasticæ professioni aut longinquæ peregrinationi impar esset, & gravia ex divor- tio scandala secuta fuissent.*

CCIX.

EUGENIUS IV.

ANNO CHRISTI 1431.

SIGISMUNDI REG. 21. JOAN.
VII. PALÆOL. 8.

EUGENIUS IV. antea *Gabriel Condulmerius* Angeli filius, Venetus Patricius, Gregorii XII ex sorore nepos, Canonicus Cælestinus congregationis S. Georgii in *Alga*, Cardinalis Episcopus Senensis anno 1431. V. Nonas Martii creatus est Pontifex. *Hic staturâ fuit procerus, gratiosus aspectu, nec animo minor, liberalissimus ad pauperes, ad reparationem Ecclesiarum munificus, religiosos Deum timentes eximio fovebat affectu pariter & effectû, cultûs divini & Christianæ religionis dilatandæ zelator præcipuus.* (1) Sub ipsum Pontificatûs initium ed intendit curam omnem, ut Sectam Hussitarum per Bohemiam latè grassantem aboleret. Eam ob rem Juliano Cardinali Cæsario, quem Martinus V. ejus decessor legaverat Basileam ad Concilium generale celebran-

randum, legationem affirmavit, mandavitque, ut datum sibi negotium conficeret. At Concilium successu caruit. Illud siquidem diremit Eugenius, ac Bononiam transtulit. Translationis decreto restitère Patres Basileenses, quibus Julianus ipse Legatus imprudens favit. Nec antè finis contentionum fuit, quàm Eugenius Sigismundi Regis, Romæ postea insignibus Augustalibus ab se exornati, suasionè permotus, & schismatis metu victus permisit, ut Basileense Concilium instauraretur. Itaque præsentibus Eugenii Legatis continuatum est ab *Sessione* 17. ad quintam usque & vicesimam. In hac enim ortum est dissidium inter Patres de loco celebrandi Concilii pro reconciliatione concordiae inter Græcam & Latinam Ecclesiam: consentibus aliis unà cum Eugenii Legatis, celebrandum Florentiæ, vel Utini, aut quocunque magis Pontifici libuisset loco: aliis Basileæ, vel Avenione, aut in Sabaudia. Pontifex accedens primis Concilium transtulit Ferrariam: quâ re offensi factiosi quidam ex Patribus (nam plerique stete-

Rayn. an.
1432 §. 19
Spond.
§. 2.

Rayn. an.
1433 §. 1.
14.
Spond.
§. 1.

Rayn. an.
1434 §. 14
Spond.
§. 2.

Rayn. an.
1437 §. 1.
Spond.
§. 1.
2. 3. 7.

Sess. 33.

Hhh § runt

Rayn. an. 1439. §. 30. Spond. §. 30. 44. runt à Pontifice) ausu temerario ratum rursus, & quidem tanquam veritatem *Fidei Catholicæ* id esse iusserunt, quod Concilium Constantiense decreverat, scilicet Concilii generalis auctoritatem antecellere auctoritati Pontificis Summi, nec licere Pontifici Concilium generale *sinè ejus consensu dissolvere, prorogare, transferre.* Eoque demum progressi sunt, ut Eugenium deicerent Pontificatu, & nomine *Felicis V.* subrogarent *Amedeum*, qui ante annos quinque Ducatu Sabaudiaë abdicato, vitam agebat solitariam. Eugenius nihil deterritus, dicto in factiosos anathemate, Concilium Ferrariæ inchoavit, quod, cum gravis per Urbem pestilentia incidisset, Florentiam transtulit, atque inde Romam, *ut majorem auctoritatem etiam ex loco susciperet.* (2) Febri consumptus est anno 1447. VII. Kal. Mart. post annum Pontificatus fere decimum sextum, ætatis sexagesimum sextum vel quartum, *integro sensu atque aspectu,* ut ait S. Antoninus, qui decumbenti præsto fuit ad extremum. (3)

Rayn. an. 1447 §. 13. Spond. An. 1446. §. 10. In Chron. p. 3 tit. 22. cap. 11. §. 18.

AN.

ANNOTATIONES.

(1) S. Antoninus 3. part. Chron. tit. 22. cap. 10

(2) Augustinus Patricius in Historia Concilii Basileensis & Florentini apud Labbeum tom. 13. Conc. pag. 1599.

Concilii Basileensis acta continentur *Sessio-
nibus* quinque & quadraginta. Legitimum
& Oecumenicum fuit sub initium duntaxat:
insurgens postea contra Pontificem evasit
in Conciliabulum Satanæ, & saniores Epis-
copi subduxere se de eo. Hinc ejus sanctiones
vanæ, & *Amedeus* susceptus Eugenio IV.
Pontifex falsus. Vide Bellarminum lib. 3. De
Ecclesia militante cap. 16. ad 6.

Concil.
Basileen-
se.

Hoc est Concilium Florentinum, Oecu-
menicum XVI. Habetur velut quædam
continuatio Concilii Basileensis, quod post
Sessionem 25. desit esse Oecumenicum.

Concil.
Oecum.
XVI.

Patrum enim pars major consentiens Eu-
genio IV. se contulit Ferrariam, ubi anno
1438. V. Idus April. inchoatum est Concili-
um ad Græcos reconciliandos cum Latinis.
Interfuerunt Episcopi 140 in iisque Josephus
Patriarcha Constantinopolitanus, Bessarion
Antistes Nicænus, Isidorus Theffalonicensis,
Marcus Ephesinus. Adfuit etiam Joannes
VII. Palæologus Orientis Imperator. præ-
fuit ipse Eugenius IV. Quinque & viginti
numerantur *Sessiones* hujus Concilii. Sexde-
cim habitæ sunt Ferrariæ, Florentiæ verò
reliquæ. De rebus Græcos inter ac Latinos
controverfis disceptatum est, sex utrinque
de-

delectis ad disceptandum. Græci omnes extra unum Marcum Ephesinum consentire, Spiritum Sanctum procedere à Patre *Fili*que, vocemque *Fili*que declarandæ causâ veritatis rectè insertam Symbolo, quamvis ipsi eam Symbolo suo inferere noluerint: Eucharistiæ Sacramentum in azymo pane juxta atque fermentato confici, nemini tamen licere mutare ritum Ecclesiæ suæ: esse locum, in quo piorum animæ sejunctæ à corpore, siquid diluendum superfit, ad definitum tempus cruciatæ expiantur, eisque preces Christianorum & sacrificia prodesse: puras è contrario, omnisque macula expertes ad optatissimam beatitudinem, quæ in Dei visione consistit, statim advolare: denique Pontificem Romanum in Ecclesia universâ *Primum* obtinere. Sic reconciliata pax, quæ tamen brevis admodum fuit. Græci enim vix in patriam reversi, auctore Marco Ephesino Metropolitâ, renovarunt schisma antiquum, in quo ad hodiernam diem perseverant post duodecimam, seu decimam quartam cum Latina Ecclesia reconciliationem. Namque S. Antoninus 3. part. Chron. tit. 22. cap. 13. hanc duodecimam appellat, alii verò apud Spondanum ad an. 1274 § 8. eam faciunt tertiam decimam, quæ in Concilio Lugdunensi II. Oecum. XIV. facta est. Post Græcorum discessum edidit Eugenius decretum Armenis in Catholica Fide erudiendis, recipiendisque in societatem Romanæ Ecclesiæ. Accesserant enim Legati *Primitivi* seu

seu *Catholici Armenorum* id petentes. *Jacobitas* quoque, emissio pro eorum institutione decreto, conjunxit cum Ecclesia Catholica: item *Æthiopes* seu *Abissinos*, quorum Imperator *Constantinus* cognomine *Zerah Jacob*, id est *semen Jacob*, vulgò *Presbyter Joannes*, invitatus ad suscipiendam Christianorum religionem miserat Legatos suos, quos Romæ anno 1442. Concilio in Basilicam Lateranensem translato, *Eugenius* suscepit.

(3) *Paulus Æmilius* De rebus gestis Francorum lib. 10. pag. 225. *Id Eugenii felicitati tributum est, quod nulli ante postve ad hanc diem Pontifici, ut duo Cæsares Græcus Latinusque eum adirent, parentem Orbis terrarum profiterentur.*

CCX.

NICOLAUS V.

ANNO CHRISTI 1447.

FEDERICI III. REG. 8. JOAN.
VII. PALÆOL. 24.

NICOLAUS V. ortu Sarzanensis, vir Theologicâ doctrinâ illustris, anno 1447. pridie Nonas Mart. à Car. Rayn. an. 1447. §. 15. 16. *dinalibus decem septemque in Pontificatu collocatus est. Rogatus, & recusans*

- Spond. §. 1. cusans summam in terris dignitatem inivit *Nicolai V.* nomine ad celebrandam memoriam *Nicolai Cardinalis Albergati*, qui, eum Catholicae Ecclesiae praefectum iri, praedixerat multo ante.
- Rayn. an. 1449. §. 1. 5. 7. Pseudopontificis *Felici V.* & approbatione Praesulum Concilii Basileensis, §. 2. 4. 5. ob pestilentiam translati Lausanam, verus ac legitimus Pontifex habetur. Amplissimos eidem Pseudopontifici honores habuit. Constituit enim Cardinalem Sabinensem, ac perpetuum Sedis Apostolicae Legatum in Sabaudia: indulisitque eidem Pontificia insignia omnia, praeter jus praeferendi Corporis Christi, anulum Piscatoris, Crucem in pedibus, & umbellam: cuncta etiam acta ejus iussit rata esse, suam hac de re voluntatem universo Christiano Orbi testatus tribus constitutionibus. (1)
- Rayn. an. 1450. §. 1. 19. Restitutâ Ecclesiae pace, *Jubileum* ex decreto *Clementis VI.* anno 1450. celebravit majore, quam unquam antea, frequentiam populorum. Spond. §. 1. Laurentium Justinianum ita dilexit, ut in illo ornando certaverit cum *Eugenio*.
Nam

Nam sicut ille Episcopum, cum primam potuit, fecit; ita hic Patriarcham, cum primam oblata occasio est, creavit. Gradensi siquidem Patriarcha mortuo, Patriarchatum à Grado nobili quondam Urbe transtulit Venetias; idque nec cognitum nec postulatam Senatûs voluntate: quippe qui non minus hominem, quam civitatem eo facto exornare cuperet. (2) Idem Federi-

Rayn. an.
1452. §. 2.
1453. §. 1.
Spond.
§. 2.

cum III. Romæ perhonorificè susceptum ornavit Augustalibus insignibus. Prænuntiatum ab se excidium Imperii Græcorum, captamque à Turcis Constantinopolim eò tulit gravius,

Rayn. an.
1455. §. 12
15. 16.
Spond.
§. 4. 5.

quò magis laboravit, ut Christianorum Principum ope tanta clades averteretur (3) In calamitate tam exitiosa, quod unum præstari potuit, Libros ex tota Græcia perquisitos ad se jussit afferri, & in Latinam converti linguam curavit, profugasque & extorres Græciæ Musas amicè & liberaliter excepit.

Veteribus & novis Codicibus ornatissimam Bibliothecam instruxit, in qua circiter tria millia librorum volumina condidit. (4) Flaminiam in Pontificis iterum ditionem rede-

git. Publicum in monte Pessulanogymnasium instituit. Probos & eruditos in Cognatorum loco tantum habuit. (5) Urbem

Ro-

Romam multis ac maximis ædificiis mirum in modum exornavit : cujus opera si compleri potuissent , nulli veterum Imperatorum magnificentiæ cessura videbantur. (6) Ante diem IX. Kal. April. anno 1455. ex corporis vinculis evocatus est. Huic annorum octo ac dierum decem novemque Pontificatus fuit.

ANNOTATIONES.

(1) Primam refert Labbeus tom. 12. Conc. pag. 663. omnes Auctor libri, qui inscribitur *Amedeus Pacificus*.

(2) Bernardus Justinianus in vita S. Laurentii Justiniani cap. 8. apud Bollandum tom. 1. Jan. pag. 560. Ad stipulatur Ludovicus Thomaßinus De Veteri ac Nova Ecclesiæ disciplina part. 1. lib. 1. cap. 23. §. 2. Ughellus tom. 5. Italiæ Sacræ pag. 1292. edit Venet. & Josephus Motta De Metropolitico jure §. 148. contra Baronium, qui ad an. 1050. §. 3. scribit eam translationem factam à Leone IX.

(3) Ex quo Græci, ut est apud Vincentium Ludovicum Gotti tom. 1. *Vere Ecclesiæ* cap. 7 §. 3. num. 20. pag. 235. spernere cœperunt Episcopos Romanos, & obedientiam abjicere, cœptus ab eisdem divino spiritu tactis prænuntiari occasus Imperii eorum, nisi redirent ad officium. Vates primus S. Leo, secundus S. Gregorius, deinde ali.

alii, postremus Nicolaus V. Hic animadvertens, Constantinum Palæologum à promulgandis decretis Concilii Florentini refugere, seque minùs paratum ostendere ad servandam concordiam cum Latinis pactam juratamque, eidem, n̄ staret in pactione, & schisma penitus aboleret, Constantinopolis expugnationem, eversionemque Imperii anno 1451. denuntiavit intra triennium. Verba ipsa, quibus grande malum prædixit, magno cum dolore recitat Gennadius Patriarcha Constantinopolitanus apud Thomam Bozium De signis Ecclesæ tom. 1. lib. 6. sig. 19. *Optimè cuncta novimus, sed toleramus in Jesum respicientes sempiternum Sacerdotem & Dominum, qui sterilem illam ficum usque ad annum tertium iussit asservari, agricolâ jam ad excidendam arborem se accingente, quia nullum fructum ferebat.* Posthabitæ prædictionis meritas pœnas luit Palæologus. Vix enim tertius à vaticinatione annus 1453. advenit, cum Mahumetes II. Amurathis II. filius Imperator Turcarum, Constantinopoli captâ, & Constantino extincto, Græcorum Imperium evertit. Sic Græci, divino numine ulciscente multiplicem eorum defectionem ab Ecclesia Romana, in Turcarum servitutem redacti sunt, quam ad hodiernam diem instar Hebræorum patiuntur. Sic Imperium Orientis cœptum à Magno Constantino filio Helenæ desit in Constantinum Helenæ

itidem filium, cum ab summo culmine fortunæ ad finem ultimum stetisset anno
1123.

(4) Æneas Silvius De Statu Europæ sub Federico III. cap. 54. inter Scriptores Rer. Germanic. Freheri tom. 2. pag. 156. 157.

(5) Inscriptio apud Waddingum in Annalibus Minorum ad an. 1292. §. 7.

(6) Memoratus Æneas Silvius ibidem pag. 156.

CCXI.

CALLISTUS III.

ANNO CHRISTI 1455.

FEDERICI III. IMPERATORIS

16.

CALLISTUS III. antea *Alphonso* Cardinalis *Borgia*, Hispanus, Rayn. an. vir ætatis propè exactæ, Bessarioni
1455. §. Cardinali Græco præter omnium ex-
17. 18. pectationem præoptatus, anno 1455.
19. VI. Idus April. Pontificatum suscepit : quemadmodum B. Vincentius
Spond. §. 6, 7. Ferrerius ejusdem nationis homo vaticinans prænuntiaverat. (1) Ille nihil prius aut acrius movit, quam ut bellum contra Turcas votum pararet classèmq; instrueret. Ob id Legatos etiam ad Christianos Principes misit, qui hortarentur ad arma
con-

consocianda adversus Christiani no-
 minis hostes. Ad propitiandum ve-
 rò Numen divinum voluit sub meri-
 diem ad Æris Campani sonum Ora-
 tionem Dominicam & Salutationem
 Angelicam ter recitari. (2) Neque
 incassum missæ preces. Turcæ enim
 cæsi ad Taurunum, fugatique. Ut
 grates Deo haberentur pro victoria
 parta, Festum *Transfigurationis* Chri-
 sti Domini celebrius fecit largitione
*indulgentiarum earundem, quibus cele-
 britas Corporis Christi in pretio habetur,*
 (3) *Officiūque ipse composuit.* (4) Ca-
 vit idem sub pœna anathematis, ne
 quis in sacello Pontificio sermonem
 haberet, quem prius non expendis-
 set sacri Palatii Magister. B. Vincen-
 tio Ferrerio Divorum cultum decre-
 vit. Alphonso Aragonio defuncto,
 Regnum Neapolitanum Ecclesiæ re-
 petiit, repugnantique Ferdinando no-
 tho Alphonfi filio magnum exhibuis-
 set negotium, nisi senio & morbo
 confectus anno 1458. VIII. Idus Au-
 gusti migrasset è vita. Pontifex fu-
 it annos ac menses tres, dièsque undetri-
 ginta. *Ejus præcipua laus, quòd dum*
 Iii 2   Epif-

Rayn. an.

1456.

§. 1. 70.

Spond.

§. I. 2. 4.

Rayn. an.

1457. §. 73.

Rayn. an.

1458. §.

31. 40.

Spond.

§. 7.

Episcopus esset, aut Cardinalis, beneficium aliquod in commendatione nunquam voluit, dicens se unâ Sponsâ, & quidem Virgine contentum esse, hoc est Ecclesiâ Valentinâ, ut jus Pontificium mandat. (5)

ANNOTATIONES.

(1) Ciaconius in vita hujus Pontificis: *Mirandum, Hispanos ante hoc tempus nullum protulisse Pontificem Romanum, nisi Damasum & Joannem Hadriani V. successorem.*

(2) S. Antoninus in Chron. part. 3. cap. 14 *Mandavit per solemnes litteras Apostolicas ubique terrarum fidelium singulis diebus inter Nonam & Vesperas pulsari in omnibus Ecclesiis ad Ave Maria ter. In qua pulsatione quicumque diceret genibus flexis ter Ave Maria & Pater Noster, consequeretur indulgentiam trium annorum & trium quadragenarum.*

Platina, qui, ut est apud Raynaldum ad an. 1458. §. 4. *Rome tunc agebat, pag. 243 Callistus mandavit, ut assiduo rogatu Deus flecteretur, in meridie Campanis signum dari Fidelibus omnibus, ut Orationibus eos juvarent, qui contra Turcas continuo dimicabant.*

Eun.

Eundem morem, eadēque de causā, ad implorandam videlicet opem divinam adversus Turcas, instauravit Alexander VI. ut ad an. 1500. narrant Raynaldus §. 4. & Spondanus §. 5. Qua de re multo fufius Angelus Rocca in Commentario de Campanis cap. 17. & 18. Vide annotat. 10. ad Joannem XXII. & 3. ad Benedictum XIII.

(3) Baronius in annotat. ad Martyrologium Romanum VIII. Idus Augusti: quocum sentit Spondanus ad an. 1456. §. 4. & Ludovicus Thomassinus lib. 2. De dierum Festorum celebratione cap. 19 §. 14. Ne credas igitur iis, qui Festum hoc ab Calisto III. institutum edunt.

(4) Platina in ejus Vita pag. 245.

(5) Idem Platina ibidem pag. 244.

CCXL.

PIUS II.

ANNO CHRISTI 1458.

FEDERICI III. IMPERATORIS 19.

PIUS II. Senensis, Piccolamineus, appellatus antea *Æneas Silvius*, XIV, Kal. Septembr, anno 1458. ad Summi Pontificatus dignitatem electus est, *litteris, eloquentia, dexteritate & prudentia nulli secundus, adeoque scribendo delectatus, ut nec perpeti morbi articularis dolore, nec multitudine negotio*

Rayn. an.
1458. §.
1. Spond.
§. 9. 13.

Iii 3

tio

tiorum oppressus ab eo cessare potuerit. (1) Multa hic fecit præclare. In primis vetuit ab sententia Pontificis appellari ad futurum Concilium, penâ anathematis inhibita appellantis, (2) Rescivit omnia, quæ ipse contra Eugenium IV. egerat in Concilio Basileensi. (3) Abrogavit etiam *Compactata Bohemorum.* (4) Exortam inter *Franciscanos & Dominicanos* controversiam, utrum sanguini ab corpore Christi in passione separato adhæserit Verbum Divinum disceptari voluit coram se, iussitque silentium esse utrinque, arcens communionem Ecclesiæ, si qui secus faxint. (5) *Rogatus à suis Civibus B. Catharinam Senensem inter Sanctas Christi Virgines retulit.* Idem persuasit Ludovico XI. Gallorum Regi, ut *pragmaticam sanctionem, quam Pater ejus induxerat, prorsus eliminaret, & Apostolicæ Sedis in rebus Ecclesiasticis summum imperium*

Rayn. an. *permitteret.* (6) Bellum sacrum adversus Turcas haud minori, quàm Calistus III. paravit curâ. Profectus enim Mantuam habuit in id Episcoporum & Principum conventum. Ac de-

decretum in eo bellum instructum non est, conversis in alia Principum studiis. Itaque quod armis non potuit, scriptis tentavit, datâ epistolâ ad Mahumetem, quâ eum hortatus est, ut amplecteretur Christiana sacra. (7) Cùm hæc surdis auribus dixisset, animum retulit ad expeditionem in Mantuano Concilio motam. *Magnâ vi mortalium ad famam pie expeditionis ad eum in Urbem conflante, Anconem venit: nec multò post adfuit illic sedenti per litteras evocatus Christophorus Maurus Venetorum Princeps cum decem triremibus militari bellicoque apparatu egregiè instructis.* (8) At Pius morbo, qui jam remiserat, ingravescente, XIX. Kal. Septembr. anno 1464. ætatis nono fere supra quinquagesimum, biduo defecit, Pontifex annorum sex minùs diebus quinque. Corpus sepultum Romæ in sacello Ædis Vaticanæ, in quo duobus ante annis caput S. Andreae Apostoli à Thoma Palæologo Peloponnesi Principe acceptum solemnî pompâ reposuerat.

Rayn. an.
1460. §.
1. 1462.
§. 1. 5. 16.

Rayn. an.
1464. §.
36. 40. 49.
Spond.
§. 8. 9.

ANNOTATIONES.

(1) Spondanus ad an. 1458. §. 9. & 13.

(2) Constitut. 5. quam rem Gregorius XIII. constitut. 81. & Paulus V. constitut. 41. inferuerunt in *Bullam Cæne Domini*.

(3) Constitutione 10. tom. 1. Bullarum pag. 392. & tom. 13. Conc. Lab. pag. 148. *Sequitur, quæ nunc dicimus, & sermone magis, quam iuveni credite, nec prius hominem pluris facite, quam Pontificem: Æneam rejicite, Pium recipite.* Hæc ideo annotata sunt, ut sciant omnes, etiamsi Æneæ Silvii Oratio alicubi recedit, videatur ab sententia communi Theologorum Romanorum, non inde tamen colligi posse, ita locutum esse Pium II.

(4) Erant pacta quædam inita inter Legatos Concilii Basileensis, & Bohemos, probata postea ab eodem Concilio, quorum vigore abdicabant ab sese Bohemi quatuor articulos erroneos, illo dempto, qui de *Communione duplici* (hoc est sub utraque specie) *nuncupatur*, ut ait idem Æneæ Silvius in Oratione habita coram Callisto III. apud Muratorium tom. 3. Anecd. pag. 313.

(5) Afferebant D. Francisci discipuli sanguinem Christi per triduum passionis effusum, non fuisse cum Verbo conjunctum *hypostaticè*, ob eamque rem non adorandum cultu *Latriæ*. Contrariam sententiam

tiam ut defenderent viri ex familia S Dominici, manibus pedibusque obnixè omnia faciebant. *Major pars sententiam Prædicatorum approbavit, pauci cum Minoribus sensere. Pius quoque in majore parte fuit*, ut Lib. 11. Comment. Pii II. pag. 537. ait Joannes Gobellinus, qui fuit à secretis ejusdem Pontificis. Rem fusè narrant idem Gobellinus, Spondanus ad an. 1462. §. 12. Raynaldus ad an. eund. §. 45. Cardinalis Lambertinus De Serv. Dei Beatis & Beat. Canoniz. lib. 2. cap. 30. num. 1. & Cardinalis de Lugo De incarnatione disputat. 14. ubi Dominicanorum opinionem probat.

(6) Joan Gobellinus Comment. Pii II. lib. 5. pag. 246. & lib. 6. pag. 300. 301. & pag. 336. 338. & 343.

Apud Raynaldum ad an. 1461. §. 138. & Labbeum tom. 14. Conc. pag. 97. est epistola Ludovici XI. ad Pium II. in qua ille professus omnibus victimis potiore obedienciam esse, abrogat Pragmaticam sanctionem, utpote quæ in seditione & schismatis tempore nata sit, & quæ, dum Romano Pontifici, à quo sacra Leges oriuntur & manant, quantalibet eripit auctoritatem, omne jus & omnem legem dissolvit. Vide Raynaldum ad an. 1516. §. 22. Petrum de Marca lib. 6. De Concordia Sacerdotii & Imperii cap. 9. §. 10. & annotat. 6. ad Julium II.

Kii 5

Por-

Porro Pragmaticæ Sanctionis, quæ fertur nomine S. Ludovici IX. *fidem non satis firmis niti fundamentis*, atque adeo subdititiam esse, docet Scriptor Gallus Ludovicus Thomassinus De vet. & nova Ecclesiæ disciplina part. 2. lib. 2. cap. 33. §. 4. & part. 3. lib. 1. cap. 43. §. 17.

(7) Exstat epistola, seu potius libellus etiam apud Raynaldum ad an. 1461. §. 44.

(8) Petrus Justinianus Rerum Venetarum lib. 8. p. 283.

CCXIII.

PAULUS. II.

ANNO CHRISTI 1464.

FEDERICI III. IMPERATORIS. 25.

PAULO II. Veneto, *Nicolai Borbi*, & Polyxenæ sororis Eugenii Rayn. an. 1464. IV. filio, annos duodequinginta §. 54. 55. nato, cui antea nomen *Petrus* fuerat, anno 1464. III. Kal. Septembr. Spond. 57. 62. primo comitiorum die, maximâ omnium admiratione, summi Pontificatus honos delatus est. Ad tantam dignitatem perventurum B. Virgo paulò antè prædixerat, cum Domum ejus Lauretanam pestilentia tactus adiisset

adiisset pro valetudine. Decessio-
rum suorum exempla secutus huc in-
cubuit primùm, ut bellum pararet
contra Turcas. Hussitarum quoque
hæresim opprimendam curavit, &
Georgium Regem Bohemorum Hus-
sitis deditum & anathemate damna-
vit, & exiit regno. Idem cavet, ne
Legati Apostolici, néve Rectores
provinciarum munera acciperent
*præter esculenta & poculenta, quæ brevi
tempore consumi possunt, quod tempus ad
biduum moderatur.* (1) Vetuit etiam
bona Ecclesiastica alienari, aut lo-
cari ultra triennium. (2) *Abbrevia-
tores, ut vocant, à Pio in Curiam ad-
scitos officio privavit: inter quos Platina,
quod cum insolentiùs epistolâ quâdam fa-
ctam redarguisset, in custodiam detrusus
est.* (3) Rubro Cardinalium galero
rubra addidit *Capitia*, quibus, in Sa-
cris Ceremoniis, ubi non est usus
galeri, secernerentur à *Prelatis in-
feriorum ordinum*, iussitque ut qui
Cardinales ex Ecclesiastico censu qua-
tuor aureorum millia non haberent,
eis centum ex ærario publico suppe-
ditarentur mensibus singulis. (4)

Fu-

Rayn. an.

1466.

§. 23. 26.

Spond.

§. 2.

Rayn. an. *Jubilæum* quinto ac vicesimo quoque
 1470. §. 55 anno celebrandum decrevit. (5)
 Spond. *Borsium Atestinum Mutinæ Ducem opti-*
 §. 6. *mè de Sede Apostolica meritum, maximè*
 Rayn. an. *pompâ, ut regiam non æquaret modo, sed*
 1471. §. *vinceret, Urbem ingressum, Ferrarie*
 56. 62. *Ducis titulo exornavit, cum antea Vi-*
 63 Spond. *carii Pontificii potestate tantum fungere-*
 §. 8. 9. *tur. (6) Basilicam S. Marci ornavit,*
porticum pulcherrimam addidit, &
ædes magnificas juxta construxit, in
quas Pontifices tempore æstivo di-
vertere possent è Vaticano. (7)
 Anno 1471. VIII. Kal. Augusti ani-
 mam expiravit, correptus apople-
 xiâ: ut plures, certioresque tradunt.
 Pontificale munus gessit annos sex, men-
 ses decem, dies sex & viginti. Tam li-
 beralis fuit, ut paucis egentium non dona-
 rit: tam justus, ut furum, sicariorum,
 maleficorum nemini pepercerit: tam cle-
 mens, ut occidi neminem passus sit. Di-
 cebat, in rebus aliis hominem esse
 posse, in Ecclesiarum rectoribus cre-
 andis Angelum, in Collegio augendo
 Deum Pontificem esse oportere: qui
 in altero peccet, impium, qui in altero,
 De.

*Demonem esse existimandum : in illo u-
nam Ecclesiam prostitui , ac viro alieno
conjugi & non suo , in hoc Ecclesias uni-
versas periclitari tum ob ea , quæ quotidie
per senatum decernuntur , tum ob ipsos
Dei Vicarios , qui è senatu creati consue-
verunt. (8)*

ANNOTATIONES.

(1) Constitutione 3. §. 1. tom. 1. Bullarum
pag. 398.

(2) Constitutione 5. ibid. pag. 400.

(3) Auctor vitæ Pauli II. apud Labbe-
um tom. 13. Conc. pag. 142.

(4) Jacobus Piccolomineus Cardinalis
Papiensis Commentariorum lib. 2. pag. 350.
*Cardinalibus , qui sacris induti vestibus
à Prælati inferiorum Ordinum præter-
quam loco non noscebantur , usum mitra
sericeæ Damasceni operis rubræque Cap-
tia indulsit , quibus soli Antistites Romani
antea utebantur. Subsellia quoque tam
ad senatûs , quàm ad sacrificiorum confes-
sum altius elevavit. Aureos mensurnas
centum singulis patrum instituit , quibus
annua quatuor millia ex Sacerdotiis non
provenirent: Quod , ut ait Cohellius in
Notitia Cardinalatûs extremo cap. II.
in præsentem usque diem servatur, & vul-*

gò il piatto di Cardinal povero appellatur.
Vide annotat. 1. ad Innocentium IV.

(5) Constitutione 7. tom. 1. Bullarii pag.
401.

(6) Raynaldus ad an. 1471. §. 56.

(7) Lege vitam Pii IV.

(8) Ægidius Cardinalis Viterbiensis apud
Raynaldum ad an. 1471. §. 63.

Brietius in Annalibus ad an. 1464. *Cose*

de hoc Pontifice Platine fidem adhibens,
à quo hic longo carcere subactus, imò &
tormentis subiectus ob conspirationem &
impietatem, multa in eum effudit recor-
datione potius pœnarum, quàm ex veri-
tate.

CCXIV.

SIXTUS IV.

ANNO CHRISTI 1471.

FEDERICI III. IMPERATORIS

32.

SXTUS IV. Savonensis, *Francif-*
Sous Roboreus antea dictus, institut.
Rayn. an. tum S. Francisci professus, & scriptis
1471. §. clarus, anno 1471. V. Idus Augusti
66. 72. Pontifex proditus est. Id huic curæ
76. fuit, ut Mahumetis II. impetus pro-
Spond. pulsaret à finibus Christianorum. Ita.
§. 10. 11. que Catholicos Principes legationi-
bus

bus sollicitavit ad communem hostem repellendum. Ad labefactandam ve- Rayn. an.
 rò hæresim Hussitarum Bohemiæ 1472.
 Regnum Matthiæ Regi Hungarorum §. 32. 55.
 adjudicavit, Bohemis exsolutis reli- 59. 60.
 gione jurisjurandi, quo se Uladislao
 Poloniæ Regis filio obligaverant.
 Ferdinando Regi Neapolitano tribu-
 tum, dum viveret, remisit, modò e-
 quum album quotannis feudi nomine per-
 solveret, tuereturque oram maritimam à
 prædonibus, & milite, si opus esset, Pon-
 tificem juvaret, sua impensâ quoque &
 ductu (1) Ferrariensis Principatûs
 possessionem fiduciarium dedit Her-
 culi Atestino, imperato censu milli-
 um aureorum quinque. Judices,
 quos *Rotæ Auditores* appellant, nume-
 ro duodecim in posterum esse decre-
 vit, cum antea essent quatuordecim.
 (2) Confirmavit Ordinem *Minimo-* Rayn. an.
rum ab Francisco de Paula, & *Augu-* 1474. §.
stinianorum Excaleeatorum à Baptista 26. 31.
 Poggio Genuensi institutum. *Jubila-* 1475. §.
um, confirmatâ Pauli II. constitutio- 1. 1480.
 ne, anno 1475. celebravit. Festum §. 29.
 omnium Sanctorum coli jussit per di- 1482. §.
 es octo. B. Bonaventuram Episco- 46.
 pum Cardinalem retulit in Sanctos &
 Ec-

Spond. Ecclesiae Doctores. Ortam inter
 an. 1483. Franciscanos & Dominicanos con-
 §. 8. troversiam de sacris stigmatibus D.
 Catharinae Senensis opprimere con-
 tus est. (3) Eisdem vetuit de im-
 maculata B. Mariae Virginis Concep-
 tione disceptare, (4) & in utrosque
 vim magnam privilegiorum effudit.
 (5) Probavit antiquum modum, quo
 volens orare dicit toties *Angelicam Salu-*
tationem, quot sunt *Psalmi in Psalterio*
Davidico, videlicet centies & quinquagi-
 es singulis decem *Salutationibus orationem*
Dominicam semel *preponendo*; & hoc
 modo orantibus pro qualibet quinquagena
 quinque annos & totidem quadragenas *in-*
dulgentiae misericorditer in Domino rela-
xavit. (6) Multa Romae aedificia re-
 stituit condiditque maximo Urbis
 commodo & Ornamento. In his
 Rayn. an. Pons ejus nomine nuncupatus Ty-
 1484. §. beri impositus, & Vaticana Biblio-
 20. 23. theca instaurata, quam etiam libris
 Spond. ornavit, auxitque proventibus, un-
 §. 2. de custodibus, librariis Latinis, Grae-
 cis, Hebraeis stipendia persolveren-
 tur. Eidem Bibliothecae Platinam
 praeposuit, omniumque Pontificum
 pri

primus libros vidit typis excufos.
 (7) Idem primus, nullâ habitâ ratione
Decreti Concilii Basileensis, supra omnes
prædeceffores fuos Cardinalium numerum
maximè ampliavit, cujus exemplum opti-
mè fecutus est Alexander Papa VI. (8)
 Exceffit post annos tredecim ac dies quin-
 que, quàm regnare cœperat, anno æ-
 tatis feptuagesimo, Chrifti 1484. Idi-
 bus Augufti.

ANNOTATIONES.

(1) Platina in Vita MS. Sixti IV. apud
 Raynaldum ad an. 1472. § 55.

(2) Conftitutione 2. tom. 1. Bullarii pag.
 404.

(3) Negabant Francifciani, D. Catharinam
 Virginem Senenfem facris ftigmatibus fui-
 fe insignitam, contendentes, tale privile-
 gium concessum uni S. Francisco. Domi-
 nicanî afferebant communicatum etiam D.
 Catharinæ, quamvis facra ftigmata in ejus
 corpore non apparuerint, ut in corpore
 S. Francifci. Pontificem illi fuum precibus
 atque obteftationibus fatigatum perpulère,
 ut sanctæ Virginis imaginem cum ftigma-
 tibus pingi vetaret, inhibitis pœnis Eccle-
 siasticis, quas tamen mitigato pofttea decre-
 to fuffulit. Eadem controverfia renovata
 Clemente VIII Pontifice, qui anno 1599.
 in *sacra Rituum Congregatione* penfatis
 utrinque rationum momentis, utrinque par-
 ti silentium indixit. Urbanus VIII. qui ter-
 tiam

K k k

tiam

tiam Lectionem ab se compositam *Breviario Romano* inseruit, litem diremit his verbis: *Hanc gratiam amantissimus Dominus novâ gratiâ cumulavit, ut sentiret dolorem illapsâ vi vulnerum, & cruenta signa non apparerent. Quod itâ contigisse, cum Dei famula Confessario suo Raymundo retulisset, ut oculis etiam repræsentaretur, radios in imaginibus B. Catharina ad dicta quinque loca pertingentes pia Fidei cura piëctis coloribus expressit. Vide Cardinalem Lambertinum De Serv. Dei Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 4. cap. 8. num. 8. & seqq.*

(4) Constitutionibus, quas habes *Extravagant. 1. & 2. De reliquiis & venerat. Sanctorum.* inter Communes, quasque ratas esse jussit Tridentina Synodus *Sess. V.* in Decreto de peccato Originali §. ult. Capite altero sanxit sub pœna anathematis, neque eos, qui negarent, neque eos, qui affirmarent, *Dei Genitricem ab Originalis peccati macula in sua Conceptione præservatam fuisse, ullius criminis reos esse, & utrique parti potestatem fecit alterutram sententiam amplectendi, nullâ habitâ ratione Concilii Basileensis, quod Sess. 36. definiêrat B. Virginem sinè ulla Originalis peccati labe conceptam. Quandoquidem conventus iste, ex quo se ab Eugenio IV. sepe*

separavit, corpus esse cœpit sinè capite, ac proinde decernere id non potuit. Neque refert Concilii Basileensis decretum à Concilio Avenionensi anno 1457. confirmatum fuisse, ut est apud Labbeum tom. 13. Conc. pag. 1403. Vide annotat. 2. ad Eugenium IV.

(5) Constitut. 6. 7. 19. tom. 1. Bullarii.

(6) Constitut. 18. ubi addit: *Iste modus orandi Psalterium Virginis Mariæ vulgariter nuncupatur.* Memorata jura amplificârunt, ac nova societati Rosarii concesserunt Pius V. const. 86. Sixtus V. const. 21. & novissimè omnium Benedictus XIII.

(7) Constat fere inter omnes anno circiter 1400. cogitari cœptum de Arte Typographica inveniendâ, eamque anno 1457. prolatam in lucem. Si quid librorum ante hunc annum 1457. exculum est, id factum beneficio characterum tabulis lignicis insculptorum, non typis ex plumbo, stannoque conflatis. De loco autem, ubi primum utilissima Ars inventa, ac de ipsis inventoribus varias discrepantesque sententias peperit æmulatio. Harlemum enim Hollandiæ Urbs Laurentio suo, cui *Aeditio* seu *Constero* cognomen, præclarissimi inventi gloriam vindicat: Argentoratenses eam laudem tribuunt Joanni Mentelio: Moguntini Joannem Guttembergium tanto honore afficiendum esse contendunt.

Qui plura desiderant, eos remittimus ad
Annales Typographicos Michaelis Maittaire,
& ad Marci Zuerii Boxhornii dissertat.
De Typographica Artis inventione.

(8) Onuphrius Panvinius in libro *De Episcopatus, Titulis, & Diaconis Cardinalium* pag. 18. apud Van espen *Juris Ecclesiastici Universi* part. 1. tit. 22. cap. 1. §. 16. ubi subdit è vestigio: Nullus tamen horum Pontificum antiquum 53. numerum excessit, ut essent videlicet plures quàm 53. cum nec eum numerum attingerint: sed omnium Romanorum Pontificum primus fuit Leo X. qui antiquè statuti ratione non habitâ, in magna illa 31. Cardinalium creatione, veterem & antiquum atque à nullo Romanorum Pontificum excessum numerum superârit: Nam sub Leone X. plus minùs 65. Cardinales simul viventes fuerunt, quod nunquam aliàs contigerat post fundatam Romanam Ecclesiam. Ejus exemplum secuti sunt Paulus III. & qui nunc vivit Paulus IV. Prior enim ad 63. numerum Cardinales auxit, sequens ad 70. quem quoque numerum nunquam fuisse satù constat.

CCXV.
**INNOCENTIUS
 VIII.**

ANNO CHRISTI 1484.

FEDERICI III. IMPERATORIS

45.

ANte diem IV. Kal. Septembr. anno 1484. Ecclesiæ Catholicæ administrandæ præfectus est *Joannes Baptista Cibo* Genuensis, appellatusque *Innocentius VIII.* Magnum fuit studium ejus curaque de pace inter Christianos Principes concilianda, ut eos in Turcarum perniciem armaret. Confirmavit jura in Guineam, aliasque terras Saracenorum concessa Regi Lusitano à Nicolao V. Callisto III. & Paulo IV. consensit, Maximilianum Federici III. Cæsaris filium à Septemviris creari Regem Romanorum. Varias adversus maleficos &

Rayn. an.
 1484 §. 40
 43. 60. §. 1.
 Spond.
 §. 5. 6.

hæreticos edidit constitutiones: ipsaque annitente *extincta sensim est Hussitarum hæresis, donec Lutherus eam hydra pluribus horrentem capitibus in Christianorum exitium suscitavit.* (1) Idem dicitur *Catholici* titulo decorasse Fer-

Rayn. an.
 1486. §.
 42. 58.
 Spond.
 §. 1.

Iii 3   dinan-

dinandum V. Aragoniæ & Castellæ
 Regem, qui Granatâ Urbepotitus, de-
 leverat vetustissimum Maurorum im-
 perium in Hispania. (2) Idemque
 permisisse Norvegiis sinè vino sacrum
 Rayn. an. 1492. §. 14. 15. 19. 22. Spond. §. 19. facere, falsò traditur. (3) Hujus
 tempore inventus Romæ in Basilica
 S. Crucis, dum reficeretur, Crucis
 Christi Domini Titulus. Præterea
 partem Lanceæ, quâ confossus
 Christi latus, dono dedit Innocentio
 Orator *Bajazethis* Turcarum Impera-
 toris, spongiam itèm & cannam pas-
 sione Salvatoris consecratas. (4)
 Mortuus est anno 1492. VIII. Kal.
 Augusti. Vixit annos sexaginta, reg-
 navit septem, cum mensibus decem, die-
 bus septem & viginti, novi Orbis, ut
 habet ejus elogium, suo ævo inventi
 gloria. (5)

ANNOTATIONES.

(1) Raynaldus ad an. 1486. §. 58.

(2) Post annos, quàm eò venerant,
 730. Petavius Rationarii Temporum part.
 1. lib. 9. cap. 9.

Spondanus ad an. 1492. §. 2. *Ferdinando & Isabellæ Regibus post Granatæ expugnationem titulum Catholici ab Innocentio tributum fuisse, sunt qui asserant. Quòd ita esset*

esset etiam consequentibus Hispaniæ Regibus proprium hæreditariumque, Alexandrum VI. Innocentii successorem, hominem Hispanum concessisse, alii tradunt; aliique Ferdinandum à Julio II. id enixis precibus impetrasse. Olim illud Reccaredo Regi, ob reductam secum gentem suam Gothicam ab Arianismo ad fidem Catholicam, in Episcoporum Concilio à Patribus acclamatum fuisse, constat, & centum ferme quinquaginta post annis ab Alphonso ejus nominis Primo pro cognomine usurpatum jam aliàs vidimus.

(3) A Raphaële Volaterrano lib. 7. Geographiæ pag. 80. Norvegiæ Innocentii VIII. Pontificis concessione permissam sine vino calicem sacrificare, quòd ob immensa frigora vinum in ea regione importatum acescat. Cardinalis Lambertinus De Serv. Dei Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 2. cap. 31. num. 2. Id tamen tanquam fabulosum ab aliis rejicitur, cum in Norvegia vinum facile conservetur, & sit usu receptum, ut animadvertunt Cardinalis de Lugo De Sacramento Eucharistiæ disput. 19. sect. 8. Natalis Alexander in Theologia Dogmatica & Morali lib. 2. De Sacramento Eucharistiæ art. 3. in Confectariis proxim spectantibus regul. 3. & Miglioruccius instit. Canon. lib. 2. tit. 6. in Explicationibus n. 44.

Præterea ut animadvertit memoratus Natalis Alexander in Hist. Eccl. Sæc. XV. & XVI. cap. 1. art. 10. *nullum Innocentii VIII. ea de re decretum exstat, nec ulla apud alios auctores memoria.* Illud fortasse simile veri sit, quod Gonetus in Glypeo Theologiae Thomist. tom. 5. disput. 3. De Eucharist. art. 6. §. 2. n. 91. scribit ex Bzovio ad annum 1490. circa illud tempus nonnullos Sacerdotes, qui postea combusti sunt propter falsificata diplomata Pontificia, potuisse in illis partibus falsam aliquam dispensationem publicare. Vide Dianam Coordinatum tom. 3. tract. 1. Resol. 47. & annotat. 4. ad Alexandrum VI.

(4) Vide Historiam nostram Familiae Saceræ De Christo Domino cap. 15.

^a (5) A Christophoro Columbo Genuensi anno 1492. & Americæ nomine appellati ab Americo Vesputio Florentino, qui sub auspiciis Emmanuelis Regis Lusitanorum anno 1497. profectus à Gadibus, primus ex Europæis in ejus continentem ingressus est.

CCXVI.

ALEXANDER VI.

ANNO CHRISTI 1492.

FEDERICI III. IMPERATO-
RIS 53.

ALEXANDER VI. Hispanus Va-
lentiæ natus, *Callisti III.* ex so-
rore nepos, *Rodericus Lenxolius* antea Rayn. an.
dictus, III. Idus Augusti anno 1492. 1492.
ad summum Sacerdotium deligitur, §.24.26.
(1) Eo inito, constitutis, qui car- 29.Spond
ceribus detentos quotidie inviserent, §.21.
& audirent querelas in *Urbe*, sicariorum
licentiam coërcuit : statisque diebus
per se unicuique jus reddens effecit,
ut eum summi severum Pontificem
crederent, infimi satis comem. Cer- Rayn. an.
tior factus à *Ferdinando V. Catholico* 1493.
de novi Orbis inventione, ei enixè §.18.22
petenti adjudicavit insulas detectas Spond.
ac regiones omnes in posterum de- §. 8. 10.
tegendas, initio facto à *Circulo Me-
ridiano*, qui centum leucarum inter-
vallo ab *Azoribus* & *Hesperidum* in-
sulis in Occasum & Meridiem dista-
ret. Hinc ortum dissidium inter eun-
dem *Ferdinandum V.* & *Joannem*
Regem Lusitanorum, quod hic con-
Kkk 5 ten-

tenderet, ignoti Orbis peruestigationem universam pertinere ad se concessione Romanorum Pontificum, ac nominatim Eugenii IV. ille verò causam suam tueretur, ducto à Septemtrionibus ad Australem Polum circulo, qui à præcedenti declinaret, atque ultra Hesperidum insulas ad tercentesimam septuagesimam leucam pertingeret, totum terrarum Orbem ex æquo bifariam secuit. Quæ pars ad Orientem solem erat, hanc Joannes, factâ sibi ob juris antiquitatem optione, desumpsit, quæ ad Occidentem, Ferdinando relicta est. Post hæc Ferdinando II. Regi Neapolitano permisit, ut matrimonium contraheret cum sorore Patris sui, aliis admirantibus quid ita fieri licuerit, aliis per ignorantiam licere potuisse negantibus. (2) Idem anno 1500. *Jubilæum* celebravit, instituitque morem à Callisto III. inductum, ut meridie Campanæ pulsarentur, quarum sonitu excitati Fideles per Dominicam precationem, & salutationem Angelicam propitiarent Divinum Numen pugnantis adversus Turcas. (3) Idemque in-

Spond.
an. 1495.
§. 2.

Rayn. an.
1500.
§. I. 4.
Spond.
§. I.
Rayn. an.
1501. §.
36.

hibuit

buit Librariis anathema, si quid typis mandarent haud impetratâ ab Episcopis licentiâ, qui eam non largirentur, nisi antè perpensum & exploratum haberent, nihil in Operibus edendis *Orthodoxæ fidei contrarium, impium, & scandalosum* contineri. (4) Tres & quadraginta Cardinales creavit & in his duodeviginti Hispanos. De ejus interitu duplex memoria prodita est. Quidam opinantur mortuum hausto per ministri imprudentiam veneno, quod Cæsar Borgia nothus ejus in alios comparaverat; multi ajunt defecisse jactatum feбри ad septimum diem. Defecit autem XV. Kal. Septembr. anno 1503. ætatis circiter altero & septuagesimo, Pontificatus *undesimo, & die octavo.* (5)

Rayn. an.
1503. §.
10. 11.
Spond.
§. 5.

ANNOTATIONES.

(1) Joannes Mariana De rebus Hispaniæ lib. 26. cap. 2. *Natus est in Hispaniæ Urbe Valentia: pater Gothifredus Lenzolius, mater Isabella Borgia.*

Spondanus ad annum 1492. §. 21. *Fuit is Rodericus è Lenzolia familia Valentia in Hispania nobili & clara ortus, patre Iofredo*

Iofredo, sive Gothofredo, matre Isabella Callisti Papæ III. sorore: cuius cognomen Borgiæ, quo unâ cum gentilitiis insignibus ab avunculo donatus fuerat, avito relicto, usque ad obitum retinuit. Sic enim plerique: cum nihilominus ex Surio intelligi videatur, hunc Iofredum non fuisse è familia Lenzolia, sed Borgiaque ac conjugem Isabellam.

(2) Vetitum id quidem *Levitici* lege cap. XVIII. 12. Sed ea lex judicialis erat, non naturalis: alioquin prohibitum fuisset etiam matrimonium Patruï seu avunculi cum nepte, cum inter se conjungantur cognationis gradu eodem, ac nepos cum Amita, quod tamen in *Levitico* non prohibetur.

(3) Vide annotat. 2. ad Callistum III.

(4) Exstat Alexandri VI. decretum apud Raynaldum ad an. 1501. §. 36.

(5) Natalis Alexander lib. 7. Theol. Dogmat. & Moral. de Sacr. Euch. art. 3. prop. 4. regula 3. *Æque incertum est, quod ex vagis rumoribus refert Bartholomæus Fumus in Summa, Alexandrum VI. voluisse dispensare, quibusdam peccatis, ut sine vino conficeretur Eucharistia in locis, ubi non potest vinum haberi; & fuisse declaratum quod non poterat: quia in his, quæ sunt essentialia Sacramentis, Summus Pontifex dispensare non potest. Utriusque autem speciei, scilicet pan-*

panis & vini consecratio est essentialis Eucharistiæ. Unde nec propter defectum alterius est unum tantum sine altero consecrandum, quia non esset perfectum Sacramentum, inquit S. Thomas 3. p. quæst. 74. art. 1. ad 2. quidquid in contrarium scripserint Gabriel Biel Lect. 84. in Canonem Missæ, & Joannes Major in 4. Sentent. Dist. 13. quæst. 3. necessarium non esse jure Divino, sed Ecclesiastico tantum, ut species utraque pariter consecretur. Quod quidem inaniter probant ex Cap. Comperimus Dist. 2. De Consecratione, cum Gelasius I. de Sacerdotibus ibi dicat: Aut integra Sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur: quia divisio unius ejusdemque Mysterii sine grandi sacrilegio non potest provenire.

CCXVII.

PIUS III.

ANNO CHRISTI 1503.

MAXIMILIANI REGIS 10.

Pontifex in locum Alexandri VI.
anno 1501. X. Kal. Octobr. lectus
est *Franciscus Tudeschinus Piccolomineus*
Car-

Rayn. an. 1503. Cardinalis Senensis. Avunculum habuit Pium II. Ejus propterea nomine appellari voluit, ejusque insignia usurpavit. (1) Vir erat doctrinâ admirabili, & prudentiâ singulari. Ecclesiam Romanam reformare, Concilium celebrare, ac in Turcas proficisci avunculi imitatione statuerat. (2) Sed aliter statutum Superis. A sexta enim & vicesima Pontificatûs luce, XV. Kal. Novembr. interiit vitiata tibiâ doloribus, anno ætatis quarto & sexagesimo.

ANNOTATIONES.

(1) Ab avunculo, cujus curâ à teneris annis omnibus disciplinis & juri in primis operam dederat, gentilitiis insignibus & Piccolomineorum familie nomine donatus. Panvinius in ejus vita pag. 278.

(2) Raphaël Volaterranus extremo libro 22. Anthropologiæ.

CCXVIII.

JULIUS II.

ANNO CHRISTI 1503.

MAXIMILIANI REGIS 10.

K Alendas Novembr. anno 1503.

Pio III. successor datur *Julianus**Roboreus* Ligur, Savonensis, clarus Rayn. an.& virtute suâ, & memoriâ *Sixti IV.* 1503.

patru: & quidem tanto omnium con- §. 10. 22.

sensu, ut conclavi nondum obserato Sum- Spond.

mus Pontifex renuntiatus sit. (1) Ju- §. 8.

lius II. appellatus est. Hic Henricum

VIII. Regem Britanniae legibus sol-

vit, ut matrimonio sibi conjungeret

Catharinam Ferdinandi & Elisabethæ

Regum Hispaniæ filiam, viduam Ar-

thuri fratris sui, qui nullos ex ea li-

beros susceperat: imò ob ætatis im-

becillitatem, ac lentum, quo confi-

ciebatur, morbum nullam ferebatur

habuisse notitiam ejus. (2) Editâ Rayn. an.

constitutione irritam esse jussit lectio- an. 1505.

nem Pontificis *simoniacam*, ac hujus- §. 1.

modi criminis reos Cardinales ab di- Rayn. an.

gnitate summovit & Sacerdotiis, fa- 1506. §. 1.

ctâ reliquis hâc labe puris licentiâ 19. 23.

eli- 30. 45.

Spond. eligendi novum Pontificem, Conci-
 §. 3-7. lium generale convocandi, rogandi-
 que opem Principum *laicorum* contra
 Pontificem *Simoniacum*. Vaticanam
 S. Petri Basilicam à Magno Constan-
 tino olim ædificatam, vetustate col-
 labentem instaurandam suscepit.
 Conceptit animo eam amplitudinem
 Templi, quæ digna Apostolorum
 Principe, quæ Romano Pontifice,
 quæ ipsius etiam loci majestate esset.
 Quarto decimo Kal. Maji anno 1506.
 structuram designante Architecto
 præstantissimo Lazaro Bramante, ja-
 cta sunt fundamenta Ædis magnifi-
 centissimæ, cui perficiendæ cum
 sumptus ingentes requirerentur, Ju-
 lius, ejusque successores non pecu-
 niâ solum ad id publicâ sunt usi, sed
 etiam *Indulgentias* Christianis largiti,
 quorum stipe inchoata moles absol-
 veretur. (3) Româ VII. Kal. Sep-
 tembr. Eucharistiâ præeunte profes-
 ctus, metu magis, quam vi Ballio-
 nes Perugia, Bentivolos Bononia ex-
 pulit. In Urbem reversus anno in-
 sequente V. Kal. April. Dominicâ
 Palmarum exceptus est pompâ tri-
 umphali. Idem *Julius, Maximilianus*
Impe.

Rayn. an.

1507. §.

2.

Rayn. an.

1506. §. 4.

16. 21..

Imperator, Ludovicus Gallia, Ferdinandus Hispania Reges (anno 1508.) fœdere Cameraci inito, socia arma sumpserunt, ut Imperio Venetis adempto illorum nomen delerent ac penitus exscinderent.

Spond.

§. I.

Spond.

an. 1508.

§. 2.

(3) In acerrimum bellum Venetis undique illatum Pontifex non solum armis, sed sacris etiam detestationibus incubuit. Ast ubi à Republica

Rayn. an.

1510 §. I

7. 16.

Spond.

§. I. 3. 8.

omnibus suis postulatis satis esse factum cognovit, magnâ populi Romani frequentia interdictum abrogavit, (5) icitque

cum ea fœdus adversus Gallos, quod patrocinium suscepissent Alphonsi Atestini Ferrariensium Principis, qui salinas Comaclenses Ecclesiæ restituere abnuebat. Exacerbatus adhæc

Rayn. an.

1511. §. I

5. 8. 13.

42.

Spond.

§. 8. II.

19. 22.

Ludovicus XII. egit cum Maximiliano de convocatione Concilii Julio in ordinem redigendo. Conventiculum illud Pisanum dictum, quod

Pisis anno 1511. à quibusdam Schismaticis Cardinalibus eidem Ludovico addictis coactum est, Mediolanum deinde translatum, ac postremo Lugdunum, ubi fœdum exitum

Rayn. an.

1512. §.

35. 42.

Spond.

habuit. Istud Conciliabulum ut tolleret Julius, Concilium Lateranense

V. Oecum XVII. indixit, inchoavit

LII

que; §. 8.

Rayn. an. que; ejus tamen absolvendi gloriam
 1513. §. successori reliquit morte præreptus.
 9. Spond. (6) Mortuus autem est IX. Kal. Mar-
 §. 2. tii anno 1513. annum ætatis agens
 septuagesimum, Pontificatus *nonum*,
mensem tertium, diem primum & vice-
simum. (7)

ANNOTATIONES.

(1) Raynaldus ad an. 1503. §. 10.

Ciaconius in ejus vita: *Primus omnium Pontificum contra majorum consuetudinem barbam prolixam aluit, ut majorem in- tuentibus reverentiam incuteret; idque reliqui post eum Romani Pontifices probasse usu videntur.*

(2) Nec id permisit Pontifex injuria, quod postea dixerunt aliqui, ut morem gererent Regi, qui Annæ Bolenæ amore deperibat. Lex enim illa *Levitici XVIII. 16.* quæ vetat fratrem *turpitudinem uxoris fratris sui revelare*, aut derogatum ei est per aliam legem *Deuteronomii cap. XXV. 5.* quâ jubetur *frater suscitare semen fratris sui absque liberis mortui.* Ut ut est, præceptum illud numeratur inter præcepta judicialia, quibus Judaicus tantum populus obligabatur, non inter Legis naturæ præcepta immutabilia, alioquin Judas Pa- tri-

triarcha (*Gen. XXXVIII. 8.*) non præcepisset Onæ filio suo, ut uxorem sibi adjungeret Thamarim viduam ex obitu fratris sui natu majoris. Itaque Henricus VIII. ipse matrimonium ab se initum cum Catharina pro vero ac legitimo habuit per annos viginti, nec antè suspicari cœpit, esse incestuosum, quàm ei hujusmodi suspicionem injecit effrænata libido complectendi impudicissimam fœminam Annam Bolenam. Nihilominus propediem moriturus rursus approbavit, tanquam legitimum, matrimonium contractum cum Catharina. Siquidem heredem Regni post Eduardum testamento instituit Mariam ex ea susceptam.

Eodem modo postea Clemens XI. concessit Francisco Farnesio Parmensium Duci, ut fratris sui Eduardi viduam Dorotheam Sophiam Principem Neuburgensem duceret in matrimonium.

(3) Hinc cœpit Lutherus oblatrare *Indulgentias* tanquam quæstuosas. Sed immeritò. Nam pecunia ad percipiendum fructum *Indulgentiarum* erogata pertinere ad quæstum non poterat, quòd erogaretur in usum ædificandæ domûs Dei Ecclesiæ Vaticanæ. Idque præcipiebatur tanquam conditio, & onus ad impetrandam liberationem pœnæ *Canonice* debitæ peccatis, juxta illud Danielis cap. IV. 24. ad Nabuchodonosorem: *Peccata tua eleemosynis redime.* Si quid autem peccatum

est vel malitiâ eorum, qui *Indulgentiam* promulgabant, vel eorum, qui subsidium seu pecuniam exigebant, id ministris, non Pontificibus, vitio vertendum. Nec verò morem hunc Julius II. & Leo X. primi induxerunt: alii ante eos Romani Pontifices *Indulgentias* hujusmodi largiti sunt, Nicolaus V. ad ædificandam Ecclesiam S. Petri Urbis Xantonensis in Gallia, Sixtus IV. aliique tum ad hæreticos exterminandos, tum ad impetus Turcarum propulsandos, referente Raynaldo ad an. 1451. §. 9. & ad an. 1476. §. 6. Nulla tamen fuit de harum *Indulgentiarum* concessione querela, *Lutherus* omnium primus nodum quæsit in scirpo, & ex re sanctissima occasionem obtrectandi, homo ad id naturâ comparatus, arripuit.

(4) Andreas Maurocenus initio ipso libri primi *Historiarum Venetarum*.

(5) Petrus Bembus lib. 10. *Historiæ Rerum Venetarum* pag. 260.

Conc.
Oecum.
XVII.

(6) Concilium anno 1512. inchoatum, anno 1517. *sessionibus* duodecim absolutum est. Interfuerunt Episcopi *sessioni* quidem primæ quatuor & nonaginta, in quibus Cardinales quindecim, & Patriarchæ Alexandrinus & Antiochenus. Crevit postea Episcoporum & Cardinalium numerus, ut centum & quatuordecim

decim Episcopi Concilio huic interfuisse dicantur, præter Doctores, & Cœnobiarchas. Adfuere etiam Oratores omnium ferè Principum Christianorum, ipsius Ludovici XII. Regis Gallorum, qui Cæsaris exemplum secutus, Pisano Conventiculo favere jam desierat. Præfuit Julius II. usque ad *sessionem* quartam, quâ finitâ cum in morbum incidisset, quintæ præfuit Raphael Riarius Cardinalis Episcopus Ostiensis, ac septem reliquis Leo X. in locum Julii demortui substitutus. Est autem hæc summa Concilii. Acta Pisani Conventiculi rescissa; Pœnæ Cardinalibus Schismaticis, cæterisque ejusdem conventus auctoribus inflictæ. Simoniaca Pontificis electio irrita declarata. Damnati, qui assererent, intelligentem animam esse mortalem, aut unicam in omnibus hominibus. Decreti Legati ad Principes, qui eos reducerent in concordiam. Statutum, quemadmodum est apud Labbeum tom. 14. Conc. pag. 223. ut Cardinalium *domus, familia, mensa, supellæque* ejusmodi sint, ut *modestæ & frugalitatis speculum* dici mereantur. Cautum pariter, *ne partialitatem suscipiant aliquam, neque Principum, aut communitatum, vel quorumcunque aliorum contra quemquam, nisi quantum justitia & æquitas postulat, eorumque dignitas & conditio requirit, & promotores aut defensores fiant.* Pœnæ constituta in Clericos & Laicos blasphemix & nefarix

sii criminis reos. *Montes Pietatis* approbati confirmatique, confixis anathemate, qui illorum usum damnare, deque usure vitio insimulare auderent. Latæ leges & concionatoribus sacris servandæ, castigatæque eorum vitia. *Pragmatica Sanctio* derogata, & in locum ejus substitutum *Concordatum Gallicum* initum Bononiæ inter Leonem X. & Franciscum I. In constitutione Leonis, quâ Concilio approbante damnatur *Pragmatica Sanctio*, apud Labbeum loc. cit. pag. 317. legitur, *Solum Romanum Pontificem pro tempore existentem, tanquam auctoritatem super omnia Concilia habentem, Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac dissolvendorum plenum jus & potestatem haberi.*

Porro *Sanctio Pragmatica* seu *Carolina* nihil est aliud, quàm celebris illa constitutio in Concilio Bituricensi sub Carolo VII. Gallorum Rege anno 1438. ex decretis sere Pseudosynodi Basileensis conflata, inque tres & viginti *Titulos* divisa. Præponit auctoritatem Consilii auctoritati Pontificis. Electiones Episcoporum, quas sibi Pontifices reservarant, Canonicorum Collegiis restituit. *Expectativis præterea gratis*, ait Gaguinus lib. 10. de Gestis Regum Francorum pag. 226. locum esse non sinit. *Beneficia viro eorum rectore nemini reservari* permittit, aliâque statuit injuriola in *Sedem Apostolicam*. Itaque Romani Pontificis.

fices *regiam constitutionem*, ut ait idem Gaguius pag. 228. *non secus ac perniciosam hæresim execrati*, egerunt cum Regibus Galliæ, ut abrogaretur, certatimque super ea re per annos amplius septuaginta. Anno demum 1516. per *Concordatum* inter Leonem X. & Franciscum I. quod modò nominavi, controversia sedata est, iterumque Electiones Collegiis Canonorum abrogatæ, nominatione Episcoporum delatâ Regi, confirmatione Pontifici. *Pragmaticæ* statuta cætera partim abolita, partim omiſsa, partim correctâ, partim approbata, ut est apud Petrum de Marca lib. 6. De Concordia cap. 9. §. 13. & Dupinum in Nova Bibliotheca Auctor. Ecclesiasticor. tom. 13. cap. 1. §. 8. pag. 22.

(7) Labem, quam hujus Pontificatui imponunt aliqui propter bella, quæ magno animi ardore suscepit, ursitque præsentiam suâ, absterget Bellarminus De potestate sum. Pont. in rebus temporalibus adversus Barclajum cap. 11. *Admonitos Lectores esse volo, Romanos Pontifices, qui simul etiam Principes sunt temporales non contemnendi Imperii, non minùs ex officio obligari ad ea conservanda, quæ Sedis Apostolicæ sive Ecclesiæ Romanæ sunt, quàm Principes cæteros. Quare quemadmodum Reges & Principes supremi cæteri pro defensione Regnorum suorum sive ditionum aliarum bella gerere possunt & debent, &*

si ad ea defendenda confederatione cum aliis Principibus opus habent, jure possunt cum sociis Principibus fœdus inire, & conjunctis viribus hostem propulsare quando justam belli gerendi causam habent: sic etiam Romani Pontifices, quia Principes supremi sunt, omni jure possunt & debent populos sibi creditos armis protegere, & si res ita postulet, adversus hostes bella gerere, nec non ad auxilium, vel belli societatem Principes alios evocare.

Neque primus fuit Julius II. qui pro recuperandis Ecclesiis Romanæ provinciis bella gessit, vel cum magnis Principibus fœdus percussit. Nam Pius II. multo antea exercitum armatum habuit, & bella cum hostibus cum laude gessit, ut Nauclerus & Platina referunt, & ante Pium II. tempora Innocentius VI. vir prudentis & vite innocentia clarus, per Legatum suum Albernotium Cardinalem Ecclesiasticam ditionem à tyrannis diversis occupatam felicissimè armis recuperavit, ut scribunt iidem Nauclerus & Platina, multique alii Historici. Clemens IV. qui Innocentium VI. multis annis præcessit, & Pontifex sanctus est habitus, Carolum Andegavensem Ducem, S. Ludovici Regis Francorum fratrem à Galliis evocavit, ut

Man-

Manfredum tyrannum è Regno Neapolitano, quod est Ecclesiæ Romanæ feudum, armis expelleret, ipsumque Carolum Regem instituit, imposita quadraginta millia nummorum aureorum pensione quotannis solvenda in recognitionem feudi: testes sunt auctores iidem, & alii, quos ipsi citant.

Sed ante hæc tempora Leo IX. Pontifex non solum vitæ probitate, sed etiam divinis miraculis clarus, atque adeo in Sanctorum numerum relatus, adversus Normannos pro Beneventana Civitate recuperanda præsens ipse in exercitu armis decertavit, ut Hermannus Contractus in Chronico, & Leo Ostiensis in Histor. Casinensi lib. 2. cap. 88. testes sunt. Ubi illud memorabile accidit, quòd cum Pontifex à Normannis victus & captus fuisset, eà submissione & reverentiâ victores erga victum usi sunt; ut Pontifex victus & captus victoribus imperare ac dominari videretur.

Porro Leo IV. Pontifex plus ducentis annis Leone IX. antiquior, vir sanctissimus & miraculis clarus, teste Anastasio in ejus vita, exercitum duxit adversus Saracenos, qui ad Ostia Fiberina cum ingenti classe appulsi, Romanam Urbem capere & spoliare cupiebant: & Oratione

præmissâ ad Deum, & exercitu Aposto-
lica benedictione munito, memorabilem vi-
ctoriam reportavit. Omitto confederatio-
nem Zachariæ, Stephani II. Hadriani,
Leonis III. aliorumque Pontificum cum
Regibus Francorum pro recuperatione, &
defensione provinciarum & civitatum, quæ
ad Romanam Ecclesiam pertinebant, ad-
versus Longobardos & Græcos. Omitto
etiam fortissimos Machabæos, qui & sum-
mi Sacerdotes & Principes erant, & pro
patriæ defensione gravissima bella gesserunt.
Omitto denique Mosem Pontificem &
Principem sapientissimum, qui adæcens
Amorrhæos aliisque populi sui perturbato-
res armis decertare non dubitavit.

Hos igitur clarissimos sacrosque viros
Julius II. imitatus, eorumque virtutem
& diligentiam æmulatus, partim armis
propriis, partim auxilio fœderatorum Re-
gum Ecclesiasticam ditionem ferè totam
amissam magno labore recuperavit. Quod
factum qui reprehendere voluerit, oportet
etiam, ut industriam & virtutem san-
ctorum Pontificum, addo etiam Macha-
bæorum, & ipsius Moysis virtutem bel-
licam reprehendat.

CCXIX.

LEO X.

ANNO CHRISTI 1513.

MAXIMILIANI ROMANORUM
REGIS 20.

LEONEM X. Florentinum gen-
tis *Mediceæ*, cui *Joanni* antea no-
men, annum ætatis agentem septi-
mum à tricesimo, juniores præfer- Rayn. an.
tim Cardinales V. Idus Martii, anno 1513. §.
1513. in Pontificatu collocârunt. Is- 14. 15.
que priusquam è Conclavi exiret, Petrum 18. 44.
Bembum, & Jacobum Sadoletum, qui 68.
Romæ tunc erant, sibi ab epistolis adsci- Spond.
vit. (1) Pontificatu inito absolven- §. 3. 4.
dum curavit Concilium Lateranense 10.
inchoatum à decessore suo, duosque
Cardinales ab eodem ob Pisanum
Conventiculum & dignitate & Sa-
cerdotiis summos restituit in gra-
dum pristinum. Bohemos querentes,
quod Sedes Apostolica non maneret
in pactionibus cum Hussitis Basileæ
conventus, invitavit ad Concilium,
deditque Cardinali Strigoniensi nego-
tium, ut illos, sublatis Hussiticæ hæ-
reseos reliquiis, conciliaret cum Ro-
mana Ecclesia. Eodem animi ardo-
re

Rayn. an. re Legatos misit ad Moscos, & Ma-
 1514. §. ronitas, ut illos quidem ab Græco-
 65.87. rum schismate abduceret, hos verb
 102.110. hortaretur ad abrogandos ritus
 pravos, qui apud ipsos inoleverant
 in rebus sacris. Abyssinis quoque er-
 rores eripere studuit. Christianis

Rayn. an. novi Orbis Episcopos dedit. Idem
 1517. §. edixit, eos, qui Sacrificio Missæ in-
 113, teressent in Ecclesiis *Ordinum Mendicanti-
 1519. §. cantium*, satisfacere Præcepto de Mis-
 76. sa audienda diebus festis. (2) B.
 Spond. Franciscum de Paula collocavit in
 §. 2. concilio Sanctorum. Permisi Carolo V. Regi *Catholico*, quem Electores creaverant Regem Romanorum, ut simul cum Imperio Regnum Neapolitanum retineret, quod Pontificiâ verabatur lege. Super hæc Martinum Lutherum, errorésque ejus damnavit, jussitque libros eâ peste contaminatos comburi. (3) Henricum verò VIII. Angliæ Regem, quod luculentum opus contra ejusdem Lutheri insaniam edidisset, eximio *Defensoris* titulo decoravit. (4) Neque minus domi, quàm foris enituit Leonis virtus. Instaurata Romæ Academia, fovit studia bonarum artium.

Rayn. an. 1520. §. 53. 56. Spond. §. 5. Rayn. an. 1521. §. 54. 74. 108. 111. Spond. §. 5. 10.

In Vaticanæ Basilicæ constructionem incubuit enixè. Lavacrum Constantini Lateranense restituit, ac publica ædificia alia refecit, ornavitque sumptu magno. Periiit morte inopinâ non finè suspicione veneni, anno 1521. Kal. Decembr. cùm paulò antè ingenti lætitiâ affectus esset, Parmâ ac Placentiâ receptis, Mediolanôque Gallis erepto, & Francisco Sfortiæ, uti convenerat, à Carolo V. Rege attributo. Confecit in Pontificatu *annos ac menses octo, diésque viginti.*

ANNOTATIONES.

(1) Petrus Bembus extremo libro 12. Historiæ Rerum Venetarum pag. 337.

(2) Constitutione 25. §. 2. tom 1. Bullarii pag. 597.

(3) Lutherus anno 1483. Islebii Urbis Comitum Mansfeldensium in Thuringia, seu, ut aliis placet, in Saxonia superiore infimo loco natus est. Fulminis icu, quo tantùm non absumptus est, perterritus annum agens secundum & vicelimum nomen dedit Ordini Eremitarum S. Augustini. Anno 1517. *Indulgentias* cœpit oppugnare, suosque errores docere. Anno 1525. cucullo abjecto, nuptias celebravit cum Catharina Virgine Deo sacra, trësque ex ea liberos suscepit. Anno 1546. XIII. Kal. Martii miseram

miseram animam efflavit, cum vesper^{is}
bene potus cubitum isset, neque crapulam
edormire potuisset.

Ejus errores præcipui, hominem iustifi-
cari fide solâ : liberum arbitrium perire
per peccatum : Pontificem esse Antichri-
stum : in Eucharistia remanere substantiam
panis cum Corpore Christi : *Indulgentias*
nihil prodesse : non esse Purgatorium : per
Sacramenta non dari gratiam : peccata,
dum remittuntur, non deleri, sed non
imputari : & hujusmodi, quorum capita
aliqua, unum videlicet & quadraginta re-
censet ac damnat Leo X. Constitutione
Exsurge Domine 40. tom. 1. Bullarii,
& apud Raynaldum ad an. 1510. §. 53.

(4) Henricus VIII. librum edidit *De*
septem Sacramentis, pietatis juxta, atque
eruditionis refertum : opposuitque Luthero
libro *De captivitate Babylonica*, &
per Oratorem suum Romæ degentem Leo-
ni X. obtulit hoc disticho.

*Anglorum Rex Henricus, Leo decima,
mittit*

*Hoc opus, & fidei testem & amicitia.
Cum autem conspiceret Leo, ut ait Ciaco-
conius in ejus vita, à Luthero primam
damnatas esse Indulgentias, concessit legen-
tibus librum Henrici Regis decem anno-
rum & decem quadragenarum Indulgen-
tiam.*

Idem

Idem Ciaconius in vita Joannis Card. Fischerii in Paulo III. tom. 3. pag. 576. Omitto hic recensere volumen De septem Sacramentis contra Lutherum scriptum, quod sub Regis nomine prodit: incertumque est, cujusnam sit, Roffensisne, an Regis ipsius Henrici, cum multi Roffensem ejus operis si non auctorem, certe adiutorem fuisse autument.

CCXX.

HADRIANUS. VI.

ANNO CHRISTI 1522.

CAROLI V. ROMANORUM
REGIS. 4.

HADRIANUS VI. Batavus Trajecti tenui loco natus, cum & vitæ sanctimoniâ & doctrinâ unus omnium maximè floreret, summo Rayn. an. 1522. §. 1
consensu, absens licet & in Hispania 4. 8. 11.
degens, Cardinalium plerisque ne de 17. 65.
facie quidem notus, anno 1522. V. 75. 100
Idus Januar. in Pontificale fastigium Spond.
provectus est. (1) Romam perve- §. 1, 2, 13
nit III. Kal. Septembr. maritimo iti-
nere, coronatus die Dominico pri-
die Kal. mensis ejusdem, haud magnâ
populi

populi frequentiam ob pestilentiam, quæ Urbem vexabat. Retentopriore nomine *Hadrianum VI.* se appellari voluit. Hic Carolum V. cuius fuerat præceptor, & Franciscum I. Galliarum Regem reducere in concordiam studuit. Ludovico Hungarorum Regi suppetias tulit adversus Turcas. Vetuit reos excipi Cardinalium aedibus. Lutheranae hæresis extinguendæ operam dedit, missam ob rem Francisco *Cheregato* Vicentino Fabriani Episcopo cum mandatis ad conventum Norimbergensem: datisque ad Federicum Saxoniarum Ducem litteris suasit, ut avita pietatis memor Martinum Lutherum desereret; & ad Fidem Orthodoxam rediret. Idem Sacerdotes ex familia S. Francisci legavit in Novum Orbem, qui rudes & barbaras gentes sacrosanctis mysteriis imbuerent. Antoninum Antistitem Florentinorum, ac Bennonem Misnensium Episcopum aggregavit in Sanctorum numerum. Sigismundum Malatestam Ariminum expulit. Franciscum Cardinalem Soderinum convictum proditi-

Rayn. an.
1523.

§.95.108

109.112.

114.

Spond.

§.4.7.

20. 21.

nis

nis inclusit in custodiam arcis Hadrianae. Quam verò in Sacerdotiis & Ecclesiasticis dignitatibus conferendis cautus fuerit ac religiosus, ostendit illa sæpissimè ab eo usurpata vox: *Ecclesias Sacerdotibus, non Sacerdotes Ecclesiis se ornare velle.* Suis minimè deditus, cum Romam spe celsioris fortunæ venissent, modico viatico donatos remisit in Patriam. Nepotem etiam castigavit acerbissimè, quòd cum accepisset *Sacerdotium annui census septuaginta Ducalium aureorum,* paulò post aliud, ex quo centena redibant, petere ausus esset. Tandem urgentibus assiduè aulicorum obtestationibus, Sacerdotium in eum contulit, ità tamen, ut priore se abdicaret. Jus legendi ac nominandi Episcopos à Leone X. Gallorum Regibus datum etiam ad Hispaniarum Reges extendit. (2) Hujus tempore ab Suleimanno capta Rhodus. (3) Decessit XVIII. Kal. Octobr. anno 1523. cum annum unum, menses octo, ac dies sex Ecclesiam administrasset. *Conditus est temporario monumento in æde D. Petri juxta Pios Piccolomineæ familie*

M m m

Pon-

Pontifices cum hoc titulo: Hadrianus VI hic situs est, qui nihil sibi infelicius in vita duxit, quàm quòd imperaret. (4)

ANNOTATIONES.

(1) Spondanus ad an. 1522. §. 2. *Alterius nationis, quàm Batave fuisse Hadrianum, nemini unquam in mentem venit; quousque Matthias Bellintanus Capuccinus Salodiensis diœcesis Brixienfis in Italia, anno 1586. brevi editâ historiâ, ut est apud Victorellum in Ad-dit ad Ciaconium, persuadere voluit, Hadrianum natum esse in pago Renszano Salodiensis agri patre Joanne Bono, at-que in baptismo Ludovicum dictum, cum in Belgium adolescentulus commigrasset, in Hadrianum commutasse: ac propterea factum Pontificem noluisse amplius nomen mutare, quòd id jam semel præstitisset. Addit alia plura ejusdem acuminis de pa-tre, familia, insignibus, & educatione: quæ omnia commentitia esse puto. Sane si id fuisset, poterat Hadrianus uno verbo iis satisfacere, qui querebantur, Ponti-ficatum ad Ultramontanos esse delatum. An verò honorificentius ei fuit Batavum esse, quàm Italum? aut illum dicemus patriam,*

patriam, & nomen, & familiam ementiri voluisse, ut mundo illuderet? Apage commentum.

Ludovicus Vincentius Gotti Tom. 1. *Verae Ecclesie* cap. 11. §. 1. num 6. adversarium objicientem sibi, quòd Hadrianus VI. in 4. Sent. *De confirmatione* sub finem scripserit: *Plures Romani Pontifices fuerunt heretici*, ita refellit, eam opinionem habuisse Hadrianum, antequam Pontifex fieret, cum esset Theologus Lovaniensis: quòd si ejus Opera, verbis illis haud explolis, rursus impressa typis sunt eodem gerente Pontificatum, non inde sequi, ut opinionem illam ratam habuerit factus Pontifex. Quoties enim Opus aliquod novis typis excuditur auctore insciente? Vide Bellarminum *De Rom. Pont.* lib. 4. cap. 2. & Canum lib. 6. cap. 1.

(2) Joannes Mariana *De rebus Hispaniae* lib. 26. cap. 5. *Hadrianus VI. in gratiam Caroli alumni, cui debebat Pontificatum, ei & successoribus concessit lege perpetua jus presentandi Episcopos Hispaniae, qui ante ad eorum supplicationem precario à Pontificibus Romanis instituebantur.*

Covarruvias in *Regul. Possessor malae fidei* part. 2. §. 10. num. 5. tom. 2. pag. 405. dicit, jus presentandi Episcopos pertinere ad Reges Hispaniae non solum ex vi privilegii, sed etiam Juris patronatus: *siquidem Hi-*

Mmm 2 *spania-*

Spaniarum Reges Patronatus jus obtinent in Ecclesiis Cathedralibus, cum eas erexerint, construxerint, & amplis patrimoniis dotaverint.

(3) Insula in Carpathio mari subjecta Equitibus Hierosolymitanis seu Hospitalariis Xenodochii S. Joannis Baptistæ apud Hierosolymam, qui unâ cum Christianis anno 1291. Palæstinâ ejecti, eam anno 1310. Turcis eripuerant. Indè anno 1522. à Suleimanno pulsus Carolus V. anno 1530. Melitam concessit, à qua Equites *Melitenfes* nunc appellantur. Mira est hujus Ordinis virtus adversus Turcas, & piratas,

(4) Jovius in vita Hadriani VI. pag. 149. Pallavicinus lib. 2. Hist. Conc. Trid. cap. 9. eundem Hadrianum VI. dicit fuisse *Sacerdotem optimum, Pontificem re ipsâ mediocrem.* Sed contrâ Launojus, quod mirère, lib. 4. extrema epist. 7. tum eos reprehendit, qui mediocrem fuisse asserunt, tum colere se & venerari profitetur, *ut prioris ævi Pontificem, ut qui lapsos curialium mores erigere studuit, ut qui contra cupidos & avaros Antistites patrimonia pauperum vindicare voluit, & consanguineos egenorum sumptibus locupletare noluit, ut qui sacros canones non sine urgenti & necessaria causa relaxare instituit, & Ecclesiam ad eorundem canonum institutum regendam suscepit.*

CCXXI.

CCXXI.

CLEMENS VII.

ANNO CHRISTI 1523.

CAROLI V. ROMANORUM
REGIS 5.

UNIVERSIS Ecclesiæ rebus pro-
curandis XIII. Kal. Decembr. anno
1523. eligitur *Fulius* Cardinalis *Me-*
diceus, Leonis X. patruelis, appella-
turque *Clemens VII.* Hic in gratiam
recepit Franciscum Cardinalem So-
derinum, quanquam ex arcis Hadria-
næ carcere admissus in Comitium
Pontificale obstiterat pugnacissimè,
ne Pontifex fieret. Approbavit Con-
gregationem *Clericorum Regularium*
institutam ab Joanne Petro Caraffa
Episcopo Theatino, & Cajetano
Thienseo Sacerdote Vicentino. An-
no 1525. *Jubilæum* celebravit. Eo-
dem anno Nonis Februar. Venetâ
annitente Republicâ, quod liquet ex
MS. probatissimo, edidit constitu-
tionem, quâ aliam Leonis X. confir-
mans statuit, ut Clerici Urbis Ve-
netiarum eâ, quæ adhuc servatur,
ratione eligerentur in *Plebanos* & alios

Rayn. an.

1523. §.

125.128.

Spond.

§. 25.

Rayn. an.

1524. §.

1 2.

Spond.

§. 13.

Mmm 3

Ti-

Titulos. (1) Post Caroli Borbonii defectionem ab Gallis verens potentiam Caroli V. Regis Hispaniæ & Romanorum, pro tuenda Italia libertate fœdus iniit cum Regibus Galliæ & Angliæ, Venetis, & Francisco Sfortia Mediolanensium Duce, eam interponens causam, quod Carolus in Hispania edicto statuisset, ut Senatus Regius Pontificia diplomata examinaret. Offensus hâc societate Carolus V. indicit Clementi bellum, cui initium fecerant Columnneses, infestissima Pontificibus familia, qui cum Hugone Moncata Regni Neapolitani Prorege haud exiguis militum copiis stipati Urbem mane summo ingressi, ædes Pontificis nihil tale opinantis invadunt, diripiuntque. Id omen pertinuisse arbitror ad captam deinde Urbis Romanæ, quod paulo post accidit, cladem. Nam Carolus Borbonius in Italiam à Carolo V. missus exercitu Romæ admoto Urbem, spretâ induciarum fide, obedit, captamque, dum inter primos conscendit muros, globulo plumbeo in femur ad inguina ictus & occisus, militibus, Lutheranis plerisque, fœdè diri-

Rayn. an.
1526. §.
6. 19.
Spond.
§. 4. 7.

Rayn, an.
1527. §. 16
22. 46.
Spond.
§. 2. 4.
6. 10.

diripiendam relinquit. (2) Clemen-
tem in arce Hadriani, quò se rece-
perat, obsessum Philibertus Arausi-
canus in locum Borbonii succedens
compellit ad deditionem durissimis
conditionibus, ac tamdiu habet in
custodia, quoad omnes impleat. Post
menses septem Clemens sibi timens
ab astu Hispanorum, mentitâ veste
simulatôque mercatoris habitu arce
egressus confugit Urbem Veterem.
Dein redintegratâ cum Carolo V. Rayn. an.
amicitiâ, Imperii coronam ei Bono- 1529.
niæ imponit solemni ritu, receptæ §.60.90.
que ejusdem auxilio Florentiæ Ale- Spond.
xandrum pronepotem suum, uti con- §. 1.
venerat, Ducem præficit. (3) Ex-
inde multò gravius fuit Clementi ne-
gotium cum Henrico VIII. Rege
Anglorum, qui Annæ Bolenæ ille-
cebris captus enixè petit, ut jubeat
conjugium suum cum Catharina Re-
gum Catholicorum Ferdinandi at-
que Elisabethæ filia, & Caroli V.
Cæsaris matertera esse irritum. Non
annuit Clemens, imò causam Romæ
cognoscendam suscepit, útque Regi Rayn. an.
amore furenti tempus esset ad resi- 1533.
piscendum, sententiam prorogavit §.65.78.
Mmm 4 ad 84.88.

Spond. ad triennium: sed vanâ omnino spe.
 §. 3. 4. 7. Namque incestæ Henrici cum Bole-
 10. 11. nâ nuptiæ, ac pervicax ejus adver-
 Rayn. an. sus Apostolicam auctoritatem contu-
 15 34 §. macia à Pontifice extorquent ana-
 4. 5 10. thema, nî intra mensem Catharinam
 Spond. uxorem legitimam recipiat, ejectâ
 §. 3. 5. 17 Bolenâ pellice. Aded Clemens in
 id præsertim studuit, ut Henricus ad
 officium redire, & Pontificiæ sen-
 tentiæ obtemperare commodè pos-
 set. (4) Tantâ Rex clementiâ non
 modò non avocatus ab incepto, sed
 in summum Pontificem exacerbatus
 supra modum, *Ordinum Angliæ de-
 creto auctoritatem Pontificiam per regnum
 abrogat, tributum annuum jam ab Ine-
 temporibus pendi solitum denegat, penam
 capitis constituit, si quis supremam pote-
 statem Pontifici adscribat: postremò Ec-
 clestasticos tam Angliæ, quàm Hiberniæ
 sacramento adigit, ut se tanquam Ecclie-
 siæ caput à Christo proximum agnoscant.*
 (5) Interim Pontifex Pisis solvens
 Gallicis triremibus, posito in prima-
 ria Eucharistiæ Sacramento, navi-
 gat Masiliam. Ibi cum Franciscol.
 Galliæ Rege congressus Catharinam
 Mediceam neptem suam matrimonio
 jun-

jungit cum Henrico filio ejus natu
 minori, Duci Aurelianensium, (6)
 agitque de Anglorum Rege revocan-
 do ab errore. Romam reversus pro-
 ponit *Protestantibus* conditiones cele-
 brandi Concilii, quæ ab iis rejiciun-
 tur. (7) Anno insequente 1534. VI.
 Kal. Octobr. moritur, cum in vivis
 fuisset annos sex & quinquaginta, in
 Pontificatu *decem, menses totidem, ac*
dies septem.

ANNOTATIONES.

(1) Sixtus V. anno 1590. III. Kal. Jan. aliã
 constitutione indulsit, ut iidem *Tituli*
 Venetis Clericis cuilibet Urbis Ecclesiæ in-
 servientibus essent loco *Patrimonii* à Tri-
 dentina Synodo imperati.

(2) Roma sexies direpta est. Primùm ab
 Alarico Gothorum Rege anno 459. seu 410.
 Innocentio I. Pontificè. Deinde ab Gen-
 serico Rege Wandalorum anno 455. Leone
 Magno regnante. Postea anno 546. à To-
 tila Rege Ostrogothorum, Ecclesiam ad-
 ministrante Vigilio Rursus ab Aistulpho Rege
 Longobardorum anno 755. in Pontificatu
 Stephani II. Præterea ab Saracenis Africae
 anno 846. Pontificatum gerente Sergio II.
 Demum ab exercitu Caroli V. anno 1527.
 sub Clemente VII. quæ direptio fuit om-
 nium foedissima.

(3) Carolus à Pontifice coronam sumpsit
 Mmm 5 an-

anno 1530. die natali suo, Feflo S. Mat-
thiæ. Nullus exinde Imperator legitur à
Pontifice Romano coronatus. Alexander
Mediceus Dux Florentinorum conftitutus
anno infequente.

(4) Natalis Alexander in Hift. Eccl. Sac.
XV. & XVI. art. 15. apud eos, qui ex
eventu facta metiuntur, imprudentie no-
tam incurrit Clemens VII. iudicijque
præcipitis inſimulatus eſt, quòd paucis poſt
latam ſententiam diebus Romæ reddita
ſint Henrici litteræ, quibus Pontificis
iudicio ſe pariturum pollicebatur, modò
Fidelium communionem minimè ſummoſcere-
tur, & à Cauſæ cognitione excluderentur
homines ſibi ſuſpecti, & Commiſſarii ſibi
non inſenſi Cameracum delegarentur, ea
excepturi, quæ pro ſua Cauſa proferre cu-
piebat. Qui poſt menſes unum & viginti
contigit Catharinæ Reginæ obitus, opi-
nionem auxit, quòd Pontifex nimid feſti-
natione ſententiam tuliffet. Eà ſiquidem
morte, ſi res integræ fuiſſent, finita con-
troverſa fuiſſet, cuius, inquiunt, præ-
properum iudicium Regem Regnumque in
ſchiſmatis draginem ſubmerſit. Malum
quidem illud Angliæ, quàm Romana Ec-
cleſiæ, longè funeſtius, Clemens diſ-
tinare non potuit, quem excuſat Pallavi-
cinus Cardinalis lib. 3. Hift. Conc.
Trid

Trid. cap. 15. *Sed etsi fortè peccasset Clemens in præclaram illam S. Augustini Regulam lib. 3. contra Parmenianum cap. 2. Cùm quisque fratrum, id est Christianorum intus in Ecclesiæ societate constitutorum, in aliquo tali peccato fuerit deprehensus, ut anathemate dignus habeatur, fiat hoc, ubi periculum schismatis nullum est: Nihil tamen contra equitatem peccasse dici posset, cùm Regis indomita libido, despecta matrimonii religio, abjecta reverentia in Ecclesiæ Caput pœnam anathematis mererentur. De gestis Clementis VII. hac in causa legendus Sanderus lib. 1. De Schismate Anglicano.*

(5) Thuanus Historiarum sui temporis lib. 1 §. 16. pag. 31. & 32. Vide annotat. 6. ad Gregorium III.

(6) Is postea Gallorum Rex, quo mortuo administratio propè summa Regni fuit penes Catharinam, viventibus tribus Regibus filiis ejus, Francisco II. Carolo IX. & Henrico III.

(7) Spondanus ad annum 1529. §. 10. *Statutum est in Concilio Spirensi à Ferdinando (Rege Hungariæ ac Bohemiæ fratre Caroli Cæsaris) & majori Principum ac Civitatum parte, ut ubi hæcenus decretum Cæsaris Wormatiæ contra hæreticos editum, observatum fuisset, deinceps quoque*

quoque servaretur; nihil amplius ullibi a Novatoribus inveheretur, donec fieret Concilium universale; Missa nusquam abrogaretur; nullibi admitteretur novum dogma Sacramentarium de Ecclesia. Cui decreto cum Joannes Elector Saxoniae, Georgius Brandenburgicus, Philippus Landgravius Hassiae, fratres Luburgici, aliique nonnulli Principes palam reclamarent, in confesso publico protestati sunt, se huic decreto minime assentiri. Unde & Protestantes sunt appellati: quod nomen postea ad universam sectam transiit. Vide Pallavicinum lib. 2. Hist. Conc. Trid. cap. 18. Thuanum lib. I. §. 19. p. 35.

CCXXII.

PAULUS III.

ANNO CHRISTI 1534.

CAROLI V. IMPERATORIS 16.

PRIMO comitali die, Octobris tertio decimo, Alexander Farnesius

Rayn. an. Romanus, sacri Collegii princeps, &
1534. Episcopus Ostiensis, annum agens
§. 1. 2. septimum & sexagesimum cooptatus
Spond. est, quem eximia atque inveterata vir-
§. 18. 20. tus, & praecllentes litterae magnopere
com-

commendabant, adeo ut Clemens eum sibi
 successorem testamento scripturum affir-
 maret, si Pontificatus hereditate pararetur.
 (1) Paulum III. se dici voluit, propterea quòd Paulo II. Pontifice
 natus esset. Commentum enim est, eum statim ab electione sua vocatum
 fuisse *Honorium V.* ac postea dum III. Nonas Novembris coronaretur, *Pauli*
 nomen sumpsisse. (2) Cùm Henricus VIII. Britanniae Rex, colentibus
 Romana jura infensus, sæviret in Catholicos sibi subjectos, atque
 inter cæteros Joannem Cardinalem Fischerum Episcopum Roffensem, ac
 Thomam Morum Regni Cancellarium publicè obtruncari jussisset,
 Paulus iterato anathemate damnatum privavit Regno, nisi intra diem no-
 nagesimum vel per se, vel per Oratorem Romæ diceret causam suam.
 Postea ad hæresum genus omne exterminandum indixit Concilium Oecumenicum.
 (3) Quod ut celebrari commodius posset, Nicææ Pedemontii Urbis cum
 Carolo V. & Francisco I. Gallorum Rege congressus, decennales inducias firmavit inter eos.
 Induciarum tempore nondum circum-

Rayn. an.
 1535. §.
 7. 10. 13.
 Spond.
 §. 14. 15.

Rayn. an.
 1536. §. 4.
 Spond.
 §. 15.
 Rayn. an.
 1538. §.
 13.
 Spond.
 §. 6.

cumacto, turbatus est status Ecclesie ex nece Petri Aloysii, cui Paulus III. pater anno 1545. Parmam & Placentiam attribuerat beneficiario jure, acceptis in locum illarum permutationis titulo Camertium Principatu, ac Nepete Dominio, ex quibus majores, quàm ex Parma & Placentia, census tunc redibant. (4) Cum enim Petro Aloysio interfecto Carolus V. contenderet, Urbes illas pertinere ad Mediolanensem ditionem, similitas inter Pontificem & Cæsarem orta est. Factum inde, ut toto Pauli III. Pontificatu Concilium anno 1545. Tridenti jam inchoatum: post decem

Rayn. an.
1548.

§. 50. 64.

Spond.

§. 4.

Rayn. an.
1549. §.

9. 11. 23.

48. Spond

§. 12.

celebratas *sessiones* intermitteretur. Hæc inter Cæsar ut discordias sedaret in Germania gliscentes Religionis causâ, formulam quandam doctrinæ & ceremoniarum, *Interim* nomine appellatam, anno 1548. promulgavit, servandam ab omnibus, donec Concilium Oecumenicum rem totam definiret. (5) Paulus quoque in munus assignatum sibi à Deo incumbens, *Congregationem Inquisitionis sacre* anno 1542. primus instituit. Probaturum

tum jam decessori suo sacrum *Capuc-
cinorum* Ordinem rursus confirmavit.
Librum itè, qui *Exercitiorum Spiri-
tualium* appellatur, compositum ab
S. Ignatio Societatis Jesu conditore
communivit auctoritate Apostolicâ.
Ecclesiasticæ disciplinæ fanciendæ
Cætum instituit quatuor gravissimo-
rum & doctissimorum Cardinalium,
Contareni, Caraffæ, Sadoleti, &
Poli, (quibus Præsules quinque in
primis peritos addidit) qui offerrent
capitulatim collecta libello ea, quæ
præcipuè emendatione digna vide-
rentur. (6) Consuevit etiam super
mensam præstantes Philosophos at-
que Theologos inducere, & ipsemet
ponere de quo disputarent; quibus
rebus & regendi mores, & veritatis
indagandæ ardentissimum studium si-
gnificavit. Cùm annos *quindecim &
dies duodetriginta* regnâset, IV. Idus
Novembr. anno 1549. senio curis-
que confectus decessit, Pontifex, si
propensiosem erga suos charitatem
excipias, longè maximus.

ANNOTATIONES.

(1) Jovius lib. 32. Historiæ sui temporis
pag. 88.

(2) Thua-

(2) Thuanus Hist. lib. 1. §. 12. pag. 25.
*Onufrius V. primùm, mox Paulus III.
 dici voluit. At nullus Pontifex fuit
 Onufrii nomine.*

Conc.
 Oecum.
 XVIII.

(3) Mantuam primùm anno 1536, dein
 Vincentiam anno insequente: cum ne in
 eum quidem locum consentirent Germaniæ
 Principes, anno 1542. Tridentum, quæ
 Urbs est in Germaniæ & Italiæ finibus, Con-
 cilio celebrando assignavit. Celebrari ce-
 ptum anno 1545. Idibus Decembr. Domi-
 nicâ tertiâ Adventûs, imperante Carolo V.
 & curâ ingenti trium Romanorum Pontifi-
 cum Pauli III. Julii III. & Pii IV. anno de-
 mum 1563. absolutum. *Adjunt, ut
 ait Villepandus apud Bellarminum
 lib. 1. De Conciliis cap. 5. sex Cardi-
 nales, quatuor Legati, Patriarche tres,
 Archiepiscopi triginta duo, Episcopi du-
 centi viginti octo, Abbates quinque, Ge-
 nerales Ordinum ministri septem, Episco-
 porum procuratores plurimi. Concilii
 Præsides quatuor summorum Pontificum
 Legati. Constat sessionibus quinque &
 viginti. Paulo III. regnante decem cele-
 bratæ. Ex his octo habitæ Tridenti, duæ
 verò Bononiæ, quo, contagione Triden-
 tinam Civitatem affigente, Concilium
 translatum est. Ab Julio III. Tridenti rur-
 sus anno 1551. instauratum, sed post sex
 celebratas sessiones propter bella intermis-
 sum. Tandem anno 1562. redintegratum*

est operâ Pii IV. & novem *sessionibus* quæ aliis additæ numerum *Sessionum* quinque & viginti explevere, absolutum, Ferdinando I. imperante anno 1563. septimo ac vicesimo, postquam à Paulo III. Mantuam indictum fuerat, à prima verò Tridentina sessione decimo octavo Illius decretis Patres, quibus id jus erat, ducenti quinquaginta quinque subscripsere. Pius IV. ejus acta confirmavit anno insequente, Constitutione editâ VII. Kal. Febr. cavique, ne ulli in Concilium Commentarii ac interpretationes ederentur. Idemque Constitutione aliâ editâ XV. Kal. Augusti edixit, decreta ejus *ad reformationem jusque positivum duntaxat spectantia à Kal. Maji proxime præteriti omnes obligare cœpisse.* Oecumenicum fuisse non negant nisi ii, quorum prava doctrina damnatur.

(4) Id probat Pallavicinus lib 5. Historiæ Concilii Tridentini cap. 14. num. 14. pag. 493.

(5) Spondanus ad an. 1541. §. 5. *Fuerunt plura hujusmodi Interim in Religionis rebus à Carolo Hæreticis Germania diversis temporibus, quousque celebraretur Concilium, concessa, sed hoc famosissimum, quod per antonomasiam id nominis obtinuit, factum est anno 1548. cum jam Concilium Tridentinum haberetur. Complectebatur autem, ut ait idem Spondanus ad annum memoratum 1548.*

N n n

§. 4.

§. 4. & 5. *capite viginti sex de præcipuis Religionis Christianæ dogmatibus, de Sacramentis, & œconomia, ac ceremoniis Ecclesiæ: etique datus titulus Interim ex eo, quod præscriberet formulam doctrine & ceremoniarum in Germania tenendam, interim dum de universa religione in Concilio universali esset definitum. Pleraque omnia, duobus illis articulis exceptis, quibus conjugium permiffum Sacerdotibus & Eucharistia sub utraque specie Laicis concessa, possent dici Ecclesiæ Romanæ doctrinæ consentanea.* Istiusmodi formulam seu libellum à Pontifice improbatum confutarunt Scriptores tum Catholici, tum Hæretici, ut est apud eundem Spondanum §. 7. & Pallavicinum lib. 10. Hist. Conc. Trid. cap. 17.

(6) Memoratus libellus recitatur à Natali Alexandro in Hist. Eccl. Sæc. XV. & XVI. cap. 2. art. 16.

CCXXIII.

JULIUS III.

ANNO CHRISTI 1550.

CAROLI V. IMPERATORIS 32.

CUM duos amplius menses diversis sententiis certatum esset, contra spem omnium VI. Idus Februar. anno piaculari 1550. Pontifex declaratus est *Joannes Maria de Monte, Aretinus*, qui *Julius III.* nominari voluit. Ut id præstaret, quod inter Cardinales convenerat in ipso Conclavi ante Pontificis electionem, Parmam Octavio Farnesio restituit. Idem quod in Synodo Tridentina Legatus *Fabrum, Lainem, & Salmeronem* Theologos Apostolicos familiariter noverat; multaque tum ex iis, tum ex aliis de Societatis *Jesu* instituto didicerat; Ignatio supplicanti multa in Societatis incrementum ac rem admodum liberaliter tribuit. Nec enim solum prioris Pontificis de Ordine eo judicia & acta firma rataque voluit esse, verum etiam eundem Ordinem novis insuper ipse testimoniis atque decretis ornavit. (1) Idem primus omnium cavisse dicitur, ne cui liceret libros

Rayn. an.
1550 §.
3.7.46.
Spond.
§.1.2.3.

Nnn 2

Lu-

Lutheranorum, aliorumve hæreticorum legere aut habere apud se. Cavet etiam, ne in Cardinalium numero fratres duo essent eodem tempore. Vetuit, Hebræos *volumen Ghemarot Thalmud nuncupatum, nonnulla indigna, & legem divinam, orthodoxamque Fidem offendentia continens* retinere. (2) Concilium Tridentinum instauravit, quod post sex celebratas *sessiones* intermissum est ob Parmense bellum exortum inter Carolum V. & Regem Christianissimum Henricum II. in cujus fidem Octavius Farnesius se contulerat. Collegium seu Seminarium Clericorum in Urbe cõdedit, ei que S. Ignatium Lojoram præfecit, ut alti atque educati in eo Germani bonæ indolis adolescentibus, ac deinde Germaniæ Ecclesiis Sacerdotes præpositi, labantem in regione ea Catholicam Fidem sustinerent, eversamque restituerent. (3) Ubi intellexit, Mariam filiam Catharinæ uxoris Henrici VIII. post mortem fratris Eduardi VI. imperium apud Anglos suscepisse, curam omnem intendit, ut Regnum illud cum Ecclesia Romana rursu

Rayn. an.

1551.

§. 4. 66.

Spond.

§. 3.

Rayn. an.

1553.

§. 1. 6.

7. 48.

Spond.

§. 9. 11.

rursus conjungeret. Id quod fecit
 successu planè secundo. Sed, cùm
 speraret, se propediem suscepturum
 legationem solemnem testandæ erga
 Pontificem Romanum obedientiæ &
 observantiæ ab Anglis jam destina-
 tam, fato concessit X. Kal. April.
 anno 1555. Vixit annos amplius se-
 ptem & sexaginta, Pontifex fuit an-
 nos quinque, mensem, & dies sexdecim.

Rayn. an.

1554. §.

4. II.

Spond.

§. 3.

Rayn. an.

1555.

§. 12.

Spond.

§. 4.

ANNOTATIONES.

(1) Joan. Petrus Maffejus in Vita S. Igna-
 tii Lojolæ lib. 4. cap. 19.

(2) Const. 24. tom. 1. Bullarii pag. 304.
 ubi §. 2. adjicit, *Hebræos in memoriam
 Passionis Dominicæ à sancta Matre Ec-
 clesia tolerari, ut aliquando mansuetudine
 nostrâ allecti ad verum Christi lumen, di-
 vino afflante Spiritu, convertantur.*

Clemens quoque VIII. Constitut. 20. §.
 1. tom. 3. Bullarii pag. 24. approbavit in-
 novavitque Constitutiones Gregorii IX.
 Innocentii IV. Honorii IV. Joannis XXII.
 Julii III. Pauli IV. & Gregorii XIII.
 qui sæpius impium illud Thalmud nun-
 cupatum, & alia similia reprobata & de-
 testanda scripta & volumina damnarunt,
 & retineri prohibuerunt.

Non 3

(3) Id

(3) Id Seminarium seu Collegium Germanicum, uti appellant, regia deinde et planè Apostolicà liberalitate ditavit & auxit Gregorius XIII. Pallavicinus Hist. Conc. Trid. lib. 13. extremo capite §.

CCXXIV.

MARCELLUS II.

ANNO CHRISTI 1555.

CAROLI V. IMPERATORIS 37.

MARCELLUS II. *Cervinus* Politanus Roberti Cardinalis Bel-

larmini avunculus, fulgens adhuc

legatione ad Concilium Tridentinum

Pauli III. nomine, anno 1555. V.

Idus April. Pontificatum obtinuit

ingenti bonorum omnium gaudio.

(1) Verum brevi ea lætitia cunctis

ëvanuit. Siquidem *altero & vicesimo*

die Pontificatûs, anno ætatis quin-

quagesimo quarto apoplexiâ oppres-

sus, Kal. Maji decessit. Calamita-

tem hanc tota Romana Civitas tulit

acerbissimè. Tantam Marcellus fe-

cerat suî expectationem. Nomen

non mutavit ductus pietate erga in-

clytum Pontificem & martyrem S.

Marcellum I. (2) Contestabatur, se

nun-

Rayn. an.

1555. §.

13. 14. 16

18. 20.

Spond.

§. 5. 6. 7.

nunquam permissurum, ut quibus demandata esset cura animarum, ii ab suis Ecclesiis abessent, aut politica munia obirent. Quare *Laicis* mandare decreverat Reipublicæ pro-curationem. Consanguineis adeo nihil indulgit, ut neminem ex iis, ne fratrem quidem, Romam venire passus sit, duosque Nepotes, quos in Urbe educabat, ab nemine officii causâ conveniri voluerit, nec in conspectum suum Pontificatûs tempore unquam admiserit. (3)

ANNOTATIONES.

(1) Natalis Alexander in Hist. Eccl. Sæc. XV. & XVI. cap. 1. art. 17. Marcello vitio vertit P. Suavis magnam quandam genethliacæ artis fiduciam, quâ sibi Summum Pontificatum, de eo palam locutus, & in ipso postea diuturnitatem, rerûmque, quas apud se digesserat, successum spopondisset; in quibus ab inopinato vitæ exitu illico se delusum agnoverit. Sed Suavem mendacii convincit Cardinalis Pallavicinus lib. 13. Hist. Conc. Trid. cap. 11. tum ex Marcelli vita

N n n 4

ante

antè acta, quæ summis Christiana Reipublicæ impensa negotiis, in quolibet curricula sui vestigio nonnisi prudentiam, maturitatem, animique soliditatem ostendit: & quodd in Narrationibus de brevi ipsius Pontificatu editis, ne una quidem vocula deprehendatur, quæ hanc laudem offuset, tum ex epistola Seripandi Salernitani Archiepiscopi ad Camajanum Festinum Episcopum 9. Maji anno 1555. data. In ea epistola is narrat, cum sæpius intento animo res à Cervino gestas recolisset, hanc secum ratiocinationem habuisse: Si Cervinus ad Pontificatum aspirabat, & simul ità se gerebat, omnium mortalium hebetissimus erat: si apicem illum ascendere hic curabat studio virtutis, non tam homo erat, quàm Angelus humanæ specie indutus. Illi nimirum eâ ætate quadrabat, quod olim de Catone dicebatur: O te felicem Marce Porci, à quo nemo audet quidquam inhonestum petere! Atqui post longissimam cum Cervino familiaritatem, quo pacto potuisset ità ratiocinari Seripandus, si palam ille, ut pro certo Suavis assumit per Astrologicas observationes Pontificatum sibi prædixisset? Denique

Denique Suavis calumniam refellunt Scriptores illustres, qui Marcelli II. sanctitatem prædicant.

(2) Hanc rem P. Suavis, ut est apud Pallavicinum lib. 13. Hist. Conc. Trid. cap. 11. num. 2. admiratur tanquam novam & inusitatam Prorsus ineptè; cum paulò antè Hadrianus VI. Oratoris Cæsarei persuasione pristinum *Hadriani* nomen retinuerit, ductus virtutibus & famâ Pontificum ejus nominis. Nec minùs idem obtrectator ineptit, cum morem nominis mutandi à Romanis Pontificibus servatum carpit tanquam ambitiosum. Nemo enim ipso meliùs scire debuit, *Fratres* ipsos, qui quidem *humilitatem* eximiam profitentur, eandem consuetudinem servare. Et verò *humilitas*, non superbia Romanorum Pontificum nominis mutandi morem induxit, ut animadvertit Baronius ad an. 1009. §. 3. & colligitur ex epitaphio Sergii IV. apud eundem Baronium ad an. 1012. §. 1. Is enim omnium primus, cum Petrus diceretur, nomen mutavit, quòd non auderet nomen gerere Apostoli, quem Christus ipse primum suum in terris Vicarium constituerat. Vide annotat. 1. ad Sergium II. & annotat. 2. ad Joannem XII.

(3) *Interpellatus, an in Palatium ex privatis ædibus ducendi essent*: Quid, inquit, illis cum Palatio? eorumne id patrimonium est? Spondanus ad an. 1555. §. 6.

N n n 5 CCXXV.

CCXXV.

PAULUS IV.

ANNO CHRISTI 1555.

CAROLI V. IMPERATORIS 37.

PAULUS IV. Neapolitanus *Jomnes Petrus* Cardinalis *Caraffa* antea dictus, qui cum *Teatinus* esset Episcopus. Ordinem instituerat *Clericorum Regularium*, quibus *Teatinis* inde cognomen, anno 1555. X. Kal. Junii Festo Ascensionis Christi in Caelum vicariam ejus in terris personam sustinere cepit. (1) *Ætatis* erat jam exactæ, annos natus undecoginta: sed vegetum ingenium in vivido pectore vigeat, virebatque integris sensibus. Hic cum propter severitatem metui se nimium animadvertisset, initio lautum se ac magnificentem præbuit, postea ita se gessit, ut & Cleri sapiens censor, & Cardinalium prudens emendator, ac delicia Populi Romani haberetur, ponereturque ob eam causam ei statua in Capitolio. (2) Regum Angliæ Philippi & Mariæ Legatos petentes veniam errorum suscepit, quorum Principum

Rayn. an.

1555. §.

21. 22.

25. 27.

48.

Spond.

§. 8. 9.

10.

pum decus ut augetur, paucis antè diebus Hiberniam donârat *Regni* titulo. Eodem anno 1555. Carolus V. Regni & Imperii curam pertæsus, utroque se abdicavit, & quidem Imperii coronam posuit ipso die Festo S. Matthiæ, quo die non ità pridem Bononiæ à Clemente VII. ei imposta fuerat. Regnum capeffivit Philip-
 Rayn. an. 1558. §. 8. 23.
 Spond. S. 7. 8.
 pus II. filius, Mariæ Anglorum Reginae maritus: ad Imperium frater eius Ferdinandus I. Archidux Austriae septemviralibus Comitibus anno 1558. S. 7. 8. evectus est. Hanc electionem approbare abnuvit Paulus, missumque ab Ferdinando Oratorem suscipere recusavit, ratus se id facere non posse sinè Apostolicæ auctoritatis detrimento. Non una traditur ejus rei causa, sed ea potissimum, quòd neque abdicatio Imperii à Carolo, neque cooptatio Ferdinandi à septemviris Electoribus fieri potuisset sinè consensu Pontificis, cùm Imperium non nisi morte Cæsaris vacare censeatur. (3) Sed conservandæ ac restituendæ Catholicæ Religionis multò intentiorem habuit curam. Nam Hebræos in secretum à Christianis locum

eum

cum oppidatim coëgit, quemadmodum à Religiosissima Venetorum Republica acceperat. Voluit eosdem, viros quidem pileum; foeminas autem velum glauci coloris gerere, quo signo internoscerentur. (4) Adiecit, ne haberent nutrices, ancillas, famulosve Christianos, ne Dominicis, Festisque diebus munia sua publice obirent, néve luderent cum Christianis. Vetuit etiam Medicos Judæos, vocatos licet rogatosque, morbis Christianorum curationem adhibere. (5) Super hæc Tribunali *Inquisitionis Sacræ*, quo terribiliorem præberet formam, addidit auctoritatem decernens, ut non de hæresi solum, sed aliis etiam criminibus quibusdam cognosceret ac judicaret. (6) Statuit item pœnas in ambientes Pontificatum. (7) Ne quis verò hæreticus error in animos Fidelium ex impiorum librorum lectione obreperet, eorum indicem per Inquisitores confectum edidit. (8) *Primus fuit, qui Palatinas conciones instituit. Ad cultum discipulorum augendum multa sancivit: & primò abrogatis, quæ tunc ad Aulæ gustum breviores preces recitabantur, ex antiquioris*
Bre.

Breviarii forma persolvi ab omnibus statas Deo laudes jussit. (9) Festum quoque Romanæ Cathedræ S. Petri jam exoletum revocavit, ac præcepit XV. Kal. Februar. celebrari, professus se id facere hæreticis refellendis, qui negarent aliquando Romæ fuisse Apostolorum Principem. Ubi de vitis nepotum ex fratre, compertum habuit, ea in sacro Cardinalium cœtu detestatus, emissio decreto unumquemque cum familia intra dies duodecim Româ excedere jussit, & Cardinalem quidem Lavinium, Palliani Ducem Galesium, quod oppidum nuper emerat ab Julio Roboreo, Montisbelli Marchionem in Marchionatum suum positum in Æmilia omni auctoritate exutos relegavit, adjectâ in singulos, si inde discederent, perduellionis pœnâ. Unum apud se retinuit Alphonsum Cardinalem Caraffam, filium Marchionis Montisbelli, annos natum duodeviginti, eximiæ probitatis & indolis egregiæ adolescentem. (10) Paulò antequam decederet, vocatos ad se Cardinales hortatus est, ut *sanctissimum* (sic enim vocabat) *Inquisitionis Officium* commendatum haberent.

De.

Rayn. an.
1559. §.
30. 31.
35.
Spond.
§. 1. 32.

Decessit autem anno 1559, XV. Kal. Septemb. post quadriennium, mensis duos, dies septem & viginti, quam Pontifex esse cœperat.

ANNOTATIONES.

(1) Oldoinus in addit. ad Ciaconium tom. 3. pag. 827. *Neapolitana Civitas ac Clerus Pontificem exorârunt, ut Civitatem Antistite alio in ejus locum provideret; at Paulus benignè respondit: Ecclesiam illam non vacare, vivere adhuc eorum Archiepiscopum: Nos, qui usque adhuc singulari profecuti sumus amore patriam, ac Ecclesiam sponsam, nos illi in posterum eodem affectu præerimus. Vide annotat. 1. ad Clementem II.*

(2) Hanc post Pauli IV. obitum dejectam idem populus Romanus, qui eam statuerat, furens ob confirmatum ab eo auctoremque auctoritate tribunal Inquisitionis sacre. Dejectam reposuit Clemens XI. & basim sub ea collocavit, inscripsitque, *Paulo IV. Pont. Max. scelerum vindici integerrimo, Catholice Fidei acerrimo propugnatori.*

(3) Pallavicinus lib. 14. Histor. Conc. Trid. cap. 6. num. 5. & seqq.

(4) Id statutum antea à Concilio Oecumenico XII. Lateranensi IV. can. 68. Vide annotat. 4. ad Innocentium III.

(5)

(5) Constitutione 3. §. 10. tom. 1. Bullarii, quam confirmarunt Pius V. Constit. 6. Gregorius XIII. Constit. 68. Clemens VIII. Constit. 19.

(6) Qui paucis antè annis cùm esset Cardinalis Paulo III. auctor in primis fuerat, ut Congregationem sex Cardinalium institueret juvandis totius Orbis Inquisitoribus, idem factus Pontifex Congregationem eandem constabilivit *instituitque*, referente Victorello in addit. ad Ciaconium, *ut ejus Tribunalis cause, quæ delectorum Cardinalium auctoritate terminari solebant, coram Romano Pontifice die semel in hebdomade statuto cognoscerentur.* Huic Congregationi, ut ait Sixtus V. constitut. 74. §. 1. *ob summam rei gravitatem Romanus Pontifex præsidere solet.* Vide Joan. Bapt. Card. de Luca in eo libro, qui inscribitur *Il Cardinale Pratico*, cap. 25.

(4) Constit. 16. §. 1. tom. 1. Bullarii pag. 825.

(8) Spondanus ad annum 1557. §. 5. *Incorruptam, quantum in se erat, religionem Christianam conservare volens, plurimâque mala ex impiorum librorum lectione provenire cognoscens, librorum Indicem per Inquisitores fieri curavit, quem deinde anno 1550. impressum publicavit,*
deinde

libros eo contentos gravi anathemate vel
legi vel haberi prohibens, primisque exi-
stens, qui universalem omnium pernicio-
forum librorum cujuscunque argumenti,
etiãque profani à quibuscunque etiã-
que religione Catholicis scriptorum,
vel etiam à suspectis typographis de qu-
cunque arte editorum indicem contexere
studuerit; cum ad eum usque diem libri-
rum prohibitiones tam à Pontificibus, quam
Imperatoribus factæ, nunquam excessissent
terminos librorum hæreticorum; aliove pe-
stilentibus legi prohibiti fuissent, nisi quo-
rum auctores etiam damnati extitissent
..... Illud in hoc Pauli Indice rigi-
dus visum, quod pœna legentibus libros
eo catalogo comprehensos ac prohibitos de-
nunciata erat excommunicatio lata senten-
tiæ Pontifici reservata; privatio atque
incapacitas quorumcunque munerum ac
Sacerdotiorum, perpetua infamia cum ali-
is pœnis arbitrariis. Quo factum est, ut
Pius IV. Pauli successor rigorem hunc
temperans, totum illud librorum ne-
gotium ad Consilium retulerit. In-
terim tamen Petrus Paulus Vergerius
infamis ille apostata adversus hunc Pauli
indicem, aliosque librorum hæreticorum
jam antea à Theologis Parisiensibus, Lo-

vanientibus, & Hispanicis promulgatos, ita Latine atque Italicè debacchatus est, ut quamvis nusquam non insaniat potius quam scribat, in libellis tamen contra hujusmodi catalogos furori suo omnes habenas laxaverit. Cujus ac similibus amentiam appositè tetigit contuditque Jacobus Greſerus in suis commentariis. De librorum hæreticorum & noxiorum prohibitione. Vide Pallavicinum lib. 15. Hist. Conc. Trid. cap. 18. num. 2.

(9) Oldonius id addit. ad Ciaconium tom. 3. pag. 829. & 831.

Bona divinæ Psalmodiæ extremo capite 18. De Breviarii notione legendus Pithæus ad leges Francicas, itémque Greſerus lib. 1. in Codinum. Cur verò liber Divinorum Officiorum hanc nomenclaturam sortitus sit, explicant viri docti Alardus Gazæus in annotat. ad Cassianum De Institutis Renuntiantium lib. 4. cap. ult. & Leonardus Lessius De justitia & jure lib. 2. cap. 37. dubit. 8. Continet enim omnes Psalmos, qui sunt compendium totius Scripturæ, tum selectissima quæque complectitur ex utroque Testamento, insigniorem Sanctorum Patrum doctrinam, præcipua Sanctorum
 Ooo
 gesta

gesta, Hymnos, & Orationes. Ad-
derim ego Breviarium dici, quod in eo
concise, ac sine musicalibus notis ea om-
nia conscripta sint, quæ in Antiphonariis,
aliisque libris Choralibus magnis caracte-
ribus ad usum cantantium comprehendun-
tur. Denique Breviarii nomen ad Officium
divini brevitatem referri potest: nam illud
prolixum non esse, & longum injuria li-
ci, rectè evincit lib. 1. De horis Cano-
nicis cap. 4. Oliverius Bonartius, con-
statque evidenter ex collatione hodierni
Breviarii post Pium V. cum antiquiori-
bus, quæ multò prolixiora sunt. Imò et-
iam vetus Romanum à Fratribus Fran-
scanis olim abbreviatum fuisse, Radul-
phus Tungrensis conqueritur libro De
Canonum observantia proposit. 22.
& alibi passim. Alii alia, sed nemo for-
tasse rem, ut dicitur, acu tangit.

(10) Pallavicinus lib. 14. Hist. Concil.
Trident. cap. 7.

Victorellus in addit. ad Ciaconium tom.
3. pag. 818. *Nepotibus pulsus dixit al-
quando: Nunc dicendum & scribendum
Pontificatus anno primo: tunc enim Pon-
tificatum ordiri sibi videbatur.*

CCXXVI.

PIUS IV.

ANNO CHRISTI 1559.

FERDINANDI I. IMPERATORIS 2.

NOcte sequente diem Christi Domini Natalem anno 1559. in Petri sede collocatus est *Joannes Angelus Medices* Mediolanensis, vir ætate & usu doctus. *Pius IV.* dici voluit, & die festo Epiphaniæ de more coronari. Initio ipso Pontificatûs colatam Ferdinando I. Imperatoriam dignitatem ratam habuit, ejusque tanquam legitimi Imperatoris Legatos honorificè excepit: namque *sublato è vivis Carolo V. Cesare, sublata quoque erant difficultates, quas Paulus IV. objecerat.* (1) Triste deinde exemplum edidit: sed in posterum salubre Pontificum propinquis, ut discerent populos sibi creditos clementer habere, & publica negotia administrare pro Ecclesiæ dignitate. Siquidem in Caraffas Pauli IV. ex fratre nepotes majestatis damnatos animadvertit pœnâ mortis. Carolum Cardinalem jussit laqueo in carcere

Rayn. an.

1559. §.

38.39.42

Spond.

§. 37.

Rayn. an.

1560. §.

2.68.97.

Spond.

§. 1. 2.

§. 1. 2.

§. 1. 2.

Rayn. an.

1561.

§. 1. 8. 9.

80.

Ooo 2

ne-

necari, & Joannem ejus fratrem ce-
vice in vinculis cæsâ, unâ cum aliis
eodem supplicio affectis, ad pontem
Aelium exponi. Mitius actum cum
Alphonso Cardinali ejusdem Pauli
IV. pronepote, qui vitam obtinuit
multatus pecuniâ ingenti. Idem Pon-

Rayn. an. 1562. §. I. 105. Spond. §. I. 21. tiffex Concilium Tridentinum per an-
nos decem intermissum instauravit,
& novem *sessionibus* absolutum emisso
diplomate confirmavit. Approba-
vit etiam indicem librorum prohibi-

Rayn. an. 1564. §. I. 3. 50. 53. Spond. §. I. 2. tifici Concilii Patribus confectum. In-
stituit Congregationem octo Cardi-
nalianum, qui ejusdem Synodi decreta
executioni mandanda curarent, eo-
rum interpretatione sibi reservata.

(2) Idem vetuit Cardinalium & Lega-
torum domus improbis esse pericu-
gium. (3) Et quia cum gravi morbo
laboraret, sermo manaret de succes-
sore ejus eligendo in Concilio cavit,
ne alibi quàm Romæ summus Ponti-
fex crearetur, néve ab aliis, quàm
à Cardinalibus, penes quos tantum
esset jus Pontificis eligendi. Redim-
tegratâ insuper lege latâ à Bonifacio
II. decrevit, Romanum Pontificem
non

non posse sibi successorem eligere, neque adiutorem sibi adsciscere postea successurum in locum suum, quamvis in id Cardinales consentirent. (4)

Anno 1564. Venetos, quod prompto libentique animo Concilium Tridentinum suscepissent, summo opere commendavit, eorum exemplum aliis Principibus imitandum proposuit, utque egregiâ aliquâ significatione præsentibus ac posteris eximiam in eos voluntatem testatam relinqueret, sponte, atque, ut ajunt, motu proprio Reipublicæ amplissimas, ingentibusque substruccionibus insignes Divi Marci Ædes olim à Paulo II. excitatas dono dedit, litteris adjectis, quibus Venetorum pietatem, religionem, ac præclara in Apostolicam Sedem merita extulit. (5) Mortem obiit

anno insequente 1565. nocte, quæ quintum Idus Decembris subsecuta est, annos natus amplius sex supra sexaginta, post Pontificatum quinquenni, mensum undecim, ac dierum quindecim. Moriente adfuere sanctissimi viri duo Philippus Nerus, & Carolus Cardinalis Borromæus sororis filius, qui etiam Ecclesiæ sacramenta ipsi administravit.

Ooo 3

NA.

Rayn. an.
1565. §.
28.
Spond.
§. 19.

ANNOTATIONES.

(1) Raynaldus ad an. 1559. § 42.

(2) Constitut. 81. Sixtus V. Constitut. 74. eidem Congregationi potestatem fecit etiam interpretandi, sed ea duntaxat, quae ad formationem morum, non quae ad sacra dogmata pertinerent. Vide Zegeri Van-Espen Jus Ecclesiasticum Univerſum Part. 1. tit. 22. cap. 5.

(3) Constitut. 47. quam ratam jussit esse Gregorius XIII. constitut. 12. innovavitque Sixtus V. poënis adjectis constitut. 6.

(4) Raynaldus ad an. 1561. §. 9. *Occasionem hujus sanctionis restituendae potius, quam instituendae, cum jam olim in Concilio Romano sub Bonifacio II. emanaverit, videtur ex parte innuere Virollellus in additionibus ad vitam Pii IV. quam Diana par. 10. tract. 5. De potestate Pontificis eligendi sibi successorem retulit, quem Lector sciendi cupidus consulere potest, inveniētque agitatam inter Canonistas quaestionem, sitne hoc jure, ut vocant, Divino, an Canonico, vel naturali interdictum: quam etiam controversiam doctissime more suo expendit Prosper Fagnanus in 2. part. primi Decretal. cap. Accepimus De pactis num. 16. Vide Pii IV. constitutionem 63. quā predecessorum suorum Alexandri III. Gregorii X. Clementis V. Clementis VI. & Julii II.*

constitutiones de electione Pontificis innovat, declarat, supplet. Vide etiam annotat. I. ad Bonifacium II.

(5) Andreas Maurocenus Histor. Venet. lib. 8. ad an. 1564. pag. 329.

CCXXVII.

S. PIUS V.

ANNO CHRISTI 1566.

MAXIMILIANI II. 2.

PIO V. antea *Michaëli Ghislerio*, in Boschi oppido Derthonensis Diocesis in Insubria nato, Catholicæ Ecclesiæ curam anno 1566. VII. Idus Lader-
 Januar. Cardinales tradiderunt. Re- chius an.
 nunciatum Pontificem stupor silen- 1566.
 tiûmque defixit. Rogantibus cau- pag. 1. §. 1
 sam respondisse ferunt: *Se in mo- pag. 2. §. 5.
 nasterio viventem sibi & Deo optimè de p. 5. §. 13.
 æterna salute sperasse, creatum Episco- p. 18. §. 52.
 pum & Cardinalem cœpisse timere, ele- p. 26. §. 61.
 ctum Pontificem pœne desperare. (1) Spond.
 Quibus verbis significavit, quàm §. 1. 4.
 ægrè susciperet datum sibi Sacerdo- 5. 27.
 tium summum. Sed ille tamen ni-
 hil tale recusandum ratus, in quo*

Ooo 4 di-

divina quædam vis apparebat & providentia, onus subiit Pontificale, & Caraffis, unde dejecti fuerant, statim, restitutis, totum se Ecclesiarum rationibus addixit. Huc præsertim incubuit, ut Sacrosancti Concilii Tridentini decreta ubique gentium promulgarentur, & inducerentur in morem. Renovatâ Innocentii III constitutione cavet, ne Medici eos curarent, qui post diem tertium ab initio morbi non expiâssent peccata sua per Sacramentalem Confessionem. (2) Abrogavit factam Latinis Græco ritu, & Græcis Latino potestatem sacrificandi, & Divina Officia peragendi. (3) *Ad augendam Belgarum religionem munificata primus omnium consecravit, sacrosque ejusmodi nummos gestantibus Indulgentias concessit:* (4) *Albanumque Ducem literis ac pecuniâ in Geusios animavit, ejusque precibus attribuitur victoria ab eodem Albano Duce reportata: quare pro ea gratias Deo solemnî ritu egit, & Galerum ac Gladium Pontificiis precibus sacros eidem Albano Duci transmisit.* (5) *Erga Mariam quoque Stuartam Scotiæ Reginam, quam Elisabetha Regina*

An-

Anglorum per summam injuriam miserat in carcerem, & amantissimi Patris & liberalissimi Principis partes implevit. Regem pariter Christianissimum Carolum IX. gerentem bellum adversus Hugonotos milite juvit & pecuniâ. (6) Neque interea Ecclesiasticæ ditionis curam dimisit. Namque edidit constitutionem subsignatam manu, firmatâque jurejurando Cardinalium, quâ prohibuit, ne in posterum liceret Urbes, aliâve Apostolicæ Sedis loca abalienare, aut fiducia dare, aut si qua reverterentur ad Pontificem, jure beneficiario possidenda aliis concedere: (7) quam constitutionem successores ejus & ratam jusserunt & amplificârunt. Judæos expulit Ecclesiæ ditione totâ, Urbe Româ & Anconâ exceptis. Anno 1569. VI. Kal. Septembris Cosmum Mediceum Florentiæ Ducem titulo auxit *Magni Ducis Hetruriæ*, regiâ coronâ dono missâ, quâ ipse, ejusque successores uterentur. (8) Itaque insequenti anno III. Nonas Martii Pius ipse Ducem Romæ in sacello Pontificio inauguravit solemnî ritu, nequicquam per

Spond.
an. 1569.
§. 10. 11.

O o o 5

Ora-

Oratorem intercedente Cæsare, cu-
jus exostulationem Pontifex repu-
lit his verbis: *Quoniam jure Imperato-
res ipsi vel sunt vel appellantur Imperato-
res, nisi ex Apostolica Sedis auctoritate*

An. 1570.
§. 3. 23.

(9) Anathemate perculit Elisabe-
tham, quæ arreptâ in Anglia tyranni-
de vexabat colentes Romana sacra:
eandemque pœnam edixit, si quis An-
glus ei deinceps obtemperaret. S.
Thomam Aquinatem Ecclesiæ Do-
ctorem jussit, & Sixti IV. atque Tri-
dentinæ Synodi decreta de Concep-
tione B. Mariæ Virginis confirmavit,
*liberam cuique facultatem relinquens opi-
nandi hujus controversiæ quamlibet partem,
prout vel magis pium, vel magis probabi-*

An. 1571.
§. 21.

le judicaret. (10) Ejusdem auspiciis
ac precibus relata est ad Echinadas
victoria de sempiterno Christiani no-
minis hoste Turcarum tyranno, quam
divinitus didicit eâdem horâ, quâ par-
ta est. Erit hæc sæculis omnibus ad-
mirationi. Nulla post hominum me-
moriam classis prostravit tantas opes.
Sinè magna Christianorum clade am-
plius quadraginta hostium millia cæ-
sa, decem amplius millia capta, cen-
tum nonaginta quinque triremes, a-
liâ-

liâque complura navigiorum genera
 redacta in potestatem Fœderatorum,
 ac plus quindecim Christianorum mil-
 lia reddita libertati. Haud humanæ
 inde opis videri tanta victoria potu-
 it. Itaque Deiparæ Virgini Pius ac-
 ceptam referens, *Commemorationem* in-
 stituit *S. Maria de Victoria* Nonis O-
 ctobr. quo die Turcæ devicti, reco-
 lendam, ac *Litaniis* ejusdem Virginis
 inferuit *Auxilium Christianorum ora pro*
nobis. (11) Vitam laudabiliter actam An. 1572.
 non minùs laudabili fine anno 1572. §. 5. 6.
 conclusit. Quadraginta totos dies
 tantam doloris vim ex *δυσουρία* seu
 difficultate & suppressione urinæ per-
 pessus, quanta maxima cadere in ho-
 minem potest, illud frequentissimè
 habebat in ore: *Domine adauge dolo-*
rem, sed auge etiam patientiam. (12)
 Ità defixum in cogitatione una Dei,
 in beatam æternamque vitam mors
 transtulit Kal. Maji. Vixit annos
 octo supra sexaginta, regnavit *sexenni-*
um, menses tres, dies quatuor & viginti,
 Pontifex in omni virtutum genere
 summus, dignusque habitus, qui à
 Clemente X. in Beatos & ab XI. in
 Sanctos referretur. (13)

AN-

ANNOTATIONES.

(1) Cornelius à Lapide in Ecclesiasticum cap. XXX. 2. & in Apocalypsim III. 1.

(2) Constitut. 3. §. 3, tom. 1. Bullarii pag. 177.

(3) Constitut. 12. §. 1. ibid. pag. 192.

(4) Gabutius De Vita & rebus gestis Pii V. lib. 6. cap. 2. *Sacrarum ex ære imaginum pium usum ipse primus vel induxit, vel certè plurimum excitavit. Sacræ autem istæ ex ære imagines vulgò appellantur Medaglie benedette.*

(5) Oldoinus in addit. ad Ciaconium tom. 3. pag. 1006.

Spondanus ad ann. 1566. §. 21. *Vocantur autem linguâ Valonicâ, eadèmq; Gallicâ Geusii, mendici & vagi nebulones. Unde factum, ut & ipsimet sibi hoc nomen libenter retinuerint, & apud alias etiam nationes obtinuerint, ut qui in Gallia Ha-gonoti, in Belgio Geusii dicerentur. Eadèmq; Thuanus lib. 40. §. 7. tom. 2. pag. 524.*

Unde & quando natum initium mittendi ad Imperatores optimè de propugnata religione Christiana meritos insignia memorata ab Oldoino, quæ nocte Christi Domini à Summo Pontifice consecrantur, haud satis compertum. Quidam originem ducunt ab litteris sacris: alii inventum existimant

mant Pontificum Romanorum. Sixtus enim IV. qui Pontifex fuit sæculo superiore, vocat *approbatam Sanctorum Patrum*, hoc est Pontificum, *consuetudinem*, ut animadvertit Christophorus Marcellus l. 1. Sac. Ceremon. sect. 7. cap. 7. apud Theophilum Raynaudum *De Gladio & Pileo à Pontifice initiatis* sect. 1. §. 3. Operum tom. 10. pag. 524. ubi & exprimit significationem mysticam ensis, subjicitque verborum formulam, quâ Pontifex illum tradere consuevit. Vide Berninum in Hist. Hær. Sæc. XVI. cap. 9. tom. 4. pag. 528.

Franciscus Pagius in vita Urbani VII §. 58. *Nunc hæc, (Ensis & Pilei) benedictio fit in quocunque festo solemni: anno enim 1716. Clemens XI. cum ensen & Pileum ad Principem Eugenium de Sabaudia misit, ob victoriam ab eo de Turcis ad Varadinum eodem anno relatam, eos benedixit in Ecclesia S. Mariæ de Populo die octavâ Septembris. Vide additionem Vi- storelli ad Ciaconium tom. 2. pag. 624.*

(6) Thuanus lib. 24. §. 21. tom. 1. pag. 827. *Cæsarodunensium plerique novam religionem amplectebantur, adeo ut ab eo loco tunc primum Hugonotti ridiculum simul & odiosum nomen innotuerit, quo, qui antea Lutherani dicebantur, passim postea*
m

in Gallia vocari cæpere. Hujus autem hæc origo fuit, quod cum singule Urbes apud nos peculiariter nomina habeant, quibus mormones, lemures, manducos & cætera hujusmodi monstra inania omnibus fabulis ad incutiendum infantibus ac simplicibus faminis terrorem vulgò indignant, Caesaroduni Hugo Rex celebratur, qui noctu pomeria civitatis obequitare, & obscuros homines pulsare ac rapere dicitur. Ab eo Hugonoti appellati, qui ad ea loca ad conciones audiendas ac preces faciendas interdum noctu, quia interdum non licebat, agminatim in occulto conveniebant.

(7) Constitut. 35. tom. 3. Bullarii pag. 220.

(8) Constitut. 88. Id fecit Pius, ut tolleretur controversiam, quæ erat inter Colimum & Alphonsum II. Ferrariæ Ducem de primatu. Thuanus lib. 46. §. 16. tom. 2. pag. 753.

(9) Gabutius De Vita Pii V. lib. 3. cap. 16. pag. 121.

(10) Constitut. 114. §. 1. Postea Paulus V. Constitut. 105. §. 2. vetuit, ne quis in publicis seu scriptis seu sermonibus affirmare auderet, Deiparam Vrgi.

ginem fuisse conceptam cum peccato Originali : quod successor ejus Gregorius XV. Constitut. 29. §. 2. ne in privatis quidem disputationibus affirmari voluit. Idem tamen §. 10. permittit viris ex familia S. Dominici, ut in privatis colloquiis, seu conferentiis inter se duntaxat, & non inter alios de materia ejusdem Conceptionis B. Mariæ Virginis differerent. Vide annotat. 4. ad Sixtum IV.

(11) Pii V. successor Gregorius XIII. constitut. 11. ad grates agendas Mariæ Virgini instituit *Festum sanctissimi Rosarii* celebrandum in singulis Ecclesiis, ubi esset Altare *Rosarii*, Dominicâ primâ Octobris, quo die ea victoria parta, Clemens XI. universæ Ecclesiæ commune esse voluit, & Brevariario Romano Benedictus XIII. inseruit.

(12) Eminentissimus Lambertinus in Appendice ad librum primum *De Serv. DEI Beatif. & Beat. Canoniz.* pag. 523.

(13) Bona lib. 2. *Rer. Liturg.* cap. 2. §. 3. *Pius V. in postrema Missalis recognitione ab omnibus, qui Romanis ritibus utuntur Psalmum Judica me DEUS confessioni præmitti præcepit.* Et cap.

cap. 20. §. 5. *Initium Evangelii secundum Joannem, in quo Fidei Orthodoxæ quædam veluti anacephaleosis continetur, in novissima Missali recognitione Pius V. legi præcepit, cum antea certo sine lege ex sola consuetudine à quibusdam dici, ab aliis omitti pro cuiusque arbitrio soleret, ut Paris Crassus testatur in Ceremoniali Summi Pontificis inedito cap. 65.*

CCXXVIII.

GREGORIUS XIII.

ANNO CHRISTI 1572.

MAXIMILIANI II. 8.

IN locum Pii V. anno 1572. III.

Idus Maji assumptus est *Hugo Boncompagnus Bononiensis*, qui *Gregorius XIII.* appellari voluit. (1) Ubi Pontificatus insignia VIII. Kal. Junii die sacro Pentecostes ritè suscepit, illico sancitum ab decessore suo fœdus contra Turcas, missis ad Christianos Principes legationibus integravit, fortissimùmque instruxit exercitum, qui tamen turbante atque impedi-

Spond.

an. 1572.

§. 7. 8. 9.

te discordiâ imperatorum, & cunctatione, promovit parùm. Auspiciis melioribus ac totius Christianæ Reipublicæ utilitate longè maximâ tria & viginti Collegia, in quibus alti atque educati juvenes *bonitatem, disciplinam & scientiam* docerentur, in variis Orbis Catholici regionibus erexit, annuisque redivitibus stabilivit: & Romæ quidem *Germanicum* olim ab Julio III. institutum, sed postea pæne desertum, *Græcum, Anglicanum, Maronitanum & Romanum* Collegium Societatis Jesu, omnium gentium ac nationum Seminarium. (2) Inexhausta ejus & indefessa liberalitas Orbis nostri finibus non contenta, penetravit etiam ad gentes veteribus incognitas, & præterito primum sæculo repertas, constitutis quaternis millibus aureorum nummum: quæ usque in Japoniam quotannis mitterentur ad sustentandos eos, qui cælesti doctrinâ populos illos imbuerent. Henricum III. Regem Galliæ pecuniâ & copiis juvit adversus Hugonotos cum extraneis fœderatos. (3) Etiam Catholico Regi Philippo II. milites suppeditavit

Ppp &

& nummos Anglis liberandis ab Elisabethæ tyrannide. Damnatas à
 An. 1580. Pio V. Michaëlis Baji *propositiones*,
 §. 20. uti vocant, unde octoginta iterum
 execratus est. Abrogavit pravam
 consuetudinem pingendi ac venden-
 di *Agnos Dei per Romanum Pontificem*
pro tempore existentem benedictos, ut est
 in constitutione ejus secunda §. 1.
 Aliis subinde editis constitutionibus
 privilegia sacris Mendicantium Or-
 dinibus concessa ab decessore suo ac-
 commodavit ad jus commune &
 Concilii Tridentini decreta. Formu-
 lam profitendæ Fidei præscribit Gra-
 cis in communionem Romanæ Ec-
 clesiæ recipiendis. Sacerdotes So-
 cietatis Jesu ab *interessentia supplicatio-*
num seu precum aut processionum perpetu-
exemit & liberavit, quia eos noluit
quavis ex causa distrahi à studiis, lectu-
ribus, prædicationibus, confessionibus
audiendis, & aliis Verbi Dei ministeriis
ac pietatis operibus, quibus continue lau-
dabiliter incubuerunt & incumbere non
desistunt. (4) Remedium jamdiu opta-
 tum anno adhibuit, ac tentatam se-
 pius ejus correctionem publicavit.
 (5) *Bullam in Cena Domini amplifica-*
 vit.

An. 1582.

§. 14.

vit. (6) Idem præcepit, ut B. Annæ matris Deiparæ Virginis *dies festus VII. Kal. Augusti per totius Orbis Ecclesias duplici Officio recoleretur.* (7) Ut erat verò litterarum studijs addictus, dicere solitus : *Nullum magis decere plura scire, quàm Pontificem Romanum,* (8) inchoatam sub Pio IV. & Pio V. Gratiani ac totius Canonici juris emendationem, cui ipse quoque navârat operam suam, absolvit, totumque Juris Canonici à mendis expurgati corpus Typis Romanis edi curavit. Exinde animum adjecit ad sacra Biblia expurganda : quod opus secundum Tridentinum decretum memorati Pontifices Pius IV. & V. aggressi fuerant. Sed ejus perficendi laudem Sixto V. & Clementi VIII. Deus Opt. Max. reservavit. Gregorius enim post susceptos Legatos Japoniorum, expletosque ætatis annos amplius tres supra octoginta, pituitâ spiritum intercludente consumptus est IV. Idus April. anno Christi 1585. duodecimo, mense decimo, & die duodecesimo Pontificatûs.

Sess. 4. de
Canonicis
Scripturis.

An. 1585.
§. 13.

Ppp 2

AN-

ANNOTATIONES.

(1) Quoniam S. Gregorium Magnum à prima ætate sibi patronum adsciverat, & die illi sacro Cardinalis creatus fuerat: Spondanus ad an. 1572. §. 7.

(2) Constitutionibus 14. 42. 53. 72. 91.

(3) Hinc collige, falsum esse, quod jactarunt hæretici, Gregorium XIII. consensisse fœderi Guisiano per speciem tuenda Catholicæ religionis initi contra Regem. Pluribus id ostendit Spondanus ad annum 1576. §. 7. & ad an. 1582. §. 5.

(4) Constitut. 36. §. 3. tom. 2. Bullarum pag. 403.

(5) Julianum Kalendarium, quod Patres Nicæni Concilii, Dionysius Exiguus, alique secuti sunt præstituendo diem Paschæ celebrando, annorum progressu vitio laborare compertum est. Positum enim erat pro certo, annum seu cursum Solis per Zodiacum diebus 365. & integris horis sex definiri, cum tamen hisce horis sex explendis deessent minuta amplius undecim. Factum inde, ut ex minutis his ab emendatione Kalendarii per Julium Cæsarem facta usque ad Pontificatum Gregorii XIII. & annum 1582. dies decem constituerentur, & per totidem fere dies Aequinoctium Vernalis anteverteret, nec amplius in diem Martii primum & vicesimum, sed undecimum incideret. Ex quo sequebatur illud etiam, ut Pascha non amplius celebraretur, secundum Nicæna Synodi de-

decretum, die Dominico proximè sequente Lunam decimam quartam, quæ in ipso, vel statim post ipsum Vernum Æquinoctium, & diem XII. Kal. Aprilis illuxisset. Fecerat causa hæc multis antea desiderium emendationis. Nam, ut de viris eruditis taceam, Concilium Constantiense anno 1414. Basileense anno 1439. & Lateranense anno 1516. ea de re agitârunt. Nicolaus pariter V. in eam curam incubuit, & triginta post annis Sixtus IV. eadem de causa insignem Mathematicum Joannem Regiomontanum Romam accivit. Tandem Kalendarii emendandi negotium à Concilio Tridentino datum est Pontifici Romano, quod virorum eruditorum operâ Gregorius XIII. feliciter absolvit. Siquidem decem dierum suppressione Æquinoctium vernum restituit in diem suum primum & vicelimum Martii, nève rursus labaret ratio temporum, regulas præscripsit deinceps servandas. Decem autem illi dies è mense Octobri exempti sunt, & dies quintus pro quintodecimo Romæ anno 1582. habitus est, ut patet ex Gregorii XIII. constitutione 74. Plura dabunt Kalendarii explanatores.

(6) Vide annotat. 2. ad Martinum V.

(7) Constitutionibus 9. 33. 74. 81. 87.

(8) Apud Ciaconium in vita hujus Pontificis tom. 4 p. 6.

(9) Cardinalis Lambertinus De Serv. Dei Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 4. part. 2. cap. 26. num. 11. *Tempore Gregorii*

Ppp 3 XIII.

XIII. de S. Felicis II. meritis disceptabatur, & Cardinalis quidem Baronius stabat contra Felicem, pro Felice verò stabat Cardinalis Sanctorius. Parata erant pro, & contra Scripturæ: at cum anno 1582. pridie ejus diei, quo in Ecclesia recolitur natalis dies ejusdem, in Diaconia Sanctorum Cosmæ & Damiani in Foro ad Templum Pacis posita inventum fuerit ejusdem S. Felicis Corpus unâ cum lapideo laterculo hisce litteris exarato: Corpus Sancti Felicis Papæ, & Martyris, qui damnavit Constantium: Cardinalis Baronius admiratione perculsus stilum modestè Christianâ repressit, quem zelo veritatis acuerat; inventisque subinde Liberii Litteris de inita ad tempus communicatione cum Arianis, Summus Pontifex Gregorius accessit sententiæ Cardinalis Sanctorii, & Nomen Felicis in Martyrologio Romano tanquam Martyris descriptum fuit ad diem 15. Junii. Rei series describitur à Cardinali Baronio ad an. 357. num. 63. & sequentibus, nec de Felicis Sanctitate & Martyrio ulla amplius superest dubitatio, cum tantum inter Eruditos disceptetur, utrum Martyr fuerit, eo quia gladio necatus est, an eo quia multa pro Christo pertulerit, uti videri potest.

Potest apud Pagi Seniore ad an. Ch. 357
num. 17. apud Junio rem in Vita ejus-
dem S. Felicis II. num. 2. & in Respon-
sione Patris Papebrochii erroribus sibi
oppositis à Patre Sebastiano à S. Pau-
lo, in Responsionibus ad art. 11. §. 16.

CCXXIX.

SIXTUS V.

ANNO CHRISTI 1585.

RODULPHI II. 9.

Tertio die, postquam Cardinales
conclave ingressi fuerant, VIII.
Maji anno 1585. datus, qui præes-
set Ecclesiæ, *Felix Perettus* Cardina-
lis à Montealto è Franciscana fami-
lia, qui Sixti IV. ejusdem Ordinis
Pontificis memoriam renovare cu-
piens, *Sixti V.* nomen assumpsit. (1)
Is nihil medium, sed immensa omnia
volvebat animo. Japoniorum Prin-
cipum Legatos, quamdiu Romæ
morati sunt, basilicè habuit, dimisit-
que donatos magnificè. Henricum
Borbonium Navarræ Regem, & al-
terum Henricum ejus Patruelem
Principem Condeum, in hæresim re-

Spond.
an. 1585.
§. 14. 15.
17.

Ppp 4

lapsos

lupos, & Hugonotorum in Gallia
duces anathemate damnatos spolia-
vit jure successionis in Regnum, eo-
rumque imperio subjectos fidelitatis
Sacramento solvit, ac sententiæ in
ipso latae promulgationem omnibus
Regni Episcopis imperavit. Henri-

An. 1586. co pariter III. Francorum Regi, ob

§. I. 5. necem Duci, & Cardinali Guisii fra-

12. 13. tribus illatam, interdixit sacris. In

An. 1587. Elisabetham quoque Angliæ Regi-

§. I. 2. nam, quæ Mariam Stuartam Regi-

An. 1588. nam Scotiæ post duodeviginti anno-

§. 19. 21. rum carcerem obtruncari jusserat, &

30. 31. Catholicos crudelius in dies insecta-

An. 1589. batur, anathema integravit, præna

§. 10. eadem sancitâ in omnes, qui sub Re-

gno ejus essent, si ei obtemperarent.

S. Bonaventuram adscripsit Ecclesiæ

Doctoribus, & S. Antonii Patavini

memoriam voluit *Officio duplici* cele-

brari. Cardinalium numerum præfi-

nivit, mandans, ut crearentur se-

ptuaginta duntaxat, sex Episcopi,

Presbyteri quinquaginta, & Diaconi

quatuordecim, atque ex iis insignes

viri in sacra Theologia magistri ex Regu-

laribus, & Mendicantium Ordinibus sal-

tem quatuor, non pauciores. (2) Con-

gre-

gregatione Inquisitionis confirmatâ, alias quatuordecim instituit, maximo totius Christianæ Reipublicæ ac ditionis Ecclesiasticæ commodo atque utilitate. (3) Conversus hinc ad Dei cultum & Urbis decus augendum. Utrumque præstitit fastigio imposito Basilicæ S. Petri, Templis magnificentiùs instauratis, sacris Bibliis Latinis Græcisque restitutis AN. 1590. S. 18. 19. priori pristino, Xenodochiis ædificatis, Fontibus deductis, viis stratis, obeliscis, 5) statuis, columnis erectis, (5) Vaticanâ Typographiâ & Bibliothecâ magnificentissimè constructâ & exornatâ. Hinc nova visa Urbis facies. In Æde Liberiana sepulchrum S. Pio V. à quo in Cardinalium collegium cooptatus fuerat, beneficii memor operosum ac nobile extruxit, corpusque ejus ex Templo S. Petri intulit magnâ pompâ. Duos equos insignes è Pario marmore, sed injuriâ temporum ac Cæli admodum mutilatos, qui inscriptionibus Phidias & Praxitelis nomina præferunt, in monte Quirinali rarâ artificum industriâ refici jussit, & Palatium ibidem, quò Pontifices per nimios æstus se-

P p p 5   cede-

cedere consueverunt, ampliavit. Lau-
retum donavit jure Civitatis, civit-
que mœnibus, translato in eam
Recanatensibus Episcopatu, ac Tem-
plum B. Mariæ Virgini religione fre-
quens splendidissimum erexit, mul-
tisque donariis & ornamentis deco-
ravit. His verò allisque operibus
adeo sumptuosus (6) tantum abest,
ut ærarium hauserit Apostolicum, ut
etiam quinquagies centena nummum
aureorum millia reposuerit in Arce
Hadriana, præsidium ut essent in sum-
mis periculis adversus Christiana re-
ligionis hostes. (7) Hoc Pontifice
nulla in Urbe, nulla extra Urbem la-
trocinia fuere, nullæ rapinæ, nulla
cædes, nullæ insidiæ, rara admodum
aut omnino occulta meretricia & ad-
ulteria; tuta omnia: eratque illa ri-
xosis & improbis hominibus com-
munis vox: *Memento, Sixtam adhibere
vivere.* (8) Pontifici tanto æneam
statuam in Capitolio posuere Roma-
ni, fixeruntque sub ea tabulam, mo-
numento ut esset rerum gestarum.
Ecclesiam administravit *annos quin-
que, menses quatuor, ac dies tres.* Exces-
sit enim anno 1590. VI. Kal. Septembr.
post

post annum vitæ nonum & sexagesimum, Pontifex splendidissimi & severissimi imperii.

ANNOTATIONES.

(1) Van-Espen Juris Ecclesiastici part. 2. tit. 7. cap. 4 §. 21. *Primus, qui Jubilæum indixit in initio suæ assumptionis ad implorandum Dei auxilium pro bono regimine Reipublicæ Christianæ, videtur fuisse Sixtus V. qui mox à sua ad Pontificatum assumptione Bullam Jubilæi publicavit, exstatque in Bullario tom. 2. pag. 490.*

(2) Constitut. 50. §. 9. Vide Van Espen Jus Ecclesiasticum Universum Part. 1. tit. 22. cap. 1.

(3) Constitut. 74. Congregatio 1. pro S. Inquisitione. 2. pro Signatura gratiæ. 3. Pro erectione Ecclesiarum & provisionibus Consistorialibus. 4. Pro ubertate Annone Statûs Ecclesiastici. 5. Pro sacris Ritibus & Ceremoniis. 6. Pro classe paranda & servanda ad Statûs Ecclesiastici defensionem. 7. Pro Indice librorum prohibitorum. 8. Pro executione & interpretatione Concili Tridentini. 9. Pro statûs Ecclesiastici gravaminibus sublevandis 10. Pro universitate studii Romani. 11. Pro consultationibus Regularium. 12. Pro Consultationibus Episcoporum, & aliorum
Præ-

Praelatorum. 13. *Pro Viis, Pontibus, & aquis curandis.* 14. *Pro Typographia Vaticana.* 15. *Pro consultationibus negotiorum status Ecclesiastici.*

(4) Omnium maximus in Vaticana S. Petri area statutus est, basi magnificentissime impositus industria admirabili Domini Fontanæ, & *Cruci invictæ* à Sixto V. consecratus.

(5) Trajana & Antoniana operis admirandi. Primæ B. Petri, secundæ B. Pauli statuas æreas, auratâsque imposuit.

(6) Summatim describuntur à Thuanò Historiarum sui temporis lib. 100. §. 8. tom. 5. pag. 14.

(7) Vide Sixti V. constitutiones 31. 69. 80.

(8) Constitutione 6. innovavit constitutiones omnes à Pontificibus prioribus editas contra facinorosos homines, eorumque fautores.

CCXXX.

URBANUS VII.

ANNO CHRISTI 1590.

RODULPHI II. 14.

URBANUS VII. Romanus, qui antea *Joannes Baptista Cardinalis Castaneus* dicebatur, anno 1590. XVII. Kal. Octobr. ad summa Sacerdotii proventus est. Post dies tredecim VI. Kal.

Spond.
an 1590
j. 20.

Kal. mensis ejusdem moritur, ingressus annum ætatis septuagesimum. Ea est hujus Pontificis haud minima laus, quòd affines & consanguineos, qui accepto nuntio electionis ejus Romam advolabant, regredi jussit, & nullâ sanguinis cognatione sibi conjunctos regimini & officiis præfecit. Cumulavit vitæ laudem præclara mors. Tantâ enim fuit in morbo constantiâ, ut diem extremum adesse prospiciens, eum diem salutis appellaret, Deoque gratias ageret, quòd eo tempore vocaretur, quo de gesto Pontificatu nondum esset rationem redditurus.

CCXXXI.

GREGORIUS XIV.

ANNO CHRISTI 1590.

RODULPHI II. 14.

Nonis Decembr. pervigilio S. Nicolai, post sedatos æstus comitiorum Urbano VII. subrogatus est Spond-
Nicolaus Sfrondratus Mediolanensis, an 1590.
 dictusque *Gregorius XIV.* Hic pau §. 21.
 corum mensium spatium multa de se
 memo-

memoranda præbuit. Sed hæc maximè elucent. Redintegravit Constitutionem Pii V. de non abalienandis aut fiduciariis dandis Romanæ Ecclesiæ terris, (1) abnuîtque permittere Alphonso II. Ferrariæ Duci, qui stirps erat ultima familiæ suæ, ut Principatum ex Atestina familia ab eo transferret. Interdixit Sacro *Capucinorum* Ordini, quò facilius rerum divinarum contemplationi vacarent, ne Sacramentum Pœnitentiæ administrarent. (2) Damnavit sponsiones omnes de vita, morte, electione Summi Pontificis, & creatione Cardinalium. (3) *Concessit usum rubricæ bireti Cardinalibus ex Ordinibus Regularium*, (4) qui ad eam diem usi fuerant biretis ejusdem coloris cum veste sua. Catholicæ Fidei studio exercitum misit in Galliam Duce Hercule Sfondrato fratris filio, ut esset Federatis contra Henricum Navarraeorum Regem, qui adhuc in Calviniana hæresi pertinax, Galliæ Regnum adibat jure successionis. Eodem legavit Marsilium Landrianum cum mandatis, ut Ecclesiæ ministri, qui à partibus Henrici stabant, eum relinque-

An. 1591.

§ 2. 4. 5.

9 12. 13.

linquerent intra diem quintumdecimum sub pœna anathematis, itémque ut eum quàm primum desererent Regni proceres alisque: *ni parerent, loco paternæ benignitatis sensuri iustitiæ severitatem.* (5) Eodémque tempore Henricum ab Regno exclusit, & Christianorum communione. Obiit Idus Octobr. anno 1591. cùm *mensēs ac dies decem tenuisset Pontificatum, ac vixisset annos septem & quinquaginta.*

ANNOTATIONES.

(1) Constitut. 1. tom. 1. Bullarii pag. 699.

(2) Constitut. 6. ibid. pag. 707.

(3) Constitut. 4. pag. 702. *Multi siquidem cupiditate & metu jacturæ pecuniarum, illicitis modis directè vel indirectè per se vel per alium electiones seu promotiones impedire aut retardare conabantur. Alii eligendorum aut promovendorum honorem, famam & existimationem impiis, falsis ac prorsus iniquis detractionibus aut diffamationibus lædere ac lacerare non erubescunt. Etiam Pius IV. constitut. 63. prohibuerat, super futura electione Pontificis sponsiones, quas Excomissas vocant, fieri.*

(4) Con-

(4) Constitut. 9. tom. 2. Bullarii pag. 710
 (5) Spondanus ad an. 1591. §. 4.

CCXXXII.

INNOCENTIUS IX.

ANNO CHRISTI 1591.

RODULPHI II. 15.

ALtero comitiorum die IV. Novembr. anno 1591. magna Cardinalium consensione Pontifex creatus est *Joannes Antonius Fachinetus Bononiensis*, annum ætatis agens tertium & septuagesimum. Dum Pontificio amictu indueretur, ante omnem Bullam de non alienandis Ecclesiæ bonis confirmavit; eamque sibi præcipuam curam fore professus est, ut annonæ esset in Urbe copia & laxitas, & tenuioris plebis egestati subveniretur. (1) Summâ hic vir integritate, pari in omnibus fere facultatibus eruditione, ætate insuper & usu doctus, Urbem totam erexerat in spem haud vanam egregii Pontificatûs. Sed Pontificem corpore gracilem & jejuniis affectum, multa Catholicæ Ecclesiæ bono mo-

lien-

Spond.

An. 1591.

§. 14.

lientem cita mors extinxit IV. Kal.
Januar. altero Pontificatûs mensæ vix
exacto.

ANNOTATIONES.

(1) Thuanus lib. 102. §. 10. tom. 5. pag.
103. Innocentius IX. constitut. 1. §. 3. tom.
2. Bullarii pag. 727.

CCXXXIII.

CLEMENS VIII.

ANNO CHRISTI 1592.

RODULPHI II. 16.

CLEMENS VIII. dictus antè *Hip-
polytus Aldobrandinus*, Florentiæ
natus, III. Kal. Februar. anno 1592. Spond.
summam Ecclesiastici imperii habere ^{an. 1592.}
cepit. Continuo in eam incubuit §. 1. 4.
curam, ut Henricum IV. Galliæ Re-
gno deturbaret. Itaque datis litteris
ad Legatum suum Philippum Sagam
Cardinalem Placentinum, præfatus
de meritis Regum Francorum, qui
Romanis Pontificibus præstò fuerunt
difficillimis etiam temporibus, man-
davit, ut eligendum curaret Regem,
qui pacis publicæ defensor, & Ca-
tholicæ Fidei cultor verus esset, &
Qqq quàm

- quàm primùm vires contunderet Hugonotorum. Triennio post eundem
- An. 1595. §. 9. 10. Henricum per Legatos professum Catholicam Fidem, ac suppliciter petentem recipi in Ecclesiæ sinum, ritu solemnè solvit anathemate, Regnóque restituit, & communioni Christianorum. (1) Ferrariam, totamque ejus ditionem, quæ, Alphonso II. Estensi Ferrariæ Duce ultimo sinè liberis mortuo, redierat ad Romanam Ecclesiam, recepit à Cæsare Estensi notho, qui Ducatum illum sibi ab eodem Alphonsò testamento relictum usurpaverat. (2) Ut autem recens subjectos sibi populos recrearet præsentiam suam, iter eodem instituit, Eucharistiã de more præmissã, & septem ac viginti Cardinalibus comitantibus. Ubique exceptus cum omni honore VIII. Jovis Majas solemnè, & supra quàm dici potest, exquisitam pompã Ferrariam ingressus est, quò complures Principum Legati confluxere ad gratulandum. Inde discedens VI. Kal. Decembr. Romam XIII. Kal. Januar. pervenit. Idem alia egit, decrevitque bono publico. *Scripturam Sacram*

cram Sixti V. auctoritate typis editam iterum corrigi iussit, curavitque ut secundum Concilii Tridentini decretum *imprimeretur quam emendatissime.* (3) *Regularibus personis utriusque sexus omnem & quamcunque largitionem & missionem munerum penitus interdixit.* (4) *Explicuit, quinam sint Græcorum ritus liciti, & quinam illiciti.* (5) *Approbavit indicem librorum prohibitorum à Pio IV. promulgatum.* (6) *Cavit, ne liceret Italis morari extra Italiam, ubi Catholicis ritibus liberè ac publicè locus non esset.* (7) *Fubilæum undecimum anno 1600. celebravit.* (8) *Collegium Romæ erexit Scotorum commodo & institutioni.* (9) *Voluit ad Japonios, Sinas, aliásque Orientalium Indiarum gentes, Catholicæ Fidei propagandæ causâ, præter Sacerdotes Societatis Jesu, mitti etiam aliorum Ordinum præsertim Mendicantium professores doctrinâ insignes, & vitâ ac moribus probatos.* (10) *Statuit, nemini licere per litteras seu intermuntium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutio- nem obtinere.* (11) *Modum adhibuit*

Constitutioni Gregorii IV. & Sacerdotibus ex familia *Capuccinarum* facultatem concessit administrandi Sacramentum pœnitentiæ. Reprobavit eorum sententiam, qui contendebant, non licere Christianis Sacrosanctum Missæ Sacrificium in aliis, quàm Parochialibus Ecclesiis audire, nec peccata aliis, quàm Parocho suo confiteri, decernens eis licere utrumque, dummodo Eucharistiam die Festo Paschæ *in propria Parochia à Parocho sumerent.* (12) Anno 1594. Ludovici Molinæ liber *De concordiâ liberi arbitrii cum donis divinæ gratiæ* graves in Hispania Dominicanos inter & Jesuitas excitavit contentiones, cum illi assererent Molinæ doctrinam damnandam tanquam hereticam, hi Catholicam esse acriter constantèrque defenderent. Ex Hispania ad Clementem delata controversia est, quam ut finiret, ferventissimarum *de auxiliis divinæ gratiæ* concertationum spectator ipse & auditor esse voluit unà cum Cardinalibus, & viris Theologiæ peritissimis ex Ordinibus Cœnobitarum. Verùm anno 1605. nono & sexagesimo ætatis, Inditâ

indictâ jam trigesimâ octavâ *De auxiliis* disputatione, morbo correptus V. Nonas Martii naturæ concessit post *annum tertium decimum, mensem primum ac diem tertium*, quàm Pontifex creatus erat. Viros doctos impensè coluit, & summis in Ecclesia dignitatibus exornavit, inter quos famâ pietatis & eruditionis eminent Baronius, & Bellarminus.

ANNOTATIONES.

(1) Ritus & conditiones absolutionis sunt apud Spondanum ad an. 1595. §. 9. & apud Thuanum lib. 113. §. 21. tom. 5. pag. 519. & 520.

(2) Constitut. 52. tom. 3. Bullarii pag. 67. Baronius epistolâ ad Clementem VIII. præmissâ Annalium tomo VIII. Accidit quasi miraculum à Deo, (*his libenter utar divine Scripturæ verbis, 1. Reg. XIV. 15.*) *ut Ferraria ferrea planè Civitas sine ferro fuerit expugnata, ipso totum id agente, qui dixit (Isaiæ XLV. 2.) Ego ante te ibo, gloriosos terræ humiliabo, portas æreas conteram, vestes ferreos confringam, ut planè idem, qui Petro (Act. XII. 10.) aperuit portam ferream, Ferrariæ portam Petri patefecerit successori.*

(3) Sess. 4. De Canonicis Scripturis.

Q993

(4)

(4) Constitut. 28. §. 1. tom. 3. Bullarum pag. 40.

(5) Constitut. 34. ibid. pag. 46.

(6) Constitut. 36. ibid. pag. 50.

(7) Constitut. 42. §. 1. ibid. pag. 56.

(8) Constitut. 58. tom. 3. Bullarum p. 71.

(9) Constitut. 73. ibid. pag. 101.

(10) Constitut. 74. §. 2. ibid. pag. 104.

(11) Constitut. 87. §. 1. ibid. pag. 114.

(12) Recitat hoc Clementis VIII. decretum Berninus in sua hæresum omnium historia tom. 4. pag. 575. ex Francisci Bonaspei *Parochiali* dub. 10. pag. 171. Vides annotat. 4. ad Innocentium III. ac vitam Alexandri IV. & Joannis XXII.

CCXXXIV.

LEO XI.

ANNO CHRISTI 1605.

RODULPHI II. 29.

ANtequam Cardinales Pontificem sufficerent in locum Clementis VIII jurejurando obligati convenire inter se, ut quicumque cooptaretur, is controversiam de *Auxilio* dirimeret. Cooptatus est Kal. April. anno 1605. *Alexander Medicus* septuagenarius, appellatusque *Leo XI* qui tamen *sexto & vicesimo* Pontificatus die, V. Kal. Majas morte op-

Spond.

an. 1605.

§. 1. 2.

oppressus non potuit præstare, quod promiserat. (1)

ANNOTATIONES.

(1) Baronius ad an. 1187. §. 20. Augustinus le Blanc Hist. Congregat. *De Auxiliis divinæ gratiæ* lib. 4. cap. 1.

CCXXXV.

PAULUS V.

ANNO CHRISTI 1605.

RODULPHI II. 29.

Post mortem Leonis XI. Cardinales comitia Pontificia habuerunt non sine contentione. Ante diem Spond. XVII. Kal. Junii anno 1605. Pontificem creant *Camillum Burgesium*, qui §. 2. *Paulus V.* dici voluit. Hic statim controversiæ de *Auxiliis* dirimendæ An. 1606. curam suscepit. Verum post sexdecim §. 1. 2. 4. habitas congregationes suspensa omnia reliquit, indicto utrique parti silentio. Per idem tempus inter eum & Rempublicam Venetam controversia exstitit. Causam dedere Clerici duo à Decemviris in iudicium vocati ob gravissima crimina, & carcere detenti, insuper delata ad Pontifi-

Q 9 9 4

tifi-

tificem duo Senatûs Consulta, quorum altero Ecclesiasticis omnibus interdicebatur facultate acquirendi res non moventes, altero autem cavebatur, ne Ecclesiæ, Xenodochia, Monasteria extruerentur, néve Religiosorum novi cœtus ac societates instituerentur Senatu inconsulto. Controversia utrinque disceptata, eoque demum res devoluta, ut in Imperium omne Venetum interdictum, Ecclesiasticum indiceretur. Sed mox Henrici IV. Galliarum Regis operâ dissidium, interdictumque sublatum. (1) Eodem tempore damnavit Paulus formulam jurisjurandi ab Jacobo I. propositam Britannis, cujus summa erat, ut eum haberent pro Rege Britanniae, legitimo ac supremo, profitentes, ne Pontificem quidem Romanum posse ei Regnum abrogare. Catholicae Fidei propagationi ac defensionis consulturus edixit, ut in cujuslibet Ordinis & Instituti Regularium Studiis omnibus essent Linguarum Hebraica, Graeca, & Latinae, in majoribus verò ac celebrioribus etiam Arabica Doctores. (2) Constitutioni, quam vocant in Cena Domini, Coma-

An. 1607.

§. 2.

An. 1610.

§. 9.

Comaelum inferuit. (3) Vaticanum D. Petri templum absolvit porticu, aliisque operibus adjunctis. Vaticanam quoque Bibliothecam amplificavit, ornavitque. In Basilica Liberiana sacellum splendidissimum ædificavit Virgini Deiparæ, *Burghesum* postea dictum ab ejus cognomine. Vias stravit, fluvios pontibus junxit, & aquam in agro Braccianensi saluberrimis fontibus collectam, veteribus aquæ Alsietinæ ductibus restitutis, novisque adjectis, XXXV. ab milliaro duxit in Janiculum, Urbemque *Leoninam*. (4) Acquievit anno ætatis sexagesimo nono, Christi 1621. V. Kal. Februarii post annum Pontificatûs *quintum decimum, mensem octavum, diemque duodecimum.*

An. 1621.

§. 1.

ANNOTATIONES.

(1) Hæc omnia ex Andreae Mauroceni Hist. Rer. Venet. lib. 17. cujus initio ita profert memorata duo Senatûs Consulta; alterum anni 1605. XVII. Kal. Aprilis, quo cavetur, ut, quod à majoribus anno 1536. in Venetiarum Civitate ac Ducatu sancitum fuerat, id in reliquis Reipublicæ Civitatibus ac ditionibus servaretur, ut nullus testamento, venditione, aliâve

Q 995 causa

causâ bona immobilia perpetuò Ecclesiasticis relinquere, vendere, alienare inconsulto Senatu queat: biennio transactio bonis divenditis pretia eisdem pro Legibus venditis assignentur: alterum anni 1603, IV. Idus Januarii, quo ne Ecclesiastica Xenodochia, monasteria exstrui, nec novi Religiosorum cœtus, ac societates que Senatûs permisso induci possint, gravissimis pœnis prohibetur. Eadem habet Ignatius Hiacyntus Amat de Gravelon in Hist. Eccl. tom. 8. colloquio 2.

(2) Constitut. 65. §. 2. tom. 3. Bullarum pag. 252.

(3) Constitut. 63. §. 20. Ibid. pag. 250.

(4) Lege vitam Leonis IV. p. 258.

CCXXXVI.

GREGORIUS
XV.

ANNO CHRISTI 1621.

FERDINANDI II. 3.

GREGORIUS XV. cui *Alexandro Ludovisio* antea nomen, Bononiensis, annum natus septimum & sexagesimum, V. Idus Februarii an. 1621. Pontifex dictus est. Huic & fœdus Christianorum Principum con-

Spond.
an. 1621.
§. I.

contra Turcas, & conversio Prote-
stantium ad Fidem Catholicam cura
fuit. Quare & Ferdinandum Cæsa-
rem bellum gerentem cum his, &
Sigismundum Regem Polonorum
pugnantem cum illis milite iuvit, &
pecuniâ. Eandem ob rem instituit
Cardinalium Congregationem *De*
Fide Catholica propaganda. Ut autem
ab Italia, quæ Christianæ religionis
sedes est, non disciplinam modò, sed
etiam exemplum peterent nationes
aliæ, integratâ Clementis VIII. Con-
stitutione, ne Itali extorres mane-
rent in locis, ubi haud liber Catho-
licæ religionis cultus esset, aliam
ipse promulgavit adversus hæreticos
in Italia & adjacentibus insulis com-
morantes, fautoresque eorum. (1)
Tanto Gregorii studio in propaga-
tionem veritatis Catholicæ, ejus-
demque relictæ curâ remordente ex-
citatus Marcus Antonius de Domi-
nis Archiepiscopus Spalatensis, post
moram annorum sex apud Britannos
petiit errati veniam, obtinuitque,
cùm prius edito libro damnâset scri-
pta sua adversus Ecclesiam Roma-
nam. Itaque Romæ ab Gregorio
exce-

An. 1622.

S. I. 2.

3. 10.

exceptus peramanter: sed non multò post rediit ad mores pristinos. (2) Idem Gregorius iussit, *Festum S. Annæ ab omnibus Christi fidelibus, sicut alia Festa de præcepto celebrari*, & Festum S. Joachimi S. Annæ conjugii *Officio ac ritu Duplici.* (3) Beatos Ignatium institutorem Societatis Jesu, Franciscum Xaverium Indiarum Apostolum, Philippum Nerium, Isidorum Hispanum agricolam, atque Theresiam unâ eadêmque celebritate in concilio Sanctorum collocavit. Præscripsit comitorum Pontificiorum rationem & ceremonias, (4) ac decessoris sui Pauli V. decretum *De Virginis Conceptione* amplificavit. (5) Confirmatâ quoque ampliatâque constitutione Pii IV. inhibuit Sacerdotes, qui administrantes Sacramentum Pœnitentiæ quovis modo sollicitarent Pœnitentes ad turpia. (6) Huic *biennii ac mensuræ* quinque Pontificatus fuit. Obiit anno 1623. VIII. Idus Julii.

An. 1623.
S. II.

ANNOTATIONES.

- (1) Constitut. 48. tom. 3. Bullarii pag. 431.
(2) Moriturus rediit ad se iterum, obiitque Pœnitens, Nihilominus corpus eius unâ

unâ cum scriptis ejusdem impiis combu-
stum est in Campo Floræ. Spondanus ad
an. 1624. §. 4.

(3) Constitut. 24. §. 2. & constitut. 39.
§. 1.

(4) Constitut. 13. & 19. quas Urbanus
VIII. ejus successor confirmavit constitutio-
ne 47. Tres præscribuntur rationes eligendi
Pontificem Romanum, quæ servantur
ad hodiernam diem, prima per
scrutinium, sive *scrutinium & accessum*,
secunda per *compromissum*, tertia per
quasi inspirationem. Primo modo fit ele-
ctio, si ex partibus tribus suffragiorum duæ
ferantur, exempli gratiâ sex ex novem.
Hoc modo suffragia laturo Cardinales con-
veniunt bis in dies singulos, manè post
Missæ sacrum, & vespere post hymnum
Veni Creator Spiritus. Secundo modo
fit, cum Cardinales de eligendo Pontifice
discrepantes unum vel plures eligunt ex
Ordine suo, quorum ad arbitrium judi-
ciumque electio redeat. Tertio modo, cum
Cardinales quasi Spiritûs Sancti numine af-
flati aliquem unanimiter & unâ voce, nul-
lo penitus dissentiente, pronuntiant sum-
mum Pontificem. Vide Martinum Bona-
cinam *De legitima Pontificis electione*
disputat. 1. quæst. 5. & annotationes in
Gregorii XV. Constitut. ab *Hieronymo*
Ghetto scriptas Italicè.

(5) Vide annotat. 10. ad S. Pium V.

(6) Con-

(6) Constitut. 34. §. 4. Statuimus, quòd omnes & singuli Sacerdotes ---- qui personas, quæcunque illæ sint, ad inhonestam sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetranda in actu Sacramentali Confessionis, sive antea, vel post immediatè, seu occasione vel prætextu Confessionis hujusmodi, etiam ipsa confessione non secutâ, sive extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut in loco quocunque, ubi Confessiones Sacramentales audiuntur, seu ad Confessionem audiendum electo, simulanter ibi Confessiones audire, sollicitare vel provocare tentaverint, nec cum eis illicitos & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint, in Officio S. Inquisitionis severissimè puniantur.

CCXXXVII.

URBANUS VIII.

ANNO CHRISTI 1623.

FERDINANDI II. §.

Octavo Idus Augusti *Maphæus*
Barbarinus Florentinus, annos
 sex & quinquaginta natus, litteris

Spond. apprimè excultus, nec infimi inter
 an. 1623. poëtas nominis, Gregorio XV. suc-
 §. II. cessor datur, diciturque *Urbanus VIII.*
 Hic

Hic anno Pontificatûs tertio ma-
 gnum *Jubilæum* duodecimum cele-
 bravit. Hunc quoque tenuit obser-
 vantia illorum, quæ superiores Pon-
 tifices constituerant, gravi decreto
 vetantes, ne jus esset, quidquid in
 posterum rediret ad Pontificem, jure
 beneficiario possidendum aliis rursus
 concedere. Itaque audito, *Ducem*
 Urbinatem Franciscum Mariam Ro-
 boreum gravem jam ætate post mor-
 tem unici filii decrevisse *Principatum*
 restituere Apostolicæ Sedi, unde fi-
 duciarium diu obtinuerat, ejus pos-
 sessionem adivit, & loca præfidiis
 firmavit. Arcem in Bononiensium
 finibus condidit, quam *Urbanam* di-
 xit ab suo nomine. Consecravit Va-
 ticanam *Ædem* in amplissimi Templi
 formam à Pontificibus prioribus red-
 actam, opus vel in antiqua magni-
 ficentia Urbis conspicendum. Sepul-
 chrum Apostolicum æreâ mole de-
 coravit. (1) Archigymnasium quo-
 que Romanum, quod *Sapientiam* ap-
 pellant, amplificavit ornavitque.
 Collegium *De propaganda Fide* à fun-
 damentis erexit, *Urbanum* inde ap-
 pellatum. Arcem Hadrianam novis
 operi -

An. 1615.
 §. 1.

An. 1626.
 §. 2.

operibus munivit, Urbemque *Le-*
ninam muris & propugnaculis cir-
 cumdedit. Vaticanam Bibliothecam
 Græcis MSS. codicibus locupletavit.
 Breviarium Romanum expurgatum
 edidit. Pontificale item Romanum,
 & Hymnos sacros emendavit. Mar-
 tyrologium quoque suâ auctoritate
 recognitum publici juris fecit. Pri-
 mus Romanorum Pontificum à Re-
 gibus Congi per oratorem Joannem
 Baptistam Vives solemne Christianæ
 obedientiæ juramentum accepit. Plu-
 res dies festos abolevit, tum quod
 pauperes eorum *multitudinem ob quo-*
tidiani victus laboribus suis comparati
necessitatem sibi valde damnosam conque-
rerentur, tum quod *ipsâ multitudine*
 populus uteretur non religionibus
 colendis, sed vitiis. (2) Disceptari
 voluit controversiam, possétne Sa-
 cramentalis Confessio laicis etiam
 non solùm autem Sacerdotibus fieri
 necessitate premente (3) Auxit
 §. 8. *Eminentissimi* titulo Cardinales, Ar-
 chiepiscopos tres Electores Imperii
 & Magnum militiæ Melitensis Ma-
 gistrum, vetuitque, ne Cardinales
 se aliter appellari sinerent nisi ab Re-
 gibus

An. 1630.

§. 8.

gibus & Senatu Veneto, cujus par An. 1644
regiæ dignitas esset. Eum mors ab- §. 2.
stulit IV. Kal. Augusti anno 1644.
post expletos in Pontificatu annos
unum & viginti, novem minus diebus.

ANNOTATIONES.

(1) Usus in id æneis lacunaribus sublatis ex Pantheonē, quæ post tot irruptiones, direptionesque barbarorum adhuc supererant. Hinc vanum illud. *Quod non fecerunt barbari, fecerunt Barbarini.* Vide pag. 748.

(2) Constitut. 164. §. 1. tom. 4. Bullariū pag. 230.

(3) Eam excitarat Sacerdos nescio quis missus ad Sinas lege Christianā imbuendos, ut si responsum esset, id fieri licere, viam facilem aperiret audiendis Confessionibus pœnitentium sœminarum, quæ illic custodiuntur arctissimè. At non fuit valde laborandum Romanis Theologis, ut adversum allatos ex Canonico jure locos evincerent, potestatem retinendi ac remittendi peccata solis Sacerdotibus factam fuisse à Christo Domino. Rem totam explicatè narrat Marcus Bataglini in Annal. Sacerdotii & Imperii Italicè scriptis ad an. 1637. §. 10. & seq. Vide D. Thomam in Supplemento 3. Part. quæst. 9. art. 2. & Joannem Morinum in Commentario Historico De administratione Sacramenti Pœnitentiæ lib. 8. cap. 24.

CCXXXVIII.

INNOCENTIUS X

ANNO CHRISTI 1644.

FERDINANDI III. 8.

Spond.
an. 1644.
§. 3.

AD Pontificiam dignitatem XVII. Kal. Octobr. promotus est *Johannes Baptista Pamphilius* Romanus, dictusque *Innocentius X.* Sub initium Pontificatus ejus exortum bellum Creticum, quod per annos quinque & viginti adversus Turcas Veneti fortiter gessere. His, quamdiu regnavit, Innocentius triremes suas auxilio misit, subsidiisque alia aliunde impetravit, ac *Jubilæum* indixit paci Superum exposcendæ. Idem ratum jussit decretum sacre Congregationis Ceremoniarum, præcipiens *Cardinibus etiam quacunque natalium seu precellentium aliarum dignitatum prærogativa insignitis, quod solo nomine Cardinalis, absque ullo secularis dignitatis additamento contenti, non aliis Titulis nuncupentur, nec uti possint, quàm Eminentissimi, & Reverendissimi, nec non Eminentissimæ Reverendissimæ.* (1) Reprobavit pacem in-

ter Cæsarem, Gallos, & Suecos peractam Osnabrugæ, tanquam probrosam Imperio, & noxiam Christianæ rei. Castrum Duci Parmensi ademptum adjunxit Romanæ ditioni. Edidit constitutionem, ut tollerentur Cænobia omnia in Italia, *in quibus ob parvum numerum Religiosorum regularis disciplina, juxta peculiaria cujuslibet Ordinis Instituta, servari non posset, factâ Episcopis facultate redditus eorum in sacros usus alios convertendi arbitrio suo.* (2) Præter quinque *propositiones* depromptas ex libro Cornelii Jansenii Episcopi Iprensis, qui inscribitur *Augustinus*, damnavit etiam librum *De magnitudine Romanæ Ecclesiæ, & SS. Petri & Pauli supremo Pontificatu*, cujus auctor facit Paulum æqualem Petro in Ecclesiæ administratione. (3) Nec satis habuit damnâsse insanam doctrinam; sed etiam præcepit viris doctis, ut eam scriptis labefactarent. Anno 1650. Magnum *Jubilæum* tertium decimum celebravit, & quinto post anno 1655. VII. Idus Januar. decessit, functus Pontificatu per *decennium ac menses tres, diésque tres supra viginti.*

ANNOTATIONES.

(1) Constitut. 2. §. 1. tom. 4. Bullari
pag. 238.

(2) Constitut. 27. §. 2. tom. 4. Bullari
pag. 281.

(3) Constitut. 31. ibid. pag. 287.

CCXXXIX.

ALEXANDER VII.

ANNO CHRISTI 1655.

FERDINANDI III. 19.

CUm aliquamdiu inter Cardinales Pontifici creando congregatos certatum esset sententiis adversis, VII. Idus April. Pontifex renuntiatur *Fabius Ghisius Senensis*, qui *Alexandri VII.* nomen sibi imposuit. Occupatus in Urbe ornanda ædificiis & molibus, incubuit præsertim in curam Christianæ Religionis. *Propositiones* quinque depromptas ex libro *Jansenii* supra memorato iterum execratus est, & aliorum Auctorum quinque & quadraginta damnatis, fanxit morum disciplinam. (1) *Isaacum Peyrerium* simul *Calvini* sectam, simul librum *de Præadamitis*, quem paulo

paulò antè ediderat, damnantem, & veniam suppliciter deposcentem admisit in communionem Ecclesiæ. (2) Superiorum Pontificum decreta de Conceptione Deiparæ Virginis rata iussit esse, adjectis pœnis in eos, qui contrà facerent. (3) *Indulfit, ut Dei Servus Franciscus de Sales olim Episcopus Genevensis in posterum Beati nomine nuncuparetur, ejusque corpus & Reliquiæ venerationi Fidelium exponerentur.* (4) Reginam Suecorum Christianam, florentibus annis abdicato Regno, rejectâque Bruxellis hæresi, venientem Romam, ut in Sede Orthodoxæ Religionis domicilium sibi perpetuum collocaret, lætus excepit honore generis omnis. Venetam Rempublicam laborantem bello Cretico adjuvit pecuniâ & milite. Præstò fuit Leopoldo Cæsari in Hungaria & Transilvania eorundem Turcarum impetum ægrè sustinenti. Carolo quoque Emanueli Sabaudix Duci pugnanti adversus hæreticos accolas vallium Alpinarum, Regique Poloniæ armis Suecorum pæne oppresso tulit auxilium. Abolevit officium Subdiaconorum Apostolicorum

Rrr 3 rum

rum ministrantium Pontifici rem divinam facienti, ad quod utpote venale aditus erat etiam minus dignis. In eorum locum suffecit Sacrae Romanae Rotae Auditores, concessit eisdem veste coloris violacei, & sportulis Palatinis: idemque jus esse voluit singulis Canonicis trium majorum Basilicarum. Cardinalibus vero interdixit usum coloris nigri ac lugubris, quo dolorem ex necessarii alicujus obitu testabantur. Post annum ætatis nonum & sexagesimum, Pontificatus *duodecimum, mensem unum, ac diem decimum quintum*, XI. Kal. Jun. anno 1667. mortem oppetit, cujus monumentum, feretrum ipsum in eodem, in quo degebat, cubiculo vivens habere voluit.

ANNOTATIONES.

(1) Constitut. 28. §. 1. Constitut. 162. §. 1. & Constitut. 167. §. 1. tom. 1. Bullarum pag. 238. 405. & 409.

(2) Peyrerium confutarunt Joan. Cont. Dannhavverus in eo libro, cui titulus *Præadamita Utis, sive Fabula primorum hominum ante Adamum conditorum explosa*, Eusebius Romanus (Philippus Priorius) in *Animadversionibus in* librum

librum Præadamitarum, & Natalis Alexander in Hist. Eccl. Veteris Testamenti tom. 1. Differtat. 3. art. 1. pag. 57.

(3) Constitut. 117. §. 4. *Decreta à Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, & præcipuè à Sixto IV. Paulo V. & Gregorio XV. edita in favorem sententiæ afferentis, animam B Mariæ Virginis in sui creatione & in corpus infusione Spiritus Sancti gratiâ donatam, & à peccato Originali præservatam fuisse, nec non in favorem Festi & cultus Conceptioni ejusdem Virginis Deiparæ, secundum piam istam sententiam, ut præfertur, exhibiti innovamus, & sub censuris & pœnis in eisdem Constitutionibus contentis observari mandamus.*

Cardinalis Lambertinus De Serv. De Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 1. cap. 42 num. 14. Ex Constitutionibus Sixti IV. S. Pii V. Pauli V. Gregorii XV. Alexandri VII. & Clementis XI. quæ in unum collectæ legi possunt in Notis ad Gulielmum Estium tom. 2. editionis Neapolitanæ anno 1720. p. 8. clarè desumitur unanimis eorum propensio erga sententiam, quæ Beatam Virginem Mariam à peccato originali servatam in sua Con-

Rrr 4   ceptis-

ceptione adstruit atque confirmat. Vide annotat. 4. ad Sixtum IV. & 9. ad S. Pium V. (4) Constitutione 118. §. 3. tom. 5. Bullar. pag. 348.

Memoratus Card. Lambertinus lib. cit. cap. 24. num. 5. Prima sollemnis Beatificatio, quæ facta fuit in Basilica Vaticana, fuit illa Servi Dei, nunc Sancti Francisci Salesii, & expleta fuit die 8. Januarii 1662.

CCXL.

CLEMENS IX.

ANNO CHRISTI 1667.

LEOPOLDI I. II.

Julius Rospilosus Pistoriensis, annos natus novem supra sexaginta, XII Kal. Quintil. deligitur præses summus gentium Christianarum, appellaturque *Clemens IX.* Ei statim gravis est adversaria parata incredibilis quædam expectatio, quam non solum sustinuit, sed etiam vicit. Nam pietate fuit singulari, omnes facile admisit, in Vaticana Æde Sacramentum Pœnitentiæ administravit, totus causarum, non hominum, justitiam lenitate temperatam servavit.

vit, tantâsque virtutes sequentem gloriam despexit. Periclitanti Candiæ ut subsidia mitteret, nihil intentatum reliquit, operâque diligentem impendit, ut Christianos Reges redigeret in concordiam. Cum pauperibus gessit se quàm largissimè, cum suis, quos maximè diligebat, quàm parcissimè, oblatâsque fratris sui filiis nuptias nobilissimarum ditissimarumque fœminarum recusavit, totâ aulâ obstupescente, & invictam ejus erga nepotes severitatem admirante. Beatis adscripsit Rosam Virginem Limensem Ordinis S. Dominici: Sanctis Petrum de Alcantara ex familia S. Francisci, & Mariam Magdalenam de Pazzis Florentinam Ordinis Carmelitarum. Gravi & periculosâ ægritudine decumbenti vitam ademit additus dolor Candiæ post oppugnationem per triennium toleratam amidiæ. Desideratus est an. 1669. V. Idus Decembr. cum annos duos, menses quinque & dies undeviginti Pontificatum obtinisset.

CCXLI.

CLEMENS X.

ANNO CHRISTI 1670.

LEOPOLDI I. 14.

Quem Clemens IX. vaticinatus fuerat moriens fore successorem suum, is post extracta in quintum mensem comitia III. Kal. Majas anno 1670. Pontifex eligitur, *Amilius Alterius Romanus*. Octoginta ferè natus erat annos. Pontificatum ob ætatem excusanti Cardinales vix demum persuasere, ut pateretur se pontificem pronuntiarì. Dicitur est *Clemens X.* memor beneficii accepti à Clemente IX. à quo quinque antè mensibus in Cardinalium Ordinem adscriptus fuerat. Curam intendit ad constituendam Ecclesiasticam disciplinam. Absolvit inchoatam ab decessore suo restaurationem Basilicæ *Liberianæ* seu *S. Mariæ Majoris*. Orta inter Oratores Principum dissidia composuit, & recusavit *Cæsaris* nomen tribuere Regi Moschorum, id roganti per Legatum Romanam missum. *Jubilæum* solemne decimum

cimum quartum anno 1675 celebra-
vit, eodémque anno, ad augendam
Christianorum pietatem, ho-
nores sacros decrevit Martyribus
Gorcomiensibus dictis ab loco necis il-
latae, qui superiore sæculo apud Bel-
gas mortem obierant affecti genere
vario suppliciorum, quod confirma-
rent *Primum* Pontificis Romani,
& assererent verum Christi corpus
contineri in Eucharistia. Idem Po-
lonis, quos Turcæ premebant, auxi-
lia misit, liberalis in omnes, præter-
quam in nepotes. Regnare desit
anno insequente XI. Kal. Augusti
sexennio, mensibus duobus, diebus ternis
vicentique, quàm D. Petri sedem te-
nere cœperat.

CCXLII.

INNOCENTIUS XI.

ANNO CHRISTI 1676.

LEOPOLDI I. 20.

DUobus ipsis mensibus à morte
Clementis X. ante diem XI. Kal.
Octobr.

Octobr. in locum ejus approbatus cunctis, substitutus est *Benedictus Odeschalchius Comensis*. Delatum sibi honorem diu multumque recusat. Innocentius X. unum & triginta ante annos Cardinalem creavit. eamque ob rem *Innocentius X.* dicitur voluit. Nomen æquavit vitæ integritate, constantia animi temporum difficilia & periculosa Reipublicæ Christianæ. Pontificatu inchoavit palam, se novos Regum Ordines non admissurum, nisi jus abdicarent immunitatis, quæ plus nimis detrimento esset vectigalibus publicis, & peccandi licentiam in dies auferret fontibus meritæ pœnæ exemptis, adjunctâ anathematis pœnâ, iniquis exinde uteretur jure eo. Editum hoc Cardinalium fere omnium assensu conscriptum anno demum 1687. promulgavit. (1) Offensa ob id Galliarum Rex Ludovicus XIV. Romam extra ordinem legavit Henricum Carolum Lavardinum præcipuum armatorum multitudine, ut terrore objecto possessionem retineret juris antiqui. Sed non fregit minæ Innocentium, qui illas adeo

neglexit, ut Legatum ne in conspectum quidem admittere unquam voluerit. Quin *Ædis* S. Ludovici usum interdixit, quod in ea rebus divinis nocte Natali Christi Domini interfuisset Lavardinus, ob usurpatum jus immunitatis positus extra Ecclesiæ communionem. Quare menses decem septemque Romæ frustra commoratus, revocatur in Galliam. Neque interim Innocentius dimiserat ex animo curam rerum aliarum. Namque eadem prorsus constantiâ obstitit eidem Christianissimo Regi, extendere volenti jus *Regaliæ* ad Ecclesias Regni sui onere hujusmodi immunes. (2) Principes summos fœderatos contra Turcas, & periculosissimum sustinentes bellum adjuvit pecuniâ, & fufis præsertim ad Deum precibus. Hinc Poloni Cameneciam receperunt, Veneti Peloponnesum, Cæsar non solum ab sede sua, Vienna obsidione solutâ, imminens periculum propulsavit, sed etiam Hungariâ pæne totâ potitus est, ingenti Turcarum exercitu magnâ strage cæso, fugatôque. Tantam victoriam secundum Deum Virgini
Dei-

Deiparæ protegenti sospitantique
 Christianum populum acceptam re-
 ferens Innocentius, statâ die San-
 ctissimo *Mariæ* nomini consecratâ
 præcepit, ut quotannis beneficii tam
 insignis memoria ab Ecclesia unive-
 rsa recoleretur: ac Joanni Polonia
 Regi, cujus præsertim virtute ege-
 giâ peracta res tanta est, Ensem mi-
 sit & Galerum munus imperatori
 clari meritis in rem Christianam.
 (3) Gaudium hoc Innocentii cum-
 lavit reducta in Britanniam ab Jaco-
 bo II. Romana religio. Verùm haud
 diuturna fuit lætitia ea. Siquidem
 Britanni ferentes iniquo animo ritus
 Romanos, Jacobum Regno expule-
 runt, simulque omnes, quos parte
 aliquâ contigerat suspicio favoris
 in Regem. Profugum unâ cum uxore
 & filio parvulo liberalissimè susce-
 pit Rex Christianissimus, eam ob-
 rem ab Innocentio commendatus
 cui illud etiam datum laudi, quod
 Hugonotos coëgit aut sectam, aut
 Galliam deserere. Sed eam primam
 Innocentius fecerat curam suam, ut
 Ecclesiastica disciplina ad præfatos re-
 digeretur mores. Suis tantum abest
 ut

ut largitus aliquid unquam fit, ut etiam ab ipsis nummos quotannis persolvi voluerit erogandos in pauperes, aut in apparatus belli contra Turcas. Renovato Alexandri VII decreto edixit, ut Ordinibus sacris initiandi in locum ab hominum frequentia remotum secedentes, spiritui exercendo juxta D. Ignatii institutum vacarent per dies denos. Dicatis Deo Virginibus musicen prohibuit. Fœminas cultum lasciviorum affectantes Templis amovit. Moralem Christianorum disciplinam rexit, quinque & sexaginta *propositionibus* damnatis. Damnavit quoque Michaëlis Molinos Hispani Presbyteri simulatoris turpissimi errores & scripta. Omnino legibus, institutis, decretis rem Christianam insigniter munivit atque ornavit. Per *annos duodecim, menses decem, dies duos & viginti* Pontifex fuit exempli recti domi, forisque, & pro causa Ecclesiæ expertæ virtutis, dignusque habitus, quem hæretici ipsi ferrent laudibus. Anno vitæ octavo post septuagesimum pridie Idus Augusti 1689. extinctus

tinctus est, reviviscens ac reflorescens in annos æternos.

ANNOTATIONES.

(1) Constitut. *Cum aliis* 19. in Continuatione Bullarii part. 1. pag. 64.

(2) Sfondratus in Gallia Vindicata Dissertat. 1. §. 1. num. 2. pag. 4. *Regalia nihil aliud est, quam jus & facultas Regis concessa fructus, & proventus vacantis Episcopatus, cujus electio ad Regem pertineat, percipiendi, & beneficia, ac prebendas curæ animarum expertes interim conferendi. Jus Regaliæ si latius sumatur, ex quatuor juribus conflatur, videlicet eligendi, investiendi, beneficia vacantia conferendi, percipiendique fructus, ac proventus temporales.*

(3) Vide annotat. §. ad S. Pium V. pag. 533.

CCXLIII.

ALEXANDER VIII

ANNO CHRISTI 1689.

LEOPOLDI I. 38.

PRidie Nonas Octobris ad curam Ecclesiæ Catholicæ admotus est *Petrus Ottobonus*, Marci Equitis Venetæ Reipublicæ Magni Cancellarii filius, Brixie olim Episcopus, doctus in *Strinâ*,

Strinâ, & rerum experienciâ clarus
Alexander VIII. appellatus est. Gra-
tus in patriam Venetis affirmavit jus
antiquum exigendi decimas Clerico-
rum ab *Innocentio XI.* interdictum,
gerentésque bellum contra commu-
nem hostem Turcam juvit classe.
Francisco Mauroceno Principi Ensem
misit & Galerum, mitti solitum à
Pontifice donum summis tantùm Im-
peratoribus ob singularia merita in
Religionem Christianam. Jus per-
petuum eisdem impertiit eligendi
Episcopos atque Archiepiscopos
Urbium, quas cepissent de Turcis.
Liberalis simul erga Antistitem Tem-
pli *D. Marci*, quem *Primicerium* ap-
pellant, dignitatem ejus potestatem-
que munivit & amplificavit. Ute-
batur hic usque ab *Joanne Particiatio*
Principe Venetiarum XI. (1) insi-
gnibus Episcopalibus, & in templis
suis benedicebat populo, præficie-
bátque Sacerdotes sacris confessioni-
bus audiendis more Episcoporum:
tum *Tonsuram Primam* conferebat
Clericis sibi subjectis, Ordinibusque
cæteris initiandos datis litteris dimit-
tebat ad Episcopos. Multorum usu

Sss

fæ-

ſæculorum hæc jam aſſerta non confirmavit modò Alexander, ſed auxit quoque, ut *Primiceriis* Templi D. Marci ad quatuor Minores Ordines promovendi Clericos ſuos impoſitorum eſſet facultas. Ad hæc B. *Laurentium Juſtinianum* primum Venetiarum Patriarcham, pietate inclytum & doctrinâ adſcripſit in Sanctos, quo honore auxit etiam Joannem à S. Facundo Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, Joannem à Capiftrano, Paſchalem Baylonium ex familia S. Franciſci, & Joannem de Deo auctorem Ordinis Sacerdotum interventium Xenodochiis. Idem rem difficillimam obtinuit jam tentatam ab deceſſore ſuo, ut Regum Oratores dimitterent jus antiquum immunitatis, utque Rex Chriſtianiſſimus Apoſtolicæ Sedi reſtitueret Avenionem Urbem & circumjectam regionem, quam occuparat ad Innocentium emolliendum. Suſceptâ morum correctione, damnavit *Peccatum Philoſophicum*, atque unam & triginta *propoſitiones*. (2) Obiit annum ætatis agens octogefimum primum, 1691. Kal. Februar. circumactis Pontificatus

tus mensibus quindecim, diebus sex & viginti.

ANNOTATIONES.

(1) *Joannes Participatius* (vulgò *Participatius* anno Christi 829.) *Princeps declaratus publicam administrationem à divinis orsus fanum Ducario propinquum statuit, in quod ritè dedicatum ex minori sacello (D. Marci) Evangelistæ corpus est translatum, lectique ex omni Clero aliquot, qui rem ibi divinam facerent; his Antistes datus, quem Primitivum hodie vocant. Fuit res ipsa omnino tenuis ab initio, nec præsentì opulentia, & magnitudini, quæ hodie moles ipsa laborat, quidquam habuit simile* M. Ant. Sabellicus *Rerum Venetarum Decadis primæ lib. 3. pag. 34.*

(2) D. Thomas 1. 2. quæst. 71. art. 6. ad 5. *A Theologis consideratur peccatum præcipuè secundum quod est offensio contra Deum: à Philosopho autem morali secundum quod contrariatur rationi: & ideo Augustinus convenientius definit peccatum ex hoc, quod est contra rationem, præcipuè cum per legem æternam regulemur in multis, quæ excedunt rationem, sicut in his, quæ sunt fidei.*

Sss 2

Idem

Idem supra art. 2. ad 4. Quid
quid est contra rationem artificiatum, est
etiam contra naturam artis, quæ arti-
ficiatum producitur: lex autem æterna
comparatur ad ordinem rationis humanæ,
sicut ars ad artificiatum. Unde ejusdem
rationis est, quod vitium & peccatum sit
contra ordinem rationis humanæ, & quod
sit contra legem æternam. Vide Domi-
nici Viva Theologicam Trutinam
damnatarum thesium part. 3. pag. 347.

CCXLIV.
INNOCENTIUS
XII.

ANNO CHRISTI 1691.

LEOPOLDI I. 40.

Menses amplius quinque discordia
tenuit Cardinales collectos in
comitiis Pontifici creando. Tandem
IV. Idus Jul. suffragia cuncta con-
sensere in *Antonium Pignatellum* Ar-
chiepiscopum Neapolitanum, illu-
stri ibidem genere natum, virum
tantæ potestati parem. Pontifex re-
nunciatus est nomine *Innocentii XII.*
Æmulatus virtutes decessoris sui In-
no.

nocentii XI. meditatam ab eo opus perfecit, quo laudes expressit ab hæreticis ipsis. Constitutionem condidit promulgavitque manu testatam Cardinalium, quâ regnantium Pontificum consanguineos vetuit ditari Ecclesiæ bonis, decernens ut Pontificibus in suos laborantes inopiâ ita liberalibus esse liceret, tanquam subvenirent necessitatibus alienorum. (1) Idem cum de origine Ordinis Carmelitarum, usque à Prophetis Elia atque Eliseo, disceptaretur acrius, quam par erat, voluit de hac controversia in posterum omnibus silentium esse *sub excommunicationis læ sententiæ pœna*. (2) Vetuit quoque Officia & Magistratus, quibus Collegium Judicum Fisci Pontificii constat, venalia esse, imò duodecim Clericis Cameræ, Præsidi, Auditori, atque Ærarii Præsecto, qui pro his muneribus pecunias dede- rant, ex ærario pecunias restituit, aditus ut illuc unus merita forent. (3) Cum toto bello Europa arderet, universale *Jubilæum* bis indixit averuncandæ cælesti iræ, & Christianos Principes modis omnibus curavit

Sss 3. per-

perpellere, ut pacem inter se componerent (4) Idem passus molestum Electorem Imperii ab Cesare constitutum Ducem Hannoverensem, haud observantem sacra ritibusque Orthodoxorum. (5) Venetae Reipublicae pugnanti contra Turcas eventu prospero triremes subdidit. Novos Sacramenti Pœnitentiæ ministros & Parochos jussit tanto se muneri parare continuatâ per dies denos contemplatione rerum æternarum. Multa sanxit moribus regendis & continendæ Ecclesiasticæ disciplinæ. Faciles ad eum aditus, pauperibus verò ita benignæ aures, ut qui maximus omnium erat dignitate, par infimis videretur humanitate. Mortuus est anno ætatis quinto supra octogesimum V. Kal. Octobris anno 1700. cùm magni consilii Pontifex & spectatæ probitatis fuisset annos novem, menses duos, & dies quindecim.

ANNOTATIONES.

(1) Constitut *Romanum decet Pontificem* 19. in Continuatione Bullarii part. 1. pag. 181.

(2) Con-

(2) Constitutionem, quæ incipit *Redemptoris* recitat Thomas Pafeuccius in Compendio ad Consultationes Canonicas Pignatelli part. 2. tit. *De Regular.* pag. 348. Vide Cardinalem Petram in Comment. ad Constitut. Apostol. tom. 2. pag. 273. num. 2.

(3) Constitut. *Ad hoc unxit* 23. pag. 195.

(4) Constitut. *Ubi primum* 46. & Constitut. *In sublimi* 65. pag. 242. & 268.

(5) Vide annotat. 2. ad Gregorium V. pag. 314.

CCXLV.

CLEMENS XI.

ANNO CHRISTI 1700.

LEOPOLDI I. 49.

MAGNUM in Romanis Pontificibus nomen *Clemens XI.* Urbinas *Joannes Franciscus Albanus* antea dictus, Pontificiæ vir majestatis, ut aspectu ipso cuius injiceret admirationem suam, & honoris fastigium æquaret. In locum Innocentii XII. anno 1700. IX. Kal. Decembr. incredibili Cardinalium voluntate vixdum cooptatus, facinus edidit præclarissimum. Nam

Sss 4 de-

delatum sibi Sacerdotium summum constantissimè recusavit per triduum, donec divino illo, qui Ecclesie sue semper adest, spiritu tactus studiis omnium cessit. Virtutem eximiam admirati sunt Heterodoxi ipsi Norimbergenses, celebraruntque aureis argenteisque numismatibus inscriptis nomine ejus. (1) Illud etiam nequam vulgatæ laudis, quod ubi primùm aditus est à consanguineis, denuntiavit nihil se diminutum velle de Constitutione, quâ decessor ejus nimiam Pontificum in suos benevolentiam execrabatur, nihil se daturum gratiæ eorum, ac vetare, ne munera ulla acciperent, ne facturos secum officiosè admitterent, ne propria & usitata Pontificum Romanorum propinquis munia susciperent. Auxit insigniter decora hæc & decretis sapienter, & factis præclare. Nihil non conatus est, ut diffidia gravissima inter Christianos Principes exorta, quæ mox in exitiale diuturnumque exarsere bellum, extingueret. Jacobum II. Angliæ Regno extorrem, Mariam Reginam, Valliæ Principem, eundemque post mor-

tem Patris Regem Jacobum III. hoc nomine juvit pecuniâ grandi. *Gnomone astronomico ad usum Kalendarii constructo aptavit secula Verbo Dei, formatâque lined, uti vocant, meridianâ, quæ cursum Solis ostenderet, effecit, ut temporum ratio Paschæ celebrando constituta ab Synodo Nicæna & ab Gregorio XIII. emendata nosceretur facilè & servaretur probè.* (2) Collatam Duci Hannoverensium Heterodoxo dignitatem Electoris Imperii exposulavit improbavitque velut rem adversam Catholicæ Religioni, & juribus Apostolicæ Sedis, emissamque exposulationem improbationemque jussit in Tabularii Imperialis acta referri. *Festum Conceptionis B. Mariæ Virginis Immaculatæ ubique terrarum ab omnibus Christifidelibus de præcepto servari & celebrari mandavit.* (3) S. Josephum ejusdem Immaculatæ Virginis sponsum, Albanæ Familiæ patronum, novo coli decrevit *Divino Officio*, quod ex aptis Librorum Sacrorum verbis ipse composuit. (4) Pium V. P. M. Andream Avellinum, Felicem à Cantalicio, & Catharinam Bononien-

niensem retulit inter Divos. Eugenio Sabaudia Principi Ensem & Galerum misit, spectatae virtutis premium, nec dari solitum nisi imperatoribus summis ob praecelaram defensionem rei Christianae. (5) Magnificentiam adhibuit, pluribus extructis operibus & aedificiis tum sacrum profanis: liberalitatem, decies centenis millibus aureorum nummum in pauperes erogatis, Ecclesiasticae disciplinae custos sedulus munera viris, non viros muneribus honestare contendit. (6) Mirus fuit ardor Catholicae religionis custodiendae, propagandaeque. Ad Sinas, ad Indos, Persas, Aethiopas, Moschos misit praecones Evangelii, quorum operam multi vel ab ethnica superstitione abducti, vel a schismate revocati. Ipse quoque pietate sua atque dexteritate tenuit, ut Antonius Ulicus Dux Brunsvicensium, & Federicus Augustus Saxonicus Elector, relicta Lutheri impietate, ad partes accederent Catholicorum. Ad ornandum vero nomen Christianae Alexandrae Suecorum Reginae, monumentum haeresis ab ea ejuratae, terren

renique regni ob cæleste abdicati
posuit in Æde Vaticana. (7) Dire-
mit celebrem & studio magno par-
tium agitatam controversiam de riti-
bus & ceremoniis Sinensibus, im-
probans tanquam supersticiosos ho-
nores haberi solitos *Confucio*, ejusque
progenitoribus. (8) Damnavit *pro-*
positiones ex P. Quesnelli libro quo-
dam depromptas unam supra cen-
tum. (9) Abolevit *prætensam Apo-*
stolicam Regni Siciliae Legationem ac
Monarchiam nuncupatam, ejusque asser-
tum Tribunal. (10) Integrato decre-
to Innocentii XI. constituit, ut ini-
tiandi Ordinibus sacris, Rectores
animarum, alisque viri Ecclesiastici
secederent in se ipsos, animúmque
per dies decem exercerent medita-
tione æternorum. Ajebat enim,
secessu illo *Sacro quidquid sordium de*
mundano pulvere contractum est, commo-
dè detergi, Ecclesiasticum spiritum repara-
ri, mentis aciem ad divinarum rerum
contemplationem extolli, rectè, sanctèque
vivendi normam vel institui vel confir-
mari. (11) Ad hæc *Domum Emen-*
dationis erexit regendis moribus ju-
venum, qui, ut in Urbe plena pere-
grinis

grinis & advenis, malo exemplo va-
gi per plateas & compita otiaerentur.
Ut autem Græcâ & Latinâ linguâ
valebat, veteres imitatus Pontifices,
laudatissimas Homilias habuit ad po-
pulum, in quibus gravem & roba-
stam expressit eloquentiam Magni
Leonis patroni sui. Hinc magna in
eo fuit non Religionis modò, sed
etiam litterarum cura. Nam & Va-
ticanam Bibliothecam auxit manu-
scriptis linguarum exoticarum exem-
plis undique petitis, & liberalium
artium professores coluit, fovit pa-
trocinio, decoravit honoribus. Nec
illud minùs perennem habebit lau-
dem, quod à re divina, stasque ce-
remoniis ac solemnibus sacris, que
summâ religione peragebat ac maje-
state, nunquam abstinuit, nisi
morbo impeditus: quòd pro Tribu-
nali in Æde Vaticana exceptit poeni-
tentium Confessiones sacras, quòd
Nosocomia obivit, quòd licet in-
commodâ plerumque uteretur vate-
tudine, omnes facilè admisit, & in-
firmis etiam patientes aures præbuit
dicere solitus, *Principis esse omnia scire,
non omnia exequi.* Quâ facilitate ur-
bâ-

banos , externosque Magistratus
 continuit in officio , atque effecit,
 ut nullo respectu rerum privatarum,
 quæ semper offecere publicis , jus
 suum cuique tribuerent. Latè etiam
 fulget ea gloria , quòd temporibus
 difficillimis toto fermè Pontificatu,
 animum gessit illis parem. Par de-
 nique per *annos viginti , menses tres ,*
dies quinque & viginti (tot enim re-
 gnavit vitâ functus XIV. Kal. Apri-
 lis 1721. annum ætatis agens secun-
 dum & septuagesimum) titulo tanti
 honoris semper fuit, ut optimo etiam
 succedenti Pontifici difficilis æmula-
 tio foret.

ANNOTATIONES.

(1) *Prima Numismatum facies Cle-
 mentis effigiem exhibet cum inscriptione
 circumposita : ALBANUM COLUERE PA-
 TRES , NUNC MAXIMA RERUM ROMA
 COLIT. Infra verò. CLEMENS XI.
 CREATUS XXIII. NOVEMBRIS MDCC.
 In aversa partè gentilitium Albanorum
 eminet Stemma Pontificiæ Tiaræ supposi-
 tum , variorum florum ferto , quatuor
 tæniis distincto circumdatum , in quibus
 præcipuæ virtutes Principis , nimirum*
Fu-

Iustitia, Pietas, Prudentia, Eruditio sunt expressæ, subjectâ epigraphæ, FLORES CIRCUMDATI. Sertum autem divina circum exornant verba: FLORES MEI FRUCTUS HONORIS, ET HONORIS STATIS. Ecclesiast. XXIV. 23. Inflexam denique Numismatis oram desumptum ex Claudiano hemistichium inquit novo Pontifici aptissimè congruens: SOLUS MERUIT REGNARE ROGATUS. Hæc sunt apud Auctorem librorum seu De vita & rebus gestis Clementis XI Pont. Maximi lib. 1. §. 53. pag. 51. & 52.

(2) *De Linea meridiana Clementina multi ad hanc diem scripsere: Auctor memoratus De vita & rebus gestis Clementis XI. lib. 2. §. 38. pag. 161.*

(3) *Constitut. Commissi nobis 40. in Continuatione Bullarii part. 2. pag. 69.*

(4) *Eruditissimus Cardinalis Lambertinus De Serv. Dei Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 4. part. 2. cap. 9. num. 5.*

Idem supra cap. 13. num. 8. De Novendialibus Supplicationibus in honorem Sanctorum - - - nunquam actum est, quod sciam, in Sacrorum Rituum Congregatione; ad nostram notitiam non deveniunt, nisi binæ Litteræ Apostolicæ in forma

forma Brevis sanctæ memoriæ Clementis Papæ XI. in quibus indulget, ut Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ad publicam venerationem exponi posset in Capella sub Invocatione S. Joseph sita in Ecclesia S. Ignatii in Urbe novem diebus Festum ipsius S. Joseph proximè antecedentibus, utque fideles Capellam prædictam visitantes supradictis diebus Indulgentias lucrifacerent, adimpletis tamen nonnullis operibus, quæ in dictis Litteris Apostolicis leguntur.

(5) Vide annotat. 5. ad S. Pium V. pag. 533.

(6) Dicebat, ut est in lib. 6. De ejus vita & rebus gestis §. 27. *Indignus est Episcopatu, qui Episcopatum aucupatur. Et: Qui minimè bonus insignitur Sacerdotio, tanto munere non proficit, sed in dies fit deterior.* Lege vitam Benedicti XII. Pauli II. Hadriani VI.

(7) Christinae Reginae nomen *Alexandra* addidit Summus Pontifex *Alexander VII.* ei administrans Sacramentum Confirmationis

(8) Constitut. *Ex illa die 78.* in Continuatione Bullarii part. 2. pag. 155.

(9) Constitut. *Unigenitus Dei filius* 64. ibid. pag. 118.

(10) Constitut. *Romanus Pontifex* 76. §. 4.

§. 4 ibid. pag. 149. Vide annotat. 6. ad
Urbanum II. pag. 356.

(11) Epistola Encyclica 6. in Continua-
tione Bullarii part. 2. pag. 422.

CCXLVI.

INNOCENTIUS
XIII.

ANNO CHRISTI 1721.

CAROLI VI. 10.

NOVEMDIALIBUS sacris *Clementi XI.*
perfolutis, comitia Pontificia
haberi cœpta, in quibus VIII. Idus
Majas Cardinales successorem crea-
runt *Michaëlem Angelum de Comitibus*
Romanum, quem ad claritatem ge-
neris, unde Pontifices plures existi-
terant, munera quoque domi, foris-
que gesta faciebant loco supremo
dignum. *Innocentius XIII.* appellari
voluit. Pacatum & optimè confi-
tutum imperium nactus, animum
adjecit ad Pontificium decus dome-
sticâ & publicâ majestate augendum.
Liberalis in omnes, in eos potissi-
mum, quibus aliquo beneficio se ob-
strictum esse sentiret. Mitissimo in-
genio

genio præditus clarissimos viros accusationibus appetitos vindicavit ab omni crimine. *Nec mansuetudo integritatem corrumpit, nec integritas mansuetudini repugnavit.* (1) Constans juris Ecclesiastici assertor fuit, quod tum præsertim significavit, cum investituram Regni Siciliae utriusque, ac Hierusalem impertiit *Carolo VI.* Cæsari. (2) Ritibus etiam sacris instituendis adjunxit curam. Namque cultum immemorabilem *Beati Andreae de Comitibus Alexandri IV.* ex fratre nepotis, *Ordinis Minorum S. Francisci* approbavit. (3) Et Dominicam secundam post Epiphaniam præstituit Festo Sanctissimi Nominis *Jesu* ab universa Ecclesia quotannis celebrando. Extremum vitæ diem confecit Nonis Martii anno Christi 1724. ætatis nono sexagesimoque. *Supra biennium regnavit menses novem & dies undetriginta.*

ANNOTATIONES.

(1) S. Augustinus epist. 43. aliàs 162. cap. 5.

(2) Constitutione, cujus initium *Inscrutabili illius* in Continuatione Bullarii part. 2. pag. 467.

T t t

(3) Vide

(3) Vide Card. Lambertinum De Serv. Dei Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 1. cap. 31. num. 16. & lib. 2. cap. 24. §. 41. num. 146 & 159.

CCXLVII.

BENEDICTUS XIII.

ANNO CHRISTI 1724.

CAROLI VI. 13.

Quarto Kal. Junias successit Benedictus XIII. probus & antiqui moris Pontifex. Is erat *Vincentius Maria Ursinus* Archiepiscopus Beneventanus. Multa fecit laudabilia. Ante omnia cavit, ut viri laici, qui ex more talarem vestem Clericalem induerent, Collare deferrent latum diversumque ab eo, quo Clerici uterentur. Vetuit etiam, Clericos gerere comas appositas. Disciplinam Ecclesiasticam sanxit Concilio celebrato in *Æde Lateranensi* anno piaculari 1725. eodemque anno in eadem Basilica Sacramentum Penitentiae administravit, ac summi Penitentiarum munere functus est. Mandavit omnibus Italiae Episcopis, ut Cle-

Clericis educandis erudiendisque haberent collegia, quæ appellantur Seminaria, instituitque Congregationem Seminariorum, quam Episcopi consulerent de rebus pertinentibus ad ea. (1) Impetravit à Cæsare, ut Comaclum, quod tenebat ab anno 1708. sibi restitueret. Suâ pietate effecit, ut Ludovicus Antonius Cardinalis Noallius Archiepiscopus Parisiorum Constitutionem *Unigenitus* Clementis XI. reciperet. Sanctum Joseph posuit in Litanis post S. Joannem Baptistam, ut Præditissimus Cardinalis Lambertinus *insinuaverat suffragio suo*. (2) Illis, qui ære Campano dante signum Angelicæ Salutationis, genua flecterent, eamque ter recitarent, *indulgentiam* centum dierum concessit, ac semel in mense *plenariam*. (3) Ut autem erat addictissimus Ecclesiæ Beneventanæ, quam administrabat per vicarium, Beneventum verno tempore contendit bis: primùm anno 1727. Eucharistiâ præmissâ, iterum anno 1729. minori pompâ comitatûque. (4) Eodem anno 1727. VI. Idus Decembris Viterbium se contulit,

T t t 2 ut

ut Clementem Augustum Electorem
Colonienfem initiaret Epifcopatu.
Gregorium Cardinalem *Barbaticum*
olim Epifcopum Patavinum, fancti-
monia famâ celebrem ritè auxit ti-
tulo *Venerabilis*, juffitque corpus
ejus fe pulchro erutum infpici, re-
pertumque fpecie integrâ in locum
decentiorem transferri. (5) Equi
pariter juffu Eques Bernardinus *Pe-
fetti* Senenfis Poëtica laureâ in Ca-
pitolio donatus eft: id quod jam
de ab Francisco *Petrarcha* non re-
derat Romana Civitas. (6) Plures
descripfit in Sanctos. (7) In his
Beatum Joannem *Nepomucenum*
Canonicum *Pragenfem*, cujus lingua
perinde atque illa *D. Antonii* *Patavi-
vini*, non integrâ modò, fed recentif-
tiffimâ fpecie confpicitur: hujus
quidem, quòd ità dixit, ut divinas
laudes, divinamque doctrinam me-
rificè amplificaverit; Illius verò,
quòd ità tacuit, ut fecreta fibi ad-
ministranti Sacramentum Pœnitenti-
tiae commiffa inter varia eadèmq;
graviffima genera tormentorum per-
petuo religiofòque fílentio compres-
ferit. Idem Pontifex præfcripfit

rationem tractandi judicandique causas Ecclesiasticas in Regno Siciliae ultra Pharam, quã abolitam à Clemente XI. decessore suo *Apostolicam* ejusdem Regni *Legationem ac Monarchiam nuncupatam*, ejusque *Tribunal* quodammodo revocavit. (8) Lateranensem Ecclesiam sedulã fumorum Pontificum curã resectam, ac novã postmodum molitione restitutam dedicavit ritu solemniori. Idem tantã fuit moderatione, ut in fastigio summo dignitatis non privatim modò, sed etiam publicè & in Orbis totius conspectu Monachum potiùs, quàm Pontificem ageret. Tali modo cum annos ætatis octoginta unum ac dies undeviginti complèssset, atque ad extremam senectutem, prosperã usus valecudine, nullis pro Ecclesia laboribus pepercisset, nactus est morbum pituitæ, quo obstruente spiritum, è mortalium numero ereptus est, ut immortalis vitã frueretur, quam sibi innocentissimis moribus comparaverat. Id accidit anno 1730. IX. Kal. Mart. post *quinquennium ac menses octo, dièsque viginti tres*, quàm Pontificatum obtinuerat.

ANNOTATIONES.

(1) Constitut. *Credite nobis* 3. in Continuatione Bullarii part. 2. p. 479.

(2) Id ipse narrat Lib. 4. De Serv. De Beatif. & Beat. Canoniz. Part. 2. cap. 11. num. 5. ac num. 7. & seqq. Suffragium ipsum edit.

(3) Vincentius Cardinalis Petra Comment ad Constitut. Apostol. tom. 5. pag. 42. num. 2. *Fidelibus omnibus, qui ad pulsationem Campanæ horæ meridianæ & post Solis occasum Orationem Angelicam (Angelus Domini &c.) flexis recitent genibus, cum addito trium Ave Maria, Sanctissimus D. N. Benedictus Papa XIII. paulò post sui Assumptionem concessit plenariam Indulgentiam, ac remissionem omnium peccatorum, dummodo aliquà die cujuslibet mensis ad beneplacitum Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ receperint, ac oraverint pro pace, & concordia inter Principes Christianos, Heresum extirpatione, & S. Ecclesiæ exaltatione. Itémque Fidelibus verè contritis, quoties Salutationem eam Angelicam devotè recitarent, centum dies Indulgentiæ impertitus fuit, ut ex Brevis die 24. mensis Septembris anno 1724.*

(4) Iter primum ingressus IV. Kal. Aprilis Beneventum pervenit VII. Idus mensis eius.

ejusdem, unde III. Idus Majas decedens, Romam rediit XII. Kal. Jun. Alterum suscepit V. Kal. Aprilis, & Nonis ejusdem Beneventum accessit, ubi cum usque ad diem X. Kal. Jun. mansisset, IV. Nonas Junii in Urbem Romam magnâ lætitiâ receptus est. Vide annotat. 1. ad *Clementem II.* pag. 328. & annotat. 1. ad *Alexandrum IV.* pag. 409.

(5) Hujus de vita si pauca subjiciam, (inquit Antonius Sandinus, J. U. D. & in Seminario Patavino Bibliothecæ Custos, auctor hujus operis) nec à proposito aberrer omnino, & grati animi officium persolvam. Eum enim, ut fama haud vana tenet, non Cardinalium discrepantia suffragia, sed sua ipsius moderatio Romano Pontificatu abstinuit, eundemque tanquam educatorem altoremque omnes quidem Seminarii nostri Patavini disciplinæ colere debent ac venerari, sed Historia præsertim Eccllesiastica, cujus promovendæ studio adeo tenebatur, ut subsecivis horis quietique dandis eam ipse tradere juventuti non dedignaretur. Gregorius igitur Venetiis clarâ & nobili in primis gente anno 1625. VII. Kal. Octobris natus est. Patrem habuit Joannem Franciscum *Barbadicum* Senatorem amplissimum, matrem Lucretiam Leoniam lectissimam fœminam Adulescens politioribus litteris eruditus, gravioribus deinde studiis ac disciplinis Patavii operam dedit, in quas postea per id temporis, quod supererat gerendis rebus

gravioribus, continenter incubuit. Annum
 agens undevicesimum cum Aloysio *Contar-*
reno Monasterium à Venetis ad pacifican-
 dum misso venit, ibique Fabium *Ghissium*,
 qui legatus ab Urbano VIII. pacificator &
 ipse accesserat, in sui admirationem per-
 traxit. Tanta indoles vel tum in Gregorio
 erat. Ghiso *Alexandri VII.* nomine ad
 Pontificatum evecto, Romam Sacerdotio
 jam initiatus demigravit. Electus primum
 Cathedralis Ecclesie Patavine Canonicus,
 deinde inter domesticos Præsules adscitus,
 variisque muneribus egregie defunctus,
 Bergomensis Ecclesie ab eodem Pontifice
 præficitur, postea in numerum Cardina-
 lium adscribitur, ac demum ad Ecclesiam
 Patavinam transfertur. Magnis utrobique
 virtutibus eluxit, atque insignia utrobique
 reliquit exempla religionis ac pietatis exi-
 miæ. Omnia suæ provincie longè late-
 que porrectæ negotia expedivit diligentis-
 simè, nec laboribus aut vigiliis suorum
 causâ suscipiendis ad extremum usque spi-
 ritum pepercit. Diocesim suam litteris ac
 pietate excultam voluit. Itaque educa-
 dæ erudiendæque juventuti instituit Colle-
 gia duo: alterum in Urbe, quod est *Se-*
minarium: alterum in agro *Trevese*
dictum. Illud omnium fermè facultatum
 delectis magistris instruxit. Linguas exo-
 ticas, sacris voluminibus interpretandis
 apprime utiles, adjecit, Hebraicam, Sa-
 mariticam, Chaldaicam, Syriacam, Ara-
 bicam, Græcam præsertim, quæ solidæ
 lit.

litteraruræ habetur parens. Addidit adju-
menta Bibliothecam, ac Typographiam.
Reditibus Ecclesiasticis stabilivit, hæredem
denique scripsit ex. assè. In egenos verò
tantâ fuit liberalitate, ut compertum sit
erogâsse ad octingenta millia argenteorum
nummum. Binos selectos viros exemplo
D. Caroli habuit correctores sui, eorumque
nomina impressa typis exponi iussit in
Episcopali Tabulario, ut ostenderet se
omnium admonitiones accepturum beni-
gnis auribus. Mensæ, Monachorum mo-
re frugaliter sibi simul cum Aulicis extru-
ctæ, adhibuit anagnosten. Nunquam
enim sine librorum sacrorum lectione apud
eum cœnatum est. Nihil in eo non exi-
mum. Animum semper æquabilem, con-
stantiâ & gravitate firmum non læta, non
tristia mutârunt. Omnia egit ratione &
consilio summo. Severitatem comitati ita
miscuit, ut facilitatem gravitas, gravita-
tem facilitas temperaret, ac paternus ejus
in omnes animus appareret. Adeuntium
desideria comiter excepit. Commissam
sibi Diocesim institutis ac legibus insigniter
munivit. Omnino partes implevit Anti-
stitis vigilantissimi, & cum veteribus com-
parandi, summôsque Principes in se con-
vertit splendore virtutum. Cùm annos
octo Bergomatium, & duos supra triginta
Ecclesiam rexisset Patavinorum, anno 1697.
ætatis secundo & septuagesimo, XIV. Kal.
Jul. inclytus famâ sanctitatis abiit ad supe-
ros viâ eâ, quam singulari vitæ sanctitate

T t 5

sibi

sibi munierat. Amplo funere clatus est, totâ Civitate suum erga Episcopum de se optimè meritum, dum efferreretur, studium ac voluntatem significante. Julitium suâ spontè cœptum, tabernæ clausæ, & sinè ulla publica auctoritate concessum in omnem formam luctûs & honoris. Duodeviginti ab obitu annis decreto Almæ Curia Romanæ inspectum erutum sepulchro cadaver, & à constitutis iudicibus coram Joanne Francisco Cardinali *Barbado* Episcopo Patavino, fratris ejus sibi incorruptum repertum, repositumque loco digniore. Cujus rei quò testatior esset memoria, tabula lapidea in pariete Ecclesiæ Cathedralis ad tumulum posita est cum indice hoc;

D. O. M.

CORPUS

VENERABILIS SERVI DEI
GREGORII S. R. E. CARDINALIS BAR-
BADICI EPISCOPI PATAVINI

E SEPULCHRO

QUO XXVIII. ANTE ANNIS CONDITUM
FUERAT

PRÆVIO DECRETO SACRÆ RITUM
CONGREGAT.

APPROBATO A SS. D. N. BENEDICTO
XIII.

PONT.

PONT. MAX.

JOAN. FRANC. S. R. E. CARDINALIS
BARBADICUS EPISCOPUS PATAVINUS

FRATRIS FILIUS

HUC TRANSTULIT

ANNO M. DCC. XXV. MENSE MAJO
DIE XXVII.

(6) De Bernardini Perfecti Poëtæ virtute luculentum testimonium dicit Cæsar Calinus Societatis Jesu in eo libro, cui titulus *Trattenimento Istorico, è Cronologico sulla serie dell' ancico Testamento* lib. 4. cap. 22. & Joannes Baptista Casottus extremâ epistolâ secundâ, quæ est in volumine V. Operum Joannis Casa edit. Venet. an. 1729.

(7) *Unica utique Canonizatione, at multiplici tamen solemnitate, ut ait Card. Lambertinus De Serv. Dei Beatif. & Beat. Canoniz. lib. 1. cap. 36. §. 3. ubi etiam confutat anilem fabulam, quâ fertur, summos Pontifices, absolutâ alicujus Sancti Canonizatione, citò ex hac vita discedere.*

(8) *Constit. Fideli ac prudenti Dispensatori 47. in Continuatione Bullarii part. 4. pag. 370.*

CCXLVIII.

CCXLVIII.

CLEMENS XII.

ANNO CHRISTI 1730.

CAROLI VI. 19.

QUINQUE ferè mensium spatio per
 irritas contentiones absumpto,
 tandem IV. Idus Quintil. Pontifex
 creatur *Laurentius Corsinus* Florenti-
 nus, annum ætatis agens nonum &
 septuagesimum, qui simul ad reno-
 vandam memoriam, simul ad æmu-
 landam virtutem magni Pontificis
 Clementis XI. à quo adscriptus fue-
 rat in ordinem Cardinalium, *Cle-
 mens XII.* appellari voluit. Is ma-
 gnificentia deditus ac sumptuosus
 bono publico, opera plurima con-
 struxit, refecit, absolvit. Namque
 frontem Basilicæ Lateranensis ædifi-
 cavit, atque intus in ea sacellum ab
 suo nomine *Corsinum*, in quo sibi po-
 suit mausoleum porphyreticum.
 Facie itè novâ exornavit. Eodem
 S. Joannis Baptistæ Florentinorum
 Ecclesias Pueri Jesu ac SS. Celfi &
 Juliani refecit, & hanc quidem à
 fundamentis. Vias Urbis stravit
 lapi-

lapide quadrato, vias quoque Con-
sulares ferentes Romam munivit.

Palatii Quirinalis equile ab Innocentio An. 1730.

XIII. cœptum absolvit. Ejusdem Pa-
latii latus terminavit Familiæ Pontificiæ An. 1732.

domicilio novis Ædibus amplificato. La-
tiorē viam, Romantque fori prospectum, An. 1733.

disiectis domibus ignobilem vicum insiden-
tibus, aperuit. Domum administris An. 1734.

Pontificiæ ditionis negotiis consultandis,
atque brevioribus Epistolis, levis arma- An. 1735.

turæ, & thoracatorum equitum turmis
à fundamentis extruxit. Aquam Virgi-
nem copiâ & salubritate commendatam

culto magnifico ornavit. Viæ iatæ par- An. 1736.

tem disiectâ ædium prominentiâ laxavit
atque direxit. (1) In eo etiam infi- An. 1738.

gnem laudem adeptus est, quod ad
avertendas ab Ravenna, ejusque agro in-

undationes Bedesin fluvium cataractâ
multiplicis usûs extructâ in novum al-

veum deduxit, in eundemque Vitim im-

misit, quod Romanam viam eo alveo in-

terruptam magnifici operis ponte commi-

sit, quod ab Urbe ad mare per septem
millia CCLXVIII. passus fossam perdu-

xit, in eamque corrivatis aquis faciliori
mercium transvectioni prospexit. (2)

Idem

Idem portum Anconæ paravit & valetudinaria. Statuas operis antiqui magno pretio comparatas in Capitolio constituit, sculptorum, pictorum atque eruditorum commodo. In porticu Ecclesiæ Lateranensis sublatâ statuâ, quæ ibi erat Pontificali effigie, veterem posuit Magni Constantini Cæsaris conditoris ejusdem Basilicæ, quæ idcirco *Constantiniana* dicitur ad hodiernam diem. Casenatibus singularia beneficia contulit, quorum præclara monumenta litteris consignata jampridem publicata sunt. Anno 1735. die 19. Decembris Cardinalem creavit Ludovicum Antonium Archi-Episcopum Toletanum Regum Hispaniæ Philippi V. & Elisabethæ Parmensis filium natum Anno 1727. XVI. Kal. Julii. Anno 1736. Divorum numero inferuit Vincentium à Paulo, Joannem Franciscum Regis, Julianam de Falconeriis, & Catharinam Fliscam Adurnam. Anno 1738. mense Junio splendidè ac magnificè excepit, ac per Legatum suum deducendam curavit Mariam Amaliam filiam Electoris

ris Saxonici ac Regis Polonorum,
nuptam Carolo Regi utriusque Sici-
liæ fratri germano memorati Ludo-
vici Antonii Cardinalis. Id etiam
egit causâ honoris erga Reginam,
quòd sellam suam ei obviam misit
Otriculum usque. Obiit Pater san-
ctissimus plenus dierum exacto Pon-
tificatûs ferè decennio 6to Februarii
Anno 1740.

ANNOTATIONES.

(1) Sunt hæc verba ipsa inscriptionum,
quæ leguntur Romæ.

(2) Ex inscriptione in basi statuæ, quam
huic Pontifici in foro Ravennates Anno
1738. erexêre.

CCXLIX.

BENEDICTUS XIV.

ANNO CHRISTI 1740.

CAROLI VI. 29.

IN sedem sex mensibus vacuam le-
vatus est 17mo Augusti anni hu-
jus 1740. Prosper de Lambertinis
Cardinalis Episcopus Bononiensis, &
in signi Virtute, & editis in lucem
libris

libris (quorum aliquem de *servorum Dei beatificatione & beatorum Canonizatione* per Historiæ nostræ decursum laudavimus) doctissimis orbi pridem Catholico notissimus, in Benedicti XIII. memoriam, à quo sacrâ Purpurâ ornari meruit, Benedictus XIV. dictus. Hic nobis scribentibus vivit in Pontificatu annum tertium vivâtque diu nobis & posteris admirandus.

FINIS.

ROMA.

ROMANORUM PONTIFICUM INDEX CHRONOLOGICUS.

Pontifex	creatus	sedit		
		an.	men.	dies
1 S. PETRUS.	45	25		
2 S. Linus.	69	11	2	23
3 S. Cletus.	80	12	7	2
4 S. Clemens I.	93	9	6	6

SÆCULUM II.

5 S. Anacletus.	103	9	3	10
6 S. Evaristus.	112	9	3	
7 S. Alexander I.	121	10		
8 S. Sixtus I.	132	10		
9 S. Telesphorus.	142	11	8	18
10 S. Hyginus.	154	4		
11 S. Pius I.	158	9	5	27
12 S. Anicetus.	167	8		

U u u

13 S.

	Pontifex	creatus	sedē		
			an.	men.	dies
13	S. Soter.	175	3	11	18
14	S. Eleutherus	179	15		23
15	S. Victor I.	194	9	1	28

SÆCULUM III.

16	S. Zephyrinus	203	18		18
17	S. Callistus I.	221	5	1	11
18	S. Urbanus I.	226	6	7	4
19	S. Pontianus	233	4	4	25
20	S. Anterus	237			1
21	S. Fabianus.	238	15		4

Sedes vacat menses amplius sexdecim:

22	S. Cornelius	254	2		
<i>Primus Pseudopontifex Novatianus hæreticus.</i>					

23	S. Lucius I.	255	1	4	13
24	S. Stephanus I.	257	3	3	22
25	S. Sixtus II.	260		11	13
26	S. Dionysius.	261	11	3	14
27	S. Felix I.	272	2	5	4
28	S. Eutychianus.	275	8	5	3
29	S. Cajus.	283	12	4	5
30	S. Marcellinus.	296	7	11	23

SÆCULUM IV.

31	S. Marcellus I.	304	4	1	25
32	S. Eusebius.	309	2	7	16
33	S. Melchiades.	311	2	2	7
					34 S.

INDEX CHRONOL. 1055

Pontifex creatus sedit

		an.	men.	dies
34 S. Silvester I.	314	21	11	
35 S. Marcus.	336		8	18
36 S. Julius I.	336	15	5	17
37 Liberius.	352	15	4	1
38 S. Felix II. à qui- busdam dictus.	355	2		
39 S. Damasus I.	367	17	2	26

*Secundus Pseudopontifex Ursinus
seu Ursicinus Diaconus.*

40 Siricius	385	13	1	10
41 S. Anastasius I.	398	4	1	13

SÆCULUM V.

42 S. Innocentius I.	402	15	2	10
43 S. Zosimus.	417	1	4	7
44 S. Bonifacius I.	418	4	9	18

*Tertius Pseudopontifex Eulalius
Archidiaconus.*

45 S. Cælestinus I.	423	8	5	3
46 S. Sixtus III.	432	7	11	2
47 S. Leo I. Magnus	440	20		28
48 S. Hilarius	461	5	9	29
49 S. Simplicius	467	15	5	8
50 S. Felix III.	483	8	11	17
51 S. Gelasius I.	492	4	8	20
52 S. Anastasius II.	496	1	11	19
53 S. Symmachus.	498	15	7	27

U u u 2

Quar-

Pontifex creatus ^{sekit}
an. men. die

Quartus Pseudopontifex Laurentius
Archipresbyter.

SÆCULUM VI.

54 S. Hormisda.	514	9	11	
55 S. Joannes I.	523	2	9	14
56 S. Felix IV.	526	4	2	13
57 S. Bonifacius II.	530	1		

Quintus Pseudopontifex Dioscorus.

58 Joannes II.	531	2	4	16
59 S. Agapetus I.	535		10	13
60 S. Silverius.	536	4		
61 Vigilius.	540	16		
62 Pelagius I.	555	4	10	11
63 Joannes III.	560	12	11	26
64 S. Benedictus I.	574	4	1	11
65 Pelagius II.	578	11	2	16
66 S. Gregorius I. Magn.	590	13	6	35

SÆCULUM VII.

67 Sabinianus.	604	1	5	5
68 Bonifacius III.	607		8	21
69 S. Bonifacius IV.	608	6	9	11
70 Deusdedit.	615	3		20
71 Bonifacius V.	619	5		10
72 Honorius I.	625	12	11	16

Sicut

INDEX CHRONOL. 1057

Pontifex creatus sedit
an. men. dies

Sedes vacat per annum & menses
amplius septem.

73 Severinus.	640		2	4
74 Joannes IV.	640	I	9	18
75 Theodorus I.	642	6	5	18
76 S. Martinus I.	649	6	2	12
77 S. Eugenius I.	654	2	8	24
78 S. Vitalianus.	657	14	6	17
79 Adeodatus.	672	4	2	5
80 Donus I.	676	I	5	10
81 S. Agatho.	678	3	6	14
82 S. Leo II.	682		10	17
83 S. Benedictus II.	684		10	12
84 Joannes V.	685	I		9
85 Conon.	686		II	

Schisma electis Petro ac Theodoro.

86 S. Sergius I.	687	13	8	23

Schisma electis Theodoro & Paschale.

SÆCULUM VIII.

87 Joannes VI.	701	3	2	12
88 Joannes VII.	705	2	7	17
89 Sifinnius.	708			20
90 Constantinus.	708	7		15
91 S. Gregorius II.	715	15	8	24
92 S. Gregorius III.	731	10	8	10

U u u 3

93

	Pontifex	creatus	fedit		
			an.	men.	die
93	S. Zacharias.	741	10	3	14
94	Stephanus II.	752	5		19
95	S. Paulus I.	757	1	1	

Sedes vacat plus annum

Constantinus & Philippus Pseudopontifices.

96	Stephanus III.	768	3	5	22
97	Hadrianus I.	772	23	10	17
98	Leo III.	795	20	5	10

SÆCULUM IX.

99	Stephanus IV.	816			7
100	Paschalis I.	817	7		17
101	Eugenius II.	824	3		

Zinzinus Pseudopontifex

102	Valentinus	827			40
103	Gregorius IV.	827	16		
104	Sergius II.	844	3		
105	S. Leo IV.	847	8	3	6

*Huic quidam temerè sufficiunt
Joannem Papiſſam.*

106	Benedictus III.	855	2	6	10

Anastasius Pseudo Pontifex.

107	S. Nicolaus I. Magn.	858.	9	6	20
108	Hadrianus II.	867	5		
109	Joannes VIII.	872	10		

INDEX CHRONOL. 1059

Pontifex	creatus	sedit		
		an.	men.	dies
110 Marinus I. seu <i>Martinus II.</i>	882	1	5	
111 Hadrianus III.	884	1	4	
112 Stephanus V.	885	6		
113 Formosus	891	4	6	
114 Bonifacius VI.	896			15
115 Stephanus VI.	896	1	1	
116 Romanus.	897		3	22
117 Theodorus II.	898			20
118 Joannes IX.	898	2		15

Sergius Pseudopontifex.

119 Benedictus IV.	900	3		2

SÆCULUM X.

120 Leo V.	903		1	26
121 Christophorus	903		6	
122 Sergius III.	904	7	3	
123 Anastasius III.	911	2	2	
124 Landus	913		6	10
125 Joannes X.	914	5		
126 Leo VI.	928		7	5
127 Stephanus VII.	929	2	1	12
128 Joannes XI.	931	4		10
129 Leo VII.	936	3	6	10
130 Stephanus VIII.	939	3	4	15
131 Marinus II. seu <i>Martinus III.</i>	942	3	6	

Uuu4 132

	<i>Pontifex</i>	<i>creatus</i>	<i>sedis</i>		
			<i>an.</i>	<i>men.</i>	<i>die</i>
132	Agapetus II.	946	10	2	
133	Joannes XII.	956	7	9	

Leo VIII. Pseudopontifex.

134	Benedictus V.	964			
135	Joannes XIII.	965	6	11	
136	Benedictus VI.	972			I
137	Donus II.	974			
138	Benedictus VII.	975	9		
139	Joannes XIV.	984			II

*Bonifacius VII. Pseudopontifex.**Joannes filius Roberti electus.*

140	Joannes XV.	985	10		
141	Gregorius V.	996	2	8	

Joannes XVI. Pseudopontifex.

142	Silvester II.	999	4	I	9

SÆCULUM XI.

143	Joannes XVII.	1003			5 25
144	Joanne XVIII.	1003	5	5	
145	Sergius IV.	1009	2		
146	Benedictus VIII.	1012			II

Gregorius Pseudopontifex.

147	Joannes XIX.	1024	9		
148	Benedictus IX.	1033	12		

INDEX CHRONOL. 1061

Pontifex creatus sedit
an. men. dies

Silvester III. Pseudopontifex.

149	Gregorius VI.	1044	2	8	
150	Clemens II.	1046		9	15
151	Damasus II.	1048			23
152	S. Leo IX.	1049	5	2	7
153	Victor II.	1055	2	3	15
154	Stephanus IX.	1057		7	27

Benedictus X. Pseudopontifex.

155	Nicolaus II.	1058	2	6	25
156	Alexander II.	1061	11	6	21

Honorius II. Pseudopontifex.

157	S. Gregorius VII.	1073	12	1	3

Clemens III. Pseudopontifex.

158	Victor III.	1086	1	3	23
159	Urbanus II.	1088	11	4	18
160	Paschalis II.	1099	18	5	7

Clementi III. Pseudopontifici successi

Pseudopontifices tres.

SÆCULUM XII.

161	Gelafius II.	1118	1		4

Gregorius VIII. Pseudopontifex

162	Callistus II.	1118	5	10	12
		Uuu 5			163

	Pontifex	creatus	ſedit		
			an.	men.	dieb.
163	Honorius II.	1124	5	1	25
164	Innocentius II.	1130	13	7	9

Anacletus II. & Victor IV. Pseudopontifices.

165	Cælestinus II.	1143	5		13
166	Lucius II.	1144	11		14
167	Eugenius III.	1145	8	4	10
168	Anastafius IV.	1153	1	4	23
169	Hadrianus IV.	1154	4	8	29
170	Alexander III.	1159	21	11	23

Victor V. Paschalis III. Callistus III.

Innocentius III. Pseudopontifices.

171	Lucius III.	1181	4	2	13
172	Urbanus III.	1185	1	10	25
173	Gregorius VIII.	1187		1	27
174	Clemens III.	1187	3	3	10
175	Cælestinus III.	1191	6	9	9
176	Innocentius III.	1198	18	6	9

SÆCULUM XIII.

177	Honorius III.	1216	10	8	
178	Gregorius IX.	1227	14	5	2
179	Cælestinus IV.	1241			17

Sedes vacat menses ferme viginti.

180	Innocentius IV.	1243	11	5	14
181	Alexander IV.	1254	6	5	13
182	Urbanus IV.	1261	3	1	4

INDEX CHRONOL. 1063

Pontifex	creatus	sedit		
		an.	men.	dies
183 Clemens IV.	1165	3	9	
<i>Sedes vacat annos fere tres.</i>				
184 Gregorius X.	1271	3	9	15
185 Innocentius V.	1276		5	
186 Hadrianus V.	1276			37
187 Joannes XX. di-	1276		8	
<i>ctus XXI.</i>				
188 Nicolaus III.	1277	2	8	29
189 Martinus IV.	1281	4	7	7
190 Honorius IV.	1285	2		
<i>Sedes vacat menses amplius decem.</i>				
191 Nicolaus IV.	1288	4	1	14
<i>Sedes vacat annos duos, ac menses tres.</i>				
192 Cælestinus V.	1294		5	8
193 Bonifacius VIII.	1294	8	9	18
SÆCULUM XIV.				
194 B. Benedictus XI.	1303		8	17
<i>Sedes vacat menses undecim.</i>				
195 Clemens V.	1305	8	10	15
<i>Sedes vacat annos amplius duos.</i>				
196 Joannes XXII.	1316	18	4	
<i>Nicolaus V. Pseudopontifex.</i>				
197 Benedictus XII.	1334	7	4	6
				198

Pontifex	creatus	Felix		
		an.	men.	die
198 Clemens VI.	1342	10	7	
199 Innocentius VI.	1352	9	8	16
200 Urbanus V	1362	8	1	22
201 Gregorius XI.	1370	7	2	27
202 Urbanus VI.	1378	11	6	

Schisma magnum Clemens VII. Pseudopontifex.

203 Bonifacius IX. 1389 14 11
Benedictus XIII. Pseudopontifex.

SÆCULUM XV.

204 Innocentius VII.	1404	2		21
205 Gregorius XII.	1406	2	6	1
206 Alexander V.	1409		10	1
207 Joannes XXIII.	1410	5		13

Sedes vacat plus annis duobus.

208 Martinus V. 1417 13 3 10

Clemens VIII. Pseudopontifex.

209 Eugenius IV. 1431 16

Felix V. Pseudopontifex.

210 Nicolaus V.	1447	8		19
211 Callistus III.	1455	3	3	29
212 Pius II.	1458	6		
213 Paulus II.	1464	6	10	26
214 Sixtus IV.	1471	13		5

INDEX CHRONOL. 1065

Pontifex	creatus	sedit		
		an.	men.	dies
215 Innocentius VIII	1484	7	10	27
216 Alexander VI.	1492	11		8

SÆCULUM XVI.

217 Pius III.	1503			26
218 Julius II.	1503	9	3 ¹	21
219 Leo X.	1513	8	8	20
220 Hadrianus VI.	1522	1	8	6
221 Clemens VII.	1523	10	10	7
222 Paulus III.	1534	15		18
223 Julius III.	1550	5	1	16
224 Marcellus II.	1555			22
225 Paulus IV.	1555	4	2	27
226 Pius IV.	1559	5	11	5
227 S. Pius V.	1566	6	3	24
228 Gregorius XIII.	1572	12	10	28
229 Sixtus V.	1585	5	4	3
230 Urbanus VII.	1590			13
231 Gregorius XIV.	1590		10	10
232 Innocentius IX.	1591		2	
233 Clemens VIII.	1592	13	1	3

SÆCULUM XVII.

234 Leo XI.	1605			26
235 Paulus V.	1605	15	8	12
236 Gregorius XV.	1621	2	5	
237 Urbanus VIII.	1623	21		
238 Innocentius X.	1644		3	23
				239

1066 ROM. PONT. INDEX CHRONOL.

	<i>Pontifex</i>	<i>creatus</i>	<i>seculi</i>	
			<i>an.</i>	<i>men.</i>
239	Alexander VII.	1655	12	1
240	Clemens IX.	1667	2	5
241	Clemens X.	1670	6	2
242	Innocentius XI.	1676	12	10
243	Alexander VIII.	1689	1	5
244	Innocentius XII.	1691	9	2
245	Clemens XI.	1700	20	3
SÆCULUM XVIII.				
246	Innocentius XIII.	1721	2	9
247	Benedictus XIII.	1724	5	8
248	Clemens XII.	1730	9	6
249	Benedictus XIV.	1740		

RO.

ROMANORUM PONTIFICUM INDEX ALPHABETICUS.

A.

Pontifex	creatus	sedit		
		an.	men.	dies
79 Adeodatus.	672	4	2	5
59 Agapetus I.	535		10	19
132 Agapetus III.	946	10	2	
81 Agatho	678	3	6	14
7 Alexander I.	121	10		
156 Alexander II.	1061	11	6	21
170 Alexander III.	1159	21	11	23
181 Alexander IV.	1254	6	5	13
206 Alexander V.	1409		10	8
216 Alexander VI.	1492	11		8
239 Alexander VII.	1655	12	1	15
243 Alexander VIII.	1689	1	3	26
5 Anacletus.	103	9	3	10
41 Anastasius I.	398	4	1	13
52 Anastasius II.	496	1	11	19

	<i>Pontifex</i>	<i>creatus</i>	<i>sedit</i>		
			<i>an.</i>	<i>men.</i>	<i>die</i>
123	Anastasius III.	911	2	2	
168	Anastasius IV.	1153	1	4	13
12	Anicetus.	167	8		
20	Anterus.	237			1

B

64	Benedictus I.	574	4	1	11
83	Benedictus II.	684		10	11
106	Benedictus III.	855	2	6	10
119	Benedictus IV.	900	3		1
134	Benedictus V.	964			
136	Benedictus VI.	972			1
138	Benedictus VII.	975	9		
146	Benedictus VIII.	1012	11		
148	Benedictus IX.	1033	12		

Benedictus X. Pseudopontifex.

194	Benedictus XI.	1303		8	17
197	Benedictus XII.	1334	7	4	6
247	Benedictus XIII.	1724	5	8	23
249	Benedictus XIV.	1740			
44	Bonifacius I.	418	4	9	11
57	Bonifacius II.	530	1		
68	Bonifacius III.	607		8	21
69	Bonifacius IV.	608	6	8	11
71	Bonifacius V.	619	5		10
114	Bonifacius VI.	896			15

Boni-

INDEX ALPHAB. 1069

Pontifex creatus sedit
an. men. dies

Bonifacius VII. Pseudopontifex.

193 Bonifacius VIII. 1294 8 9 18
203 Bonifacius IX. 1389 14 11

C

45 Cælestinus I. 423 8 5 3
165 Cælestinus II. 1143 5 13
175 Cælestinus III. 1191 6 9 9
179 Cælestinus IV. 1241 17
192 Cælestinus V. 1294 5 8
29 Cajus 283 12 4 5
17 Callistus I. 221 5 1 12
162 Callistus II. 1118 5 10 12
211 Callistus III. 1455 3 3 29
121 Christophorus 903 6
4 Clemens I. 93 9 6 6
150 Clemens II. 1046 9 15
174 Clemens III. 1187 3 3 10
183 Clemens IV. 1265 3 9
195 Clemens V. 1305 8 10 15
198 Clemens VI. 1342 10 7
221 Clemens VII. 1523 10 10 7
233 Clemens VIII. 1592 13 1 3
240 Clemens IX. 1667 2 5 19
241 Clemens X. 1670 6 2 23
245 Clemens XI. 1700 20 3 25
248 Clemens XII. 1730 9 6 19
3 Cletus. 80 12 7 2
X x x 85 Co-

	Pontifex	creatus	sedit		
			an.	men.	dies
85	Conon.	686		11	
90	Constantinus.	708	7		11
22	Cornelius.	253	2		
D.					
39	Damasus I.	367	17	2	26
151	Damasus II.	1048			23
70	Deusedit.	615	3		20
26	Dionysius.	261	11	3	14
80	Donus I.	676	1	5	10
137	Donus II.	974			
E					
14	Eleutherus.	179	15		23
6	Evaristus.	112	9	3	
77	Eugenius I.	654	2	8	24
101	Eugenius II	824	3		
167	Eugenius III.	1145	8	4	10
209	Eugenius IV.	1431	16		
32	Eusebius.	309	2	7	16
28	Eutychianus.	275	8	5	3
F					
21	Fabianus.	238	15		4
27	Felix I.	272	2	5	
38	Felix II.	355	2		
50	Felix III.	483	8	11	17
56	Felix IV.	526	4	2	18
113	Formosus.	891	4	6	
				51	Ge-

INDEX ALPHAB.

1071

Pontifex creatus sedit
an. men. dies

G.

51	Gelasius I.	492	4	8	20
161	Gelasius II.	1118	1		4
6	Gregorius I Magn.	590	13	6	10
91	Gregorius II.	715	15	8	24
92	Gregorius III.	731	10	8	10
103	Gregorius IV.	827	16		
141	Gregorius V.	996	2	8	
149	Gregorius VI.	1044	2	8	
157	Gregorius VII.	1073	12	1	3
173	Gregorius VIII.	1187		1	27
178	Gregorius IX.	1227	14	5	2
184	Gregorius X.	1271	3	9	15
201	Gregorius XI.	1370	7	2	27
205	Gregorius XII.	1406	2	6	3
228	Gregorius XIII.	1572	12	10	28
231	Gregorius XIV.	1590		10	10
236	Gregorius XV.	1621	2	5	

H

97	Hadrianus I.	772	23	10	17
108	Hadrianus II.	867	5		
111	Hadrianus III.	884	1	4	
169	Hadrianus IV.	1154	4	8	29
186	Hadrianus V.	1276		1	7
220	Hadrianus VI.	1522	1	8	6
48	Hilarus.	461	5	9	29
72	Honorius I.	625	12	11	16
	XXX 2				163

	<i>Pontifex</i>	<i>creatus</i>	an.	men.	die
163	Honorius II.	1124	5	1	15
177	Honorius III.	1216	10	8	
190	Honorius IV.	1285	2		
54	Hormisda.	514	9	11	
10	Hyginus.	154	4		
	I.				
42	Innocentius I.	402	15	2	10
164	Innocentius II.	1130	13	7	9
176	Innocentius III.	1198	18	6	9
180	Innocentius IV.	1243	11	5	14
185	Innocentius V.	1276		5	
199	Innocentius VI.	1352	9	8	26
204	Innocentius VII.	1404	2		21
215	Innocentius VIII.	1484	7	10	27
232	Innocentius IX.	1591		2	
238	Innocentius X.	1644		3	23
242	Innocentius XI.	1676	12	10	28
244	Innocentius XII.	1691	9	2	15
246	Innocentius XIII.	1721	2	9	29
55	Joannes I.	523	2	9	14
58	Joannes II.	531	2	4	26
63	Joannes III.	560	12	11	26
74	Joannes IV.	640	1	9	18
84	Joannes V.	685	1		9
87	Joannes VI.	701	3	2	12
88	Joannes VII.	705	2	7	17
109	Joannes VIII.	872	10		
818	Joannes IX.	898	2		15
					125

INDEX ALPHAB. 1073

Pontifex	creatus	sedit		
		an.	men.	dies
125 Joannes X.	914	5		
128 Joannes XI.	931	4		10
133 Joannes XII.	956	7	9	
135 Joannes XIII.	965	6	11	5
139 Joannes XIV.	984	11		
140 Joannes XV.	985	10		
<i>Joannes XVI. Pseudopontifex.</i>				
143 Joannes XVII.	1003		5	25
144 Joannes XVIII.	1003	5	5	
147 Joannes XIX.	1024	9		
187 Joannes XX. di-	1276		8	
<i>ctus XXI.</i>				
196 Joannes XXII.	1316	18	4	
207 Joannes XXIII.	1410	5		13
36 Julius I.	336	15	5	17
218 Julius II.	1503	9	3	21
223 Julius III.	1550	5	1	16
<i>L.</i>				
124 Landus.	913		6	10
47 Leo I. <i>Magnus.</i>	440	20		28
82 Leo II.	682		10	17
98 Leo III.	795	20	5	16
105 Leo IV.	847	8	3	6
120 Leo V.	903		1	26
126 Leo VI.	928		7	5
129 Leo VII.	936	3	6	10
<i>Leo VIII. Pseudopontifex.</i>				
152 S. Leo IX.	1049	5	2	7
	X X X 3			219

Pontifex	creatus	sedis		
		an.	men.	die
219 Leo X.	1513	8	8	20
234 Leo XI.	1605			26
37 Liberius.	352	15	4	1
2 Linus.	69	11	2	23
23 Lucius I.	255	1	4	13
166 Lucius II.	1144		11	14
171 Lucius III.	1181	4	2	16
M				
30 Marcellinus.	296	7	11	23
31 Marcellus I.	304	4	1	25
224 Marcellus II.	1555			22
35 Marcus.	336		8	13
110 Marinus I. <i>seu</i> <i>Martinus II.</i>	882	1	5	
131 Marinus II. <i>seu</i> <i>Martinus III.</i>	942	3	6	
76 Martinus I.	649	6	2	11
189 Martinus IV	1281	4	7	7
208 Martinus V.	1417	13	3	10
33 Melchiades.	311	2	2	7
N				
107 Nicolaus I. <i>Magn.</i>	858	9	6	20
155 Nicolaus II.	1058	2	6	25
188 Nicolaus III.	1277	2	8	29
191 Nicolaus IV.	1288	4	1	14
210 Nicolaus V.	1447	8		19
				100

INDEX ALPHAB. 1075

Pontifex creatus sedit
an. men. dies

P.

100	Paschalis I.	817	7		17
160	Paschalis II.	1099	18	5	7
95	Paulus I.	757	1	1	
213	Paulus II.	1464	6	10	26
222	Paulus III.	1534	15		18
225	Paulus IV.	1555	4	2	27
235	Paulus V.	1605	15	8	12
62	Pelagius I.	555	4	10	18
65	Pelagius II.	578	11	2	10
1	PETRUS.	45	25		
11	Pius I.	158	9	5	27
212	Pius II.	1458	6		
217	Pius III.	1503			26
226	Pius IV.	1559	5	11	5
227	Pius V.	1566	6	3	24
19	Pontianus.	233	4	4	25

R.

116	Romanus.	897		3	22

S.

67	Sabinianus	604	1	5	9
96	Sergius I.	687	13	8	23
104	Sergius II.	844	3		
122	Sergius III.	904	7	3	
145	Sergius IV.	1009	2		
73	Severinus	640		2	4
60	Silverius	536	4		
34	Silvester I.	314	21	11	

Xxx4 142

1076 ROMAN. PONTIF.

Pontifex	creatus	sedit		
		an.	men.	dieb.
142 Silvester II.	999	4	1	9
49 Simplicius.	467	15	5	1
40 Siricius.	385	13	1	10
89 Sifinnius.	708			20
8 Sixtus I.	132	10		
25 Sixtus II.	260		11	11
46 Sixtus III.	432	7	11	2
214 Sixtus IV.	1471	13		
229 Sixtus V.	1585	5	4	3
13 Soter.	175	3	11	18
24 Stephanus I.	257	3	3	21
94 Stephanus II.	752	5		29
96 Stephanus III.	768	3	5	27
99 Stephanus IV.	816		7	
112 Stephanus V.	885	6		
115 Stephanus VI.	896	1	1	
127 Stephanus VII.	929	2	1	12
130 Stephanus VIII.	939	3	4	15
154 Stephanus IX.	1057		7	27
53 Symmachus.	498	15	7	27
T.				
9 Telesphorus.	142	11	8	18
75 Theodorus I.	642	6	5	18
117 Theodorus II.	898			20
V.				
102 Valentinus.	827			40
15 Victor I.	194	9	1	28
153 Victor II.	1055	2	3	15
				158

INDEX ALPHAB. 1077

Pontifex	creatus	sedit		
		an.	men.	dies
158 Victor III.	1086	1	3	23
61 Vigilius.	540	16		
78 Vitalianus.	657	14	6	17
18 Urbanus I.	226	6	7	4
159 Urbanus II.	1088	11	4	18
172 Urbanus III.	1185	1	10	35
182 Urbanus IV.	1261	3	1	4
200 Urbanus V.	1362	8	1	22
202 Urbanus VI.	1378	11	6	6
230 Urbanus VII.	1590			13
237 Urbanus VIII.	1623	21		
Z.				
93 Zacharias	741	10	3	14
16 Zephyrinus.	203	18		18
43 Zosimus.	417	1	4	7

XXXV PON.

PONTIFICUM VARIA GENERA.

*Pontifices, qui in Martyro-
logio Romano celebrantur.*

A Gapetus II. die	Cornelius 14. Sept.
20 Septembr.	Damasus I. 11. Dec.
Agatho 10. Jan.	Deusdedit 8. Nov.
Alexander I. 3. Maji.	Dionysius 26. Dec.
Anacletus 13. Jul.	Eleutherus 26. Maji.
Anastafius I. 27. Apr.	Evaristus 26. Octob.
Anicetus 17. April.	Eugenius I. 2. Jun.
Anterus 3. Januar.	Eusebius 26. Sept.
Benedictus I. 7. Maji.	Euthychianus 8. Dec.
Bonifacius I. 25. Oct.	Fabianus 20. Januar.
Bonifacius IV. 25.	Felix I. 30. Maji.
Maji.	Felix II. 29. Jul.
Cælestinus I. 6. April.	Felix III. 25. Febr.
Cælestinus V. 19.	Felix IV. 30. Januar.
Maji.	Gelasius I. 21. Nov.
Cajus 22. April.	Gregorius I. 12.
Callistus I. 14. Oct.	Martii.
Clemens I. 23. Nov.	Gregorius II. 13.
Cletus 26. April.	Februar.
	Grego-

VARIA GENERA. 1079

Gregorius III. 28. Novemb.	Paulus I. 28. Jun.
Gregorius VII. 25. Maji.	PETRUS Apostolus 29. Jun.
Hilarus 10. Sept.	Pius I. 11. Jul.
Hormisda 6. Aug.	Pius V. 5. Maji.
Hyginus 11. Jan.	Pontianus 19. Nov.
Innocentius I. 28. Jul.	Sergius I. 9. Sept.
Joannes I. 27. Maji.	Silverius 20. Jul.
Julius I. 12. April.	Silvester I. 31. Dec.
Leo I. 11. April.	Simplicius. 2. Mart.
Leo II. 28. Jun.	Sixtus I. 6. April.
Leo III. 12. Jun.	Sixtus II. 6. August.
Leo IV. 17. Jul.	Sixtus III. 28. Mart.
Leo IX. 19. April.	Soter 22. April.
Linus 23. Septembr.	Stephanus I. 2. Aug.
Lucius I. 4. Mart.	Symmachus 19. Jul.
Marcellinus 26. Apr.	Telephorus 5. Jan.
Marcellus I. 16. Jan.	Victor I. 28. Jul.
Marcus 7. Octobr.	Vitalianus 27. Jan.
Martinus I. 12. Nov.	Urbanus I. 25. Maji.
Melchhiades 10. Dec.	Zacharias 15. Mart.
Nicolaus I. 13. Nov.	Zephyrinus 26. August.
Paschalis I. 14. Maji.	Zosimus 26. Dec.

Pontificum natio.

Afri.

Victor I.	45	Gelasius I.	318
Melchhiades.	112		

Angli

Angli.

Unus Hadrianus IV. pag. 668

Dalmatæ.

Duo: Cajus pag. 100 & Joannes IV. 321

Galli.

Sylvester II.	558	Martinus IV.	745
Leo IX.	579	Clemens V.	797
Stephanus IX.	589	Joannes XXII.	802
Nicolaus II.	592	Benedictus XII.	814
Urbanus II.	620	Clemens VI.	817
Callistus II.	635	Innocentius VI.	820
Clemens IV.	726	Urbanus V.	822
Innocentius V.	736	Gregorius XI.	828

Germani.

Gregorius V.	550	Victor II.	587
Clemens II. Saxoni-		Hadrianus VI. Bata-	
cus.	576	vus.	921
Damasus.	578		

Græci.

Anacletus.	19	Eusebius.	110
Telesphorus.	30	Zofimus.	174
Hyginus.	34	Theodorus.	342
Eleutherus.	42	Joannes VI.	364
Anterus.	64	Joannes VII.	365
Sixtus II.	90	Zacharias.	382

Hispani.

Damasus I.	149	Callistus III.	879
Joannes XX.	739	Alexander VI.	899

Itali.

Itali.

Plurimi, quos numerare ad unum necesse non est. In his

Bononienses.

Honorius II pag. 638 Innocentius IX. 986
 Lucius II. 662 Gregorius XV. 996
 Gregorius XIII. 970

Florentini.

Leo X. 917 Leo XI. 992
 Clemens VII. 927 Urbanus VIII. 1000
 Clemens VIII. 987 Clemens XII. 1046

Genuenses.

Innocentius IV. 711 Innocentius VIII. 895
 Hadrianus V. 737

Mediolanenses.

Alexander II. 599 Pius IV. 957
 Urbanus III. 686 Gregorius XIV. 983
 Cælestinus IV. 711

Neapolitani.

Bonifacius V. 312 Joannes XXIII. 859
 Urbanus VI. 835 Paulus IV. 948
 Bonifacius IX. 842 Innocentius XII. 1034

Romani.

Sunt amplius centum.

Senenses.

Alexander III. 672 Pius III. 903
 Pius II. 879 Alexander VII. 1006

Vene.

Veneti.

Gregorius XII. p.	849	Paulus II.	pag. 884
Eugenius IV.	866	Alexander VIII.	1018

Sardi.

Hilarus.	207	Symmachus	221

Siculi.

Agatho	341	Stephanus III.	401
Leo II.	346		

Syri.

S. Petrus.	1	Sergius I.	357
Evaristus	22	Sifinnius.	369
Anicetus.	38	Constantinus.	370
Joannes V.	353	Gregorius III.	377

Thraces.

Unus Conon.	354		

Non Cardinales post decretum Concilii Romani sub Stephano III.

Gregorius V.	550	Callistus II.	611
Sylvester II.	558	Urbanus IV.	711
Clemens II.	576	Gregorius X.	730
Damasus II.	578	Cælestinus V.	781
Leo IX.	579	Clemens V.	791
Victor II.	587	Urbanus V.	811
Nicolaus II.	592	Urbanus VI.	831
Alexander II.	599		

Creati extra Urbem

Callistus II.	635	Gregorius VIII. p.	681
Urbanus III.	686	Clemens III.	689
		Ale.	

Honorius III.	702	Honorius IV.	778
Alexander V. p.	117	Bonifacius VIII.	787
Urbanus IV.	721	Clemens V.	797
Innocentius V.	736	Alexander V.	853
Nicolaus III.	741	Joannes XXIII.	856
Martinus IV.	745	Martinus V.	861

Functi propinquitate.

Gregorius I. <i>Magnus</i> , qui atavum habuit Felicem III. seu IV.	214	gorii IX. propin- quus.	704 717
Stephanus II. & Pau- lus I. Fratres, Be- nedictus VIII & Joannes XIX. item fratres alius prox- imè post alium Pontifices.	398	Cælestinus IV. natus Urbani III. sorore.	711
Romanus ex Con- stantino Marini Pontificis fratre genitus.	504	Hadrianus V. fratre Innocentii IV. procreatus.	737
Benedictus IX. ex fratre nepos Be- nedicti VIII. & Jo- annis XIX.	569	Gregorius XI. filius fratris Clementis VI.	828
Alexander IV. Inno- centii III. & Gre-		Gregorius XII. a- vunculus Eugenii IV.	866
		Paulus II. Nepos Eu- genii IV. & Pius III. Pii II. uterque ex sorore	884 904
		Alexander VI. cui a- vunculus fuit Cal- listus III.	899
			Ju-

Julius II. qui Patrum	Clemens VII. Leonis
habuit Sixtum IV.	X. patruelis. pag.
905.	997

Qui nomen primi mutarunt.

Sergius II.	446	Joannes XIV.	547
Hadrianus III.	482	Sergius IV.	561
Joannes XII.	533		

Qui retinuerunt Episcopatum.

Clemens II. Leo IX.	Alexander IV.	717
Victor II. Nicolaus	Paulus IV.	577 951
II.	577	Benedictus XIII. 571
Alexander II.	601	

Qui Missæ aliquid addiderunt.

Alexander I.	25	Gelasius I.	221
Sixtus I.	27	Symmachus.	231
Telesphorus.	30	Gregorius I.	281
Cælestinus I.	188	Sergius I.	331
Leo I.	199	Urbanus V.	841

Qui Imperatores coronarunt.

Joannes I.	240	Joannes X.	511
Leo III.	420	Joannes XII.	534
Stephanus IV.	431	Joannes XIII.	541
Paschalis I.	436	Gregorius V.	550
Joannes VIII.	474	Benedictus VIII.	564
Stephanus V.	487	Joannes XIX.	568
Formosus.	490	Clemens II.	576
		Pascha-	

VARIA GENERA. 1085.

Paschalis II. pag. 630	Clemens V. pag. 798
Innocentius II. 641	Innocentius VI. 821
Hadrianus IV. 670	Eugenius IV. 867
Cælestinus III. 691	Nicolaus V. 873
Innocentius III. 695	Clemens VII. 929
Honorius III. 702	

*Qui jus & cognomen aliquod honorificum
Christianis Principibus detulerunt.*

Honorius I. qui Venetam Rempubicam
Christianissimæ titulo decoravit, 315

Gregorius III. 380
Stephnnus II. 388
Sylvester II. 559
Benedictus VIII. 546

Alexander III. qui item Venetis concessit
singularia jura multa. 674

Innocentius III. 695
Innocentius IV. 712
Clemens VI. 818
Innocentius VII. 848
Paulus II. 886
Innocentius VIII. 895
Leo X. - 918
Paulus IV. 949
Pius V. 963

Yyy

Qui

Qui longinqua itinera susceperunt.

Constantinopolim iter fecerunt

Joannes I.	pag. 239	Martinus I.	330
Agapetus I.	251	Constantinus.	370
Vigilius.	260		

In Galliam.

Stephanus II.	388	Callistus II.	636
Stephanus IV.	431	Eugenius III.	665
Gregorius IV.	444	Innocentius IV.	712
Joannes VIII.	475	Gregorius X.	730
Urbanus II.	622	Clemens VII.	930
Paschalis II.	629		
Gelafius II.	633		

In Germaniam.

Benedictus V.	440	Clemens II.	577
Benedictus VIII.	563	Victor II.	588
Gregorius VI.	775	Joannes XXIII.	857

In Galliam & Germaniam.

Leo III.	421	Innocentius II.	741
Leo IX.	580		

Per Italiam.

Joannes XIII.	542	Urbanus III.	687
Joannes XV.	549	Innocentius III.	696
Gregorius V.	551	Alexander IV.	718
Damasus II.	579	Urbanus VI.	835
Stephanus IX.	590	Innocentius VII.	847
Nicolaus II.	593	Alexander V.	853
Alexander II.	600	Pius II.	880
Victor III.	617 618	Julius II.	906
		Cle-	

VARIA GENERA. 1087

Alexander III. 673 Clemens VIII. 988
 Lucius III. 684 Benedictus XIII. 1037

Avenionenses.

Clemens V. 798 Innocentius VI. 820
 Joannes XXII. 802 Urbanus V. 822
 Benedictus XII. 814 Gregorius XI. 828
 Clemens VI. 817

Laici.

Unus Joannes XIX 567

Qui ab objectis criminibus defenduntur.

Victor I.	49	Leo IX.	585
Marcellinus.	110	Gregorius VII.	607
Liberius.	140	608. 610. 611	
Damasus I.	150	Paschalis II.	631
Siricius.	161	Hadrianus IV.	671
Innocentius I.	168	Cælestinus V.	785
Zosimus.	177	Bonifacius VIII.	788
Cælestinus I.	191	790 792	
Gelafius I.	222	Joannes XXII.	805
Anastafius II.	226		807
Silverius.	256	Gregorius XI.	832
Vigilius.	258 269	Urbanus VI.	837
Sabinianus.	305	Martinus V.	865
Bonifacius V.	312	Innocentius VIII.	897
Honorius I.	317 322	Alexander VI.	901
Benedictus II.	351	Julius II.	908 913
Joannes VIII.	478	Hadrianus VI.	925
Formosus.	491		926
Joannes XII.	538	Clemens VII.	932
Silvester II.	558	Marcellus II.	945 947

Y y y z

Qui

Qui morti proximi successorem proposuerunt.
 Gregorius VII. 616 Cælestinus III. 692
 Victor III. 620 Paulus III. 935
 Gelafius II. 635

Brevissimi temporis.

		men. dies.			men. dies.
Sifinnius-		20	Romanus.	3	22
Bonifacius VI.		15	Leo V.	1	26
Theodorus II.		20	Christophorus	6	
Damasus II.		23	Landus.	6	10
Cælestinus IV.		17	Leo VI.	7	5
Pius III.		26	Benedictus VI.	9	15
Marcellus II.		22	Clemens II.	9	15
Urbanus VII.		13	Stephanus IX.	7	27
Leo XI.		26	Cælestinus II.	5	13
Anterus.	I		Gregorius VIII.	1	27
Sixtus II.	II	12	Innocentius V.	5	
Marcus.	8	18	Hadrianus V.	1	7
Agapetus.	10	19	Joannes XXI.	8	
Bonifacius III.	8	22	Cælestinus V.	5	8
Severinus.	2	4	Benedictus XI.	8	17
Leo II.	10	17	Alexander V.	10	8
Benedictus II.	10	12	Gregorius XIV.	10	10
Conon.	II		Innocentius IX.	2	
Stephanus IV.	7		Innocentius X.	3	23
Valentinus	I	10			

Longissimi temporis.

	an.	men. dies.
Zephyrinus.	18	18
		Silve-

VARIA GENERA. 1089

	an.	men.	dies
Silvester I.	21	11	
Leo I.	20		28
Hadrianus I.	23	10	17
Leo III.	20	5	16
Paschalis II.	18	5	7
Alexander III.	21	11	23
Innocentius III.	18	6	9
Joannes XXI.	18	4	
Urbanus VIII.	21		
Clemens XI.	20	3	25

Pseudopontifices.

Novatianus.	71	Gregorius.	563
Urficinus.	150	Silvester III.	570
Eulalius.	181	Benedictus X.	591
Laurentius.	229	Cadalous dictus Ho-	
Dioscorus.	245	norius II.	599
Petrus & Theodorus		Guibertus dictus	
	354	Clemens III.	605
Theodorus & Pascha-		Albertus, Theo-	
lis.	357	doricus, Magni-	
Constantinus.	399	nulfus, dictus	
Zinzinius.	439	Silvester IV.	608
Anastafius.	459	Mauritius Burdinus	
Leo VIII.	534	dictus Gregorius	
Bonifacius VII.	545	VIII.	633
Joannes Episcopus		Petrus Leonis dictus	
Placentinus dictus		Anacletus II.	641
Joannes XVI.	551	Gregorius dictus	
		Victor IV.	642
	Y y y 3	Octa-	

1090 ROM. PONTIF. VARIAGENERA.

Octavianus dictus <i>Victor V.</i> Vido Cre- mensis dictus <i>Pa-</i> <i>schalis III.</i> <i>Joannes</i> Strumensis dictus <i>Callistus III</i> Lando dictus <i>Innocentius</i> <i>III.</i> 676	Robertus Geben- nensis dictus <i>Cleuus</i> <i>VII.</i> à quo ortum initium schismatis omnium longissimi ac teterrimi, 836
Petrus de Corbario dictus <i>Nicolaus V.</i>	Amedeus dux Sa- baudiæ dictus <i>Fe-</i> <i>lix V.</i> 868

IN.

INDEX RERUM.

A.

A Cephalis.	255
Acœmetæ.	248
Actio in Canone Missæ.	28
<i>Agere.</i>	311
<i>Agnorum Dei cereorum origo, materia, vir-</i> <i>tutes. 179 823 825 Non pingendi, nec</i> <i>vendendi.</i>	972
Albigensium errores.	697
Alexandrini Patriarchæ olim præfiniebant diem Paschæ celebrando.	47
<i>Aliturgici dies.</i>	376
<i>Allodium Comitissæ Mathildis.</i>	644
Almarici errores.	697
Alphonsus Dux Lusitaniæ ditionem suam Vectigalem facit Ecclesiæ Romanæ	662
Altaria consecranda cum reliquiis Marty- rum.	96
America ità appellata ab Americo Vespu- cio.	898
Andræ de Comitibus cultum immemorabi- lem Innocentius XIII. approbavit.	1035
Angelica salutatio. 191 Hora ignitegii	810
Sub meridiem.	877 900 1040
Y y y 4	An

<i>Annatarum institutio.</i>	843 844
Anni, per quos regnârunt Pontifices pri- orum sæculorum incerti. 5. Annozari cœpti in actis publicis.	456
Annus correctus.	572 974
Antoninus Episcopus Florentinorum fan- ctis adscriptus.	922
Antonius Patavinus relatus in Sanctos. 706 Ejus memoria officio duplici celebranda. 979	
Anulus Piscatorius.	419
<i>Apocriuarii.</i>	252
Apollinaris error.	161
Apostolicæ sedis gloria non obscuratur vi- tiis Pontificum.	510
Abalienare aut fiduciaras dare Urbes & a- lia loca vetitum est. 963 984 986 1001	
Appellatione ad futurum Concilium pri- mus omnium usus est Federicus II. Im- perator.	715
Prohibita decreto Pii II.	880
Aqua benedicta cur in ipso Ecclesiæ ingres- su exposita 27. Ejus benedicendæ ritus ab Apostolica traditione.	25
Aquilejensis Patriarchæ jurisdictio.	282
Archiepiscopus Remensis nondum quin- quennis.	520
Arnaldistæ damnati. 645 Rebellant contra Lucium II.	662
Arnaldus morti datus.	670
Arx Urbana.	1001 Al.

Asiani pascha celebrantes more Hebræorum, num à Victore I. damnati	46 48
Athalaricus Rex Italiae agit contra Simoniacos.	247
Attila victus à Leone <i>Magno</i> .	198
Avenionem emit Clemens VI.	818
Avenionenses Pontifices.	797 ad 828
Augustulus imperio spoliatus.	212
<i>Austriacæ</i> domus origo.	735
B.	
<i>Baccalaureatus</i> .	667
Balliones expulsi Perusia.	906
Bamberga ab Henrico II. oblata D. Petro.	66
Ab Leone IX. tradita Henrico III. pro Benevento.	584
Baptismus Hæreticorum 81. & seqq. Constantini <i>Magni</i> . 120 122 123. Baptismi tempus 157 159 227 Baptismus collatus verbis corruptis. 384 Baptismus in vino. 388 361 in nomine Christi.	466
Barbadius <i>Gregorius</i> Cardinalis Episcopus Batavinus auctus titulo <i>Venerabilis</i> .	1038
Ejus corpus translatum in locum decentiorem <i>ibid.</i> vita summatim exposita.	1041
Barbam primus omnium Pontificum aluit Julius II.	908
Baronii annales in annum Christi 1198. desinunt	697
Beatificatio prima solennis.	1010
Y y y	bel-

- Bellum sacrum primum. 622 624. Creium. 1004
- Benedictini* Pontifices. 288 & feqq. 160
- Beneficiorum* Ecclesiasticorum origo. 234
- Benitius* Philippus S. expetitus ad Pontificatum. 731
- Bentivoli* Bononiâ à Julio II. ejecti. 906
- Berengarius Hæreticus damnatus. 581. comburit libros propriæ hæreseos. 593
- Berengarius Imperator confirmat Romanæ Ecclesiæ ea, quæ data eidem fuerant à Pippino, Carolo *Magno* aliisque. 520
- Bohemiæ Dux *Regis* titulo decoratus. 695
- Bona Ecclesiarum non possunt locari nisi ad triennium. 844 885 Bonorum Ecclesiasticorum partes. 210
- Bonaventura S. relatus in numerum Sanctorum. 883
- Bramantes* Lazarus Basilicæ S. Petri structuram designavit. 901
- Brevia* Pontificia. 413
- Breviarii* Romani auctoritas. 106 Antiqua forma 950 cur itâ dictum 955 Expurgatum. 1002
- Britanni ad fidem Christi conversi. 43
- Bulla* Cænæ Domini. 863
- C.
- Cælestinorum* ordo. 783
- Cæsaris* nomen tribuere Regi Moschorum Clemens X. recusavit. 1012
- Ca.

INDEX RERUM. 1095

- Calices vitrei. 54 argentei. 59
 Campanæ. 301 304 Earum baptismus. 544
 Pulsatio, dum in Missa conficitur sacrum
 Christi corpus. 705 1709 horâ ignitegii.
 810 sub meridiem. 877 900
 Candia oppugnata per triennium. 1011
 Canon Missæ actio dicitur. 28
 Canonizatio Sanctorum Romanæ Ecclesiæ
 reservata. 674 681 prima solemnitas. 430
 Cantores in Britanniam missi. 44
 Capucinis vetitum administrare Sacramen-
 tum Pœnitentiæ 984 permissum. 990
 Cardinales septem assistentes Pontifici. 406
 Cardinalis gradu privatus, quod paro-
 chiam suam deseruisset, 453 Cardinalibus
 commissâ electio summi Pontificis 593.
 595 Datus rubeus galerus. 714. Rubra
 itidem capitia 885 Cardinales amoti dig-
 nitate. 788 Eorum ædes non debent reis
 atque improbis esse perfugium. 824 922
 958 Eisdem vetitum Regum & Princi-
 pum esse Patronos. 862 911 *piatto di Car-*
dinal Povero. 888 Cardinalium creatio
 numerosissima. 891 Cardinales mulctati
 pœnâ mortis. 957 Cardinalium numerus
 978 saltem quatuor ex Regularibus &
 Mendicantium ordinibus. *ibid.* Cardina-
 libus Regularibus concessum usum rubri
 bireti. 984 Cardinalibus aucti titulo *Emi-*
nentissimi. 1002 Eo titulo non appellan-
 tur

tur à Regibus, neque à Senatu Veneto.	
ibid. solo nomine Cardinalis ac titulo <i>Eminentissimi</i> ac <i>Reverendissimi</i> contenti esse debent.	1004
Cardinalibus interdictus usus coloris nigri ac lugubris.	1008
<i>Carolini</i> libri.	416
<i>Carolinus</i> codex.	399
<i>Carolus Magnus</i> . 420 Relatus inter Sanctos.	676
<i>Carolus V.</i> regnum & imperium deponit.	949
<i>Casimirus</i> Monachus & Diaconus Benedicti IX. concessu ducit uxorem.	569
<i>Casinense</i> Monasterium uni Pontifici subiectum. 384 Abbati concessa sandalia & cætera insignia. 385 quot Pontifices dederit Romanæ Sedi.	635
<i>Castrum</i> Duci Parmensi ademptum.	1005
<i>Catabulum</i> .	110
<i>Catharina</i> Senensis ad Gregorium XI. Avinionem missa à Florentinis. 829 relata in Sanctas Virgines.	860
<i>Catholici</i> titulus Hispaniæ Regibus proprius.	895
<i>Cereus</i> Paschalis.	176 178
<i>Christina</i> Suecorum Regina.	1007
<i>Claves</i> Confessionis S. Petri.	420 423
Clerici comam ne nutriant. 38 Clericorum Venetorum privilegia.	927
Clerici <i>Regulares</i> .	927
Cletus diversus ab Anacleto.	20
	Clodo.

INDEX RERUM. 1097

Clodoveus Rex Francorum anno 496 baptizatus.	226
Cœmeteria Urbis Romæ 57 In his celebrantur synaxes.	58
Cænobia parva abolita.	1005
Colobia.	99
Comaclensis comitatus à Gregorio V. donatus Archi-Episcopo Ravennati.	551
Comaclum & Ferrara in diplomate Rodulphi recensentur inter cæteras Romanæ Ecclesiæ urbes. 742 Comaclum insertum Bullæ in Cæna Domini. 994 Ferrariam à Cæsare Estensi Notho Clemens VIII. recepit.	988
Communio laica.	194
Compactata Bohemorum.	882
Conceptio B. Virginis Mariæ.	890 892 964 968 1007 1009
Concilia non celebranda præter sententiam Pontificis.	232
Concilia Oecumenica.	
Nicænum I. Oecumenicum I.	125
Constantinopolitanum I. Oecum. II.	152
Ephesinum Oecum. III.	189
Chalcedonense Oecum. IV.	201
Constantinopolitanum II Oecum. V.	267
Constantinopolitanum III. Oecum. VI.	342
Nicænum II. Oecum. VII.	413
Constantinopolitanum IV, Oecum. VIII.	471
	La-

Lateranense I. Oecum. IX.	637
Lateranense II. Oecum. X.	644
Lateranense III. Oecum. XI.	679
Lateranense IV. Oecum. XII.	697
Lugdunense I. Oecum. XIII.	713
Lugdunense II. Oecum. XIV.	733
Viennense Oecum. XV.	800
Florentinum Oecum. XVI.	869
Lateranense V. Oecum. XVII.	910
Tridentinum Oecum. XVIII.	938
Concilia quatuor Oecumenica prima Gregorius Magnus suscipit sicut Evangelii quatuor libros.	204 281
Concilium plenarium S. Augustini.	81
Arelatense.	120
Sardicense.	136
Ariminense.	144
Palmare.	231
Lateranense sub Martino I.	231
Quinisextum.	359 371
Francofordiense.	411
Pisanum.	851
Constantiense.	858
Basileense.	869
Conclavis custodia. 433 Mos inclusionis Cardinalium in Conclavi. 703 Leges in Conclavi servandæ. 738 819 Inclusio Cardinalium in Conclavi post Bonifacium VIII. semper servata.	740 783
Confessio peccatorum publica.	199 206
	Con-

INDEX RERUM. 1099

Confessionis Sacramentalis tempus definitum. 700	Facta Cænobitis non iteranda Parocho. 794 805 990	per literas fieri non potest.	989
Confessores.			75
Confessarii sollicitantes ad turpia.			1000
Confirmationis administratio Presbyteris Sardiniae concessa.			286
Congregationes XV. à Sixto V. institutæ.			
978 de fide propaganda.	997 Seminariorum.		1037
Constantini Magni Imp. baptismus. 122.	dönatio subditiua.		128
Constantinopolis à Turcis capta.	873 874		
Constantinus Copronymus.			391
Constantinus Pogonatus remisit pecuniam pendendi solitam pro confirmatione electionis Romani Pontificis.	342	decessit de iure confirmandi electionem ejusdem.	350
Continentiæ lex imposita Subdiaconis.			281
Controversia,			283 294
De proximo D. Petri successore.			10
De Auctore Libri Pontificalis.			12
De Cleto diverso ab Anacleto.			20
De Die paschæ celebrandi.			38 46
De anathemate Afianis denunciato ab S. Victore I.			45
De primo Imperatore Christiano.			68
De lapsis.			73
De			

De baptismo ab Hæreticis collato.	81	83
De Concilio <i>plenario</i> D. Augustini.	82	
De lapsu S. Marcellini.	101	
De voce <i>fermento</i> .	113	115
De baptismo Constantini.	121	
De ejusdem donatione.	128	191
De Historia Paphnutii.	126	
De Symbolo <i>quicumque</i> .	134	
De S. Felice II. Liberii successore.	148	675
De tempore, quo vox <i>Filiusque</i> inserta Symbolo.	154	
De decem actionibus, quæ celebrate sunt post actionem sextam Concilii Chalcedonensis Oecum. IV.	203	
De ejusdem Concilii actione, in qua ctum de Domino Antiocheno.	201	
De Felice III. S. Gregorii M. atavo.	215	
De auctore decreti circa libros Apocry- phos.	210	
De uno è Trinitate passo.	237	247
De tribus capitulis.	254	
De Monastico instituto S. Gregorii M.	281	
De Trajano à gehenna liberato.	298	
De Pippino in locum Childerici subrogato.	386	
De baptismo in vino.	391	
De baptismo in nomine Christi.	461	
De causa Formosi.	491	
De institutione Electorum imperii.	512	
De		

INDEX RERUM. 1101

- De Sacramentali Confessione facta Cœnobitis. 794
- De paupertate Christi & Apostolorum, dominióque vel usu FF. Minorum 803
- De beatitate animæ Justorum, statim ac vinculis corporis solutæ sunt. 805
- De sanguine Christi Domini. 852. 880
- De stigmatibus S. Catharinæ Senensis. 990
- De Conceptione B. M. Virginis. 892. 964
- De auxiliis divinæ gratiæ. 990
- De Confessione Sacramentali Laicis facienda. 1002
- De Origine Ordinis Carmelitarum 1023
- Corporis Christi festum. 722 Idem Christi corpus Prælatum Romanis Pontificibus aggredientibus iter longinquum. 831
- Cosmæ & Damiani paria tria. 244
- Crescentius Nomentanus novus urbis Tyrannus. 549
- Cretium bellum. 1004
- Christianissimi* titulus Regum Francorum 380
- Cruciata* expeditio prima. 622. 624
- Crux Domini inventa. 111
- D.
- Dalmaticæ. 99 Dalmaticæ usus concessus Abbati Stabulensi. 671
- Decretales* Gregorii IX. 705
- Decretum coërcendis affectantibus Pontificatum 401. 950 de libris sacris. 219 de Rege creando ex gente Itala. 483. De
- Z z z
- Pon-

- Pontifice consecrando coram legatis Imperatoris. 433. De una tantum in die Missa à sacerdotibus celebranda. 600 De Eucharistia sumenda die festo Paschæ in propria Parochia. 990
- Diaconia* Urbis Romæ. 66
- Diaconi *Regionarii & Palatini*. 67 Diaconis sæpius quàm Presbyteris olim traditus Pontificatus. 301 Diaconus factus Pontifex, præter misso Presbyteratûs ordine, secratus. 302. 303. 442
- Dicta memorabilia summorum Pontificum. 743. 854. 923. 947. 956. 961. 964. 965. 973. 1029. 1033
- Diplomata Ludovici Pii, Ottonis Magni, & Henrici II. à Rudolpho confirmata. 741
- Diptycha*. 170
- Discordia inter Pontifices & populum Romanum per annos quinquaginta. 690. Inter Pontifices & Reges Francorum ob Pragmaticam Sanctionem per annos amplius septuaginta. 912
- Dispensatio quoad impedimenta matrimonii dirimentia. 569
- Doctoratus. 667
- Dominicani Pontifices Innocentius V. 736 Benedictus XI. 793 Pius V. 961 Benedictus XIII. 1036 Dominicanis primùm concessa facultas administrandi Sacramentum. 1036

INDEX RERUM. 1103

tum Pœnitentiæ. 706	Mandatum officii- um inquisitionis sacræ. 706.
Donatio Constantini. 128	Pippini. 389. 394
Doxologia in fine Psalmorum. 156	Doxo- logia magna & parva. 235
E.	
Eccelinus de Romano. 707	
Ecclesia S. Petri Romæ. 19. 906. 995. 1001	
Ecclesiæ consecrantur ex instituto Apo- stolorum. 23	
<i>Ecthesis</i> Heraclii Imperatoris. 320	
Electio Romani Pontificis varia. 71. 76	
Post triduum à morte decessoris. 183	
Divino iudicio & universitatis consensu. 182 Non sinè consultatione Regis, Ita- liæ. 213. 229 In ea vincere debet senten- tia plurimorum. 230 Eam sibi usurpavit Theodoricus. 243 & Orientis Imperato- res, qui præterea certam pecuniæ sum- mam exigebant. 274 Peracta sinè Exar- chi & Imperatoris consensu. 279 Non si- nè consensu Exarchi. 355 Ejus ritus. 356 595 Consensu Romanorum ab uno Hil- debrando facta. 592 à Nicolao II. com- missa Cardinalibus Episcopis. 593 Quo- modo commissa Henrico IV. 497 Ele- ctio Gregorii VII. fuit ultima, quæ ante consecrationem Pontificis significat est Imperatori. 599 Alexandri III. decretum. de ea. 681 Ad solos Cardinales redacta	
Z z z z	680

- 680 Quomodo fieret ante Conclavis institutionem. 733 Sola electio primis decem sæculis non faciebat Pontificem. 738 Peragenda Romæ à Cardinalibus. 958 Ratio eligendi hodierna. 999
- Electores Imperii. 550. 552
- Eminentissimi* titulo decorati Cardinales, Archi-Episcopi tres Electores Imperii, & magnus militiæ Melitenfis Magister. 1002
- Ensis & pileus à Pontificibus mitti soliti ad Imperatores optimè de propugnata Ecclesia meritos. 966
- Elisabetha Anglorum Regina anathemate damnata. 964. 978
- Episcopus electus in Pontificem, non consecratur. 492 Non eligendus, nisi in sacris Ordinibus religiosè vivens fuerit inventus. 621 Episcopi olim sibi successorem designârunt. 208 Episcopi designati intra menses sex Pontificalibus sacris initiari debent. 717 Usque ad Clementem V. & Joannem XXII. erant in dignitate supra Cardinales. 801 Episcopis olim non licuit uti mitrâ citra privilegium. 454
- Epistola S. Leonis I. ad Flavianum. 197 Epistolæ, quæ Pontificibus ante Siricium adscribuntur, subdititiæ. 21 Epistola decretalis summorum Pontificum prima, quæ

INDEX RERUM.

quæ ad nos pervenit. 158	Epistolarum	
Ecclesiasticarum varia genera.		28
Equites Militenses.		926
Eucharistia sub utraque specie. 222.		622
Concessa Regi Francorum, aliisque.		818
Sub specie panis præferri solita Romanis Pontificibus ineuntibus iter longinquum.		831
Eutychis errores.		197. 200
Exarchi & Exarchatus.		277
<i>Exercitiorum spiritualium</i> liber S. Ignatii approbatus.		937
<i>Extorres.</i>	F.	75
Fabula est, Alexandrum III. pede pressisse caput Federici <i>Ænobarbi</i> .		677
Factio <i>Guelphorum & Gibelinorum</i> .		706
Federicus II. Italiam implet odiis & factionibus.		705
Ferdinandus II. Rex Neapolis matrimonium contrahit cum sorore Patris sui.		900
<i>Fermentum</i> in decretis Melchiadis, Siricii, & Innocentii.		113
Ferraria & Comaculum inter cæteras Romanæ Ecclesiæ Urbes recensentur in diplomate Rodulphi. 742 Recipitur à Clemente VIII. 988 Ferrariensis Principatus à Sixto IV. fiduciarius concessus.		889
Festi dies plures aboliti.		1002
Festum omnium Sanctorum. 308. 444. 889		
Commemorationis S. Pauli. 387. Corporis		
	Z z z 3	Chri-

1106 INDEX RERUM.

Christi. 722 Apostolorum, Evangelista-
rum & Doctorum. 787 Ss. Trinitatis. 805
Præsentationis B. M. V. 829 Visitatio-
nis. 837 Transfigurationis 877 Cathe-
dra S. Petri 951 Rosarii. 969 S. Anna.
998. S. Joachim. ibid.

Fidei formula Sirmiensis. 141

*Fidelitas Regibus Francorum à populo Romano
promittebatur.* 410

Filii Presbyterorum prohibiti Sacerdotio.
623

Filiòque vox. 154. 422. 479. 718. 870

Flagellantes. 818. 819

Fœdus Cameraci initum contra Venetos.
907

Formula : *Salutem & Apostolicam Benedic-
tionem.* 14 *De Petri Sede, seu Cathedra lo-
qui.* 294. *Servus Servorum Dei.* 286

Formosus cur damnatus. 477 Primus ex
Episcopo Pontifex summus. 489 An ejus
electio Canonica. 491

Franciscani Pontifices quatuor. Nicolaus IV.
779 Alexander V. 855. Sixtus IV. 888
Sixtus V. 977

Franciscus *de Paula* collatus in Concilio
Sanctorum. 918

Franciscus *de Sales* Beati nomine nuncupa-
tus. 1007

Franciscus Parmensium Dux uxorem ducit
viduam fratris sui. 608

Frat.

INDEX RERUM. 1107

Francorum Reges <i>Christianissimi</i> .	380
<i>Fratricelli</i> .	805
<i>Fratribus Mendicantibus</i> jus datum admini- strandi Sacramentum pœnitentiæ.	710
G.	
Galerus rubeus datus Cardinalibus.	714
Galerus & gladius Pontificiis precibus fa- cri quando mitti cœperint ad Imperato- res optimè de Ecclesia meritos.	966
Gelasii I. decretum de libris sacris.	219
<i>Geysii</i> .	966
<i>Gibellini</i> .	706
Gradenfis Patriarchatus translatus Veneti- as.	873
Græcorum artes, quibus sibi subdicere co- nati sunt Romanam Ecclesiam. 366 Schif- ma. 466. 488 Imperium translatum ad Latinos. 696 Excisum à Turcis. 873. 874 Græci quoties in communionem Ec- clesiæ Latinæ recepti.	733 870
Gregorius I. <i>Magnus</i> cujus Ordinis mona- chus. 288 Se in epistolis <i>Servum servorum</i> <i>Dei</i> inscripsit omnium primus.	286
Gregorius II. Italiæ tributis privavit Leo- nem Isauricum.	374
Gregorius VII. Regnum abrogatum Henri- co contulit Rodulpho. 605 Privavit Reg- no Poloniæ Boleslaum. 606 Morti pro- ximus non revocavit anathema latum in Henricum.	605

Zzz 4

Gre-

Gregorius IX. jussit colligi *Decretales*. 705
Guelphi. 706

H.

- Hadrianus non concessit Carolo Magno jus
 eligendi Pontificem. 412
- Hæresis, quid. 78
- Hannoverensium Dux constitutus Elector
 Imperii. 556. 1024. 1027
- Hebræi ab Ecclesia tolerantur in memori-
 am passionis Domini. 943 In secretum
 ab Christianis locum coacti. 949 Jussi fig-
 na habere, quibus internoscantur à
 Christianis 950. & 700. Expulsi Ecclesie
 ditione totâ. 962
- Henoticum* Zenonis. 214. 216
- Henrico IV. quomodo commissa electio
 Romani Pontificis. 597
- Henricus IV. Galliarum Rex anathemate
 damnatus. 985 Absolutus. 988
- Henricus VIII. Rex Angliæ Annæ Bolonæ
 amoribus irretitus. 908. 929 Subjectos
 adigit, ut se tanquam Ecclesie caput à
 Christo proximum agnoscant. 929
- Hieronymus S. operam navavit Damaso L.
 151
- Hierosolyma à Saladino expugnata. 687. 780
- Hierosolymitani Regni initium. 625
- Hispaniæ Reges *Catholici* dicti. 896 Eisdem
 concessum ab Hadriano VI. jus nomi-
 nandi Episcopos. 923
- Hominitum*.

INDEX RERUM. 1109

<i>Hominium.</i>	640
<i>Homoufion.</i>	145
<i>Hugonoti.</i> 966 nominis origo. <i>ibid.</i> Gallia expulsi.	1016
Hybernia Alexandri III. auctoritate ad An- glia Regnum adjuncta.	673
Hymnus Angelicus : <i>Gloria in Excelsis Deo</i> : 30 Olim à solo Episcopo dici poterat.	407
<i>Hypostasis</i> I.	250
Jacobus II. Angliæ Rex regno profugus.	1016 1026
<i>Jansenius</i> Cornelius.	1005. 1006
Iconomachi. 375 Eorum Pseudo-Synodus VII.	397
Jejunium Quadragesimæ. 30. 31 Quatuor temporum. 56 Die Dominico vetitum.	113
Jesuitæ ab <i>interessentia supplicationum</i> exemp- ti.	972
Imperator dicitur ille tantum, quem Pon- tifex elegerit. 564 Imperator, qui pri- mus coronatus. 240. 242 Qui postremus. 932 Imperatoris Legati aderant consecra- tioni Pontificis Romani.	433
Imperii Romani finis. 210. 212 Finis Impe- rii Græcorum. 696 Imperium Roma- num duo complectitur. 426 Imperii Ro- mani instauratio per Leonem III. 421. 427 Imperii Electores. 550 Insigne. 565	Im-

Z z z s

IIIO INDEX RERUM.

- Imperium Græcorum translatum ad Latinos. 696 Imperium Latinorum in Oriente. 721
- Inas Rex Occidentalium Saxonum regnum suum vestigale fecit Romano Pontifici. 381
- Index librorum prohibitorum. 950. 953. 958. 989
- Indulgentia per occasionem *Canonizationis* Sanctorum ab Honorio III. primùm concessa. 703 Concessa proferentibus nomen JESU Christi & Virginis Mariæ. 729 Concessa Rosarium ejusdem Virginis recitantibus. 890
- Inquisitores Catholicæ Fidei instituti. 696 Etiam in Venetorum ditione. 779 Instituta Congregatio Inquisitionis Sacræ. 936 Ei præsidet summus Pontifex. 953 Paulus IV. moriens commendat sanctissimum Inquisitionis Officium Cardinalibus. 951
- Insignia Ecclesiastica Mitra, Anulus, Dalmatica etiam viris Laicis concessa. 600 601
- Instrumenta passionis Christi Innocentio VIII. dono missa à Bajezethe Turcarum Imperatore. 896
- Interim* formula edita à Carolo V. Imperatore. 936. 939
- Investituræ quid. 629 Concessæ Henrico IV. Imperatori per vim, eidemque postea

INDEX RERUM. IIII

stea abrogata. 630. 631	Investitura-
rum controversia duravit annos quin-	
quaginta. 637	Ab Innocentio II, con-
cessa non sunt Lothario.	643
Joachimi Abbatis errores.	698
Joanna Papissa fabulosa.	455. 456
Joannis Janduni, & Marsilii Patavini er-	
rores.	308
Josephi B. M. Virginis Sponsi <i>Officium</i> Cle-	
mens XI. composuit.	1027
Joviniani error.	157
Italiae Regnum institutum ab Odoacre.	213
Italis vetitum morari extra Italiam.	989. 997
<i>Jubilæum.</i>	787. 818. 836. 1842
Judæi vide Hebræi.	
Juris Canonici à mendis expurgati corpus	
Romæ typis editum.	973
Jurisjurandi formula ab Jacobo I. proposi-	
ta Britannis.	994
Justinianus Imperator usurpat sibi jus con-	
firmandæ electionis Pontificiæ.	274
<i>Justinianus</i> Nicolaus Monachus conceden-	
te Alexandro III. uxorem ducit.	674
L.	
Longobardi. 276 Eorum Regnum.	409
<i>Lapsi.</i>	73
Largitio omnis <i>Regularibus</i> interdicta.	989
Lateranæ Ædes à Constantino Magno con-	
cessa Melchiadi.	112
Latinorum Imperium in Oriente.	421
Lau-	

1112 INDEX RERUM.

Laurentius <i>Justinianus</i> S. primus Venetiarum Patriarcha. 873 Adscriptus in Sanctos.	100
Lauretana B. M. V. Ædícula Angelorum ministerio è Syria translata in Italiae regionem Picenam.	780
Lauretum donatum jure Civitatis.	980
Legati Sedis Apostolicæ ad Principes summos. 206. 254. Quæ munera accipere possint.	888
Leges de Comitibus Pontificalibus.	738
Leo <i>Isauricus</i> Iconomachus damnatus & Imperio privatus.	373
Leo IX. Venetias se contulit.	880
<i>Leonina</i> Urbs.	454. 1002
Leonis VIII. Pseudo-Pontificis constitutio subdititia.	541
<i>Libellatici.</i>	73
Liber Pontificalis. 9. 12. 151. <i>De septem Sacramentis</i> , qui fertur nomine Henrici VIII. 920 <i>Exercitiorum Spiritualium</i> S. Ignatii. 937 Ludovici Molinæ <i>De Concordiâ</i> &c.	990
Librariis vetitum sub pœna anathematis aliquid typis mandare sinè licentia Episcopi.	901
Libri Lutheranorum, & aliorum hæreticorum prohibiti.	941
<i>Licentiatas.</i>	667
<i>Limina Sacra.</i>	452
	Lin-

INDEX RERUM. 1113

- Linguae exoticae tradendae in Academiis. 801. 994
- Linus proximus post Petrum Pontifex. 9
 Libelli duo: *De passione Petri & Pauli* Li-
 no suppositi. 10. 13
- Litania Major. 298 Litaniae ante Ascensio-
 nem Domini 427 Litaniis B. M. Virgi-
 nis insertum *Auxilium Christianorum*. 965
- Litterae *Formatae*, & aliae ejusdem generis. 28
- Lucius Rex Britannorum fit Christianus. 43
- Ludovici Pii Constitutio non est suppositi-
 tia. 435
- Ludovici II. Epochae variae. 448
- Ludovicus XIV. Gallorum Rex liberalissi-
 me suscipit Jacobum II. Regem Britan-
 niae Regno extorrem. 1016
- Lupercalia. 2019
- Lusitanorum Dux Regis titulo auctus. 674
- Lutherus insurgit contra *Indulgentias*. 909
 Ejus mors & errores 919

M.

- Macedoniae error. 151
- Malachiae Prophetia de Pontificibus. 648
 Subdititia. 661
- Malatesta* Sigismundus Arimino expulsus. 922
- Marcellinus diversus à Marcello, 109 Lap-
 sus ejus commentitius. 101
- Marci

- Marci Evangelistæ corpus delatum Venetias. 443 Eidem Templum Venetiis consecratum. 100
 Marcus Antonius *de Dominis*. 997. 998
 Maria Virgo *Deipara*. 189 Eius Conceptio. 890. 964 Natalis dies celebrandus per dies octo. 829 Clementia erga peccatores. 80
 Marozia. 516
 Marfilii Patavini errores. 808
Martyres. 75. 91
 Mathildis Comitissæ Dominium, & donatio facta Romanæ Ecclesiæ. 394
 Matrimonium permittente Pontifice contrahit Monachus & Diaconus Casimirus. 569 Itèr Ferdinandus II. Rex Neapolitanus cum sorore Patris sui. 900 Cum vidua uxore fratris sui Henricus VIII. Rex Britannia. 905 Et Franciscus Farnesius Parmensium Dux. 909
Mavrocenus Thomas Venetus Patricius primus Latinus Patriarcha Constantinopolitanus. 696
 Medici prohibentur eos curare, qui post diem tertium ab initio morbi non exstiterint peccata sua. 962 Medicis Judæis non licet curationem adhibere morbis Christianorum. 980
 Melita insula à Carolo V. concessa Equitibus Hierosolymitanis. 926
 Me-

- Memoria quid. 19. Memoriae Martyrum. 96
- Michaël Cerularius renovat schisma Photianum. 1582. 586
- Militiae sacrae auctor primus Silvester II. 559
- Missae triplex in die Natali Christi Domini. 30
 Supra sepulcra & memorias Martyrum 96 In panno Lineo. 120 Missa Praesantificatorum. 173 Missae iteratio. 310.
 311 Missa in Quadragesima. 375. 376 Septies vel novies unâ die à Leone III. celebrata. 423 Linguâ Sclavonicâ. 471 Una tantum in die à Sacerdotibus ex decreto Alexandri II. celebranda 600 Tempore Interdicti quibus diebus celebranda. 837
 Missam audientes in Ecclesiis Ordinum Mendicantium præcepto satisfaciunt. 918
- Missae partes. Precatio: Unde & memores Domine. 25 Trisagium Sanctus. 27 Actio, seu Canon. 28 Hymnus Angelicus: Gloria in Excelsis Deo. 403 Antiphonæ ad introitum 188 Sanctum Sacrificium, immaculatam hostiam. 199 Præfatio & Collectæ. 220 Diesque nostros &c. 287 Agnus Dei &c. 358 Psalmus: Judica me Deus 969
 Initium Evangelii secundum Joannem. 970
- Mitra olim Episcopis non communis. 454
 Mitrae jus permissum Uratislao Duci Bohemom.

- hemorum, aliisque. 600. 602 Mitratu-
binata. 675
- Molina* Ludovicus. Ejus doctrina contem-
tionem excitat inter Dominicanos & Je-
fuitas. 990
- Monachi sacro Presbyteratûs Ordine ini-
tiari cœpti. 160 Monachi Scythæ num-
fuerint hæretici. 238 Monacho & Dia-
cono Casimiro facta potestas ducendæ
uxoris. 569
- Monarchia Sicula. 622 Abolita. 1029
- Monialis pallam sacratam ne contingat. 41
- Monothelitæ. 316
- Montanistæ. 51
- Montes pietatis* approbati. 912
- Mos præferendæ Eucharistiæ Romanis Pon-
tificibus ineuntibus iter longinquum.
83
- Mulier in Ecclesia capite velato 9
- Murus Hadriani Imperatoris in Britannia
N. 44
- Neapolitanum Regnum tributum solvit
Pontifici Romano. 889
- Nepomucenus* Joannes descriptus in Sanctos.
1038
- Nepotes B. Benedicti XI. adhuc superstites.
797 Pontificis nepotes mulctati penâ
mortis. 957
- Nero Ecclesiæ persecutor primus. 5. 9
- Nestorii errores, 188 Mors. ibid.
Ni.

INDEX RERUM. 1117

- Nicolai I. sententia de baptismo in nomine Christi. 466
- Nicolaitæ damnati. 592
- Nicolaus *Justinianus* Monachus Alexandri III. concessu uxorem ducit. 674
- Nomen Papæ. 162 Nomen Pontificis electi, necdum consecrati imprimi *Bullis* non consuevit. 735
- Norimbergenses Heterodoxi Clementem XI. celebrârunt. 1026. 1031
- Notarii *Regionarii*. 17. 64
- Novatianus Pseudopontifex successores habuit in Episcopatu per annos ferè ducentos. 77. 185 Novatianorum errores 77
- Novendiales supplicationes in honorem Sanctorum. 1032
- Novus Orbis à Christophoro Columbo detectus. 898 Divisus bifariam ab Alexandro VI. tollendi causâ diffidii inter Regem *Catholicum*, & Regem Lusitanorum. 900
- Numismata sacra, vulgò *Medaglie Benedette*, à S. Pio V. primùm instituta. 966
- Nummi Pontificum Romanorum. 198. 424
- O.
- Observantia erga Romanam Ecclesiam. 571
- Oecumenici Patriarchæ titulus. 286. 306
- Offa Rex Merciorum Regnum suum Pontifici Romano vectigale fecit. 381
- Officium B. Mariæ Virginis. 622 *Transfiguratio*
- A a a a tto-

1118 INDEX RERUM.

- tionis Domini à Callisto III. compositum.
 877 S. Joseph à Clemente XI. 1027
 Opes Romanæ Ecclesiæ. 298
 Optio inter S. Romanæ Ecclesiæ Cardinales.
 853. 854
 Ordinis Sacramentum publicè in Ecclesia
 administrandum. 50 Ordinum numerus
 septenarius. 100 Interstitia. 157 Admi-
 nistrationis tempus. 211. 219 Iteratio.
 402. 404 Ordines Minores infantibus col-
 lati. 333 Ordinationes factæ à Formoso
 num validæ. 494. 498. 504
 Organa in Ecclesiis. 337
 Origines post mortem damnatus. 267
 Origo *Agnorum* Dei cereorum. 179 Ponti-
 ficii apparatus magnifici. 784
 Os porci, seu *bucca porci* nomen Sergii IV.
 446. 562
 Osculum pedum summi Pontificis 453
 Ostiensis Episcopi proprium est jus conse-
 crandi Pontificem. 684
 Otto primus ex Germanis, sacris Imperii
 insignibus exornatus. 537 Ratas iussit
 donationes Pippini, & Caroli Magni.
 534 Reddit Joanni XIII. Urbem & ter-
 ram Ravennatum. 542
 P.
Palla linoftima. 120. 178
 Pallium 130. Pallium Græcum. 526
 Paschæ dies. 36. 40. 45. 46
 Pa-

Patricii dignitas à Stephano II. collata Pip- pino Regi Francorum.	388. 392
<i>Patrimonialis tituli</i> mentio prima.	680
Patrimonium Alpium Cottiarum donatum Pontifici. 366. 367 Patrimonia Calabriae & Siciliae. 379 Alia.	400
Patrini ad baptismum	35
Peccatum Philosophicum.	1020. 1021
Pelagianorum errores. 172 Damnati pri- mum à Sixto III.	194
Pelagius Britannus.	188
Pentapolis Italicæ Urbes.	385
<i>Perfetti</i> Bernardinus Poëticâ laureâ infig- nitus.	1038
Persecutiones Ecclesiæ decem.	
Prima 3.	Sexta 61.
Secunda 14.	Septima 66.
Tertia. 17.	Octava 89.
Quarta 37.	Nona 96.
Quinta 50.	Decima 102.
Petrarcha legatus ad Clementem VI.	317
Petri & Pauli corpora ad catacumbas trans- lata.	90
Petrobusiani.	645
Petrus <i>Suavis</i> confutatus.	945. 947
<i>Peyrerius</i> Isaacus auctor libri <i>de Præadamitis</i> .	1006
Philippus Imperator num Christianus.	68
Phocas Imperator declaravit nomen Epif- copi <i>Oecumenici</i> esse unius Pontificis	
884	A a a a 2
	Ro-

- Romani. 306. Idem Pontifici concessit
Pantheon. 308
 Photius. 462. 464
 Pippini donatio. 389. 394
 Platina in carcerem coniectus. 885
Plumbatis cædi. 78
 Pœnitentes quomodo absoluti occasione
 belli sacri. 624
 Pœnitentia perpetua gravioribus delictis
 imposita. 161 Gregorius IX. omnium
 primus indulgit *Fratribus Mendicantibus* fa-
 cultatem administrandi Sacramentum
 Pœnitentiæ. 710
Pogonatus Constantinus Imperator. 336
 Pomum aureum cum Cruce insigne Imperii.
 565
 Pontifex Romanus Episcopus Episcopo-
 rum. 54 Vicarius Petri. 84 Ejus electio.
 Vide *Electio.* Primus Pontifex ele-
 ctus sine populi interventu. 646 Non
 potest sibi eligere successorem. 246. 958
 Eligendus Romæ à Cardinalibus. 958
 Consecratio peracta ab Episcopo Ostien-
 si. 92 Die Dominico, vel festo die alio.
 119. 460 A tribus Episcopis Ostiensis,
 Portuensis, Albanensis, seu Veliternien-
 si. 231. 346. 685 Haud expectatâ Con-
 stantinopolitani Imperatoris auctorita-
 te. 354 In conspectu Regis, aut Lega-
 torum ejus, aut Imperatoris. 440. 483.
 488.

INDEX RERUM. 1121

488. 506. 534. 564. Ritus consecratio- nis.	442
Pontificis Romani <i>Primatus</i> . 134. 169. 170. 233. 699. 912. Ubi Romanus Pontifex ibi Romana Ecclesia.	800
Apparatus magnifici.	784
Coronatio prima.	464
Pontifices recens creati Fidei professionem emittebant. 285. 331 Eorum vires au- geri coeptæ. 365 Plenam in rebus Civi- libus administrationem Romæ exercent. 395 Discordia inter ipsos & populum Romanum per annos ferme quinquagin- ta.	690
Pontifices <i>Benedictini</i> . 289 & seqq.	560
<i>Dominicani</i> quatuor. Innocentius V. 607 Benedictus XI. 793 Pius V. 961 Bene- dictus XIII.	1036.
<i>Franciscani</i> item quatuor. Nicolaus IV. 779 Alexander V. 853 Sixtus IV. 888 Sixtus V.	577
Prædia Ecclesiæ non alienanda.	230
Pragmatica Sanctio abolita. 880. 912. In ejus locum substitutum Concordatum Gallicum.	913
<i>Presbyteria</i> .	442
<i>Primicerii</i> D. Marci dignitas & potestas am- plificata.	1019
<i>Procedere</i> .	283

A a a a 3

Pro-

Prophætia S. Malachiæ de summis Pontificibus.	618
Subdititia.	661
Propositiones æquivocæ.	249
Protestantes.	934
Pueri Monasteriis à Parentibus oblati non poterant olim relinquere Monasteria.	694
Purgatio per aquam frigidam 440 Per fer- rum candens & aquam ferventem. 489	
Q.	
Quadragesimæ jejunium. 30. 31 Quatuor temporum.	56
Quartadecimani damnati.	46
R.	
Regalia quid.	1018
Regionarii Diaconi.	67
Regna Pontifici Romano vectigalia.	381 606. 661
Regularibus omnis largitio interdicta	989
Residentia personalis ad beneficium.	820
Responsales.	336
Rhodus insula erepta Equitibus Hieroso- lymitanis.	923
Rodulpho Regnum Gregorius VII. affirma- vit.	605
Rodulphus Habsburgensis Augustæ domus Auftriacæ propagator.	735
Roma. Ejus regiones. 18 Direptio prima. 165 Sexies direpta.	931 931
	Ro-

- Romandiola cum Ravennæ Exarchatu Ecclesie restituta. 735
- Romanæ Ecclesie administratio tempore interregni. 274. 323. 333 Absente Pontifice penes Cardinales. 596 Opes. 298 Patrimonia 366. 379 Ejusdem regimen quando esse cœperit penes Pontificem electum tantummodo, ac nondum consecratum. 351
- Romanum Archigymnasium, vulgò *Sapientia*. 1001
- Rosa aurea à Pontifice benedicta. 712. 715 824
- Rosarium B. M. Virginis recitantibus indulgentia concessa. 890 Rosarii festum 969
- Rote Auditores. 805 Stipendia eisdem decreta. 821 Numero duodecim. 889 Subrogati in locum Subdiaconorum Apostolicorum. 1008
- Rufini errores. 165
- S.
- Sabellini error. 46. 55. 95
- Sacerdotes cælibes. 157
- Sacra Limina. 452
- Sacræ Inquisitionis Officium mandatum Sacerdotibus ex familia S. Dominici. 706
- Sacræ militiæ auctor primus. 559
- Sacrificati*. 73
- Sacrificium sinè vino facere Norvvegiis haud permissum, 897 Nec Pontifex potest

- test concedere, ut fiat sine vino. 902
Salve Regina. 705
 Salutatio Angelica. 191. Hora *ignitega.*
 810 Sub meridiem. 877. 900. 1037
 Sanctio Pragmatica abolita. 880. 912
 Sanctis nullus annumerandus, nisi auctori-
 tate Ecclesiae Romanae. 674. 681
 Sandaliorum & Dalmaticae usus concessus
 Abbati Stabulensi. 671
 Sanguis Christi adhibitus in atramento ad
 scribendum. 327 Mantuae repertus. 421
 429
Sapientia nomen Archigymnasii Romani.
 1001
 Schisma quid? 78 Schisma Istricum. 358
 Photianum. 463 Schisma Magnum. 836
 Sedes Apostolica quamdiu fuerint Aveni-
 one. 830
 Sedes *Stercoraria.* 693
 Seminariorum Congregatio à Benedicto
 XIII. instituta. 1037
 Semipelagiani. 187. 192
 Sicula Monarchia. 622. 1029
 Sigilla Plumbo imprimere Pontifices inci-
 piunt. 411
 Silvester primus omnium Pontificum pin-
 gitur tiarâ coronatus. 121. 128
 Simoniaci damnati. 580. 592. 600. 604
 Sinuessanum Concilium in causa Marcelli-
 ni subditium. 102
 Sir-

INDEX RERUM.

1024

Sirmiensis fidei formula triplex.	141
Sponsiones de vita, morte, electione summi Pontificis & creatione Cardinalium damnatæ.	984
<i>Stabat Mater Dolorosa.</i>	701
<i>Statio.</i>	91
Stephanus I. ratum habet baptismum ab hæreticis collatum 81. Rebaptizantium conatus elusit nullo inflictio anathemate. ib.	
<i>Stigmatum S. Francisci veritas comprobata.</i>	
718. 743. 780. Festum	795
<i>Stuarta Maria Scotiae Regina.</i>	962. 978
<i>Suavis P. confutatus.</i>	945. 947
Subdiaconatus Ordinibus sacris annumerari cœptus.	623
Subdiaconi Apostolici aboliti. 1007. Subdiaconis continentiae lex imposta. 281 283	
294. Num traditus Pontificatus.	310
Successorem sibi eligere ne Pontifici quidem licet. 246. 958 Successorem suum Episcopi olim designarunt.	208
Symbolum <i>quicumque.</i> 134. Nicænum in Missa.	164
Synodus <i>Prædatoria & Latrocinialis</i>	200
T.	
<i>Teatini.</i>	948
<i>Templariorum Ordo</i> abolitus.	801
Templum D. Marco Evangelistæ ab Joanne Particiatio Principe Venetiarum XI. conditum.	1021

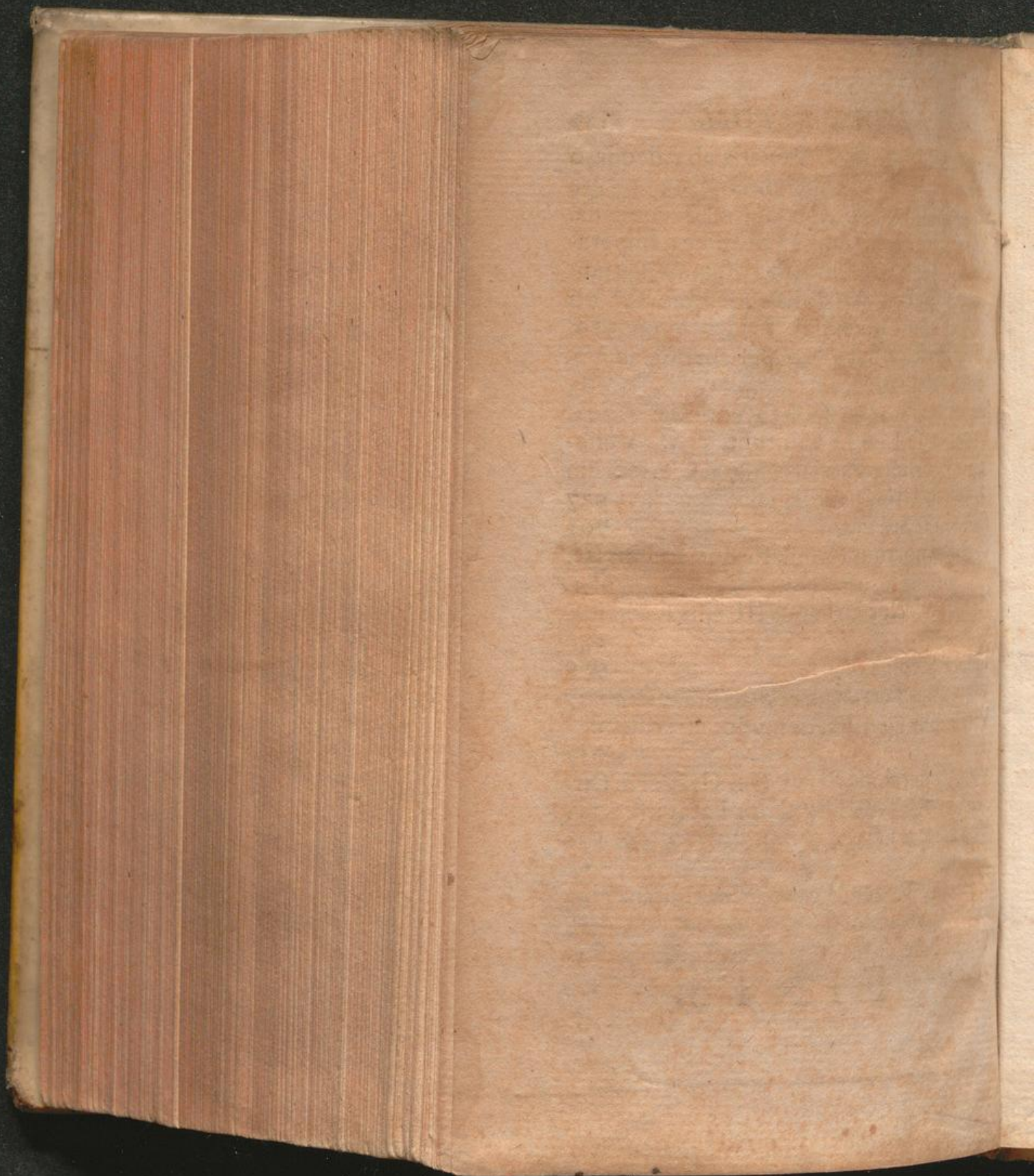
Tempora Ecclesiæ infelicissima.	499
Tertullianus Montanista.	51
<i>Tbalmud</i> etiam Hebræis interdictum	92
Theodora.	516
Theopaschitæ.	462
Thomas Aquinas S. relatus inter Ecclesiæ Doctores	964
Tiara Pontificalis, & mitra turbinata.	675.
Circumdatam duplici coronâ primus adhi- buit Bonifacius VIII. 787. Triplici Ur- banus V.	824
Titulus idem ac memoria seu Ecclesia.	19
Titulus Crucis Christi Romæ inventus	896
<i>Patrimonialis.</i>	680
<i>Traditores.</i>	73. 112.
Trajani Imperatoris liberatio à gehenna	287. 298
<i>Transsubstantiatio.</i>	698
<i>Tria Capitula.</i>	260. 264. 267.
Trisagium missæ insertum	27. Duplex est
29. Ejus origo.	217.
Turcæ cæsi ad Echinadas	964
<i>Thurificati.</i>	73
Typographica Ars An. 1475. inventa.	893
V.	
Valentini hæretici error.	35. 46
Vaticana S. Petri Basilica.	19. 906. 995. 1001.
Veneta Respublica jam inde ab Honorii I. temporibus <i>Christianissimæ</i> titulo decorata, 315. Ejus beneficio Alexandro III. sua dig- ni-	

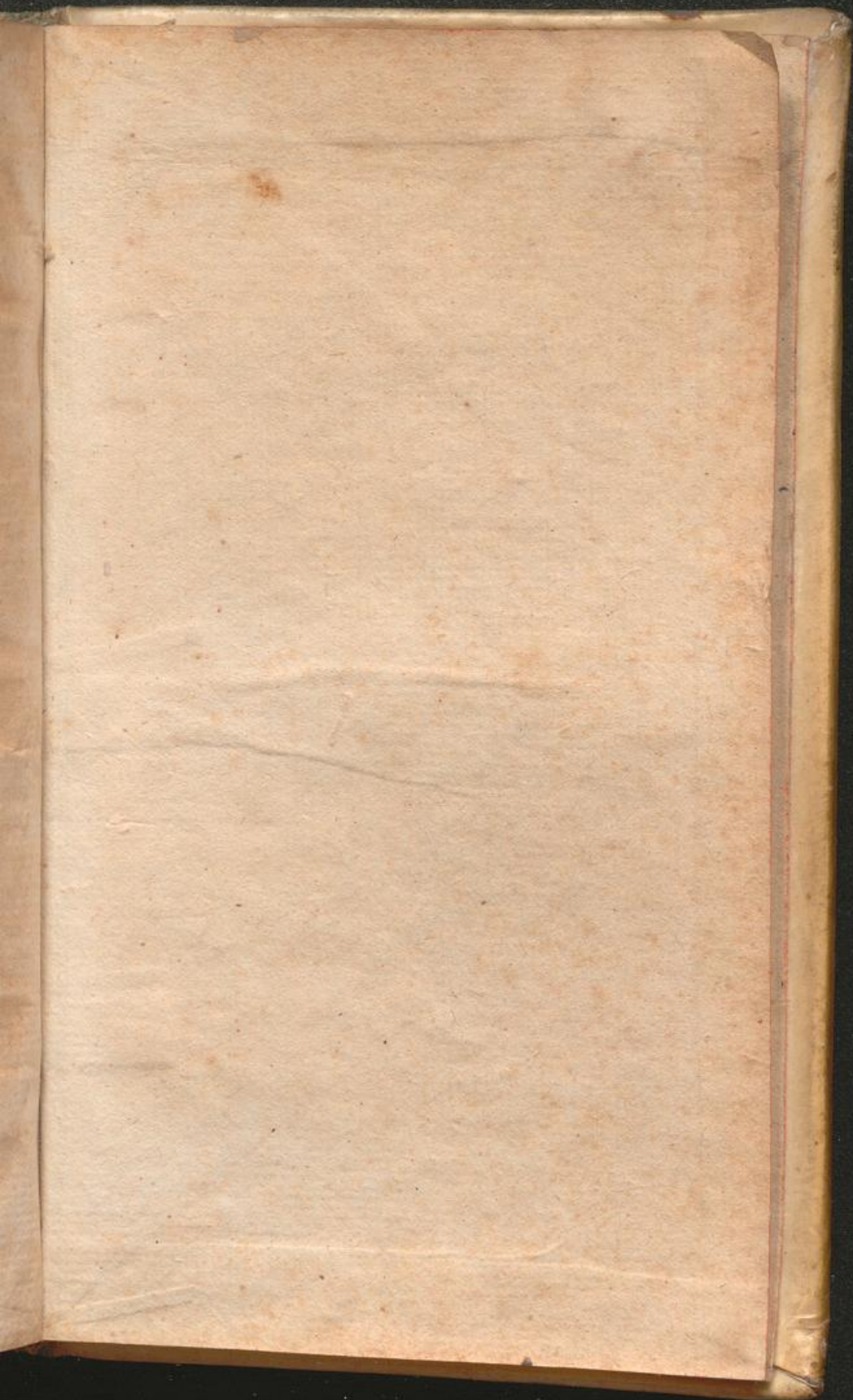
499	nititas restituta 673. Venetis ab Adeodato	
51	confirmatum jus eligendi Ducis. 338. Jura	
94	multa eisdem ab Alexandro III. concessa.	
516	674. Eisdem bellum à Pontifice, Impera-	
462	tore, Regibus Galliaë, & Hispaniaë illatum.	
leliae	907. Commendati donatique à Pio IV. ob	
964	susceptum Concilium Tridentinum 959.	
675.	Senatûs Consulta duo pertinentia ad Vi-	
adhi-	ros Ecclesiasticos.	993
i Ur-	Venetiaë anno Christi 452. conditaë	204.
824	Venetias se Leo IX. contulit. 580. Vene-	
L. 19	tiarum primus Patriarcha 873. Clericorum	
s896	ejusdem Urbis privilegia.	927
680	<i>Veni Sancte Spiritus.</i>	701
112.	Veronaë mortuus tumulatusque Lucius III.	
na		684.
298	Ibidem electus Urbanus III. ejus successor.	
698		686
267.	Vesper Siculus.	778
est	Vincentius Ferrerius relatus in Sanctos 877	
217.	Virginibus Deo dicatis musice interdicta.	
964		1017
73	Vita Venerabilis Servi Dei Gregorii Car-	
893	dinalis Barbadiçi Episcopi Patavini. 1041	
46	Vox <i>Filiòque</i> adjecta Symbolo. 154. 422. 870	
o r.		Z
i I.	Zacharias Regem Francorum Childericum	
ata,	privavit Regno.	384
lig-	Zosimus defensus. 177. Ejus Epistola <i>Tra-</i>	
ni-	<i>ctoria.</i>	175

FINIS.

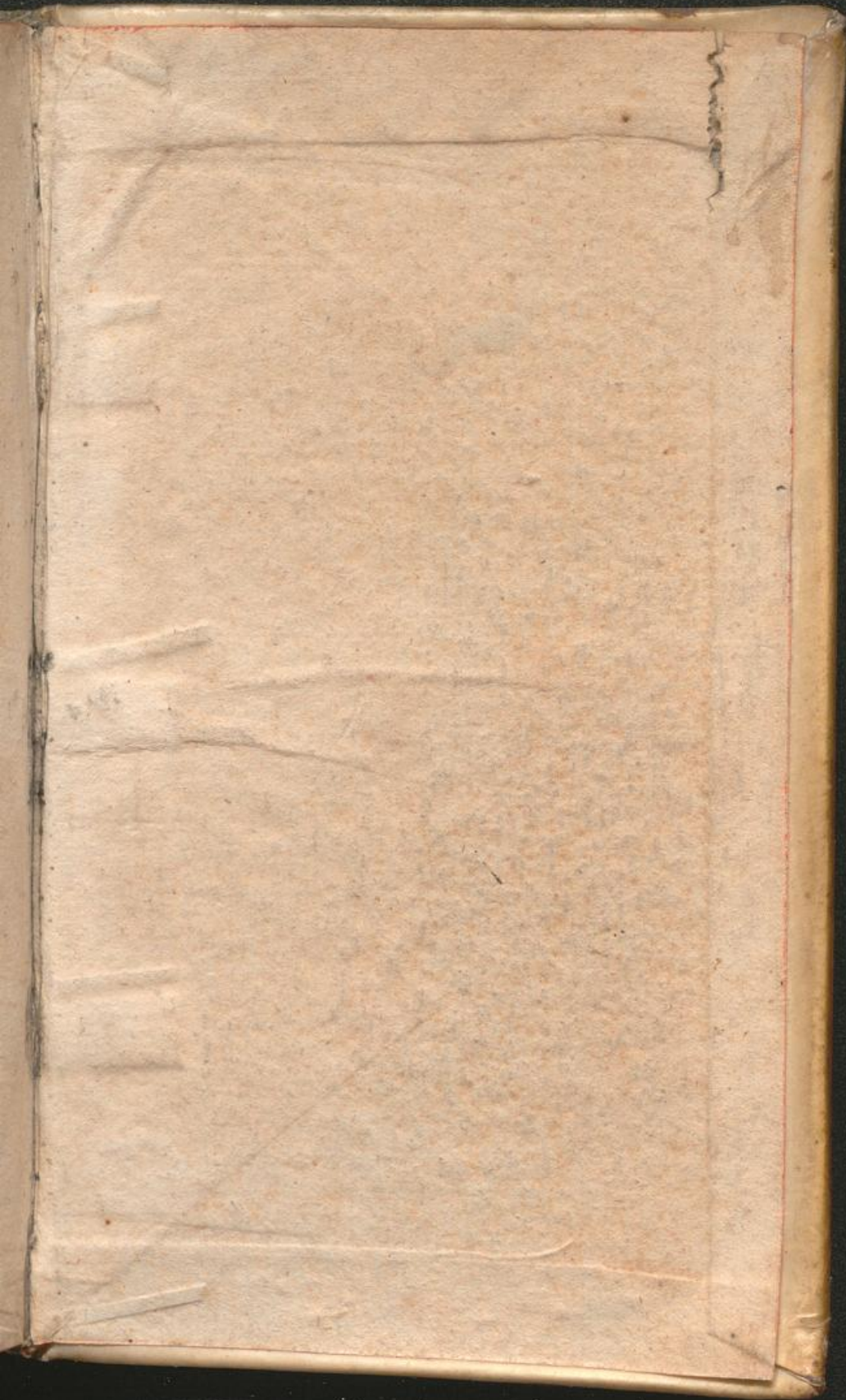

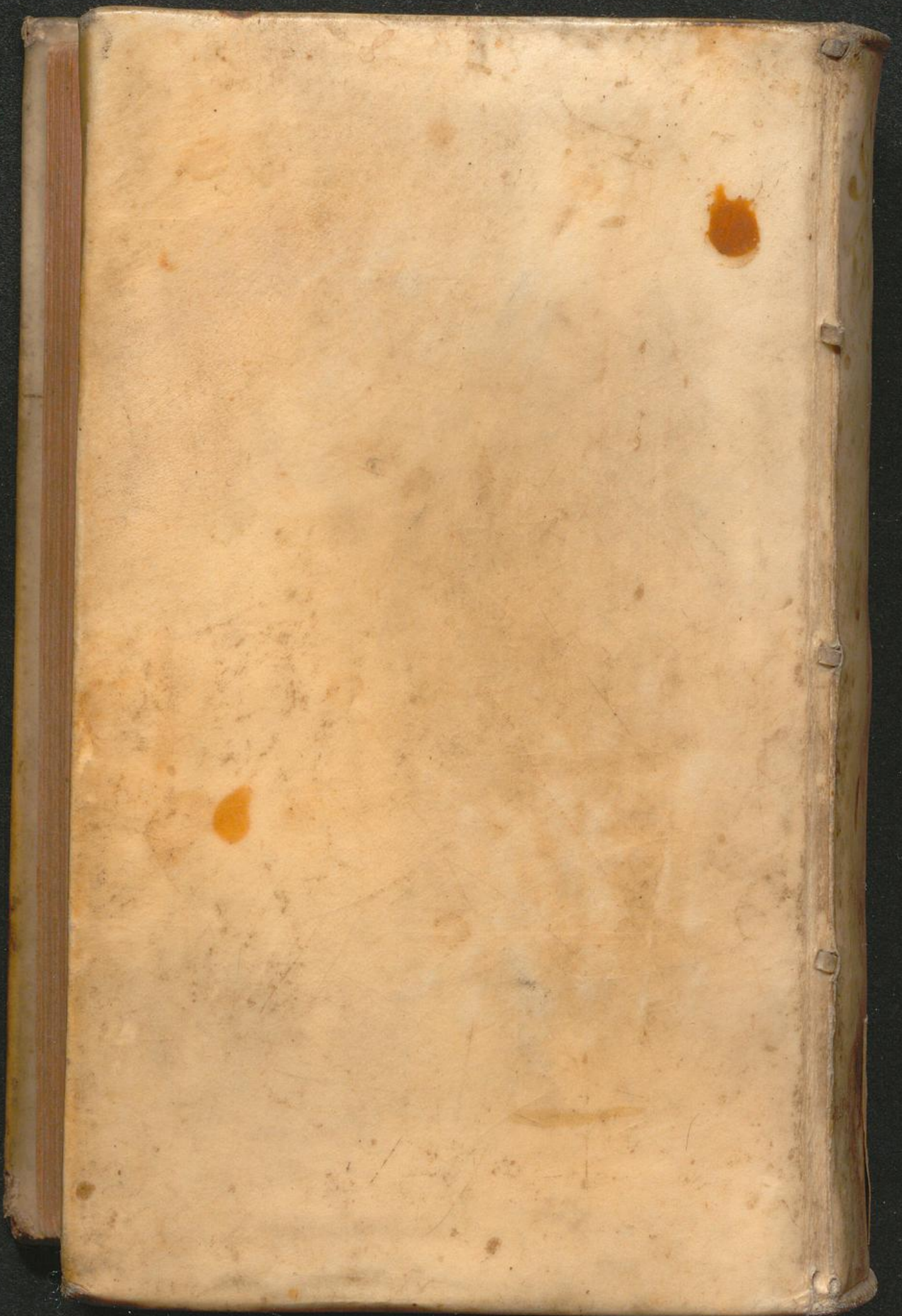

SARDINIA

De vitis,
pontificum.

Th

5147